

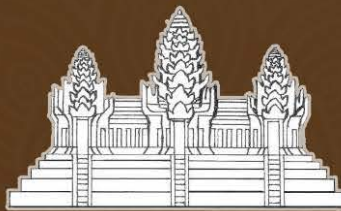
ព្រះ
ព្រះក្រមីជក

ព្រះបុត្រនិទ
ព្រះអរជ្ជកថា

ភាគទី២

ប្រាំបីស្រុក ១០៨ - ១០៩ - ១១០

ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៣

ច្បាប់ពិនិត្យ សេរីភី២

ព្រះ

អភិធម្មបិដក

និង

បរមត្ថទីបនី អង្គកថា

សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ

បដ្ឋាន

បណ្ណសមភាគ សោឡសមភាគ និង សត្តរមភាគ

៨២

ឆានីប្រែ ១០៨~១០៩~១១០

បោះពុម្ពលើកទី ១ ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៣

ក្បាលទី ៨២

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន បណ្ណសមភាគ

បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

សូមនមស្ការចំពោះព្រះមានព្រះភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

បច្ចុន័យត្ថិកប្បដ្ឋាន

នកុសលត្ថិកៈ

[១] ធម៌មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ជាអកុសល ជាអព្យាកតៈក្តី ចិត្តសមុជានុបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអកុសល ជាអព្យាកតៈ ខន្ធ ២ ក្តី ចិត្តសមុជានុបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ២ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[២] ធម៌មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល

បរមត្ថទីបទី

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជា
 អព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែន
 ជាកុសលក្តី មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៥ ។

[៣] ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 អព្យាកតៈ ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែន
 ជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យនូវ
 ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែន
 ជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជា
 អកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៦ ។

[៤] ធម៌មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសលផង
 មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជា

អភិធម្មបិដកបដ្ឋាន

អកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យនូវ
 ធម៌មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៥] ធម៌មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង
 មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន
 ជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៦] ធម៌មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសលផង

បរមត្ថទីបទី

៥

មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
អកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជា
អកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧] ធម៌មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
២៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៩ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៩] ធម៌មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាកុសល ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០] ធម៌មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាកុសល
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជា
អកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌
មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល ជា
បច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ដោយអារម្ម-
ណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង

អភិធម្មបិដកបដ្ឋាន

៦

មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល ជា
 បច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិន
 មែនជាអកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនជា
 អព្យាកតៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌មិនមែនជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិន
 មែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជា
 កុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី
 មិនមែនជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាកុសល ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១១] ធម៌មិនមែនជាកុសលជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាកុសល ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយអនន្តរប្បច្ច័យ សមនន្តរប្បច្ច័យ... សហជា-
 តប្បច្ច័យ... អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ... និស្សយប្បច្ច័យ... ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ... ។

[១២] ... ជាបច្ច័យដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
 កុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង
 ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែន
 ជាអកុសល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល ជាបច្ច័យនៃ

ធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ដោយបុរេ-
 ជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យនៃ
 ធម៌មិនមែនជាកុសល ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិន
 មែនជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយបុរេជា-
 តប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌
 មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៨ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៤ ក្នុង
 សមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៤ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៨ ក្នុង
 អញ្ញមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៤ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៤ ក្នុង
 ឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៦ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ក្នុង
 បច្ច័យជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៤ ក្នុង
 កម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៨ ក្នុងវិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៤ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយា-
 នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈដែលយើងរាប់ហើយក្នុងកុសលត្តិកៈ
 យ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនោះចុះ ។

នវេទនាត្តិកៈ

[១៤] ធម៌ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌
 ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែន
 សម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែល
 មិនមែនសម្បយុត្តដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែន
 សម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែល
 មិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនសម្បយុត្តដោយអទុក្ខមសុខ-
 វេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា
 ក្តី មិនមែនសម្បយុត្តដោយអទុក្ខមសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែន
 សម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែល
 មិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនាក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែន
 សម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនាក្តី មិនមែនសម្បយុត្តដោយអទុក្ខមសុខវេទនាក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យ
 នូវធម៌ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-

តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយអទុក្ខមសុខ-
វេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនសម្បយុត្តដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

នវិចារកត្តិកៈ

[១៥] ធម៌មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

នធុចាទិន្នចាទានិយត្តិកៈ

[១៦] ធម៌មិនមែនជាធុចាទិន្នចាទានិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជា
ធុចាទិន្នចាទានិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជា
អនុចាទិន្នចាទានិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនុចាទិន្នចាទានិយៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអនុចាទិន្នចាទានិយៈ

អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

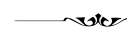
នសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកត្តិកៈ

[១៧] ធម៌ដែលមិនមែនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អា-
ស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែន
ជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិន
មែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

នវិតក្កត្តិកៈ

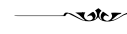
[១៨] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈទាំងប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជា
មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ

មានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាមិន
មានវិតក្កៈ ទាំងមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈទាំង
មិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

នប័តិភ្នក្កៈ

[១៩] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយប័តិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយប័តិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយសុខ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា... ។

ននស្សនភ្នក្កៈ

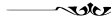
[២០] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ... អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនត្រូវលះដោយការវនា... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ នឹងមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា... ។

ននស្សនេនបហាតព្វហេតុកភ្នក្កៈ

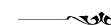
[២១] អាស្រ័យនូវធម៌មានហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា...

អាស្រ័យនូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
និងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា... ។

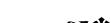
នអាចយតាមិត្តិកៈ

[២២] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង... អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង... អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង និងមិនមែនជាមិនដល់នូវការ
សន្សំកុំពូនឡើង... ។

នសេក្ខត្តិកៈ

[២៣] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសេក្ខៈ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
ជាសេក្ខៈ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជានេវសេក្ខានសេក្ខៈ... ។

នបរិត្តត្តិកៈ

[២៤] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានសភាពតូចត្នា... អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនដល់នូវសភាពធំ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានប្រមាណមិន
បាន ... ។

ឈប់វត្តារម្មណាត្តិកៈ

[២៥] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចធ្ងាវ... អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមាន
អារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន... ។

ឈប់នត្តិកៈ

[២៦] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនថោកទាប... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ជាកណ្តាល... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនឧត្តម... ។

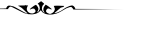
ឈប់ច្នត្តិកៈ

[២៧] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានសភាពខុសនិងទៀង... អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនមានសភាពត្រូវនិងទៀង... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិន
ទៀង... ។

ឈប់គ្តារម្មណាត្តិកៈ

[២៨] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន មានមគ្គជាអារម្មណ៍... អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតី... ។

នទប្បន្ទត្តកៈ

[២៧] ធម៌មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនកើតឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយក្តី មិនមែនកើតឡើងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនកើតឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនកើតឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនកើតឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយក្តី មិនមែនកើតឡើងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនកើតឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយផង មិនមែនកើតឡើងផង ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនកើតឡើង អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយផង មិនមែនកើតឡើងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយក្តី មិនមែនកើតឡើងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយផង មិនមែនកើតឡើងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

នអតីតត្ថកៈ

[៣០] ធម៌មិនមែនជាអតីត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអតីត ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣១] ធម៌មិនមែនជាអតីត ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាអតីត ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអតីត ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាអនាគត ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអតីត ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាអតីតផង មិន
មែនជាអនាគតផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអនាគត ជាបច្ច័យ
នៃធម៌មិនមែនជាអនាគត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអនាគត ជា
បច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាអតីត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអនាគត
ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាអតីតផង មិនមែនជាអនាគតផង ដោយហេ-
តុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអតីតផង មិនមែនជាអនាគតផង ជាបច្ច័យនៃ
ធម៌មិនមែនជាអតីត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអតីតផង មិនមែន
ជាអនាគតផង ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាអនាគត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាអតីតផង មិនមែនជាអនាគតផង ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជា
អតីតផង មិនមែនជាអនាគតផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

នអតីតារម្មណត្ថកៈ

[៣២] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត... អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគត... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានអា-

រម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន... ។

នអដ្ឋត្តិកៈ

[៣៣] ធម៌មិនមែនជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវ ធម៌មិនមែនជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

នអដ្ឋត្តារម្មណត្តិកៈ

[៣៤] ធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន មានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន មានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន មានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

នសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៣៥] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៦] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់

អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទាំង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែ
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៧] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកប

ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ទាំងមិន
មានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជាមិនមាន
ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
ការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មាន
វារៈ ៦ ។

[៣៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៦ ។

[៣៩] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៦ ។

[៤០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣០ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ
៣០ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី ដែលឃើងរាប់ហើយ ក្នុង
កុសលត្តិកៈយ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយត្តិកប្បដ្ឋាន ។

បច្ចុទ្ទិយទុកប្បដ្ឋាន

និហោតទុក្ខៈ

[៤១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវ
ខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវខន្ធ ២ ... ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ...
ដរាបដល់ពួកមហាក្ខត ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធមិន
មែនជាហេតុ... ហេតុប្បដិសន្ធិ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែន
ជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែន
ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ
បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះផងចុះ ។

[៤៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យ

នៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា
បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

នសហេតុកុក្កុកៈ

[៤៦] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវមោហៈ ដែលប្រកបដោយវិចិកិច្ចា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ មហាក្កត ៣ អាស្រ័យនូវមហាក្កត ១ មហាក្កត ២ អាស្រ័យនូវមហាក្កត ២ ចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្កត ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវមោហៈ

ដែលប្រកបដោយវិចិត្រា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពួកសហេតុកក្ខន្ធ អាស្រ័យ
 នូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី
 មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិន
 មែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ផង មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ
 បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះផងចុះ ។

[៤៨] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ

ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៩] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៥០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

បញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា
បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

នហេតុសម្បយុត្តទុកៈ

[៥១] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកប
ដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកហេតុ
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌មិនមែនប្រកបដោយហេតុក្តី មិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិន
មែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន
ប្រកបដោយហេតុក្តី មិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី
បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ចុះ ។

នហោតុសហោតុកកុកៈ

[៥៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិន
មែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ

អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិន
 មានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
 ជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជា
 មិនមានហេតុផង មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី មានសេចក្តីពិស្តារ
 គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

នហេតុហេតុសម្បយុត្តន្តកៈ

[៥៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ
 ក្តី មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែន
 ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជា
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៩ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

នហោតុនសហោតុកុដុកៈ

[៥៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ

អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺមហាក្ខត ៣ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត
 ១ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងហេតុ អាស្រ័យនូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុទាំង
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិន
 មានហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជា
 មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំង
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន
 ជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជា
 មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែន
 ជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ

ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
 ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
 ហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងហេតុផង មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៥៩] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជា
 មិនមានហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ
 ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[៦០] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ។

បញ្ញាវារៈ បណ្ឌិតប្បឡូតិស្តារ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

នសប្បច្ច័យទុកៈ

[៦១] ធម៌មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិន
មានបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ច័យ
ទាំងអស់ ។

[៦៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាមិន
មានបច្ច័យ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៤] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិន
មែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៦៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
២ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ។

នសង្ខតទុក្ខៈ

[៦៦] ធម៌ដែលមិនមែនបច្ច័យមិនប្រជុំតាក់តែង អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនបច្ច័យមិនប្រជុំតាក់តែង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ដូចគ្នានឹងសប្បច្ច័យទុក្ខៈ ។

នសនិទស្សនទុក្ខៈ

[៦៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន ប្រកបដោយការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា មិនមានការឃើញ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញក្តី មិន មែនជាមិនមានការឃើញក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសប្បដិបទុក្ខៈ

[៦៩] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន មែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិន មែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះ ពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះ

ពាលក្តី មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ
១ ។

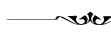
សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៧១] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ ដោយហេ-
តុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ផង ដោយហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[៧២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែន
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមាន
ការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ ដោយអារម្ម-
ណប្បដ្ឋយ ។

[៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ
២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

បណ្ឌិតគប្បីញ៉ាំងបញ្ហាវារៈ ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

នូវបីទុក្ខៈ

[៧៤] ធម៌មិនមែនមានរូប អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានរូប អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនមានរូបក្តី មិនមែនជាមិនមានរូបក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានរូប អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនមានរូប អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនមានរូបក្តី មិនមែនជាមិនមានរូបក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។ ធម៌មិនមែនមានរូប អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានរូបផង មិនមែនជាមិនមានរូបផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនមានរូប អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានរូបផង មិនមែនជាមិនមានរូបផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនមានរូបក្តី មិនមែនជាមិនមានរូបក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានរូបផង មិនមែនជាមិនមានរូបផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៧ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី
សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ។

នលោកិយទុក្ខៈ

[៧៦] ធម៌មិនមែនជាលោកិយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យនូវ ធម៌មិនមែនជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា លោកិយក្តី មិនមែនជាលោកុត្តរៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិន មែនជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាលោកិយផង មិនមែនជាលោ- កុត្តរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិភតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារមានក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ។

នកេនចិវិញ្ញាយ្យទុក្ខៈ

[៧៨] ធម៌ដែលមិនមែនគប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ដែលមិនមែនគប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនគប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យ នូវធម៌ដែលមិនមែនគប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនគប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយក្តី មិនមែន ជាមិនមែនគប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែន

គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនមែនគប្បីដឹង ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនគប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិនមែនគប្បីដឹងដោយ
 វិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណ
 ណានីមួយផង មិនមែនជាមិនមែនគប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩
 សេចក្តីពិស្តារមានក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ។

នោអាសវុទុក្ខៈ

[៨០] ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន
 ជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានអា-
 សវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌

មិនមែនជាអាសវៈផង មិនមែនជាមិនមានអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈផង មិនមែនជាមិនមានអាសវៈផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ច័យទាំង
អស់ ។

នសាសវៈទុក្ខៈ

[៨២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិន
មានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមាន
អាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែន
ជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈផង មិន
មែនជាមិនមានអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុងបច្ច័យទាំង អស់ ។

នអាសវសម្បយុត្តទុកៈ

[៨៤] ធម៌មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជា អាសវសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអាសវ- វិប្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តក្តី មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជា អាសវវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអាសវ- សម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តក្តី មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ- តុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា អាសវសម្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា

អាសវសម្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តក្តី មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត
ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្តផង មិនមែនជាអាសវវិប្ប-
យុត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំង
អស់ ។

នអាសវសាសវទុក្ខៈ

[៨៦] ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អា-
ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិន
មែនអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិន
មែនជាមិនមានអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
អាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំង
មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ

ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិន
 មែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជា
 មិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី មិន
 មែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈផង មិន
 មែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
 អាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 ផង មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិន
 មានអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈផង មិន
 មែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ៩ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំង

អស់ ។

ធាតុសាសនាសម្បយុត្តនុក្កៈ

[៨៨] ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែន អាសវៈអាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តក្តី មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តផង មិន
 មែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
 អាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត
 ផង មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអា-
 សវវិប្បយុត្តក្តី មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្តផង មិន
 មែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំង
 អស់ ។

អាសវវិប្បយុត្តនសាសវទុក្ខៈ

[៩០] ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើប

កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិន
 មានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយ
 អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំង
 មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
 អាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយ
 អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិន
 មែនជាមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ប្រាស
 ចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រាសចាក
 អាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈផង ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិន
 មែនជាមិនមានអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំង
 អស់ ។

នោសញ្ញាជនទុក្ខៈ

[៧២] ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជា
 សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមែន

សញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
 សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 សញ្ញាជនៈផង មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាសញ្ញាជនៈផង មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំង
 អស់ ។

នសញ្ញាជនិយទុក្ខៈ

[៧៤] ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈក្តី មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈផង មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

នសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[៧៦] ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្ត ទើប

កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តក្តី មិន
 មែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
 ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តក្តី មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
 មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តផង មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តផង មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្តផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្តក្តី មិនមែន
 ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនសម្បយុត្ត
 ផង មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្តផង ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំង
 អស់ ។

នសញ្ញាជនសញ្ញាជនិយទុក្ខៈ

[៧៨] ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញា-
 ជនិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
 សញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ធម៌មិនមែនជាមិនមាន
 សញ្ញាជនិយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
 ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជ-
 និយៈក្តី មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញា-
 ជនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
 សញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ។ ធម៌មិនមែនជាមិន
 មានសញ្ញាជនិយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
 មែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈផង មិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ
 មានវារៈ ៣ ។

[៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋប្បិយទាំង

អស់ ។

នសញ្ញោជនសញ្ញោជនសម្បយុត្តុក្កៈ

[១០០] ធម៌មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្តក្តី មិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញោជនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញោជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញោជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទាំងមិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្តក្តី មិនមែនជាសញ្ញោជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនសញ្ញោជនៈ

ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
សញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

សញ្ញាជនវិប្បយុត្តនសញ្ញាជនិយទុកៈ

[១០២] ធម៌ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ
អាស្រ័យនូវធម៌ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិន
មានសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជា
សញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាសញ្ញាជនវិប្ប-
យុត្ត ទាំងមិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈក្តី ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែន
ជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំង
មិនមែនជាសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជា
សញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌
ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញាជនិយៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
សញ្ញាជនិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជា

សញ្ញាជនិយៈផង ជាសញ្ញាជនវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមានសញ្ញា-
ជនិយៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

បច្ចុទ្ទិយទុកប្បដ្ឋាន

លោកន្តទុក្ខៈ

[១០៤] ធម៌មិនមែនជាគន្លុះ (គ្រឿងជោតក្រង) អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែន
 គន្លុះ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមែនជាគន្លុះក្តី មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមែនជាគន្លុះ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាគន្លុះក្តី មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះក្តី អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌មិនមែនជាគន្លុះ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាគន្លុះផង មិនមែនជាមិនមែន
 គន្លុះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះផង មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាគន្លុះក្តី មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះផង មិនមែនជាមិនមែនគន្លុះផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

នគន្ធនិយទុក្ខៈ

[១០៦] ធម៌មិនមែនជាគន្ធនិយៈ (ធម៌ដែលគួរដល់គន្ធាៈ) អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនជាគន្ធនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ធម៌មិនមែនជាអគន្ធនិយៈ (ដែលមិនគួរដល់គន្ធាៈ) អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាគន្ធនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ធម៌មិនមែនជាគន្ធនិយៈក្តី មិនមែនអគន្ធនិយៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាគន្ធនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ។ ធម៌មិនមែនជាអគន្ធនិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអគន្ធនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ។ ធម៌មិនមែនជាគន្ធនិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាគន្ធនិយៈផង មិនមែនជាអគន្ធនិយៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ។

[១០៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងបដ្ឋប្បិយទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៥ ។

នគន្ធសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[១០៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយគន្ធាៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយគន្ធាៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកគន្ធាៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយគន្ធាៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយគន្ធាៈក្តី មិនមែនប្រាសចាកគន្ធាៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្ធាៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ។ ធម៌មិន

មែនប្រាសចាកគន្លុះ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ប្រាសចាកគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយ
 គន្លុះក្តី មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះផង មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះផង មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះក្តី មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយគន្លុះផង មិនមែនប្រាសចាកគន្លុះផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

នគន្លុគន្លុនិយទុក្ខៈ

[១១០] ធម៌មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាអគន្លុនិយៈ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌មិនមែនជាគន្លុះ ទាំងមិនមែនជាអគន្លុនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-

តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអគន្ធនិយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្ធនៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនជាអគន្ធនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនជាអគន្ធនិយៈក្តី មិនមែនជា
 អគន្ធនិយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្ធនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាគន្ធនៈ
 ទាំងមិនមែនជាអគន្ធនិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែន
 ជាអគន្ធនិយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្ធនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 អគន្ធនិយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្ធនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមែនជាគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនជាអគន្ធនិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាអគន្ធនិយៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្ធនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមែនជាគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនជាអគន្ធនិយៈក្តី មិនមែនជាអគន្ធនិយៈ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមែនគន្ធនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអគន្ធនិយៈ ទាំងមិន
 មែនជាមិនមែនគន្ធនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជា
 គន្ធនៈ ទាំងមិនមែនជាអគន្ធនិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាគន្ធនៈ ទាំងមិន
 មែនជាអគន្ធនិយៈផង មិនមែនជាអគន្ធនិយៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្ធនៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៩ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

ឆន្ទគន្ធសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[១១២] ធម៌មិនមែនជាគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្ធនៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្ធនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្ធនៈ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្ធនៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្ធនៈក្តី មិន
មែនប្រាសចាកគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្ធនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
ជាគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្ធនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌មិនមែនប្រាសចាកគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្ធនៈ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនប្រាសចាកគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្ធនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្ធនៈ អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនប្រាសចាកគន្ធនៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្ធនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្ធនៈក្តី មិនមែន
ប្រាសចាកគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្ធនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ប្រាសចាកគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្ធនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្ធនៈ អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនជាគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្ធនៈផង មិនមែនប្រាសចាកគន្ធនៈ
ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្ធនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិន
មែនប្រាសចាកគន្ធនៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្ធនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន

ជាគន្លឹះ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លឹះផង មិនមែនប្រាសចាកគន្លឹះ ទាំងមិន
 មែនជាមិនមែនគន្លឹះផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជា
 គន្លឹះ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លឹះក្តី មិនមែនប្រាសចាកគន្លឹះ ទាំងមិនមែនជា
 មិនមែនគន្លឹះក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាគន្លឹះ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកគន្លឹះ
 ផង មិនមែនប្រាសចាកគន្លឹះ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនគន្លឹះផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[១១៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ
 ៩ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ប្បដ្ឋប្បយទាំងអស់ ។

គន្លឹះប្បយុត្តនគន្លឹះនិយមន័យ

[១១៤] ធម៌ប្រាសចាកគន្លឹះ និងមិនមែនជាគន្លឹះនិយមន័យ អាស្រ័យនូវធម៌
 ប្រាសចាកគន្លឹះ និងមិនមែនជាគន្លឹះនិយមន័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ
 ធម៌មិនមែនប្រាសចាកគន្លឹះ និងមិនមែនជាអគន្លឹះនិយមន័យ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាស
 ចាកគន្លឹះ និងមិនមែនជាគន្លឹះនិយមន័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌
 ប្រាសចាកគន្លឹះ និងមិនមែនជាគន្លឹះនិយមន័យក្តី ប្រាសចាកគន្លឹះ និងមិនមែនជា
 អគន្លឹះនិយមន័យក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាសចាកគន្លឹះ និងមិនមែនជាគន្លឹះនិយមន័យ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។ ធម៌ប្រាសចាកគន្លឹះនិងមិនមែនជាអគន្លឹះ-
 និយមន័យ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាសចាកគន្លឹះ និងមិនមែនជាអគន្លឹះនិយមន័យ ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ប្រាសចាកគន្លង និងមិនមែនជាអគន្លងនិយៈ
អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាសចាកគន្លង និងមិនមែនជាគន្លងនិយៈផង ប្រាសចាកគន្លង
និងមិនមែនជាអគន្លងនិយៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យ
ទាំងអស់ ។

នោឡិយយោគនីវរណគោច្ចកទុក្ខៈ

[១១៦] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាឡិយៈ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
ជាយោគៈ... អាមសនៈ (ការពាល់ត្រូវគឺសេចក្តីប្រកាន់) ក្នុងឡិយ-
គោច្ចកៈនិងយោគគោច្ចកៈ ប្រហែលគ្នានឹងអាមសនៈ ក្នុងអាសវគោច្ចកៈ
ដែរ ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជានីវរណៈ... អាមសនៈក្នុងនីវរណគោច្ចកៈ
ប្រហែលគ្នានឹងអាមសនៈ ក្នុងសញ្ញោជនគោច្ចកៈដែរ ។

នោបរាមាសគោច្ចកទុក្ខៈ

[១១៧] ធម៌មិនមែនជាបរាមាសៈ (ការស្តាប់អង្អែលគឺសេចក្តី
ប្រកាន់ខុស) អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយបរាមាសៈ

អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយបរមាសៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាបរមាសៈ ទាំងមិនមែនជាអបរមដ្ឋៈ (ដែលកិលេសមិនស្តាប់អង្រែលហើយ) អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាបរមាសៈ ទាំងមិនមែនជាអបរមដ្ឋៈ... ធម៌មិនមែនជាអបរមដ្ឋៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនបរមាសៈ... ធម៌មិនមែនជាបរមាសៈ ទាំងមិនមែនជាអបរមដ្ឋៈក្តី មិនមែនជាអបរមដ្ឋៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនបរមាសៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាបរមាសៈ ទាំងមិនមែនជាអបរមដ្ឋៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអបរមដ្ឋៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនបរមាសៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាបរមាសៈ ទាំងមិនមែនជាអបរមដ្ឋៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាបរមាសៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនបរមាសៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាបរមាសៈ ទាំងមិនមែនជាអបរមដ្ឋៈ ផង មិនមែនជាអបរមដ្ឋៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនបរមាសៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

~*~

នសារម្មណ៍ទុកៈ

[១១៨] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ

ជាមួយនឹងអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
 ធម៌មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអា-
 រម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនជា
 មិនមានអារម្មណ៍ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ផង មិនមែនជាមិន
 មានអារម្មណ៍ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមាន
 អារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ផង មិន
 មែនជាមិនមានអារម្មណ៍ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ផង មិនមែនជាមិនមានអា-
 រម្មណ៍ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

ឈប់ត្តទុក្ខៈ

[១២០] ធម៌មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាចិត្តក្តី មិនមែនជាមិនមានចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ មានវារៈ ៥ ។

ឈប់តសិកទុក្ខៈ

[១២២] ធម៌មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិនមែនជាមិនមានចេតសិកក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិនមែនជាមិនមានចេតសិកក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមាន

ចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាចេតសិក
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិកផង មិនមែនជាមិនមានចេតសិកផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានចេតសិក អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិកផង មិនមែនជាមិនមានចេតសិកផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិនមែនជាមិនមាន
 ចេតសិកក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិកផង មិនមែនជាមិនមាន
 ចេតសិកផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៩ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

ធម៌ត្ថសម្បយុត្តទុកៈ

[១២៤] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកប
 ដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសម្បជានរូប អាស្រ័យ
 នូវធម៌ជាចិត្ត ។ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយ
 ចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាចិត្ត ។

បណ្ឌិត ចូរធ្វើនូវបញ្ហា ៩ ៗ ដើម្បីបំពេញនូវធម៌
 ដែលយើងមិនគប្បីពោល ត្រឹមតែបច្ច័យទុកៈ ។

និច្ចសំសដ្ឋានុកៈ

[១២៥] ធម៌មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

និច្ចសមុដ្ឋានុកៈ

[១២៦] ធម៌មិនមែនជាចិត្តសមុដ្ឋាន (តាំងឡើងអំពីចិត្ត) អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាចិត្តសមុដ្ឋាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៧ ។

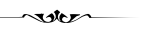
និច្ចសហភូតុកៈ

[១២៧] ធម៌មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនកើត
ជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

និច្ចានុបរិវត្តិកៈ

[១២៨] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

និចិត្តសំសង្ខសមុជ្ជានុក្ក:

[១២៩] ធម៌មិនមែនលាយឡំនឹងតាំងឡើងអំពីចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនលាយឡំ នឹងតាំងឡើងអំពីចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៩ ។

និចិត្តសំសង្ខសមុជ្ជានុសហកុណុក្ក:

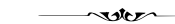
[១៣០] ធម៌មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើងនិងកើតជាមួយនឹងចិត្ត អា-
ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើង និងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

និចិត្តសំសង្ខសមុជ្ជានុបរិវត្តិកុណុក្ក:

[១៣១] ធម៌មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
៩ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

នអដ្ឋត្តិកទុក្ខៈ

[១៣៣] ធម៌មិនមែនជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ កងត្តារូបជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវចិត្ត ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។

[១៣៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

នឧបាទានទុក្ខៈ

[១៣៥] ធម៌មិនមែនជាឧបាទា (សេចក្តីប្រកាន់) អាស្រ័យនូវ ធម៌ មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជា មិនមែនឧបាទា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាឧបាទាក្តី មិនមែនជាមិនមែនឧបាទាក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ។

[១៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

នឧបាទិន្នទុក្ខៈ

[១៣៧] ធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជា

ដើម) កាន់យក អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស
 កាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសមិនកាន់យក អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសកាន់យក អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសមិនកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិន
 មែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកក្តី ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មិនកាន់យកក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស មិន
 កាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសកាន់យក អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនកម្មប្រកប ដោយ
 កិលេសកាន់យកផង ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារមានគ្រប់បច្ច័យ
 ទាំងអស់ ។

នុបាទាននុក្ករៈ

[១៣៩] ធម៌មិនមែនជាឧបាទាន (សេចក្តីប្រកាន់មាំ) អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ សេចក្តី
 បំប្រញ ។

លោកិលេសទុក្ខៈ

[១៤០] ធម៌មិនមែនកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនកិលេស ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនកិលេស អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន
កិលេសក្តី មិនមែនជាមិនមែនកិលេសក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនកិលេស
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនកិលេស អា-
ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនកិលេសផង
មិនមែនជាមិនមែនកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។

[១៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ
មានវារៈ ៩ ។

នសង្កិលេសិកទុក្ខៈ

[១៤២] ធម៌មិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន
ជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅ
ហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
ហ្មងក្តី មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនគួរដល់

សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិន
 គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ
 ហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង មិនមែនជា
 មិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

នសន្តិលីដ្ឋនុកៈ

[១៤៤] ធម៌ដែលមិនមែនសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែន
 សៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាមិន
 សៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែន
 ជាមិនសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនសៅ
 ហ្មងក្តី ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិន
 សៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនសៅហ្មង
 អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងផង ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

ឆកិលេសសម្បយុត្តទុកៈ

[១៤៦] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយកិលេសផង មិនមែនប្រាសចាកកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

ឆកិលេសសង្ខិលេសិកទុកៈ

[១៤៨] ធម៌មិនមែនកិលេស ទាំងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនកិលេស ទាំងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌ មិន

មែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនកិលេស ទាំងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនកិលេស ទាំងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៤៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នកិលេសសន្តិលីដ្ឋនុកៈ

[១៥០] ធម៌មិនមែនកិលេស ទាំងមិនមែនជាមិនសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនកិលេស ទាំងមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនកិលេស ទាំងមិនមែនជាមិនសៅហ្មងផង មិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នកិលេសកិលេសសម្បយុត្តនុក្ក:

[១៥២] ធម៌មិនមែនកិលេស ទាំងមិនមែនប្រាសចាកកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនកិលេសទាំងមិនមែនប្រាសចាកកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកកិលេស ទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកកិលេស ទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនកិលេស ទាំងមិនមែនប្រាសចាកកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនកិលេស ទាំងមិនមែនប្រាសចាកកិលេសផង មិនមែនប្រាសចាកកិលេស ទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេសផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

កិលេសវិប្បយុត្តនសន្តិលេសិកនុក្ក:

[១៥៤] ធម៌ប្រាសចាកកិលេស និងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនគួរដល់

សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាសចាកកិលេស និងមិនមែនគួរដល់
 សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រាសចាកកិលេស
 និងមិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនជាមិន
 គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែន
 គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ប្រាស
 ចាកកិលេស និងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌
 ប្រាសចាកកិលេសនិងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ប្រាសចាកកិលេស និងមិនមែនជាមិនគួរដល់
 សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាសចាកកិលេស និងមិនគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មងផង ប្រាសចាកកិលេស និងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់
 បច្ច័យទាំងអស់ ។

នទស្សនេនបហាតព្វទុកៈ

[១៥៦] ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌
 ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល

មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌
ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ។

[១៥៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋប្បិយ មាន
វារៈ ២ ។

នកាវនាយបបរាតព្វទុកៈ

[១៥៨] ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
មិនមែនត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ។ ធម៌
ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែន
ជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែន
ត្រូវលះដោយការវនាផង មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវនាផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ។

[១៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ ៥ ។

នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុកៈ

[១៦០] ធម៌មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌មានហេតុ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
មានហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌មានហេតុ
ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។

[១៦១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នការវនាយបហាតព្វហេតុកុកុកៈ

[១៦២] ធម៌មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យ
នូវធម៌មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មានហេតុ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវ
លះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះ
ដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មាន
ហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌ មានហេតុដែលមិន

មែនត្រូវលះដោយការវិនាស មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយ
ការវិនាស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។

[១៦៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៩ ។

នសវិតក្កទុក្ខៈ

[១៦៤] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិន
មានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
វិតក្កៈផង មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ
មានវារៈ ៣ ។

[១៦៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៩ ។

នសវិចារទុក្ខៈ

[១៦៦] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិន

មានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
វិចារៈផង មិនមែនជាមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។

[១៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នសប្ប័តិទុក្ខៈ

[១៦៨] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមាន បីតិ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិផង មិន
មែនជាមិនមានបីតិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៦៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នបីតិសហគតទុក្ខៈ

[១៧០] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកប
ដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែន

ជាមិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយ
បីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រកប
ដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយបីតិផង មិនមែនជាមិនមែន
ប្រកបដោយបីតិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នសុខសហគតទុកៈ

[១៧២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកប
ដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែន
ជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយ
សុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រកប
ដោយសុខ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខផង មិនមែនជាមិនមែន
ប្រកបដោយសុខផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នឧបេក្ខាសហគតទុកៈ

[១៧៤] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌

មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
 ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
 មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា
 ផង មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នកាមាវចរទុក្ខៈ

[១៧៦] ធម៌មិនមែនជាកាមាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកាមា-
 វចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិន
 មែនកាមាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនកាមាវចរៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកាមាវចរៈ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈផង មិនមែនជាមិនមែនកាមាវចរៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នរុបាវចរទុក្ខៈ

[១៧៨] ធម៌មិនមែនជារុបាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជារុបាវចរៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែន
 រូបាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនរូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជារូបាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
 មែនជារូបាវចរៈផង មិនមែនជាមិនមែនរូបាវចរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នអរូចាវចរទុកៈ

[១៨០] ធម៌មិនមែនជាអរូចាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 អរូចាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិន
 មែនជាមិនមែនអរូចាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអរូចាវចរៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែន
 អរូចាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអរូចាវចរៈផង មិនមែនជាមិនមែន
 អរូចាវចរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៨១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

នបរិយាបន្នទុកៈ

[១៨២] ធម៌មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ (ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងតេក្កមិក-

វដ្តៈ) អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាបរិយាបន្នៈផង មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៨៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ននិយ្យានិកទុកៈ

[១៨៤] ធម៌មិនមែនជានិយ្យានិកៈ (ធម៌ដែលកាត់នូវវដ្តមូល) អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជានិយ្យានិកៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជានិយ្យានិកៈផង មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ននិយតទុកៈ

[១៨៦] ធម៌មិនមែនជានិយតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជានិយតៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមាន
 និយតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមាននិយតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមាននិយតៈ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនមែនជានិយតៈផង មិនមែនជាមិនមាននិយតៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

នសឧត្តរទុក្ខៈ

[១៨៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ (ការរើឡើងនូវខ្លួន) អា-
 ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអនុត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនុត្តរៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយ
 ឧត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈផង មិនមែនជាអនុត្តរៈ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៨៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

នសរណាទុក្ខៈ

[១៩០] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ (លាមក) អាស្រ័យនូវ

ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាអរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយ
 រណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈផង មិនមែនជាអរណៈ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ចប់ បច្ចុនីយទុកប្បដ្ឋាន ។

បច្ចុន័យទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

នហេតុទុកនកុសលត្តិកៈ

[១៧២] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុជ្ជានុបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ មិនមែនជាហេតុ ជាអកុសល ជាអព្យាកតៈ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺហេតុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធមិនមែនជាហេតុ ជាអកុសល ជាអព្យាកតៈ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌

មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជា
 កុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលផង
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល
 ផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងសម្បយុត្តវារៈក្តី
 សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[១៧៦] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យនៃ
 ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិន
 មែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាកុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែន
 ជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែន
 ជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌

មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១៩៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

បណ្ឌិតគប្បីញ៉ាំងបញ្ហាវារៈ ឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ ។

[១៩៩] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺ
ខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុជ្ជានុបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលមិនមែនជាហេតុ
ជាកុសល ជាអព្យាកតៈ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ គឺហេតុ អាស្រ័យនូវពួកខន្ធដែលមិនមែនជាហេតុ ជាកុសល
ជាអព្យាកតៈ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាមិន
មែនហេតុ មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២០០] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមែន
ហេតុ មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិន

មែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២០១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២០២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ។

[២០៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ដែលជាកុសលាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវខន្ធ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិន

មែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២០៤] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[២០៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ។

នហេតុទុកនវេទនាត្ថកៈ

[២០៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អា-

ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយ
សុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២០៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ
មានវារៈ ៧ ។

[២០៩] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២១០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ
មានវារៈ ៧ ។

[២១១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២១២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ
មានវារៈ ៧ ។

និហោតុទុក្ខកនិវាទកត្តិកៈ

[២១៣] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ... នូវ
ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី... មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
ជាមិនមែនវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ... ។

និហោតុទុក្ខកនុទាទិនុទាទានិយត្តិកៈ

[២១៤] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនកម្មប្រកប
ដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា-
ទាន... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយ
កិលេសមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន... អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាហេតុ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ទាំងមិនជា
ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន... ។

និហោតុទុក្ខកនសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈ

[២១៥] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនសៅហ្មង ទាំង
គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
មិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង... ។

នហេតុទុក្ខនិវត្តភ្នក្កៈ

[២១៦] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងវិតក្កៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ទាំងមិនមានវិចារៈ... ។

នហេតុទុក្ខនប៊ីតិភ្នក្កៈ

[២១៧] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយប៊ីតិ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខ... អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា... ។

នហេតុទុក្ខនទស្សនភ្នក្កៈ

[២១៨] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ការវនា... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា... ។

និហោតុទុក្ខកន្ធនិស្សន្ធនបហាតព្វហោតុកត្តិកៈ

[២១៧] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមានហេតុមិនមែន ត្រូវលះដោយទស្សនៈ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ដែលមានហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ដែលមាន ហេតុមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ នឹងមិនមែនត្រូវលះដោយ ការវិនា ... ។

និហោតុទុក្ខកន្ធារាមយគាមិត្តិកៈ

[២២០] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដល់នូវការសន្សំ កត្តនឡើង... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនដល់នូវការ សន្សំកត្តនឡើង... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែន ដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើងនឹងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើង... ។

និហោតុទុក្ខកន្ធសេក្ខត្តិកៈ

[២២១] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសេក្ខៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអសេក្ខៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន មែនជាហេតុ មិនមែនជានៅសេក្ខានសេក្ខៈ... ។

នហេតុទុក្ខកនបរិត្តត្តិកៈ

[២២២] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសភាពតូចធ្លាវ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ... អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន... ។

នហេតុទុក្ខកនបរិត្តារម្មណត្តិកៈ

[២២៣] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍តូច
ធ្លាវ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាព
ធំ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍មានប្រមាណ
មិនបាន... ។

នហេតុទុក្ខកនហ៊ានត្តិកៈ

[២២៤] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនថោកទាប... អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកណ្តាល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនខ្ពត្តម... ។

នហេតុទុក្ខកនមិច្ឆត្តិកៈ

[២២៥] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានសភាពខុស

នឹងឡើង... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹង
ឡើង... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអនិយតៈ... ។

នហោតុទុក្ខនមគ្គារម្មណាត្ថិកៈ

[២២៦] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គ ជាអា-
រម្មណ៍... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គ ជាហេតុ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គ ជាអធិបតិ... ។

នហោតុទុក្ខនឧប្បន្នត្ថិកៈ

[២២៧] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនទាន់កើត
ឡើងហើយ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រុងកើតឡើង... ។

នហោតុទុក្ខនអតីតត្ថិកៈ

[២២៨] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអតីត... អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអនាគត... ។

និហោតុទុក្ខកនអតីតារម្មណាត្តិកៈ

[២២៩] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជា
អតីត... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគត...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន... ។

និហោតុទុក្ខកនអជ្ឈត្តត្តិកៈ

[២៣០] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាខាងក្នុង... អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាខាងក្រៅ... ។

និហោតុទុក្ខកនអជ្ឈត្តារម្មណាត្តិកៈ

[២៣១] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជា
ខាងក្នុង... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាង
ក្រៅ... ។

និហោតុទុក្ខកនសនិទស្សនត្តិកៈ

[២៣២] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-

តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

[២៣៦] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌

មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[២៣៧] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[២៣៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការ

ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែ
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៣៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ៧ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងសម្បយុត្តវារៈក្តី
 មានសេចក្តីពិស្តារ គ្រប់ៗបច្ច័យទាំងអស់ ។

[២៤០] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ

ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែ
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៤១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[២៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បណ្ឌិតគប្បីញ៉ាំងបញ្ហាវារៈឲ្យពិស្តារយ៉ាងនេះចុះ ។

[២៤៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិន
 មានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៤៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ សេចក្តីពិស្តារមានគ្រប់បច្ច័យ
 ទាំងអស់ ។

នសហេតុកុសលកុសលត្ថកៈ

[២៤៥] ធម៌មិនមែនជាសហេតុកៈ (មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជ្ជានុប អាស្រ័យនូវមោហៈដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ មហាក្ខត ៣ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ១ ។ ធម៌មិនមែនជាអហេតុកៈ (មិនមែនជាមិនមានហេតុ) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវមោហៈដែលប្រកបដោយវិចិក្ខា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ចៈ ពួកសហេតុកក្ខន្ធ អាស្រ័យនូវវត្ថុ ក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិ ។ ធម៌មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៤៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២៤៧] ធម៌មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជា
 អកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសលផង
 មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[២៤៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[២៤៩] ធម៌មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យា-
 កតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាអហេតុកៈ
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជា
 អព្យាកតៈផង មិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[២៥០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុសម្បយុត្តទុកៈ ប្រហែលគ្នានឹងនហេតុនសហេតុកទុកៈដែរ ។

និហោតុសនិហោតុកណ្តកណ្តសលត្ថកៈ

[២៥១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ (មិនមាន
ហេតុ) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុទាំង មិនមែន
ជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាអហេតុកៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជា អ-
ហេតុកៈ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអហេតុកៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែន
ហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជា
អហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអហេតុកៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជា
កុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ
មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែន
ជាអហេតុកៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៥២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៥៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជា

អកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៥៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៥៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

នហេតុចេវនហេតុវិប្បយុត្តទុកៈ ប្រហែលគ្នានឹងនហេតុចេវនហេតុ-
សម្បយុត្តទុកៈដែរ ។

នហេតុនសហេតុកកុកនកុសលត្ថិកៈ

[២៥៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ និងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ និងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ និងមិនមែនជាសហេតុកៈ មិនមែនជាអកុសល... មានវារៈ ៧ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ និងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ និងមិនមែនជាអហេតុកៈ មិនមែនជាអព្យាក-

កតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ដោយឧបាយនេះ
កុសលាកុសលទុកៈ គឺជាកុសលត្តិកៈហ្នឹងឯង ទើបគួរក្នុងសេចក្តីនេះ ។

ចូឡន្តរទុក្ខកុសលត្តិកៈ

[២៥៨] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអប្បច្ច័យៈ មិនមែនជាកុសល... ។
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអសន្ធិតៈ មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនមានរូប មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរូប
មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាលោកិយ មិនមែនជា
កុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាកុសល... ។
អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជា
កុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ មិនមែនជាកុសល... ។

នោអាសវគោច្ឆកទុក្ខកុសលត្តិកៈ

[២៥៩] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនអាសវៈ មិនមែនជាកុសល... អា-

ស្រ្តីយន្តវេទមិ មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មែនប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ មិនមែន
 ជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាក
 អាសវៈ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
 មែនប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែន
 ជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនជាមិន
 មែនអាសវៈ មិនមែនជាកុសល... ។

ធម្មត្ថកុណកុណកុសលត្ថកៈ

[២៦០] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ មិនមែនជាកុសល...
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនសញ្ញាជនៈ មិនមែនជាកុសល... ។
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ (ធម៌ដោតក្រងសត្វទុកក្នុងវដ្តៈ ដោយ

អំណាចចុតិនិងបដិសន្ធិ) មិនមែនជាកុសល... មិនមែនឱ្យ... មិនមែនជា
យោគៈ... មិនមែនជានិវរណៈ... មិនមែនជាបរាមាសៈ... ។

មហានុរុទ្ធកណកុសលត្តិកៈ

[២៦១] មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍... មិនមែនជាមិន
មានអារម្មណ៍... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាកុសល...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនចិត្ត មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិក មិនមែនជាកុសល... ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាចិត្តសម្មជ្ជាន មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
កើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រ-
ព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនលាយ
ឡំ និងតាំងឡើងអំពីចិត្ត មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
លាយឡំ តាំងឡើងនិងកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាកុសល... ។ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែន
ជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាខាងក្នុង មិនមែនជាកុសល... ។
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវ

ធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលកម្ម
ប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យក មិនមែនជាកុ-
សល ... ។

នោឌុទាទានគោត្តកទុក្ខកណកុសលត្តិកៈ

[២៦២] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាកុសល... ។

នោកិលេសគោត្តកទុក្ខកណកុសលត្តិកៈ

[២៦៣] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកិលេស មិនមែនជាកុសល...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនកិលេស មិនមែនជាកុសល... ។ អា-
ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល... ។ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាមិនសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកប
ដោយកិលេស មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាក
កិលេស មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកិលេស ទាំង
មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស

មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកិលេស ទាំងមិនមែន
 ជាមិនសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនសៅ
 ហ្មង ទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌មិនមែនជាកិលេសទាំងមិនមែនប្រាសចាកកិលេស មិនមែនជាកុសល...
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រាសចាកកិលេស ទាំងមិនមែនជាមិនមែនកិលេស
 មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រាសចាកកិលេស និងមិន
 មែនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
 ប្រាសចាកកិលេស និងមិនមែនជាមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជា
 កុសល... ។

បិដ្ឋិតកុសលត្តិកៈ

[២៦៤] អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
 មែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែន
 ត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មានហេតុ
 ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌
 មានហេតុ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាកុ-

សល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា
មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវ
លះដោយការវិនា មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយវិតក្កៈ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអវិតក្កៈ មិន
មែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ
មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអវិចារៈ មិនមែនជាកុ-
សល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាកុសល...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានបីតិ មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាមិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាកាមាវចរៈ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
កាមាវចរៈ មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជារូបាវចរៈ
មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនរូបាវចរៈ មិនមែន
ជាកុសល... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអរូបាវចរៈ មិនមែនជាកុសល...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអរូបាវចរៈ មិនមែនជាកុសល... ។ អា-

ស្រ្តីយន្តវធម៌មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ (ធម៌ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងតេត្តមិកវដ្តៈ)
 មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យន្តវធម៌ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ មិនមែនជា
 កុសល... ។ អាស្រ័យន្តវធម៌ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ មិនមែនជាកុសល...
 អាស្រ័យន្តវធម៌ មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យ
 ន្តវធម៌មិនមែនទៀង មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យន្តវធម៌ មិនមែនជាមិន
 ទៀង មិនមែនជាកុសល... ។ អាស្រ័យន្តវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ
 (ការរើឡើងនូវខ្លួន) មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យន្តវធម៌ មិនមែនជា
 អនុត្តរៈ មិនមែនជាកុសល... ។

[២៦៥] ធម៌មិនមែនជាសរណៈ (ប្រកបដោយកិលេសជាសត្រូវ)
 មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យន្តវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាកុសល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអរណៈ (មិនមាន
 កិលេសជាសត្រូវ) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យន្តវធម៌មិនមែនជាអរណៈ
 មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
 សរណៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យន្តវធម៌មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជា
 កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
 ជាកុសលក្តី មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យន្តវធម៌មិន
 មែនជាអរណៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យន្តវធម៌ មិនមែនជា
 សរណៈ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាកុសលផង

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៦៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[២៦៧] ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៦៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ មានវារៈ ១ ។

[២៦៩] ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវ ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី
មានសេចក្តីពិស្តារគ្រប់ៗ បច្ច័យទាំងអស់ ។

នសរណាទុក្ខនវេទនាត្តិកៈ

[២៧១] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយ
សុខវេទនា... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយ
ទុក្ខវេទនា... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយ
អទុក្ខមសុខវេទនា... ។

នសរណាទុក្ខនវិចារកត្តិកៈ

[២៧២] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាសរណៈ... អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាសរណៈ... អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនវិបាក និងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជា
សរណៈ... ។

នសរណាទុក្ខនុចាទិន្ទុចាទានិយត្តិកៈ

[២៧៣] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនដែលកម្ម
ប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍
ដល់ឧបាទាន... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនដែលកម្មប្រកប
ដោយកិលេសមិនកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន... អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក

ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន... ។

។បេ។

និសរណាទុកនិសនិទស្សនត្ថិកៈ

[២៧៤] ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង

ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាអរណៈ
 មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២៧៦] ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែ
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
 មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះ

ពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែ
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែន
 ជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិន
 មែនជាអរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជា
 សរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែ
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី
 បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារគ្រប់ៗ បច្ច័យផងចុះ ។

[២៧៨] ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិន
 មានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ៗ
 បច្ច័យទាំងអស់ ។

ចប់ បច្ច័យទុកត្តិកប្បដ្ឋាន ។

បច្ចុន័យត្ថកទុកប្បដ្ឋាន

នកុសលត្ថកនហេតុទុកៈ

[២៨០] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[២៨១] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិន

មែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
 ហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[២៨២] ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអព្យា-
 កតៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជា
 ហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជា អព្យាកតៈ
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[២៨៣] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌

មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជា
 ហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិន
 មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុផល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[២៨៤] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជា
 ហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិន
 មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអកុ-
 សល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុផល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[២៨៥] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
 ហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិន

មែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
 ហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុផង មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។

[២៨៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យ
 ទាំងអស់ ។

[២៨៧] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី មិនមែនជា
 អព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែន
 ហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើប

កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បវិធី មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិន
 មែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បវិធី មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែន
 ជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យា-
 កតៈ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បវិធី មាន
 វារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បវិធី មានវារៈ
 ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនជាមិនមែនហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បវិធី មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាមិនមែនហេតុផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិន
 មែនហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បវិធី មានវារៈ ៣ ។

[២៨៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បវិធី មានវារៈ ២៤ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋប្បវិធី មាន
 វារៈ ២៤ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋប្បវិធី មានវារៈ ២៤ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យ
 ទាំងអស់ ។

នកុសលត្តិកនិសហោតុកនុក្ក:

[២៨៧] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហោតុកៈ (ប្រកប
 ដោយហេតុ) អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហោតុកៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាស-
 ហោតុកៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហោតុកៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហោតុកៈផង
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសហោតុកៈផង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនជាសហោតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសហោតុកៈ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសហោតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហោតុកៈ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសហោតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហោតុកៈផង មិនមែនជាអកុ-
 សល មិនមែនជាសហោតុកៈផង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនជាសហោតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហោតុកៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 អព្យាកតៈ មិនមែនជាសហោតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហោតុកៈ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហោតុកៈផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន

ជាសហេតុកៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាសហេតុកៈផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យ
ទាំងអស់ ។

[២៧១] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ (មិនមាន
ហេតុ) អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិន
មែនជាសហេតុកៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាស-
ហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជា
អព្យាកតៈ មិនមែនជាសហេតុកៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ
មិនមែនជាសហេតុកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។
ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាសហេតុកៈផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាសហេ-
តុកៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជា
អកុសល មិនមែនជាសហេតុកៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិន
មែនជាសហេតុកៈផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាសហេតុកៈផង ទើប

កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[២៨២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២៤ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២៤ សេចក្តីពិស្តារមានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

នកុសលត្តិកនហេតុសម្បយុត្តន្តកៈ

[២៨៣] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុសម្បយុត្ត (ប្រកបដោយហេតុ) ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្ត (ប្រាសចាកហេតុ) ... ។

នកុសលត្តិកនហេតុសហេតុកន្តកៈ

[២៨៤] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអហេតុកៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ... ។

នក្ខសលត្ថកនហោតុហោតុសម្បយុត្តុក្ក:

[២៨៥] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុទាំង
មិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្ត... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
ហេតុវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ... ។

នក្ខសលត្ថកនហោតុនសហោតុក្កុក្ក:

[២៨៦] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុនិងមិន
មែនជាសហោតុក្កុក្ក... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ
និងមិនមែនជាអហោតុក្កុក្ក... ។

នក្ខសលត្ថកច្ចុដ្ឋន្តរុក្ក:

[២៨៧] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអប្បច្ច័យ... ។
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអសន្ធិត្ថ... ។ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសនិទស្សនៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាអនិទស្សនៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាសប្បដិយៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនជាអប្បដិយៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានរូប...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានរូប... ។ អាស្រ័យ

នូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាលោកិយ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនជាលោកុត្តរៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ... ។

នកុសលត្ថករណាអាសវគោច្ឆកទុក្ខៈ

[២៩៨] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈ...
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ... ។ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ...
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ... ។ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវសម្បយុត្ត... អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ...
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែន
 ជាមិនមែនអាសវៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 អាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុ-
 សល មិនមែនជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ... ។ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល ជាអាសវវិប្បយុត្ត ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ

ជាមួយនឹងអាសវៈ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល ជាអាសវវិប្បយុត្ត
ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ... ។

នកុសលត្ថិកធលោក្ខណៈ

[២៩៩] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាគន្លុះ... អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាឱ្យៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនជាយោគៈ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជានីវរណៈ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាបរាមាសៈ... ។

នកុសលត្ថិកមហាន្តរណៈ

[៣០០] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងអារម្មណ៍... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមាន
អារម្មណ៍ ... ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ មិនសំដៅយកនូវបទ ដែលមិនមែនជា
មិនមែនចិត្តទេ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចិត្ត... ។
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចេតសិក... ។ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចិត្តសម្បយុត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាកុសល មិនមែនហាយឡំដោយចិត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន

ជាកុសល មិនមែនជាចិត្តសមុជ្ជាន... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 លាយឡំ និងតាំងឡើងអំពីចិត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើង និងកើតជាមួយនឹងចិត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត... ។
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាខាងក្នុង... អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាខាងក្រៅ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាឧបាទាន... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាឧបាទិទ្ធិ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអនុបាទិទ្ធិ... ។

ឧកុសលត្ថកិច្ចគោត្តកុសលៈ

[៣០១] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាឧបាទាន...
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនឧបាទាន... ។ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាកិលេស... អាស្រ័យនូវធម៌មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនកិលេស... ។

[៣០២] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាកុសល ដែលមិន

មែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 កុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជា
 កុសល ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា... ។ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាកុសលដែលមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ... អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនជាមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនមានហេតុ
 ត្រូវលះដោយការវិនា... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនជា
 មិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
 មិនមានបីតិ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 បីតិ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយ
 បីតិ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ...
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ... ។
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា... អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា... ។ អា-

ស្រ្តីយន្តវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាកាមាវចរ... អាស្រ្តីយន្តវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនកាមាវចរ... ។ អាស្រ្តីយន្តវធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជារូបាវចរ... អាស្រ្តីយន្តវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាមិនមែនរូបាវចរ... ។ អាស្រ្តីយន្តវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនជាអរូបាវចរ... អាស្រ្តីយន្តវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែន
 អរូបាវចរ... ។ អាស្រ្តីយន្តវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ...
 អាស្រ្តីយន្តវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ... ។ អាស្រ្តីយ
 ន្តវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជានិយ្យានិកៈ... អាស្រ្តីយន្តវធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ... ។ អាស្រ្តីយន្តវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជានិយតៈ... អាស្រ្តីយន្តវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអនិ-
 យតៈ... ។ អាស្រ្តីយន្តវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសឧត្តរៈ... អា-
 ស្រ្តីយន្តវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអនុត្តរៈ... ។

[៣០៣] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ្តីយន្តវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ្តីយន្តវធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
 សរណៈផង អាស្រ្តីយន្តវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិន

មិនជាសរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាសរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣០៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៣០៥] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នវេទនាភិក្ខុកនហោតុទុក្ខៈ

[៣០៧] ធម៌មិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនសម្បយុត្តដោយសុខវេទនា មិនមែន
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនសម្បយុត្តដោយ
អទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនសម្បយុត្ត
ដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌មិនមែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនសម្បយុត្តដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនសម្បយុត្តដោយអទុក្ខមសុខ-
វេទនា មិនមែនជាហេតុ... ។

នវិចារកត្តិកនហោតុទុក្ខៈ

[៣០៨] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ... អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែន
ជាហេតុ... ។

នុបាទិន្ទបាទានិយត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៣០៩] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទិន្ទបាទានិយៈ មិនមែនជា
ហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនុបាទិន្ទបាទានិយៈ មិនមែនជាហេតុ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនុបាទិន្ទអនុបាទានិយៈ មិនមែនជាហេតុ... ។

នសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៣១០] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកៈ មិនមែន
ជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកៈ មិនមែន
ជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអសន្តិលិង្គអសន្តិលេសិកៈ មិនមែន
ជាហេតុ... ។

នវិតកត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៣១១] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ និង
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ជាមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាមិនមានវិតក្កៈ ទាំងមិនមានវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ... ។

នប៊ីត្តិក្ខណហេតុទុក្ខៈ

[៣១២] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាហេតុ... ។

នទស្សនត្តិក្ខណហេតុទុក្ខៈ

[៣១៣] អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
មែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែន
ជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ... ។

នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិក្ខណហេតុទុក្ខៈ

[៣១៤] អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែនមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនមែន
មានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែន
ជាហេតុ... ។

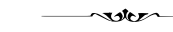
នអាចយគាមិត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៣១៥] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង មិនមែនជាហេតុ... ។

នសេក្ខត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៣១៦] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសេក្ខៈ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអសេក្ខៈ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខានសេក្ខៈ មិនមែនជាហេតុ... ។

នបរិត្តត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៣១៧] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសភាពតូចច្នាវ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាហេតុ... ។

នបរិត្តារម្មណត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៣១៨] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាបរិត្តារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ...

អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមហគ្គតារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាអប្បមាណារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ... ។

នហ្មិនត្ថិតកនហោតុទុក្ខៈ

[៣១៩] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនថោកទាប មិនមែនជាហេតុ... អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកណ្តាល មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាឧត្តម មិនមែនជាហេតុ... ។

នមិច្ឆត្ថិតកនហោតុទុក្ខៈ

[៣២០] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង មិនមែន
ជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនជា
ហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនិយតៈ មិនមែនជាហេតុ... ។

នមគ្គារម្មណត្ថិតកនហោតុទុក្ខៈ

[៣២១] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជា
ហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ... អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ មិនមែនជាហេតុ... ។

នុប្បន្នតិកនិហោតុទកៈ

[៣២២] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនុប្បន្នៈ មិនមែនជាហេតុ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាឧប្បាទិ មិនមែនជាហេតុ... ។

នកតិកតិកនិហោតុទកៈ

[៣២៣] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកតិក មិនមែនជាហេតុ... អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនាគត មិនមែនជាហេតុ... ។

នកតិការម្មណាតិកនិហោតុទកៈ

[៣២៤] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាកតិក មិនមែនជា
ហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានការម្មណ៍ជាអនាគត មិនមែនជាហេតុ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានការម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាហេតុ... ។

នកជ្ឈតិកនិហោតុទកៈ

[៣២៥] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ... ។

នអដ្ឋត្តារម្មណាត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៣២៦] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានហេតុខាងក្នុងជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានហេតុខាងក្រៅជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ... ។

នសនិទស្សនត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៣២៧] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ

នូវធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិន
 មានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែន
 ជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៣២៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣០ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៩ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៣២៩] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ

ពាល់ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

នសនិទស្សនត្តិកនសហេតុកុក្កុកៈ

[៣៣០] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែន
ជាសហេតុកៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនៈសប្បដ្ឋិយៈ មិន
មែនជាអហេតុកៈ... ។

នសនិទស្សនត្តិកនហេតុសម្បយុត្តុកៈ

[៣៣១] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែន
ជាហេតុសម្បយុត្តុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋិយៈ
មិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្តុ... ។

នសនិទស្សនត្តិកនហេតុសហេតុកុក្កុកៈ

[៣៣២] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋិយៈ មិនមែន
ជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្ស-

នសប្បដិយៈ មិនមែនជាអហេតុកៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ... ។

នសនិទស្សនត្តិកនហេតុហេតុសម្បយុត្តុកៈ

[៣៣៣] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែន
ជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្ត... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិ-
ទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុវិប្បយុត្តទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ... ។

នសនិទស្សនត្តិកនហេតុនសហេតុកុកៈ

[៣៣៤] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែន
ជាហេតុទាំងមិនមែនជាសហេតុកៈ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសនិទស្សន-
សប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាអហេតុកៈ... ។

នសនិទស្សនត្តិកច្ចុទ្ធស្តុកៈ

[៣៣៥] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែន
ជាអប្បច្ចយៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិន
មែនជាអសង្ខតៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិន
មែនជាសនិទស្សនៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ

មិនមែនជាអប្បដិយៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
 ដិយៈ មិនមែនមានរូប... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
 មិនមែនជាមិនមានរូប... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
 មិនមែនជាលោកិយ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
 មិនមែនជាលោកុត្តរៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
 មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសនិ-
 ទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ... ។

សនិទស្សនត្ថិកសត្តគោដ្ឋកន្តកៈ

[៣៣៦] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែន
 ជាអាសវៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែន
 ជាសញ្ញាជនៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិន
 មែនជាគន្លងៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែន
 ជាឱយៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជា
 យោគៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជា
 នីវរណៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជា
 បរាមាសៈ... ។

សនិទស្សនត្តិកមហាន្តរទុក្ខៈ

[៣៣៧] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយអារម្មណ៍... ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាចិត្ត... ។ មិនសំដៅយកបទថា មិន
 មែនជាមិនមែនចិត្តទេ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
 មិនមែនជាចេតសិក... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
 មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សន-
 សប្បដិយៈ មិនមែនលាយឡំនឹងចិត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 សនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនតាំងឡើងអំពីចិត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត... ។
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនលាយឡំនឹងតាំង
 ឡើងអំពីចិត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិន
 មែនលាយឡំ តាំងឡើងនឹងកើតជាមួយនឹងចិត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាលាយឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្ត
 ទៅតាមចិត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិន
 មែនជាខាងក្នុង... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិន
 មែនជាខាងក្រៅ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
 មិនមែនជាឧបាទា... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ

មិនមែនជាឧបាទិដ្ឋាន... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ
មិនមែនជាអនុបាទិដ្ឋាន... ។

នសនិទស្សនត្ថកត្តិគោត្តកទុក្ខកៈ

[៣៣៨] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែន
ជាឧបាទាន... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែន
ជាកិលេស... ។

នសនិទស្សនត្ថកបិដ្ឋិទុក្ខកៈ

[៣៣៩] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈ... ។

បិដ្ឋិទុក្ខកៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៣៤០] ធម៌មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាសរណៈ
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាសរណៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែន
ជាសរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជា
សរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអនិទស្សនសប្ប-
ដិយៈ មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ

មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌
 មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
 មែនជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាសរណៈ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាសរណៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនជាអនិទស្សន-
 អប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សន-
 អប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ
 ៦ ។ ធម៌មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាសរណៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាសរណៈផង មិនមែន
 ជាអនិទស្សនអប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាសរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែន
 ជាសរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជា
 សរណៈផង មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាសរណៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៦ ។

[៣៤១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣០ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋាយ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣០ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យ
 ទាំងអស់ ។

[៣៤២] ធម៌មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដ្ឋាយៈ មិនមែនជាអរណៈ

អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអរណៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែន
 ជាអរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជា
 អរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសនិទស្សន-
 សប្បដិយៈ មិនមែនជាអរណៈក្តី មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែន
 ជាអរណៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជា
 អរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤៣] ធម៌មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអរណៈ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអរណៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិន
 មែនជាអរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែន
 ជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសនិទស្សន-
 សប្បដិយៈ មិនមែនជាអរណៈក្តី មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែន
 ជាអរណៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជា
 អរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤៤] ធម៌មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអរណៈ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអរណៈផង
 មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអរណៈ

អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអរណៈផង
 មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអរណៈ
 ក្តី មិនមែនជាអនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអរណៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាសនិទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអរណៈផង មិនមែនជាអនិ-
 ទស្សនសប្បដិយៈ មិនមែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។

[៣៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។
 ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ក្នុងសហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយ-
 វារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ។

ចប់ បច្ចនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន ។

បច្ចុជ្ជយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន

នកុសលត្តិកនវេទនាតិកៈ

[៣៤៦] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៣៤៧] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយ

សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៣៤៨] ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន

ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ៦ ។

[៣៤៩] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អា-
 ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិនមែន
 ជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិន
 មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិន
 មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៣៥០] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង

មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៣៥១] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។

[៣៥២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ។

ក្នុងសហជាតវារៈក្តី ក្នុងបញ្ញាវារៈក្តី សុទ្ធតែមានសេចក្តីពិស្តារ ។

[៣៥៣] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខ-
 វេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខ-
 វេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន

ប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខ-
 វេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុ-
 សល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវ
 ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង មិនមែនជាអកុ-
 សល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។

[៣៥៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ២៧ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ចុះ ។

[៣៥៥] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខ-
 វេទនា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខ-
 វេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ

៦ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ សេចក្តីពិស្តារមានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

ឧកុសលត្តិកនិទានត្តិកៈ

[៣៥៧] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល

វារៈ ៣ ។

[៣៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២៨ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៣៥៩] ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុ-
សល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានវិបាកធម៌ ជាប្រក្រតី
មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលក្តី
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជា
អកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុ-
សល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែន
ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានវិបាកធម៌
ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែន
ជាអកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជា
អកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី

មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិន
 មែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែន
 ជាកុសលផង មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិន
 មែនជាកុសលក្តី មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសលផង មិន
 មែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៧ ។

[៣៦១] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនវិបាក និងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
 មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាក និងមិនមែន
 មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

នកុសលត្តិកនុទាទិនុទាទានិយត្តិកៈ

[៣៦២] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកប
 ដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់

ឧបាទាន... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយ
កិលេសមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក និងមិន
ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន... ។

នកុសលត្ថកនសង្កិល្លសង្កិលេសិកត្ថកៈ

[៣៦៣] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនសៅហ្មងតែគួរ
ដល់សេចក្តីសៅហ្មង... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិន
សៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង... ។

នកុសលត្ថកនវិតក្កត្ថកៈ

[៣៦៤] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងវិតក្កៈ និងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ... អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈនិងមិនមានវិចារៈ... ។

នកុសលត្តិកនបីតិត្តិកៈ

[៣៦៥] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
បីតិ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា... ។

នកុសលត្តិកនទស្សនត្តិកៈ

[៣៦៦] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនត្រូវលះដោយ
ការវិនា... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា... ។

នកុសលត្តិកនទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

[៣៦៧] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានហេតុដែល
ត្រូវលះដោយទស្សនៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមាន
ហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនជាមិនមែនមានហេតុ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះ
ដោយការវិនា... ។

នកុសលត្តិកនអាចយគាមិត្តិកៈ

[៣៦៨] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុសលឡើង (ដោយកម្មកិលេស) ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុសលឡើង... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សំកុសលឡើង និងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុសលឡើង... ។

នកុសលត្តិកនសេក្ខត្តិកៈ

[៣៦៩] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសេក្ខៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអសេក្ខៈ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជានេវសេក្ខានសេក្ខៈ... ។

នកុសលត្តិកនបរិត្តត្តិកៈ

[៣៧០] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសភាពតូចឆ្មារ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសភាពធំ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមានប្រមាណមិនបាន... ។

នកុសលត្តិកនិហិត្តារម្មណាត្តិកៈ

[៣៧១] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍
តូចត្នារ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ធំ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិន
បាន... ។

នកុសលត្តិកនិហិត្តារម្មណាត្តិកៈ

[៣៧២] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនថោកទាប...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាកណ្តាល... អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនឧត្តម... ។

នកុសលត្តិកនិហិត្តារម្មណាត្តិកៈ

[៣៧៣] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសភាពខុស
នឹងទៀង... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសភាពត្រូវនឹង
ទៀង... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសភាពមិនទៀង... ។

នកុសលត្តិកនិហិត្តារម្មណាត្តិកៈ

[៣៧៤] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានមគ្គជាអា-

រម្មណ៍... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតី... ។

នកុសលត្តកនឧប្បន្នត្តកៈ

[៣៧៥] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនទាន់កើត
ឡើងហើយ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនកើតឡើង... ។

នកុសលត្តកនអតីតត្តកៈ

[៣៧៦] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអតីត...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអនាគត... ។

នកុសលត្តកនអតីតារម្មណត្តកៈ

[៣៧៧] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍
ជាអតីត... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ជា
អនាគត... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ជា
បច្ចុប្បន្ន... ។

នកុសលត្តិកនអដ្ឋត្តិកៈ

[៣៧៨] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាខាងក្នុង
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាខាងក្រៅ... ។

នកុសលត្តិកនអដ្ឋត្តារម្មណត្តិកៈ

[៣៧៩] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍
ជាខាងក្នុង... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍
ជាខាងក្រៅ... ។

នកុសលត្តិកនសនិទស្សនត្តិកៈ

[៣៨០] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ

និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ក្តី មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មាន
 វារៈ ៥ ។

[៣៨១] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៣៨២] ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង

ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអព្យាក្គតៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្គតៈ
 មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអព្យាក្គតៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអព្យា-
 ក្គតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 អព្យាក្គតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៣៨៣] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាអព្យាក្គតៈ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៣៨៤] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែន

ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាអព្យាកតៈ
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៣៨៥] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាអកុ-
សល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជា
អកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៨៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៣៨៧] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៨៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២៨ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២៨ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៣៨៩] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៩០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៨ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

នវេទនាតិកនកុសលត្តិកៈ

[៣៩១] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខ-

វេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា
 មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខ-
 វេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា
 មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៧២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជា
 កុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខ-
 វេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
 មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកប
 ដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខ-
 វេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
 មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៧៣] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជា
 កុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជា
 កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខម-

សុខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិន
 មែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិន
 មែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៣៩៤] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង មិន
 មែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង មិន
 មែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជា
 កុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល
 ផង មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែន
 ជាកុសលក្តី មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង មិន

មែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣៧៥] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង មិន
មែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង មិន
មែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជា
កុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល
ផង មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលផង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤៧ ។

[៣៧៧] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាអកុសល
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាអកុសល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤៧ ។

[៣៧៩] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាអព្យាកតៈ

អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤០០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤៨ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់
បដ្ឋយទាំងអស់ ។

នវេទនាតិកនិវាហកត្តិកៈ

[៤០១] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាវិបាក អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាវិបាក ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤០២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៤៧ សេចក្តីបំប្រញ ។

និវាហកត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៤០៣] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាកុសល... អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល... អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាក និងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី
មិនមែនជាកុសល... ។

នុទាទិដ្ឋាទានិយត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៤០៤] អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស (មាន
តណ្ហាជាដើម) កាន់យក និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាកុ-
សល... អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក
តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល
មិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបា-
ទាន មិនមែនជាកុសល... ។

នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៤០៥] អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនសៅហ្មងនិងគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង
តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិន
មែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល... ។

នវិតក្កត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៤០៦] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈនិង
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ជាមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌

មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ នឹងមិនមានវិចារៈ មិនមែនជាកុសល... ។

នប៊ីតិភ្នក នកុសលភ្នកៈ

[៤០៧] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាកុសល...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាកុសល... ។

នទស្សនភ្នក នកុសលភ្នកៈ

[៤០៨] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជា
កុសល... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនជាកុសល...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈនិង មិនមែនត្រូវ
លះដោយការវិនា មិនមែនជាកុសល... ។

នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកភ្នកនកុសលភ្នកៈ

[៤០៩] អាស្រ័យនូវធម៌មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ការវិនា មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌មានហេតុដែលមិនមែនជាមិន

មែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនជា
កុសល... ។

នអាចយគាមិត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៤១០] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុសលឡើង (ដោយ
កម្មកិលេស) មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនដល់
នូវការសន្សំកុសលឡើង មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុសលឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុស
ឡើង មិនមែនជាកុសល... ។

នសេក្ខត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៤១១] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ មិនមែនជាកុសល...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអសេក្ខៈ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជានេវសេក្ខានសេក្ខៈ មិនមែនជាកុសល... ។

នបរិត្តត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៤១២] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសភាពតូចធ្មាវ មិនមែនជា

កុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ មិនមែនជាកុសល...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន មិនមែនជាកុសល... ។

នបរិត្តារម្មណាត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៤១៣] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចធូរ មិនមែនជា
កុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ មិនមែន
ជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន មិន
មែនជាកុសល... ។

នហ្មិនត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៤១៤] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាថោកទាប មិនមែនជាកុសល...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកណ្តាល មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនខ្ពស់ មិនមែនជាកុសល... ។

នមិច្ឆត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៤១៥] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសភាពខុសនឹងទៀង មិនមែន
ជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនជា

កុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនឡើង មិនមែនជាកុសល... ។

នមគ្គារម្មណាត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៤១៦] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ មិនមែនជាកុសល... ។

នធុប្បន្នត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៤១៧] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនកើតឡើង មិនមែនជាកុសល... ។

នអតីតត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៤១៨] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអតីត មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនាគត មិនមែនជាកុសល... ។

នអតីតារម្មណាត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៤១៩] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត មិនមែនជា

កុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគត មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាកុសល... ។

និរុទ្ធិត្តកិច្ចកុសលត្តិកៈ

[៤២០] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ មិនមែនជាកុសល... ។

និរុទ្ធិត្តារម្មណត្តិកិច្ចកុសលត្តិកៈ

[៤២១] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ខាងក្នុង មិនមែនជាកុសល... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ មិនមែនជាកុសល... ។

និរុទ្ធិស្សនត្តិកិច្ចកុសលត្តិកៈ

[៤២២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-

តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
 មែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែន
 ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិន
 មែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិន

មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល
 ផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
 កុសលផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
 កុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៤២៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣០ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៩ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៤២៤] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤២៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣០ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៩ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៤២៦] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ មានវារៈ ៩ ។

នសនិទស្សនត្តិកនវេទនាតិកៈ

[៤២៨] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា... មានវារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា... មានវារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយ ទុក្ខវេទនា... មានវារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា... មានវារៈ ៣០ ។

នសនិទស្សនត្តិកនវិចាកត្តិកៈ

[៤២៩] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនប្រកបដោយការ ឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់... មានវារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ ការប៉ះពាល់... មានវារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាក

និងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់... មានវារៈ ៩ ។

នសនិទស្សនត្តកនធុរាទិទ្ធុរាទានិយត្តកៈ

[៤៣០] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជា
ដើម) កាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន... មានវារៈ ៣០ ។ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់
ឧបាទាន... មានវារៈ ៣០ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
មិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន... មានវារៈ ៣០ ។

នសនិទស្សនត្តកនសង្កលិដ្ឋសង្កលេសិកត្តកៈ

[៤៣១] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង... អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង... អាស្រ័យនូវធម៌មិន

មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនសៅ-
ហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង... ។

នសនិទស្សនត្តិកនវិតត្តិកៈ

[៤៣២] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងវិចារៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ... ។

នសនិទស្សនត្តិកនបីតត្តិកៈ

[៤៣៣] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយសុខ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា... ។

នសនិទស្សនត្តិកននស្សនត្តិកៈ

[៤៣៤] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនត្រូវលះ
ដោយការវិនា... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ និងមិនមែន
ត្រូវលះដោយការវិនា... ។

នសនិទស្សនត្តិកននស្សនេនបហាតត្តហេតុកត្តិកៈ

[៤៣៥] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ... អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មានហេតុ
ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា... ។

នសនិទស្សនត្តិកនអាចយគាមិត្តិកៈ

[៤៣៦] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប

ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង... អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិន
 ដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង មិន
 មែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង... ។

នសនិទស្សនត្តិកនសេក្ខត្តិកៈ

[៤៣៧] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាសេក្ខៈ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអសេក្ខៈ... អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែន
 ជាមិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ... ។

នសនិទស្សនត្តិកនបរិត្តត្តិកៈ

[៤៣៨] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាសភាពតូចច្ឆារ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនដល់នូវសភាព
 ធំ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ

ពាល់ មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន... ។

នសនិទស្សនត្តិកនបរិត្តារម្មណត្តិកៈ

[៤៣៩] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចឆ្មារ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍
ដល់នូវសភាពធំ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន... ។

នសនិទស្សនត្តិកនហ៊ានត្តិកៈ

[៤៤០] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាថោកទាប... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកណ្តាល... អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនជាឧត្តម... ។

នសនិទស្សនត្តិកនមិច្ឆត្តត្តិកៈ

[៤៤១] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាសភាពខុសនិងទៀង... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាសភាព
ត្រូវនិងទៀង... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាសភាពមិនទៀង... ។

នសនិទស្សនត្តិកនមគ្គារម្មណត្តិកៈ

[៤៤២] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានមគ្គជា
ហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតី... ។

នសនិទស្សនត្តិកនឧប្បន្នត្តិកៈ

[៤៤៣] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ... អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនកើត

ឡើង... ។

នសនិទស្សនត្តិកនអតីតត្តិកៈ

[៤៤៤] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអតីត... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអនាគត... ។

នសនិទស្សនត្តិកនអតីតារម្មណត្តិកៈ

[៤៤៥] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មានអារម្មណ៍ជាអនា-
គត... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន... ។

នសនិទស្សនត្តិកនអជ្ឈត្តិកៈ

[៤៤៦] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន

ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាង
ក្រៅ... ។

នសនិទស្សនត្តិកនអដ្ឋត្តារម្មណត្តិកៈ

[៤៤៧] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាង
ក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែ
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមាន
អារម្មណ៍ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៤៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣០ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣០ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៤៤៩] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាង
ក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវ

ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមាន
 អារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មាន
 វារៈ ៦ ។

[៤៥០] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៦ ។

[៤៥១] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់
 មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៦ ។

[៤៥២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាង
 ក្រៅផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនមាន
 អារម្មណ៍ជាខាងក្រៅផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៦ ។

[៤៥៣] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៤៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣០ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣០ ។

សេចក្តីពិស្តារមានក្នុងសហជាតវារៈផង ក្នុងបច្ចយវារៈផង
 ក្នុងនិស្សយវារៈផង ក្នុងសំសដ្ឋវារៈផង ក្នុងសម្បយុត្តវារៈ
 ផង ក្នុងបញ្ញាវារៈផង ។

ចប់ បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន ។

បច្ចុន័យទុកទុកប្បដ្ឋាន

នហេតុទុកនសហេតុកទុកៈ

[៤៥៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៥៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៥៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៥៩] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៤៦០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជា បច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៦១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជា

បច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[៤៦៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៤] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
ក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌

មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិន
មែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិន
មានហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
វារៈ ៧ ។

នហេតុទុកនហេតុសម្បយុត្តទុកៈ

[៤៦៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ

នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែន
 ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាស
 ចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ សេចក្តីពិស្តារ មានក្នុង
 បច្ច័យទាំងអស់ ។

នហោតុទុក្ខនហោតុសហោតុកុទុក្ខៈ

[៤៦៩] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមាន
 ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិន
 មានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ក្នុងបញ្ញាវារៈ មានវារៈតែ
 ១ ជាកំណត់ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។

នហេតុទុកនហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកៈ

[៤៧០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនប្រាសចាក
ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនប្រាស
ចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

នហេតុទុកនហេតុនសហេតុកទុកៈ

[៤៧១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុនិងមិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

នហេតុទុកច្បង្គន្តរទុកៈ

[៤៧២] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ អាស្រ័យ

នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ
 ផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង មិនមែនជាមិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិន

មែនជាមិនមានបច្ច័យផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
មិនមានបច្ច័យក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ
ផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ
មានវារៈ ៧ ។

[៤៧៦] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអសង្កតៈ... ។
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសនិទស្សនៈ... ។ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសប្បដិយៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនជាអប្បដិយៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនមានរូប... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានរូប... ។
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាលោកិយ... អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ... អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ... ។

និហោតុទុកនោអាសវគោត្តកទុក្ខៈ

[៤៧៧] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ .. អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈ នឹងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈ នឹងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ... ។

និហោតុទុកនោត្ថកទុក្ខៈ

[៤៧៨] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាគន្លងៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឱ្យៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន

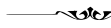
ជាយោគៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជានីវរណៈ... អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបរាមាសៈ... ។

ឧហេតុធុកមហានុរធុកៈ

[៤៧៩] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងអារម្មណ៍... ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនជាចិត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាចេតសិក... ។
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត... ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
លាយឡំដោយចិត្ត... ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនតាំងឡើង អំពីចិត្ត... ។
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត... ។ អា-
ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត... ។ មិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនលាយឡំ និងតាំងឡើងអំពីចិត្ត... ។ មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនលាយឡំ តាំងឡើង និងកើតជាមួយនឹងចិត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត... ។ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង... មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅខាងក្រៅ... ។ នូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឧបាទា... ។ មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនជាឧបាទិន្ន... មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអនុបាទិន្ន... ។

នហេតុទុក្ខត្រៃកាច្ឆកទុក្ខ:

[៤៨០] មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឧបាទាន... មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកិលេស... ។

នហេតុទុក្ខបិដ្ឋិទុក្ខ:

[៤៨១] មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ... មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ... ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយការវនា... មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវនា... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ ដែលត្រូវលះដោយការវនា... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ... ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ... មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ... ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបីតិ... ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ... មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែន

ប្រកបដោយបីតិ... ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខ... មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ... ។ មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនប្រកបដោយឧបេក្ខា... មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយ
 ឧបេក្ខា... ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកាមាវចរៈ... មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជាមិនមែនកាមាវចរៈ... ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជារូបាវចរៈ... មិន
 មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនរូបាវចរៈ... ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 អរូបាវចរៈ... មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនអរូបាវចរៈ... ។ មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ... មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអបរិយា-
 បន្នៈ... ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ... មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនជានិយ្យានិកៈ... ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជានិយតៈ... មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជានិយតៈ... ។ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងឧត្តរៈ... មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈ... ។

[៤៨២] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ (មានកិលេស)
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ
 (មិនមានកិលេស) អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែន
 ជាអរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈក្តី មិន

មែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនជាមិនមានកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៨៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈក្តី មិនមែនជាមិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៨៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិន
មែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ជាអរណៈផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈក្តី មិន
មែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនជាអរណៈផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអរណៈ
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ

មានវារៈ ៩ ។

នសហេតុកកណ្តាលហេតុកកៈ

[៤៨៦] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៨៧] ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៨៨] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៨៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៤៩០] ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៩១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ១ ។

នហេតុសម្បយុត្តទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[៤៩២] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជា
ហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិនមែនជាហេតុ... ។

នហេតុសហេតុកុទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[៤៩៣] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
ហេតុ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិន
មែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ... ។

នហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[៤៩៤] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាក
ហេតុ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិន
មែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ... ។

នហេតុនសហេតុកុទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[៤៩៥] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ និងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងមិន
មែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ... ។

ចូឡន្តរទុក្ខកនហេតុទុក្ខៈ

[៤៩៦] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែនជាហេតុ... ។
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអសង្ខតៈ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសនិទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មែនជាសប្បដិយៈ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអប្ប-
 ដិយៈ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានរូប មិនមែនជា
 ហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាលោកិយ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនត្រូវដឹងដោយ
 វិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែន
 ត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាហេតុ... ។

នោអាសវគោត្តកទុក្ខកនហេតុទុក្ខៈ

[៤៩៧] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ...
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ... ។ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ...
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន

ជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវ
 ធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជា
 ហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាក
 អាសវៈ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទាំង
 មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រាស
 ចាកអាសវៈ និងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ...
 អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែន
 ជាហេតុ... ។

ធនោច្ឆកុកុណហេតុទុកៈ

[៤៩៨] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ មិនមែនជាហេតុ...
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មែនជាឱយៈ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាយោគៈ មិន
 មែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជានិវរណៈ មិនមែនជាហេតុ... អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ មិនមែនជាហេតុ... ។

មហាន្តរទុកុណហេតុទុកៈ

[៤៩៩] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍

មិនមែនជាហេតុ... ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត
 មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិក មិនមែនជា
 ហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាហេតុ... ។
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនតាំងឡើងអំពីចិត្ត មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
 មែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនលាយ
 ឡំ និងតាំងឡើងអំពីចិត្ត មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 លាយឡំ តាំងឡើងនិងកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាហេតុ... ។
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 ឧបាទិដ្ឋ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនុបាទិដ្ឋ មិនមែន
 ជាហេតុ... ។

ធ្វើគោត្តកទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[៥០០] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ... ។

អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកិលេស មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាមិនមែនជាកិលេស មិនមែនជាហេតុ... ។

បិដ្ឋានុកណហេតុទុក្ខៈ

[៥០១] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែន
ជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
មែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែន
ជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិន
មែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ
ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនជាហេតុ... ។
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ មិនមែនជាហេតុ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន

មែនជាមិនមានបីតិ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកប
 ដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកប
 ដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខ
 មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ
 មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិន
 មែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិន
 មែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈ មិនមែនជា
 ហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាកាមាវចរៈ មិនមែនជា
 ហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជារូបាវចរៈ មិនមែនជាហេតុ... អា-
 ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនជារូបាវចរៈ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជារូបាវចរៈ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាមិនមែនជារូបាវចរៈ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 បរិយាបន្នៈ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ
 មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ មិនមែនជា
 ហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ មិនមែនជាហេតុ... ។ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជានិយតៈ មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មែនជានិយតៈ មិនមែនជាហេតុ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសឧត្តរៈ
 មិនមែនជាហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអនុត្តរៈ មិនមែនជាហេតុ... ។

[៥០២] ធម៌មិនមែនជាសរណៈ (មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង

កិលេស) មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអរណៈ (មិន
 មែនជាមិនមានកិលេស) មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 អរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន
 ជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសរណៈមិនមែន
 ជាហេតុក្តី មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាអរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិន
 មែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិន
 មែនជាហេតុផង មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥០៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

[៥០៤] ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ

២ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បច្ច័យទាំងអស់ ។

នសរណាទុក្ខនសហេតុកុក្ខក្ក:

[៥០៦] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
ហេតុ... ។

នសរណាទុក្ខនហេតុសម្បយុត្តុក្ក:

[៥០៧] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយ
ហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ... ។

នសរណាទុក្ខនហេតុសហេតុកុក្ខក្ក:

[៥០៨] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុទាំង
មិនមែនជាមិនមានហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
ជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ... ។

នសរណាទុក្ខនហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខ:

[៥០៩] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុទាំង
មិនមែនប្រាសចាកហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
ប្រាសចាកហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ... ។

នសរណាទុក្ខនហេតុនសហេតុកុទុក្ខ:

[៥១០] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាហេតុនិង
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ
មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុ... ។

សរណាទុក្ខច្បង្គន្តរទុក្ខ:

[៥១១] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
បច្ច័យ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអសង្ខតៈ... ។
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាសនិទស្សនៈ... ។ អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាសប្បដិយៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាសរណៈ មិនមែនជាអប្បដិយៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
សរណៈ មិនមែនមានរូប... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
ជាមិនមានរូប... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាលោ-

កិយ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ... ។
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណា
 នីមួយៗ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹង
 ដោយវិញ្ញាណណានីមួយៗ... ។

នសរណាទុកនោអាសវត្ថោច្ចកុទុក្កៈ

[៥១២] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអាសវៈ...
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ... ។
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ...
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ... ។ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ... អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ... ។ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ...
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិន
 មែនជាមិនមែនជាអាសវៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
 មែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាសរណៈ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ... ។
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែន

ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ ប្រាស
ចាកអាសវៈ និងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ... ។

នសរណាទុកធាត្វកុកុកៈ

[៥១៣] អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាគន្លុះ... អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាសរណៈ មិនមែនជាឱ្យៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈមិន
មែនជាយោគៈ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជានីវរណៈ...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាបរាមាសៈ... ។

នសរណាទុកមហន្តរទុកៈ

[៥១៤] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងអារម្មណ៍... ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
សរណៈ មិនមែនជាចិត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
មែនជាចេតសិកៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកប
ដោយចិត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនលាយឡំដោយ
ចិត្ត... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនតាំងឡើងអំពីចិត្ត... ។
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត... ។ អា-

ស្រ្តីយន្តវេទមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត... ។ អា-
 ស្រ្តីយន្តវេទមិមិនមែនជាសរណៈ មិនមែនលាយឡំនិងតាំងឡើងអំពីចិត្ត... ។
 អាស្រ្តីយន្តវេទមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើងនិងកើត
 ជាមួយនឹងចិត្ត... ។ អាស្រ្តីយន្តវេទមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនលាយឡំ
 តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត... ។ អាស្រ្តីយន្តវេទមិ មិនមែនជាសរណៈ
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង... អាស្រ្តីយន្តវេទមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅ... ។ អាស្រ្តីយន្តវេទមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជា
 ឧបាទាន... ។ អាស្រ្តីយន្តវេទមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាឧបាទាន...
 អាស្រ្តីយន្តវេទមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនុបាទាន... ។

នសរណាទុក្ខិកោច្ឆកទុក្ខ:

[៥១៥] អាស្រ្តីយន្តវេទមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាឧបាទាន...
 អាស្រ្តីយន្តវេទមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាកិលេស... ។

នសរណាទុក្ខបិដ្ឋិទុក្ខ:

[៥១៦] អាស្រ្តីយន្តវេទមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ... អាស្រ្តីយន្តវេទមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ... ។ អាស្រ្តីយន្តវេទមិ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនត្រូវលះ

ដោយការវនា... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែន
ត្រូវលះដោយការវនា... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែន
មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ
មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ... ។ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនមានហេតុ ដែលត្រូវលះដោយការវនា...
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែលត្រូវ
លះដោយការវនា... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិន
មានវិតក្កៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងវិចារៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
វិចារៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងបីតិ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមានបីតិ... ។
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ... អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយបីតិ... ។
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខ... អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ... ។ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា... អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា... ។
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាកាមាវចរៈ... អាស្រ័យនូវ

ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាកាមាវចរៈ... ។ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជារូបាវចរៈ... អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាសរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជារូបាវចរៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 សរណៈ មិនមែនជាអរូបាវចរៈ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិន
 មែនជាមិនមែនជាអរូបាវចរៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិន
 មែនជាបរិយាបន្នៈ... អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអបរិ-
 យាបន្នៈ... ។ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ...
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ... ។ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជានិយតៈ... អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជានិយតៈ... ។

[៥១៧] ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាសឧត្តរៈ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាសឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។

[៥១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ សេចក្តីពិស្តារមានគ្រប់បច្ច័យ
 ទាំងអស់ ។

[៥១៩] ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈក្តី មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជា
 អនុត្តរៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអរណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាសរណៈមិនមែនជាអនុត្តរៈ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសរណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈផង មិនមែនជាអរណៈ
 មិនមែនជាអនុត្តរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារមានគ្រប់បច្ច័យ
 ទាំងអស់ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី
 សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី
 បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ បច្ច័យទុកទុកប្បដ្ឋាន ។

អដ្ឋកថា បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន

[១-៥២០] ឥឡូវនេះ ដើម្បីនឹងសម្តែងបច្ចុន័យប្បដ្ឋាន ដែលមាន
ឈ្មោះបានហើយ ព្រោះជាធម៌ផ្ទុយដោយអំណាចជាបដិបក្ខ ចំពោះបទទាំង
ឡាយ មានកុសលជាដើម ទើបព្រះមានព្រះភាគផ្តើមពាក្យថា ន កុសលំ
ធម្មំ បដិច្ច ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា ដូច្នោះជាដើម ។

បណ្តាបទទាំងនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ហាមកាតដែលកុសលជាបច្ចុយ
ដោយពាក្យថា ន កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ទ្រង់ហាមការកើតឡើងនៃកុសល
ដោយពាក្យថា ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកសិក្សា
គប្បីជ្រាបបញ្ហានិងវិសជ្ជនាក្នុងអធិការនេះ ដោយន័យជាដើម យ៉ាងនេះថា
ខន្ធ ៣ ដែលជាអកុសលាព្យាកតៈនិងរូបដែលមានចិត្តជាសម្បជ្ជាន អាស្រ័យ
ខន្ធ ១ ដែលជាអកុសលាព្យាកតៈកើតឡើង ។

វិធីរាប់ដែលបានក្នុងបច្ចុយនោះៗ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ទុកហើយ ក្នុង
បាលីនោះឯង សូម្បីវារៈទាំងឡាយ ដែលមានវិសជ្ជនាដូចគ្នា ក៏ទ្រង់សម្តែង
ទុកក្នុងបាលីនោះឯង ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងអធិការនេះ អ្នកសិក្សាគប្បីកំណត់
បាលី ហើយជ្រាបបដ្ឋានន័យទាំងអស់ តាមគន្លងរបស់ន័យ ដែលខ្ញុំពោល
ហើយខាងដើម ។ ក្នុងអធិការនេះយ៉ាងណា ក្នុងទុកប្បដ្ឋាន ទុកតិកប្បដ្ឋាន
តិកទុកប្បដ្ឋាន តិកតិកប្បដ្ឋាននិងទុកទុកប្បដ្ឋាន ក៏មានន័យដូច្នោះឯង ។

ន័យ ៦ ក្នុងធម្មប្បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន ដែលលោកសម្តែងទុក ដោយគាថា

ដែលលោកពោលទុកក្នុងអង្គកថាថា

ន័យ ៦ ក្នុងបច្ចនីយប្បដ្ឋាន គឺតិកប្បដ្ឋានដ៏ប្រសើរ ទុកប្បដ្ឋានដ៏ឧត្តម
ទុកត្តិកប្បដ្ឋាន តិកទុកប្បដ្ឋាន តិកត្តិកប្បដ្ឋាននិងទុកទុកប្បដ្ឋានដ៏ជ្រាលជ្រៅ
ក្រែកលែង ដូច្នោះ ។ ឈ្មោះថា ខ្ញុំសម្តែងហើយដោយពាក្យមានប្រមាណ
ប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងអធិការនេះ អ្នកសិក្សា គប្បីជ្រាបចំពោះបច្ចនីយប្បដ្ឋាន
ប៉ុណ្ណោះ ប្រដាប់ដោយន័យ ២៤ ដោយបរិយាយ ១ គឺក្នុងបដ្ឋាននីមួយៗ
ពោលដោយអំណាចនៃបច្ច័យនីមួយៗ មាន ៤ ន័យ មានអនុលោមន័យ
ជាដើម ។

អង្គកថា បច្ចនីយប្បដ្ឋាន ចប់

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋាន សោឡុសមភាគ

អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះមានភាគអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

អនុលោមប្បច្ចនីយត្ថិកប្បដ្ឋាន

កុសលត្ថិកៈ ឆកុសលត្ថិកៈ

[១] ធម៌មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធជាកុសល ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុជានរូបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាកុសល ។ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាកុសល ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាកុសល ។ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺចិត្តសមុជានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធជាកុសល ។ វារៈ ៥ ។

[២] ធម៌មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ទើប

កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ជា
 អកុសល ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុជ្ជានរូបផង អាស្រ័យនូវ
 ខន្ធ ១ ជាអកុសល ។ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
 អកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិន
 មែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។ វារៈ ៥ ។

[៣] ធម៌មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុជ្ជានរូបផង ជាបដិ-
 សន្ធិ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាវិបាកាព្យាកតៈនិងជាកិរិយាព្យាកតៈ មហាក្ខត
 ៣ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ១ មហាក្ខត ២ អាស្រ័យនូវមហាក្ខត ២ ចិត្ត-
 សមុជ្ជានរូប អាស្រ័យនូវពួកមហាក្ខត ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺវិបាកាព្យា-
 កតបដិសន្ធិនិងមហាក្ខត ។ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺវិបា-
 កាព្យាកតៈនិងកិរិយាព្យាកតៈ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ វារៈ ៣ ។

[៤] ធម៌មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសលផង ជា
 អព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ គឺចិត្តសមុជ្ជានរូប អា-

ស្រ្តីយន្តវត្ថុខន្ធ ជាកុសលផង នូវពួកមហាក្កតផង ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសលផង ជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យ នូវធម៌ជាកុសលផង ជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៥] ធម៌មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសលផង ជា អព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសលផង ជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យនូវ ធម៌ ជាអកុសលផង ជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺចិត្តសមុដ្ឋានរូបតែម្យ៉ាង ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងតិកៈនេះ ។

បញ្ហា ១៧ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។

[៦] ធម៌មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ទើប កើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋាយ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវ ធម៌ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋាយ ធម៌មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[៧] ធម៌មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ទើប កើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋាយ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវ ធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បដ្ឋាយ ធម៌មិនមែនជា

កុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨] ធម៌មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៩ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៩ ។

[១០] ធម៌មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១] ធម៌មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ទើប
កើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវ
ធម៌ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជា
កុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវ
ធម៌ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជា
កុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្ម-
ណប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី ធម៌មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យនូវ
ធម៌ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនអាម្មណប្បដ្ឋយ ។

[១២] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអាម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១៥ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ក្នុងនោវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ
១៥ ។

បច្ចនីយៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ ទាំងសហជាតវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បី
ឲ្យពិស្តារ ទាំងបច្ចយវារៈក្តី បណ្ឌិតក៏គប្បីឲ្យពិស្តារ ។

[១៣] ចំណែកខាងបច្ចយវារៈ ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២៦ ក្នុង
អាម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៨ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២៦ ។

និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី
ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[១៤] ធម៌ជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិន
 មែនជាអព្យាកតៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌
 មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៥ ។

[១៥] ធម៌ជាអកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិន
 មែនជាអព្យាកតៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌
 មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៥ ។

[១៦] ធម៌ជាអព្យាកតៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអព្យាកតៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអព្យាកតៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិន
 មែនជាអកុសលផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៧] ធម៌ជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ជាអកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែន

ជាអកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌ជាអព្យាកតៈ ជា
បច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៨ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
១៦ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
១៩ ក្នុងអញ្ញាមញ្ញប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៦
ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦
ក្នុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងវិបា-
កប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ បេយ ក្នុង
មគ្គប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងវិប្ប-
យុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ។ បេយ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៦ ។

បញ្ហាវារៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

វេទនាត្តិកៈ នវេទនាត្តិកៈ

[១៩] ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល
ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺសុខវេទនា
ផង ចិត្តសម្បជានរូបផង អាស្រ័យនូវពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា
ពួកមហាក្ខត មិនមានក្នុងខណៈនៃបដិសន្ធិទេ ។ ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយ

ទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង អាស្រ័យនូវខន្ធ ១
 ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ។ ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយវេទនា មិនមែន
 ជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិន
 ប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
 ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិន
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិន
 មែនជាសុខក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកប
 ដោយទុក្ខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី ដែលមិន
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិន
 មែនជាសុខក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២០] ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិន
 ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ

មិនមែនជាសុខ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២១] ធម៌ដែលប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី ដែលមិន

ប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
 ប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយ
 វេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយ
 វេទនាមិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី
 ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី ដែលមិនប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជា
 ទុក្ខ មិនមែនជាសុខក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយវេទនា មិនមែន
 ជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[២២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ២១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

[២៣] ធម៌ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៤] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ២១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៤ ក្នុងនោវិគតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ២១ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[២៥] ធម៌ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនា ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ដែលមិនប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង ដែលមិនប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនប្រកបដោយសុខវេទនាផង ដែលមិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង ដែលមិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[២៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

បញ្ហាវារៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

វិចារកត្តិកៈ នវិចារកត្តិកៈ

[២៧] ធម៌មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យនូវធម៌ជាវិបាក ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌ជាវិបាក
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនវិបាក ទាំងមិនមែន
 ជាមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី មិនមែនជាមិនមាន
 វិបាក ទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាវិបាក
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាវិបាកក្តី មិនមែនជាធម៌
 មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[២៨] ធម៌មិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌ មាន
 វិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាវិបាក
 អាស្រ័យនូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនជាវិបាកក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាក
 ជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាវិបាកក្តី មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

មានវារៈ ៥ ។

[២៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី មិនមែនជាមិនមែនវិបាក ទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាវិបាកក្តី មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៣០] ធម៌មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យនូវធម៌ ជាវិបាកផង មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាវិបាកផង មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនវិបាក ទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាវិបាកផង មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាធម៌

មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
 ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី មិនមែនជាមិនមែនវិបាក ទាំងមិនមែនជាធម៌មាន
 វិបាកជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាវិបាកផង មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិន
 មែនជាធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាវិបាកក្តី មិនមែនជាធម៌មានវិបាក ជាប្រក្រតីក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
 ជាវិបាកផង មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៣១] ធម៌មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យនូវធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រ-
 ក្រតីផង មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនជាធម៌មាន
 វិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាវិបាក
 ក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិន
 មែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។

[៣២] ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាវិបាក
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក
 អាស្រ័យនូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ

មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជា
 ប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី
 ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនមាន
 វិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌ជាវិបាកផង មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែន
 ជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។

[៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៤ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៣ ។

[៣៤] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៥ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ច័យវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
 សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិតកប្បឡាស្តារផងចុះ ។

[៣៥] ធម៌ជាវិបាក ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាវិបាក ដោយហេ-
 តុប្បច្ច័យ ធម៌ជាវិបាក ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាវិបាក ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនវិបាក ទាំង
 មិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាវិបាក ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង មិនមែនជាមិនមែនវិបាក ទាំង
 មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាវិបាក ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាវិបាកផង មិនមែនជាធម៌មានវិបាក ជាប្រក្រតីផង

ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៣៦] ធម៌ជាវិបាក ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាវិបាក ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ជាវិបាក ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមានវិបាក ជាប្រក្រតី ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ជាវិបាក ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ជាវិបាក ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាវិបាកផង មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ជាវិបាក ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ជាវិបាក ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាវិបាកផង មិនមែនជាធម៌មានវិបាក ជាប្រក្រតីផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៣៧] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនមានវិបាក ជាប្រក្រតី ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាវិបាក ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ នៃធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាវិបាក ផង មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជា ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាធម៌

មានវិបាកជាប្រក្រតីផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជា
បច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាវិបាកផង មិនមែនជាធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតីផង
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៣៨] ធម៌មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាបច្ច័យ
នៃធម៌មិនមែនជាមិនមែនវិបាក ទាំងមិនមែនជាមានវិបាកជាប្រក្រតី ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ មានវារៈ ៦ ។

[៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៨ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ
១៦ ។ បេ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបច្ចាជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
៩ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ក្នុង
វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ បេ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ។ បេ ។
ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៣ ។

បញ្ហាវារៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ឧទាទិណ្ណុទាទានិយត្តិក នឧទាទិណ្ណុទាទានិយត្តិកៈ

[៤០] ធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជា
ដើម) កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌
ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកហើយ

ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែល
 មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក
 ហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិន
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស កាន់យក
 ហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនមានកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី ដែល
 មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស
 កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៤១] ធម៌ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក
 ហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកប

ដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី ធម៌ដែលមិនមែនមានកម្ម ប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។

[៤២] ធម៌ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រ-

យោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ដែលមិនមែន
 មានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី
 ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ដែលមិនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ តែ
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិន
 កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមាន
 កម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៤៣] ធម៌ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែលមានកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទានផង ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ
 ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

ធម៌ដែល មិនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទានក្តី ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ
 ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែល
 មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[៤៤] ធម៌ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ
 តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែលមានកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទានផង ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ តែជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌ដែល
 មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទានក្តី ធម៌ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ
 ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែលមាន

កម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ក្នុងសហជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បេ ។

សហជាត... បច្ច័យ... និស្សយ... សំសដ្ឋ...

និងសម្បយុត្តវារៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៤៦] ធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទាំងជា ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយ កិលេសកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់ យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។

[៤៧] ធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស កាន់យកហើយ ទាំង ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកប ដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអារម្ម- ណប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទាំងជា ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយ កិលេស មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអារម្ម-

ណាប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស កាន់យកហើយ ទាំងជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអា-
 រម្មណាប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទាំង
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសកាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែលមិនមែន
 មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទានផង ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស
 កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិន
 មែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទានផង ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ
 ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដោយអារម្មណាប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៤៤] ធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ តែ
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេស មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអារម្ម-
 ណាប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ តែជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេស កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអារម្ម-
 ណាប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ តែជា

ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ តែ
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកប
 ដោយកិលេស កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែល
 មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទានផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេស មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃ
 ធម៌ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មិន
 កាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៥ ។

[៤៩] ធម៌ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ ទាំង
 មិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសមិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ។ មានវារៈ ៥ ។

[៥០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។ បេ។

បញ្ហាវារៈ បណ្ឌិតកប្បិឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកត្តិកៈ ធនសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកត្តិកៈ

[៥១] ធម៌ដែលមិនសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ
 នូវធម៌ដែលសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
 អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មងក្តី ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
 ហ្មងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែគួរដល់
 'សេចក្តីសៅហ្មងក្តី ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៥២] ធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ
 នូវធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ
 ហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តី

សៅហ្មងក្តី ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៣] ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ
ហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនសៅហ្មង តែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅ
ហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនសៅហ្មង ទាំងមិន
គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិន
សៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំង
មិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរ
ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែន
សៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែ
គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរ
ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៥៤] ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង
អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង នូវធម៌
ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៥] ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង នូវធម៌ ដែលមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ មានវារៈ ៣ ។

[៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បេ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយ... និស្សយ... សំសដ្ឋ...

សម្បយុត្តវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបញ្ហាវារៈដែរ ។

[៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ១៥ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ។ បេ ។ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុង វិបាកប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ បេ ។ ក្នុង វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៦ ។

វិតក្កត្តិកៈ នវិតក្កត្តិកៈ

[៥៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ អា-

ស្រ្តីនូវធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទាំងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ទាំងមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌
 ប្រកបដោយវិតក្កៈទាំងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមាន
 វិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយ
 វិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ មាន
 ត្រឹមតែវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ទាំងមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈក្តី មិនមែន
 ជាមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ
 និងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកប
 ដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែ
 វិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈនិងមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកប
 ដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ។

[៤៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌

មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមាន
 វិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែន
 ជាមិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹម
 តែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ
 និងប្រកបដោយវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ទាំងមិនមានវិចារៈក្តី អា-
 ស្រ័យនូវធម៌មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិន
 មានវិតក្កៈ ទាំងមិនមានវិចារៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែ
 វិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ
 និងប្រកបដោយវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈក្តី អា-
 ស្រ័យនូវធម៌មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈក្តី មិនមែន
 ជាមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈក្តី មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ទាំងមិនមាន
 វិចារៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៦០] ធម៌មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ ។
 មានវារៈ ៧ ។

[៦១] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ អា-

ស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈផង មិនមានវិតក្កៈ ទាំងមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៦២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈផង មិនមានវិតក្កៈ ទាំងមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៦៣] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈផង មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៦៤] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈផង មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈផង មិនមានវិតក្កៈ ទាំងមិនមានវិចារៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៦៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤៧ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤៧ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

បីតិវត្ថុកៈ ធម៌តិវត្ថុកៈ

[៦៦] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយ

បីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយបីតិក្តី មិនមែនប្រកប
 ដោយឧបេក្ខាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខក្តី មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខាក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនប្រកបដោយបីតិក្តី មិនមែនប្រកបដោយសុខក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
 ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកប
 ដោយបីតិក្តី មិនមែនប្រកបដោយសុខក្តី មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខាក្តី អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ។

[៦៧] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយ
 សុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកប
 ដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៩] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយ
 បីតិផង ប្រកបដោយសុខផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ។

[៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៨ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៨ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី
បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារគ្រប់ៗបទផងចុះ ។

នស្សនត្ថិកៈ ននស្សនត្ថិកៈ

[៧១] ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល
ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិន
ត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយការវនាក្តី មិនមែន
ជាមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែល
មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី មិនត្រូវលះដោយការវនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
៥ ។

[៧២] ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលត្រូវ

លះដោយការវាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧៣] ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល
មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤] ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល
ត្រូវលះដោយទស្សនៈផង មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវាទា
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៥] ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល
ត្រូវលះដោយការវាទាផង មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវាទា
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
១៧ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី
បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ
នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

[៧៧] ធម៌មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌

មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២៦ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២៦ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

អាចយតាមិត្តកៈ នអាចយតាមិត្តកៈ

[៧៩] ធម៌មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ដល់
នូវការសន្សំកត្តនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជា
មិនដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ ដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សំ
កត្តនឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើង អាស្រ័យនូវធម៌
ដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែន
ជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើងក្តី មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តន
ឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដល់
នូវការសន្សំកត្តនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនដល់
នូវការសន្សំកត្តនឡើងក្តី មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើងក្តី អា-
ស្រ័យនូវធម៌ដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៥ ។

[៨០] ធម៌មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើង អាស្រ័យនូវធម៌

មិនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិន
 មែនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំកត្តា
 ឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការ
 សន្សំកត្តាឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើងក្តី មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សំ
 កត្តាឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិន
 មែនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើងក្តី មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង
 ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៨១] ធម៌មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មែនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តា
 ឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំ
 កត្តាឡើង អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង ទាំងមិនមែន
 ជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើងក្តី មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សំក
 ត្តាឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តា

ឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។

[៨២] ធម៌មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ដល់
នូវការសន្សំកុំពូនឡើងផង មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង ទាំងមិនមែន
ជាមិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ
ធម៌មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ ដល់នូវការ
សន្សំកុំពូនឡើងផង មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង ទាំងមិនមែនជាមិន
ដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិន
មែនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើងក្តី មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង
ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើងផង មិនមែនដល់នូវការ
សន្សំកុំពូនឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើងផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។

[៨៣] ធម៌មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង អាស្រ័យនូវធម៌មិន
ដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើងផង មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើងទាំងមិន
មែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ
ធម៌មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនដល់នូវ
ការសន្សំកុំពូនឡើងផង មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង ទាំងមិនមែនជា
មិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌
មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើងក្តី មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង
ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើងផង មិនមែនដល់នូវការ

សន្សំកត្តាឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើងផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៨៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ៗ
បទ ។

សេក្ខត្តិកៈ នសេក្ខត្តិកៈ

[៨៥] ធម៌មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាសេក្ខៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាសេក្ខៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំងមិន
មែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
ធម៌មិនមែនជាអសេក្ខៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនជាអ-
សេក្ខៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនជាសេក្ខៈក្តី មិនមែនជាអសេក្ខៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាសេក្ខៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៨៦] ធម៌មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអសេក្ខៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
អសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខៈ
ទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសេក្ខៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំងមិន
មែនជាអសេក្ខៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសេក្ខៈក្តី មិនមែនជាអសេក្ខៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជា
អសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៨៧] ធម៌មិនមែនជាសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ
ទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
អសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាសេក្ខៈក្តី មិនមែនជាអសេក្ខៈ
ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៨] ធម៌មិនមែនជាសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាសេក្ខៈផង មិនមែន
ជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាសេក្ខៈផង មិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំង
មិនមែនជាអសេក្ខៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
សេក្ខៈក្តី មិនមែនជាអសេក្ខៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាសេក្ខៈផង មិនមែនជា
សេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។

[៨៩] ធម៌មិនមែនជាសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអសេក្ខៈផង មិន
មែនជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

ធម៌មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអសេក្ខៈផង មិនមែនជាសេក្ខៈ
 ទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែន
 ជាសេក្ខៈក្តី មិនមែនជាអសេក្ខៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអសេក្ខៈផង មិនមែន
 ជាសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ។

[៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ ១
 បទ ។

បរិត្តត្តិកៈ ធម៌ត្តិកៈ

[៧១] ធម៌មិនមែនមានសភាពតូចង្វារ អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាព
 តូចង្វារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនដល់នូវសភាពធំ
 អាស្រ័យនូវធម៌មានសភាពតូចង្វារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាពតូចង្វារ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនមានសភាពតូចង្វារក្តី មិនមែន
 មានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាពតូចង្វារ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនដល់នូវសភាពធំក្តី មិនមែនមានប្រមាណមិន
 បានក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាពតូចង្វារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៧២] ធម៌មិនមែនដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យនូវធម៌ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យនូវធម៌ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានសភាពតូចឆ្មារក្តី មិនមែនមានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនដល់នូវសភាពធំក្តី មិនមែនមានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៥ ។

[៧៣] ធម៌មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យនូវធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យនូវធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនដល់នូវសភាពធំក្តី មិនមែនមានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានសភាពតូចឆ្មារក្តី មិនមែនដល់នូវសភាពធំក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧៤] ធម៌មិនមែនដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យនូវធម៌មានសភាពតូច

ត្នារផង មានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាពតូចត្នារផង មាន
 ប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនដល់
 នូវសភាពធំក្តី មិនមែនមានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មានសភាព
 តូចត្នារផង មានប្រមាណមិនបានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។

[៩៥] ធម៌មិនមែនមានសភាពតូចត្នារ អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាព
 តូចត្នារផង ដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាពតូចត្នារផង ដល់នូវ
 សភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានប្រមាណ
 មិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាពតូចត្នារផង ដល់នូវសភាពធំផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានសភាពតូចត្នារក្តី មិនមែន
 មានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាពតូចត្នារផង ដល់នូវ
 សភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនដល់នូវសភាព
 ធំក្តី មិនមែនមានប្រមាណមិនបានក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាពតូចត្នារ
 ផង ដល់នូវសភាពធំផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៥ ។

[៩៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៤ ។ បេ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារគ្រប់ៗ បទផងចុះ ។

បរិវត្តារម្មណាត្តិកៈ ធិបរិវត្តារម្មណាត្តិកៈ

[៩៧] ធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចឆ្មារ អាស្រ័យនូវធម៌ មានអារម្មណ៍តូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៩៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៩ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៩ ។

ហ៊ានត្តិកៈ ធិហ៊ានត្តិកៈ

[៩៩] ធម៌មិនមែនថោកទាប អាស្រ័យនូវធម៌ថោកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ដូចគ្នានឹងសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈដែរ ។

[១០០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៩ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៩ ។

មិច្ឆត្តិកៈ ធិមិច្ឆត្តិកៈ

[១០១] ធម៌មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនមានសភាពមិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែន

មានសភាពត្រូវនឹងទៀងក្តី មិនមែនមិនទៀងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាព
 ខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនមានសភាព
 ខុសនឹងទៀងក្តី មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹងទៀងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មាន
 សភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[១០២] ធម៌មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មាន
 សភាពត្រូវនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនមាន
 សភាពខុសនឹងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនមិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌មានសភាព
 ត្រូវនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនមានសភាព
 ខុសនឹងទៀងក្តី មិនមែនមានសភាពមិនទៀងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មានសភាព
 ត្រូវនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនមានសភាព
 ខុសនឹងទៀងក្តី មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹងទៀងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មាន
 សភាពត្រូវនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[១០៣] ធម៌មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មាន
 សភាពមិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០៤] ធម៌មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មាន
 សភាពខុសនឹងទៀងផង មានសភាពមិនទៀងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០៥] ធម៌មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មាន

សភាពត្រូវនឹងទៀងផង មានសភាពមិនទៀងផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៧ ។ បេឃ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យ
ពិស្តារគ្រប់ៗបទផងចុះ ។

មគ្គារម្មណាត្ថកៈ នមគ្គារម្មណាត្ថកៈ

[១០៧] ធម៌មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ មានមគ្គ
ជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ
អាស្រ័យនូវធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
ធម៌មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មិនមែន
មានមគ្គជាអធិបតិក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនមានមគ្គជាហេតុក្តី មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ
ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
ធម៌មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនមានមគ្គជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែន
មានមគ្គជាអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនមានមគ្គជាហេតុក្តី មិនមែនមគ្គជាអធិបតិក្តី
អាស្រ័យនូវធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

មានវារៈ ៧ ។

[១០៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៥ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣៥ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារគ្រប់ៗបទផងចុះ ។

ឧប្បន្នត្តិកៈ នឧប្បន្នត្តិកៈ

[១០៩] ធម៌ដែលកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិន
ទាន់កើតឡើង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ។បេ។

[១១១] ធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាអតីត ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៩ ។បេ។

អតីតារម្មណត្តិកៈ នអតីតារម្មណត្តិកៈ

[១១៣] ធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍ ជាអតីត អាស្រ័យនូវធម៌ មាន
អារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានអា-
រម្មណ៍ជាអនាគត អាស្រ័យនូវធម៌ មានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យនូវធម៌
 មានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមាន
 អារម្មណ៍ជាអតីតក្តី មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្នក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មាន
 អារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានអា-
 រម្មណ៍ជាអនាគតក្តី មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្នក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មាន
 អារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានអា-
 រម្មណ៍ជាអតីតក្តី មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគតក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មាន
 អារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានអា-
 រម្មណ៍ជាអតីតក្តី មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគតក្តី មិនមែនមានអារម្មណ៍
 ជាបច្ចុប្បន្នក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១១៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។ បេ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ១៧ ។

អដ្ឋត្ថតិកៈ ធម៌ត្ថតិកៈ

[១១៥] ធម៌មិនមែនជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្នុង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ខាង
 ក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ៗ
បទ ។

អដ្ឋត្តារម្មណាត្តិកៈ ធីអដ្ឋត្តារម្មណាត្តិកៈ

[១១៧] ធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍ខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ មានអា-
រម្មណ៍ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ។

[១១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ បេ។

សនិទស្សនត្តិកៈ ធីសនិទស្សនត្តិកៈ

[១១៩] ធម៌មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ តែ
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន
ជាមិនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់

ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញ
 តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិន
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញតែ
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនប្រកប
 ដោយការឃើញ ទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 ប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[១២០] ធម៌មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិនប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិនប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[១២១] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ផង មិនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[១២២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៨ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៨ សេចក្តីពិស្តារមានគ្រប់ៗបទ ។
 សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[១២៣] ធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ ទាំងមិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១២៤] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់

ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។

[១២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ។

បញ្ញាវារៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយត្តិកប្បដ្ឋាន ។

អនុលោមប្បច្ច័យទុកប្បដ្ឋាន

ហេតុទុក្ខៈ នហេតុទុក្ខៈ

[១២៦] ធម៌មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺពួកសម្បយុត្តកក្ខន្ធដង ចិត្តសមុជ្ជានុបដង អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ គឺបដិសន្ធិ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុផង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុផង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុផង មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[១២៨] ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១២៩] ធម៌ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ជាហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៣០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

បញ្ហាវារៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនេះចុះ ។

សហោតុកកុក្កៈ នសហោតុកកុក្កៈ

[១៣១] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អា-
 ស្រ័យនូវធម៌មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិន
 មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ផង មិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិន
 មានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមានហេតុ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ហេតុផង មិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ នហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[១៧៣] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយ
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកហេតុ អា-

ស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌
 មិនមែនប្រកបដោយហេតុក្តី មិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
 ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។ ធម៌មិនមែនប្រាស
 ចាកហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រាសចាកហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយហេតុក្តី មិនមែន
 ប្រាសចាកហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយ
 ហេតុផង ប្រាសចាកហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិន
 មែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយហេតុផង ប្រាសចាកហេតុ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយហេតុក្តី
 មិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយហេតុផង ប្រាស
 ចាកហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[១៣៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៧ ។
 សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ហេតុសហេតុកណ្តកៈ នហេតុសហេតុកណ្តកៈ

[១៣៥] ធម៌មិនមែនហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវ

មែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
ហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទាំង
មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកៈ ធម៌ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកៈ

[១៣៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំង
មិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិន
មែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ ទាំងមិន
មែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិន
មែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយហេតុ ទាំងមិនមែន
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែន

ប្រាសចាកហេតុក្តី មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ
 អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុផង ប្រកបដោយហេតុ ទាំង
 មិនមែនហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រាសចាក
 ហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រកប
 ដោយហេតុផង ប្រកបដោយហេតុ ទាំងមិនមែនហេតុផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី មិន
 មែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
 ហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុផង ប្រកបដោយហេតុ ទាំងមិនមែនហេតុផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

នហោតុសហោតុកុណ្ណៈ នហោតុនសហោតុកុណ្ណៈ

[១៣៩] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[១៤១] ធម៌មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងបច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សប្បច្ច័យទុក្ខៈ នសប្បច្ច័យទុក្ខៈ

[១៤៣] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែន
ជាមិនមានបច្ច័យ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមានបច្ច័យ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ។ សង្ខតធម៌
ដូចគ្នានឹងសប្បច្ច័យៈដែរ ។

សនិទស្សនទុក្ខៈ នសនិទស្សនទុក្ខៈ

[១៤៤] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ មានវារៈ ៣ ។

សប្បដិយទុក្ខៈ ធនសប្បដិយទុក្ខៈ

[១៤៦] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកប ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិន មានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិន មានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែន ជាមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អា- ស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមានការប៉ះពាល់ផង ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវ ធម៌ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមានការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិន
មានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមាន
ការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ ៗ
បទ ។

រូបិទុក្ខៈ នរូបិទុក្ខៈ

[១៤៨] ធម៌មិនមានរូប អាស្រ័យនូវធម៌មានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ
មានវារៈ ៩ ។

លោកិយទុក្ខៈ នលោកិយទុក្ខៈ

[១៥០] ធម៌មិនមែនជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាលោកិយ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាលោកិយ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែន
ជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាលោកិយក្តី មិនមែនជាលោកុត្តរៈក្តី អាស្រ័យនូវ

ធម៌ជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជា
លោកុត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាលោកិយផង ជាលោកុត្តរៈផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ
មានវារៈ ៥ ។

កេនចិវិញ្ញាយ្យទុក្ខៈ នកេនចិវិញ្ញាយ្យទុក្ខៈ

[១៥២] ធម៌ដែលមិនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយ
វិញ្ញាណណានីមួយក្តី មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានី
មួយក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់
ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយ
វិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ

មានវារៈ ៧ ។

អាសវៈទុក្ខៈ នោអាសវៈទុក្ខៈ

[១៥៤] ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអាសវៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈក្តី
មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ
អាស្រ័យនូវធម៌ជាអាសវៈផង មិនមែនជាអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអាសវៈ
ផង មិនមែនជាអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន
ជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអាសវៈ
ផង មិនមែនជាអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ

មានវារៈ ៧ ។

សាសវៈទុក្ខៈ នសាសវៈទុក្ខៈ

[១៥៦] ធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាមិន
មានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមាន
អាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈផង មិនមានអាសវៈ
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៥៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ មានសេចក្តីពិស្តារគ្រប់ៗ
បទ ។

អាសវៈសម្បយុត្តទុក្ខៈ នអាសវៈសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[១៥៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកប
ដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រាសចាក

អាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន
 ប្រកបដោយអាសវៈក្តី មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាស
 ចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយ
 អាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈផង ប្រាសចាកអាសវៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈផង ប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី មិនមែនប្រាសចាក
 អាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយអាសវៈផង ប្រាសចាកអាសវៈផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ
 មានវារៈ ៧ ។

អាសវសាសវទុក្ខៈ ធាសវសាសវទុក្ខៈ

[១៦០] ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែន អាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិន មានអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែន អាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទាំងមិនមែនជា អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែន ជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអាសវៈទាំង ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈផង ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទាំងមិន មែនជាអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៦១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែ មានវារៈ ៩ ។

អាសវអាសវសម្បយុត្តទុក្ខៈ

នអាសវអាសវសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[១៦២] ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈផង ប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមែនអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៦៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៩ ។

អាសវវិប្បយុត្តសាសវទុក្ខៈ

អាសវវិប្បយុត្តនសាសវទុក្ខៈ

[១៦៤] ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមាន

អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ប្រាស
 ចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាសចាក
 អាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈផង ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិន
 មានអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១៦៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បទទាំងអស់ ។

ធនោច្ឆកុដ្ឋកៈ ធនោច្ឆកុដ្ឋកៈ

[១៦៦] ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាគន្លុះ អាស្រ័យនូវធម៌ជា
 គន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាឱយៈ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ជាឱយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាយោគៈ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ជាយោគៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជា
 នីវរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជានីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌មិនមែនជាបរាមាសៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានសេចក្តីដូចអាសវៈគោច្ឆកៈដែរ ។

មហាន្តរទុក្ខៈ មហាន្តរទុក្ខៈ

[១៦៧] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានអារម្មណ៍
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ផង មិន
មានអារម្មណ៍ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។

[១៦៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ
៩ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បទទាំងអស់ ។

[១៦៩] ធម៌មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។
សេចក្តីបំប្រញ ។

[១៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ
៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បទទាំងអស់ ។

[១៧១] ធម៌មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌ជាចេតសិក ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។ ធម៌ដែលមិន
មែនច្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ដែលច្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនច្រឡំ តាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ដែលច្រឡំ តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ដែលច្រឡំ តាំងឡើង កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ដែលច្រឡំ តាំងឡើងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាឧបាទា អាស្រ័យនូវធម៌ជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនឧបាទា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧២] ធម៌មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកហើយ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក ហើយ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[១៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៥ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់បទទាំងអស់ ។

ទ្វិគោច្ឆកទុកៈ ទ្វិគោច្ឆកទុកៈ

[១៧៤] ធម៌មិនមែនជាឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ ជាឧបាទាន ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៩ ។ ធម៌មិនមែនជាកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌ជាកិលេស ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៩ ។

ទស្សនេនបហាតព្វទុកៈ

នទស្សនេនបហាតព្វទុកៈ

[១៧៥] ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌ដែល មិនមែនជាមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយ ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយ

ទស្សនៈក្តី ដែលមិនមែនជាមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
 ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ៣ ។ ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែន
 ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។
 ធម៌ដែលមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈអាស្រ័យនូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈផង ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១៧៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ៥ ។

ការវាយបហាតព្វទុក្ខៈ

នការវាយបហាតព្វទុក្ខៈ

[១៧៧] ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយការវា នា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល
 ត្រូវលះដោយការវា នា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ដែលមិនមែន
 ជាមិនត្រូវលះដោយការវា នា អាស្រ័យនូវធម៌ដែលត្រូវលះដោយការវា នា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៧៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ៥ ។

ឧស្ស័នេនបហាតព្វហេតុកកុក្កៈ

នឧស្ស័នេនបហាតព្វហេតុកកុក្កៈ

[១៧៩] ធម៌មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវ
ធម៌មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌មាន
ហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៨០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ការវិនាយបហាតព្វហេតុកកុក្កៈ

នការវិនាយបហាតព្វហេតុកកុក្កៈ

[១៨១] ធម៌មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌
មានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌មានហេតុ
ដែលត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សវិតកកុក្កៈ នសវិតកកុក្កៈ

[១៨៣] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រ-

ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៨៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សវិចារទុក្ខៈ នសវិចារទុក្ខៈ

[១៨៥] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានវិចារៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៨៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សប្ប្បិទិកទុក្ខៈ នសប្ប្បិទិកទុក្ខៈ

[១៨៧] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រ-
ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌មិនមែនជាមិនមានបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

បីតិសហគតទុក្ខៈ ធិបីតិសហគតទុក្ខៈ

[១៨៩] ធម៌ដែលមិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
ដែលមិនមែនជាមិនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនប្រកប
ដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៩០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សុខសហគតទុក្ខៈ ធិសុខសហគតទុក្ខៈ

[១៩១] ធម៌ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល
ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
ដែលមិនមែនជាមិនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនប្រកប
ដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៩២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុក្ខៈ ធិឧបេក្ខាសហគតទុក្ខៈ

[១៩៣] ធម៌ដែលមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
ដែលមិនមែនជាមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែន

ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៩៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

កាមាវចរទុក្ខៈ នកាមាវចរទុក្ខៈ

[១៩៥] ធម៌មិនមែនជាកាមាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែន ជាកាមាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៩៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

រូបាវចរទុក្ខៈ នរូបាវចរទុក្ខៈ

[១៩៧] ធម៌មិនមែនជារូបាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជារូបាវចរៈ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែន ជា រូបាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជារូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ- តុប្បដ្ឋយ ។

[១៩៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

អរូបាវចរទុក្ខៈ នអរូបាវចរទុក្ខៈ

[១៩៩] ធម៌មិនមែនជាអរូបាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអរូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែន ជាអរូបាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអរូបាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[២០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

បរិយាបន្នទុក្ខៈ នបរិយាបន្នទុក្ខៈ

[២០១] ធម៌ដែលមិនមែនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែល រាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនមែន ជាមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ អា- ស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈក្តី មិនមែនជាមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈក្តី អា- ស្រ័យនូវធម៌មិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលរាប់បញ្ចូលក្នុង វដ្តៈផង មិនរាប់បញ្ចូលក្នុងវដ្តៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២០២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

និយ្យានិកទុក្ខៈ ននិយ្យានិកទុក្ខៈ

[២០៣] ធម៌មិនមែនជាគ្រឿងនាំចេញចាកវដ្តៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
គ្រឿងនាំចេញចាកវដ្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌មិនមែនជាគ្រឿងនាំចេញចាកវដ្តៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនជាគ្រឿងនាំចេញ
ចាកវដ្តៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២០៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

និយតទុក្ខៈ ននិយតទុក្ខៈ

[២០៥] ធម៌មិនមែនជាទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ទៀង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាទៀង អាស្រ័យនូវធម៌
មិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

សឧត្តរទុក្ខៈ នសឧត្តរទុក្ខៈ

[២០៧] ធម៌មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈ (ការរើឡើងនូវខ្លួន) អា-
ស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌
មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈអាស្រ័យនូវធម៌មិនមានឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានឧត្តរៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈក្តី មិនមែន
ជាមិនមានឧត្តរៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយឧត្តរៈ
ផង មិនមានឧត្តរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២០៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

សរណាទុក្ខៈ នសរណាទុក្ខៈ

[២០៩] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ (លាមក) អាស្រ័យនូវ
ធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជា
មិនមានរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈក្តី មិនមែនជាមិនមានរណៈក្តី
អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរណៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកប
ដោយរណៈផង មិនមានរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២១០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[២១១] ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយ

រណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២១២] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

បណ្ឌិតគប្បីញ៉ាំងសហជាតវារៈផង បច្ច័យវារៈផង និស្សយ-
វារៈផង សំសដ្ឋវារៈផង សម្បយុត្តវារៈផង ឲ្យពិស្តារដូច
បដិច្ចវារៈផងចុះ ។

[២១៣] ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនប្រកបដោយ
រណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែន
ជាមិនមានរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជាបច្ច័យនៃ
ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈផង មិនមែនជាមិនមានរណៈផង ដោយហេ-
តុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមានរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ
ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២១៤] ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនប្រកបដោយ
រណៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិន
មែនជាមិនមានរណៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ។

[២១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៤ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤
ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[២១៦] ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនប្រកបដោយ

រណៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ... ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ... ជា
បច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ... ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ... ជា
បច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[២១៧] ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិនមាន

រណៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ... ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ... ជា
បច្ច័យដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។ បេ។

[២១៨] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៧ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧
ក្នុងនោវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[២១៩] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២២០] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈយ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ
យ៉ាងនោះផងចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ច័យទុកប្បដ្ឋាន ។

អនុលោមប្បច្ច័យទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

ហេតុទុកកុសលត្តិកៈ នហេតុទុកនកុសលត្តិកៈ

[២២១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ជា
 ហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌ជាហេតុ ជាកុសលផង មិនមែនជាហេតុ ជាកុសលផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អារម្មណ៍ មិនមានចិត្តជាសម្ពុដ្ឋាន
 ទេ ។

[២២២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[២២៣] ធម៌ជាហេតុ ជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុមិន
 មែនជាកុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២២៤] ធម៌ជាហេតុ ជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជា
 ហេតុ ជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 កុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ជាហេតុ ជាកុសលក្តី
 មិនមែនជាហេតុ ជាកុសលក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា

កុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ឯបញ្ញាវារៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[២២៦] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ជាអកុសលផង មិនមែនជាហេតុ ជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[២២៨] ធម៌ជាហេតុ ជាអកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[២២៩] ធម៌ជាហេតុ ជាអកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាអកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ជាហេតុ ជាអកុសល

ក្តី មិនមែនជាហេតុ ជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៣០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៣១] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និស្សយវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ហេតុទុកវេទនាភ្នកៈ ឧហេតុទុកវេទនាភ្នកៈ

[២៣៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[២៣៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ៗបទ ។

[២៣៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់ៗបទ ។

ហេតុទុក្ខវិចារកត្តិកៈ ធម្មហេតុទុក្ខវិចារកត្តិកៈ

[២៣៩] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាវិបាក ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មានវិបាក ជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជា

ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខទាទិន្ទ្យទាទានិយត្តិកៈ
នហេតុទុក្ខនទុទាទិន្ទ្យទាទានិយត្តិកៈ

[២៤០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មាន តណ្ហាជាដើម) មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទាំង ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់ យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ដែល កម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខកសង្ខិលិដ្ឋសង្ខិលេសិកត្តិកៈ

នហេតុទុក្ខនសង្ខិលិដ្ឋសង្ខិលេសិកត្តិកៈ

[២៤១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ដែលសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ដែលមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខវិតកត្តិកៈ នហេតុទុក្ខវិតកត្តិកៈ

[២៤២] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ និងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈនិងមានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ មិនមានវិតក្កៈនិងមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិន

មែនជាមិនមានវិតក្កៈនិងមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ មិនមាន
វិតក្កៈនិងមិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកបីតិវត្ថុកៈ នហេតុទុកនបីតិវត្ថុកៈ

[២៤៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ជាហេតុ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
ហេតុ ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ
ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកនស្សនត្ថុកៈ នហេតុទុកននស្សនត្ថុកៈ

[២៤៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវលះ
ដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ដែលត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនត្រូវលះដោយការវនា

អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
មែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខនិស្សន្ទនបហាតព្វហេតុកុក្ខកៈ

នហេតុទុក្ខនិស្សន្ទនបហាតព្វហេតុកុក្ខកៈ

[២៤៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនមានហេតុ ដែលត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ មាន
ហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ ដែលត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ មិនមែន
មានហេតុ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ១ ។

ហេតុទុក្ខអាចយគាមិត្តិកៈ

នហេតុទុក្ខនអាចយគាមិត្តិកៈ

[២៤៦] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនដល់នូវការ សន្សឹកពូនឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ មិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែន ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ទាំងមិនមែនជាមិន ដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដល់ នូវការសន្សឹកពូនឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សឹកពូនឡើង ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខសេក្ខត្តិកៈ នហេតុទុក្ខនសេក្ខត្តិកៈ

[២៤៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជា ហេតុ ជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែន ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខបរិវត្តត្តិកៈ នហេតុទុក្ខនបរិវត្តត្តិកៈ

[២៤៨] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានសភាពតូចធ្ងន់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មានសភាពតូចធ្ងន់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខបរិវត្តារម្មណត្តិកៈ

នហេតុទុក្ខនបរិវត្តារម្មណត្តិកៈ

[២៤៩] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចធ្ងន់ អាស្រ័យ នូវធម៌ជាហេតុ មានអារម្មណ៍តូចធ្ងន់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអា-

រម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ប្រមាណ
មិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកហ៊ានត្ថិកៈ នហេតុទុកនហ៊ានត្ថិកៈ

[២៥០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនថាកទាប អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
ហេតុ ថាកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកណ្តាល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ ជាកណ្តាល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនឧត្តម អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ឧត្តម ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកមិច្ឆត្ថត្ថិកៈ នហេតុទុកនមិច្ឆត្ថត្ថិកៈ

[២៥១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង អា-
ស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ មានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានសភាពត្រូវ
នឹងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ជាមិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនទៀង ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខមគ្គារម្មណាត្ថិកៈ
នហេតុទុក្ខនមគ្គារម្មណាត្ថិកៈ

[២៥២] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាហេតុ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ជាហេតុ មានមគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
ហេតុ មានមគ្គជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។

ហេតុទុក្ខឧប្បន្នតិកៈ នហេតុទុក្ខនឧប្បន្នតិកៈ

[២៥៣] ធម៌ជាហេតុ ដែលមិនទាន់កើតឡើង ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
៧ ។ ធម៌ជាហេតុ ដែលប្រឆាំងកើតឡើង ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រឆាំងកើតឡើង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុទុក្ខអតីតត្ថិកៈ នហេតុទុក្ខនអតីតត្ថិកៈ

[២៥៤] ធម៌ជាហេតុ ជាអតីត ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអតីត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ ធម៌ជាហេតុ ជាអនាគត ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអនាគត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ហេតុទុក្ខអតីតារម្មណត្ថិកៈ

នហេតុទុក្ខនអតីតារម្មណត្ថិកៈ

[២៥៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគត អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ជាអនាគត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកអដ្ឋត្តារម្មណត្តិកៈ

នហេតុទុកនអដ្ឋត្តារម្មណត្តិកៈ

[២៥៦] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកសនិទស្សនត្តិកៈ

នហេតុទុកនសនិទស្សនត្តិកៈ

[២៥៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយការឃើញទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយការឃើញ ទាំងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៥៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកប

ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមានការឃើញតែ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[២៥៩] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ទាំងមិន មានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ មិនមានការឃើញទាំងមិនមាន ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិន មែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន ជាហេតុ មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមាន ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការ ប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាហេតុ មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៦០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សហោតុកកុសលភ្នំក្រុកៈ

នសហោតុកកុសលភ្នំក្រុកៈ

[២៦១] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ

មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាអ-
 កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជា
 មិនមានហេតុ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមានហេតុ ជាអព្យា-
 ក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ហេតុសម្បយុត្តទុកកុសលត្ថិកៈ

នហេតុសម្បយុត្តទុកនកុសលត្ថិកៈ

[២៦២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាអកុសល អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត
 ពីងផ្អែកនឹងធម៌ប្រាសចាកហេតុ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ហេតុសហេតុកណ្តកកុសលភ្នំក្រ:

នហេតុសហេតុកណ្តកណ្តកុសលភ្នំក្រ:

[២៦៣] ធម៌ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាកុសល ជា
បច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាកុសល
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែន
ជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។
ធម៌ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិន
មែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែន
ជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលផង ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៦៤] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ ជា
កុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ ... ជា
បច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាកុសល
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ... ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាមិន
មានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលផង ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[២៦៥] ធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាកុសលក្តី ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ ជាកុសលក្តី ជាបច្ច័យនៃ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាកុសល ដោយ អារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ... ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិនមាន ហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ។ ... ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមាន ហេតុ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិន មែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[២៦៦] ធម៌ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាអកុសល ជា បច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាអកុ- សល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ប្រស្នា ៩ យ៉ាង បណ្ឌិតគប្បីធ្វើដោយ ឧបាយន្តៈ ផងចុះ ។

[២៦៧] ធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជា អព្យាក្រឹត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ប្រស្នាទាំង ៩ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

ហេតុចេវហេតុសម្បយុត្តទុកៈ ប្រហែលគ្នានឹងហេតុចេវសហេតុកុកុកៈ
ដែរ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ មានប្រស្នា ៩ ។

និហោតុសិហោតុកុសលត្ថកៈ

និហោតុនិសិហោតុកុសលត្ថកៈ

[២៦៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
ធម៌មិនមែនជាហេតុ និងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជា
អកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិន
មែនជាហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនជាហេតុនិងមិនមានហេតុ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សប្បច្ច័យទុកកុសលត្ថកៈ

និសប្បច្ច័យទុកនិកុសលត្ថកៈ

[២៦៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែនជា
អកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ជាអកុសល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមាន

បច្ច័យមិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ
ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តី
បំប្រញ ប្រហែលគ្នានឹងសប្បច្ច័យដែរ ។

សនិទស្សនទុកកុសលត្តិកៈ

នសនិទស្សនទុកកុសលត្តិកៈ

[២៧០] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ មិនមែនជាកុសល អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អកុសល ប្រហែលគ្នានឹងកុសលដែរ ។ ធម៌
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មានការឃើញ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

សប្បជ័យទុកកុសលត្តិកៈ

នសប្បជ័យទុកកុសលត្តិកៈ

[២៧១] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការប៉ះពាល់ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជា

អកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការប៉ះពាល់ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ក្នុងអព្យាក្រឹត មានវារៈ ១ ។

រូបីទុកកុសលត្តិកៈ នរូបីទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៧២] ធម៌មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមានរូប ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
១ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មានរូប ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។
ធម៌មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ពីងផ្អែកនឹងធម៌មានរូប ជា
អព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

លោកិយទុកកុសលត្តិកៈ

នលោកិយទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៧៣] ធម៌មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវ
ធម៌ជាលោកិយ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
២ ។ ធម៌មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
លោកិយ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ធម៌មិនមែនជាលោកិយ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ជាលោកិយ
ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ២ ។

កេនចិវិញ្ញេយ្យទុកកុសលត្ថិកៈ

នកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកនកុសលត្ថិកៈ

[២៧៤] ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែន
ជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជា
កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៩ ។ ធម៌ដែលមិន
មែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌
ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៩ ។ ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណា
នីមួយ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ
៩ ។

អាសវទុកកុសលត្ថិកៈ នោអាសវទុកនកុសលត្ថិកៈ

[២៧៥] ធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ

មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ជាអាសវៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ពីងផ្អែកនឹងធម៌
 មិនមែនជាអាសវៈ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ។

សាសវៈទុកកុសលភ្នកៈ ធនសាសវៈទុកធនកុសលភ្នកៈ

[២៧៦] ធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមានអាសវៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ២ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិន
 មែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាអព្យា-
 ក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

អាសវសម្បយុត្តុទុកកុសលត្តិកៈ

នអាសវសម្បយុត្តុទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៧៧] ធម៌ដែលមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ដែលមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិន មែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយអាសវៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិនមែនប្រកប ដោយអាសវៈ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រាសចាក អាសវៈ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អាសវសាសវទុកកុសលត្តិកៈ

នអាសវសាសវទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៧៨] ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិន មែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈទាំងមិនមែន ជាអាសវៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមាន

អាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ
នូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ ជាអព្យាក្រឹត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

អាសវោចេវអាសវសម្បយុត្តុក្កៈ

នវគោច្ចកៈ បណ្ឌិតមិនសំដៅយកក្នុងប្រស្នា ដោយលោកុត្តរបរិយាយ
ក្នុងចន្លោះទេ វារៈទាំង ៥ នេះ មិនមែនជាមិនមាន តែមិនប្រាកដទេ ។

អាសវិប្បយុត្តសាសវទុកកុសលត្តិកៈ

អាសវិប្បយុត្តនសាសវទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៧៧] ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈនិងប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ។ ធម៌ដែលប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិន
មែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមានអាសវៈ
ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ដែល
ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាអកុសល
អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ

ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ដែល
 ប្រាសចាកអាសវៈ តែមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជា
 អព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រាសចាកអាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងអាសវៈ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

ធនោច្ឆកនុកកុសលត្តិកៈ

ធនោច្ឆកនុកនកុសលត្តិកៈ

[២៨០] ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវ
 ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌មិនមែនជាគន្លុះ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ជា
 កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាឱយៈ មិនមែន
 ជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាឱយៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាយោគៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវ
 ធម៌មិនមែនជាយោគៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនជានីវរណៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជានីវរណៈ
 ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាបរាមាសៈ មិន
 មែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ ជាកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

សារម្មណ៍ទុកកុសលភ្នំក្រះ

នសារម្មណ៍ទុកនកុសលភ្នំក្រះ

[២៨១] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ១ ។

ចិត្តទុកកុសលភ្នំក្រះ នចិត្តទុកនកុសលភ្នំក្រះ

[២៨២] ធម៌មិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ជាចិត្ត ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។

ចេតសិកទុកកុសលភ្នែក៖

នចេតសិកទុកនកុសលភ្នែក៖

[២៨៣] ធម៌មិនមែនជាចេតសិក មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌
ជាចេតសិក ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌មិនមែនជាចេតសិក មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាចេតសិក
ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិន
មែនជាមិនមានចេតសិក មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមាន
ចេតសិក ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសម្បយុត្តទុកកុសលភ្នែក៖

នចិត្តសម្បយុត្តទុកនកុសលភ្នែក៖

[២៨៤] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលប្រកបដោយចិត្ត ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌ ប្រកបដោយចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

ចិត្តសំសដ្ឋនុកកុសលត្តិកៈ

និចិត្តសំសដ្ឋនុកនកុសលត្តិកៈ

[២៨៥] ធម៌ដែលមិនមែនច្រឡំដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ដែលច្រឡំដោយចិត្ត ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ដែលមិនមែនច្រឡំដោយចិត្ត មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ដែលច្រឡំដោយចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

ចិត្តសមដ្ឋាននុកកុសលត្តិកៈ

នោចិត្តសមដ្ឋាននុកនកុសលត្តិកៈ

[២៨៦] ធម៌មិនមែនជាមិនតាំងឡើងដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនតាំងឡើងដោយចិត្ត មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ តាំងឡើងដោយចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

ចិត្តសហករណកុសលត្តិកៈ

នោចិត្តសហករណកុសលត្តិកៈ

[២៨៧] ធម៌មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌កើតជាមួយនឹងចិត្ត ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ។ ធម៌មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាអកុសល អា-
ស្រ័យនូវធម៌កើតជាមួយនឹងចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

ចិត្តានុបវរវត្តិទុកកុសលត្តិកៈ

នោចិត្តានុបវរវត្តិទុកកុសលត្តិកៈ

[២៨៨] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៩ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាអកុសល អា-
ស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។ អព្យាកតមូល មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានទុកកុសលត្តិកៈ

នោចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានទុកកុសលត្តិកៈ

[២៨៩] ធម៌ដែលមិនមែនច្រឡំនិងតាំងឡើងដោយចិត្ត មិនមែនជា
អកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលច្រឡំនិងតាំងឡើងដោយចិត្ត ជាកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានសហភទុកកុសលត្តិកៈ

នោចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានសហភទុកកុសលត្តិកៈ

[២៩០] ធម៌ដែលមិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង និងកើតជាមួយនឹងចិត្ត
មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ដែលច្រឡំ តាំងឡើង និងកើតជាមួយ
នឹងចិត្ត ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

ចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានានុបរិវត្តិទុកកុសលត្តិកៈ

នោចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានានុបរិវត្តិទុកកុសលត្តិកៈ

[២៩១] ធម៌ដែលមិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលច្រឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅ
តាមចិត្ត ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌

មិនមែនប្រឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាអកុសល អា-
ស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រឡំ តាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ជាអកុសល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មានតែ
វារៈ ៣ ។

អដ្ឋត្តិកទុកកុសលត្តិកៈ

នអដ្ឋត្តិកទុកនកុសលត្តិកៈ

[២៧២] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ
ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្រៅ
ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅខាង
ក្នុង ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅខាងក្នុង មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្រៅ ជាអកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មានតែ
វារៈ ៣ ។

ឧបាទានុកកុសលភ្នំកៈ នឧបាទានុកកុសលភ្នំកៈ

[២៧៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាឧបាទា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទា មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទា ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

ឧបាទិន្នុកកុសលភ្នំកៈ នឧបាទិន្នុកកុសលភ្នំកៈ

[២៧៤] ធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកហើយ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ១ ។

ឧបាទានគោដ្ឋកុសលភិក្ខុ:

នោឧបាទានគោដ្ឋកុសលភិក្ខុ:

[២៨៥] ធម៌មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាឧបាទាន ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាឧបាទាន ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។

កិលេសគោដ្ឋកុសលភិក្ខុ:

នោកិលេសគោដ្ឋកុសលភិក្ខុ:

[២៨៦] ធម៌មិនមែនជាកិលេស មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនជាកិលេស ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ។

នស្សនេនបហាតព្វកុសលភិក្ខុ:

ននស្សនេនបហាតព្វកុសលភិក្ខុ:

[២៨៧] ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាកុសល
អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាកុសល ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ដែល
 មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ការងាយបហានពុទ្ធកកុសលភ្នំកៈ

នការងាយបហានពុទ្ធកនកុសលភ្នំកៈ

[២៩៨] ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនជា
 កុសល អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ជាកុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវលះ
 ដោយការវិនា មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ដែលត្រូវលះដោយការវិនា
 ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ដែល
 មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ធនស្សនេនបហាតព្វហេតុកុសលត្ថិកៈ

នធនស្សនេនបហាតព្វហេតុកុសលត្ថិកៈ

[២៩៩] ធម៌ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែន
ជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ដែល
មានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌
ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវ
លះដោយទស្សនៈ ជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ២ ។

បណ្ឌិត គប្បីរាប់ក្នុងអព្យាកតវារៈ ដោយអំណាចនៃបច្ច័យ
ក្នុងបទទាំងពួងចុះ ។

ការវិនាយបហាតព្វហេតុកុសលត្ថិកៈ

នការវិនាយបហាតព្វហេតុកុសលត្ថិកៈ

[៣០០] ធម៌ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនាយ មិនមែនជា
កុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនាយ ជា
កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ដែលមាន

ហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌
ដែលមានហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ២ ។

សិវិតក្កនកកុសលត្ថិកៈ នសិវិតក្កនកកុសលត្ថិកៈ

[៣០១] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ មិនមែនជាកុសល
អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ
មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ជាអកុ-
សល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល
មានតែវារៈ ៣ ។

សិវិចារនកកុសលត្ថិកៈ នសិវិចារនកកុសលត្ថិកៈ

[៣០២] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជាកុសល
អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ
មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ជាអកុ-
សល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល

មានតែវារៈ ៣ ។

សប្បីតិកទុកកុសលត្ថិកៈ នសប្បីតិកទុកកុសលត្ថិកៈ

[៣០៣] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានបីតិ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវ ធម៌មិនមានបីតិ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ- តុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានបីតិ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានបីតិ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

បីតិសហគតទុកកុសលត្ថិកៈ

នបីតិសហគតទុកកុសលត្ថិកៈ

[៣០៤] ធម៌ដែលមិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាកុសល អា- ស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយបីតិ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ- តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជា

អកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយបីតិ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

សុខសហគតទុកកុសលភ្នំក្រ:

នសុខសហគតទុកនកុសលភ្នំក្រ:

[៣០៥] ធម៌ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយសុខ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយសុខ ជាកុសលផង ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ ជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយសុខ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែនប្រកបដោយសុខ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

ឧបេក្ខាសហគតទុកកុសលត្តិកៈ

នឧបេក្ខាសហគតទុកនកុសលត្តិកៈ

[៣០៦] ធម៌ដែលមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ដែលប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជា កុសល អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាកុសល ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិនមែនប្រកប ដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលប្រកបដោយ ឧបេក្ខា ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែន ជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែល មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតមូល មានតែវារៈ ៣ ។

កាមាវចរទុកកុសលត្តិកៈ

នកាមាវចរទុកនកុសលត្តិកៈ

[៣០៧] ធម៌មិនមែនជាកាមាវចរ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកាមាវចរកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិន មែនជាកាមាវចរ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកាមាវចរ- កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មិនមែនជា

មិនមែនជាកាមាវចរ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកាមាវចរ-
អកុសល ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតមូល
មានវារៈ ២ ។

រូចាវចរទុកកុសលត្តិកៈ

នរូចាវចរទុកនកុសលត្តិកៈ

[៣០៨] ធម៌មិនមែនជារូចាវចរ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌
ជារូចាវចរកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិន
មែនរូចាវចរ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជារូចាវចរកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែន
ជារូចាវចរ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជារូចាវចរអកុ-
សល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតមូល
មានវារៈ ២ ។

អរូចាវចរទុកកុសលត្តិកៈ

នអរូចាវចរទុកនកុសលត្តិកៈ

[៣០៩] ធម៌មិនមែនជាអរូចាវចរ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌

ជាអរុប្បាវចរកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនជាអរុប្បាវចរ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិន
 មែនជាអរុប្បាវចរ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១ ។ អព្យាកតមូល មានវារៈ ២ ។

បរិយាបន្នទុកកុសលត្ថិកៈ
 នបរិយាបន្នទុកនកុសលត្ថិកៈ

[៣១០] ធម៌មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ (ដែលមិនរាប់បញ្ចូលក្នុងតេ-
 កូមិកវដ្តៈ) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ជាបរិយាបន្នៈ (ដែលរាប់
 បញ្ចូលក្នុងតេកូមិកវដ្តៈ) ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ជាអបរិយា-
 បន្នៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌
 មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ជាអបរិយា-
 បន្នៈជាអកុសល ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ អព្យា-
 កតមូល មានវារៈ ២ ។

និយ្យានិកទុកកុសលត្ថិកៈ ននិយ្យានិកទុកនកុសលត្ថិកៈ

[៣១១] ធម៌មិនមែនជានិយ្យានិកៈ (កាត់នូវសំសារវដ្តៈដោយមិន

មានសេសសល់) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ជានិយ្យានិកៈ ជា
 កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជានិយ្យានិកៈ មិន
 មែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ជានិយ្យានិកៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មិនមែនជានិយ្យានិកៈ មិនមែនជា
 អកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ជានិយ្យានិកៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតមូល មានវារៈ ២ ។

និយតទុកកុសលត្តិកៈ និយតទុកនកុសលត្តិកៈ

[៣១២] ធម៌មិនមែនទៀង មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ទៀង
 ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនទៀង មិនមែន
 ជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនទៀង ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មិនមែនទៀង មិនមែនជាអកុសល អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ទៀង ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនទៀង មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនទៀង ជាអកុសល
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ អព្យាកតមូល មានវារៈ
 ២ ។

សឧត្តរទុកកុសលភ្នកៈ នសឧត្តរទុកនកុសលភ្នកៈ

[៣១៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈ (គ្រឿងរើឡើងនូវខ្លួន) មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧត្តរៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាឧត្តរៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧត្តរៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ អព្យាកតមូល មានវារៈ ២ ។

សរណាទុកកុសលភ្នកៈ នសរណាទុកនកុសលភ្នកៈ

[៣១៤] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជារណៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៣១៥] ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជារណៈ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវ

ធម៌មិនមែនជារណៈ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣១៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៣១៧] ធម៌មិនមានរណៈ ជាអព្យាកតៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជា មិនមានរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមាន រណៈ ជាអព្យាកតៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ។

[៣១៨] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ២ ។

សរណាទុកវេទនាភ្នកៈ ធនសរណាទុកធនវេទនាភ្នកៈ

[៣១៩] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រកបដោយ សុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ប្រកបដោយសុខ- វេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិន មែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែន ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជា

មិនមានរណៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៤ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៤ ។

សរណាទុក្ខវិចារកត្តិកៈ ធនសរណាទុក្ខវិចារកត្តិកៈ

[៣២០] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាវិបាក អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរណៈ ជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានវិបាក ជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរណៈ មានវិបាកជាប្រក្រតី

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិនមែនវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកជា
 ប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

សរណាទុក្ខទាទិន្ទុទាទានិយត្តិកៈ

នសរណាទុក្ខនទុទាទិន្ទុទាទានិយត្តិកៈ

[៣២១] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលមិនមែនកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកហើយ ទាំងជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរណៈ ដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសកាន់យកហើយទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែល
 មិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរណៈ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មិនកាន់យកហើយទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

សរណាទុកសង្កិល្លសង្កិលេសិកត្តិកៈ

នសរណាទុកនសង្កិល្លសង្កិលេសិកត្តិកៈ

[៣២២] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលមិនមែនសៅហ្មងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរណៈ ដែលមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សរណាទុកវិតក្កត្តិកៈ នសរណាទុកនវិតក្កត្តិកៈ

[៣២៣] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ទាំងប្រ-

ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងវិតក្កៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែន
 ជាមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 រណៈ មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
 វិតក្កៈ ទាំងមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ មិនមានវិតក្កៈ
 មិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សរណាទុកបីវិតក្កៈ ធនសរណាទុកធនបីវិតក្កៈ

[៣២៤] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 បីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ប្រកបដោយបីតិ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
 មួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ
 ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិន

មែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយសុខ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងរណៈ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៤ ។

សរណាទុក្ខទស្សនត្តិកៈ ទសរណាទុក្ខទស្សនត្តិកៈ

[៣២៥] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលមិនមែនត្រូវ
 លះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលត្រូវ
 លះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដែលត្រូវលះដោយការវិនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ
 ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយ
 ការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរណៈ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១ ។

សរណាទុកនិស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

នសរណាទុកនិស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

[៣២៦] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានហេតុដែលមិន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មាន
ហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានហេតុដែលមិនមែន
ត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានហេតុ
ដែលត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ
មានហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយ
ការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

សរណាទុកអាចយគាមិត្តិកៈ

នសរណាទុកនអាចយគាមិត្តិកៈ

[៣២៧] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនដល់នូវការ
សន្សំកត្តនឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដល់នូវការ
សន្សំកត្តនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើង

អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ មិនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើងទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈមិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

សរណាទុកសេក្ខត្ថិកៈ នសរណាទុកនសេក្ខត្ថិកៈ

[៣២៨] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ ជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ ជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជានេវសេក្ខានសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរណៈ ជានេវសេក្ខានសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

សរណាទុកបរិត្តត្ថិកៈ នសរណាទុកនបរិត្តត្ថិកៈ

[៣២៩] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានសភាព

តូចត្រូវ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរណៈ មានសភាពតូចត្រូវ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ
 មិនមែនដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ ដល់នូវសភាពធំ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមាន
 រណៈ មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ១ ។

សរណាទុកបរិត្តារម្មណាត្តិកៈ

នសរណាទុកនបរិត្តារម្មណាត្តិកៈ

[៣៣០] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានអា-
 រម្មណ៍តូចត្រូវ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានអារម្មណ៍
 តូចត្រូវ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងរណៈ មិនមានអារម្មណ៍ ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មានរណៈ មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន

វារៈ ១ ។

សរណទុកហ្មឺនត្ថិកៈ នសរណទុកនហ្មឺនត្ថិកៈ

[៣៣១] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនថោកទាប
អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ថោកទាប ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ
មិនមែនជាកណ្តាល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរណៈ ជាកណ្តាល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងរណៈ មិនមែនឧត្តម អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរណៈ ឧត្តម ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

សរណទុកមិច្ឆត្ថត្ថិកៈ នសរណទុកនមិច្ឆត្ថត្ថិកៈ

[៣៣២] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានសភាព
ខុសនឹងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានសភាពខុស
នឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹងទៀង អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមានរណៈ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិនទៀង

អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានសភាពមិនទៀង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

សរណាទុកមគ្គារម្មណាត្ថិកៈ

នសរណាទុកនមគ្គារម្មណាត្ថិកៈ

[៣៣៣] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានមគ្គជា
អារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងរណៈ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ មានមគ្គ
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មានរណៈ មានមគ្គជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
១ ។

សរណាទុកឧប្បន្នត្ថិកៈ នសរណាទុកនឧប្បន្នត្ថិកៈ

[៣៣៤] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនទាន់កើតឡើងហើយ ជា
បច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិនទាន់កើត
ឡើងហើយ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ។ ធម៌មិនមានរណៈដែល

កើតឡើង ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ដែលមិនមែនកើតឡើង
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

សរណាទុក្កអតីតត្ថិកៈ នសរណាទុក្កនអតីតត្ថិកៈ

[៣៣៥] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ជាអតីត ជាបច្ច័យនៃធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាអតីត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៤ ។ អនាគតធម៌ ដូចជាអតីតធម៌ដែរ ។

សរណាទុក្កអតីតារម្មណាត្ថិកៈ

នសរណាទុក្កនអតីតារម្មណាត្ថិកៈ

[៣៣៦] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានអារម្មណ៍
ជាអតីត អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានអារម្មណ៍ជាអតីត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ
មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរណៈ មានអារម្មណ៍
ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគត អាស្រ័យនូវ
ធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានអារម្មណ៍ជាអនាគត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ

មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ
មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

សរណាទុកអជ្ឈត្តារម្មណាត្តិកៈ

នសរណាទុកនអជ្ឈត្តារម្មណាត្តិកៈ

[៣៣៧] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានអារម្មណ៍
ជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានអារម្មណ៍ជា
ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

សរណាទុកសនិទស្សនត្តិកៈ

នសរណាទុកនសនិទស្សនត្តិកៈ

[៣៣៨] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងរណៈ មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៣៣៩] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
ការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
រណៈ មិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិនមានការ
ឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ មិនមានការ
ឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ទាំងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមានការឃើញ
ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ផង មិនមានរណៈ មិនមានការឃើញ ទាំងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។

[៣៤១] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
ការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ មិនមាន
ការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤២] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិនមាន

ការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
រណៈ មិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៤៣] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៣៤៤] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមានការឃើញ ទាំងមិន
មានការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិន
មែនជាមិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមានរណៈ មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ទាំងមិន
មានការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ
២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៤៦] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមានការឃើញទាំងមិន
មានការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ មិន
មែនជាមិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ដោយសហជាតប្បច្ច័យ...

ជាបច្ច័យដោយបច្ចាជាតប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[៣៤៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ យ៉ាងណា

បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះផងចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្ថិកប្បដ្ឋាន ។

អនុលោមប្បច្ច័យត្រកុណប្បដ្ឋាន

កុសលត្រកុណហេតុទុក្ខៈ ឆកុសលត្រកុណហេតុទុក្ខៈ

[៣៤៨] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទាំងមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៣៤៩] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទាំងមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជា
អកុសល ទាំងមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៣៥០] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជា
អព្យាកតៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
អកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនជាហេតុ
ក្តី មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យា-
កតៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៣៥២] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជា
កុសល ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៥៣] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ។

បណ្ឌិតគប្បីញ៉ាំងសហជាតវារៈផង សម្បយុត្តវារៈផង

ឲ្យពិស្តារដូចជាបដិច្ចវារៈផងចុះ ។

[៣៥៤] ធម៌ជាកុសល ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាកុសល ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃ

ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអកុសល
 ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ជាអកុសល ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌
 ជាអព្យាកតៈ ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៥៥] ធម៌ជាអកុសល ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនជាហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

បណ្ឌិត គប្បីញ៉ាំងបញ្ហាវារៈ ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៣៥៧] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
 អកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៨ ។ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមាន
 វារៈ ៨ ។

កុសលត្តកុសលហេតុកណ្តកៈ

នកុសលត្តកនិសហេតុកណ្តកៈ

[៣៥៩] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសលទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល ទាំង
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនប្រ-
ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន

ជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចជាបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៣៦១] ធម៌ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា-

មួយនឹងហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ហេតុផង មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយហេ-
 តុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិន
 មែនជាកុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជា
 អកុសល ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។

[៣៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ១៥ ។ បេ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។

[៣៦៣] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាអកុសល មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល
 មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
 ហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមាន
 ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ជាអព្យាកតៈ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាកុសល ទាំង
 មិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ មិនមានហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិកហេតុសម្បយុត្តទុកៈ

នកុសលត្តិកនហេតុសម្បយុត្តទុកៈ

[៣៦៥] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ដូច
 ជាសហេតុកុទុកៈដែរ ។

កុសលត្តិកហោតុសហោតុកុណ្ណៈ

នកុសលត្តិកនហោតុសហោតុកុណ្ណៈ

[៣៦៦] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិន
មានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
ជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ជាហេតុ
ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិន
មែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជា
អព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
ជាកុសល ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុទាំង
មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ... ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែន
ជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ... ធម៌មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
ជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

មានវារៈ ៣ ។

[៣៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៣៦៨] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ... ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ... ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ... ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំង មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ... ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុក្តី... មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ... ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ... ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិន

មែនហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជា
មិនមែនហេតុក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៣៦៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកៈ

នកុសលត្តិកនហេតុហេតុសម្បយុត្តទុកៈ

[៣៧០] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនប្រាស
ចាកហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ... ធម៌
មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ... ធម៌
មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី មិន
មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុក្តី ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ អកុសលបណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យមាន
វារៈ ៣ ។ អព្យាកតៈ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យមានវារៈ ៣ ។ ជាវារៈ ៩ ។ ធម៌
មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ
អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ... ធម៌មិន
មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ...
ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រាសចាកហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនហេតុ
ក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រាសចាកហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជា

ហេតុក្តី... មានវារៈ ៣ ។ អាស្រ័យនូវធម៌អកុសល ប្រកបដោយហេតុ
ទាំងមិនមែនជាហេតុ... មានវារៈ ៣ ។ អព្យាកតៈ មានវារៈ ៣ ។ ជាវារៈ
៩ ។ បេ។

កុសលត្តិកនិហោតុសហោតុកុណ្ណៈ

នកុសលត្តិកនិហោតុនិហោតុកុណ្ណៈ

[៣៧១] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនជាហេតុនិងប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុ... ធម៌មិនមែនអកុសល មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ... ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុនិងមិន
មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនអកុសល មិនមែនជាហេតុ និង
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី... ។ នូវធម៌អកុសល មិនមែនជា
ហេតុ និងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ... មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជា
កុសល អាស្រ័យនូវធម៌អព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ... មិនមែនអកុសល... ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ
និងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនអកុសល មិនមែនជា
ហេតុ និងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី... មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌

ជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមានហេតុ... ធម៌មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុ... ធម៌មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនជាហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
 ហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។

កុសលត្ថិកសប្បច្ច័យទុកៈ
 ឆកុសលត្ថិកឆសប្បច្ច័យទុកៈ

[៣៧២] ធម៌ជាអព្យាកតៈ មិនមានបច្ច័យ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែន
 ជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ... នៃធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ... នៃធម៌មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ... នៃធម៌មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាមិន
 មានបច្ច័យផង មិនមែនជាអព្យាកតៈទាំងមិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង... ជា
 បច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង មិនមែនជា
 អកុសល ទាំងមិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៥ ។

អសង្ខតៈ ក៏ដូចគ្នានឹងអប្បច្ច័យៈដែរ ។

កុសលត្តិកសនិទស្សនទុក្ខៈ

នកុសលត្តិកនសនិទស្សនទុក្ខៈ

[៣៧៣] ធម៌ជាអព្យាកតៈប្រកបដោយការឃើញ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិន
មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ដោយអារម្មណបច្ច័យ...
មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ។ បេ ១ បញ្ញា ៦ បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើផងចុះ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល មិនមានការឃើញ... ។ ដោយអកុសល មានតែ
វារៈ ៣ ។ ដោយអព្យាកតៈ មានតែវារៈ ៣ ។ ជាវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកសប្បដិយទុក្ខៈ

នកុសលត្តិកនសប្បដិយទុក្ខៈ

[៣៧៤] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់... ធម៌មិនមែនជាអកុ-
សល មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់... ធម៌មិនមែនជាកុសល ទាំងមិន
មែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ក្តី... មានវារៈ ៣ ។ កុសលមានវារៈ ៣ ដោយអប្ប-
ដិយៈ ។ អកុសល មានវារៈ ៣ ដោយអប្បដិយៈ ។ អព្យាកតៈ មានវារៈ
៣ ដោយអប្បដិយៈ ។ កុសលជាអប្បដិយៈនិងអព្យាកតៈ ជាអប្បដិយៈ
មានវារៈ ៣ ។ អកុសលជាអប្បដិយៈ និងអព្យាកតៈជាអប្បដិយៈ មាន

វារៈ ៣ ។ ជាវារៈ ១៥ ។

កុសលត្តិក្សប៊ីទុក្កៈ នកុសលត្តិក្សន្សប៊ីទុក្កៈ

[៣៧៥] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានរូប អាស្រ័យនូវធម៌ជា
អព្យាកតៈ មានរូប... មិនមែនជាអកុសល មិនមែនមានរូប... ធម៌មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនមានរូបក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនមានរូបក្តី... មាន
វារៈ ៣ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល មិនមានរូប... មានវារៈ ៣ ។ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល មិនមានរូប... មានវារៈ ៣ ។ អាស្រ័យនូវធម៌
ជាអព្យាកតៈ មិនមានរូប... មានវារៈ ៣ ។ ជាវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកលោកិយទុក្កៈ នកុសលត្តិកនលោកិយទុក្កៈ

[៣៧៦] ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាលោកិយ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ជាអព្យាកតៈ ជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ... ធម៌មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាលោកិយ... ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
លោកិយ... ធម៌មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាលោកិយក្តី មិនមែនជា
អព្យាកតៈ ទាំងមិនមែនជាលោកិយក្តី... ធម៌មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែន
ជាលោកិយក្តី មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាលោកិយក្តី... មានវារៈ
៥ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជា

កុសល ជាលោកុត្តរៈ... ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាលោកុត្តរៈ...
 មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនជាលោកុត្តរៈក្តី មិនមែនជាអកុសល ទាំង
 មិនមែនជាលោកុត្តរៈក្តី... មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ជាលោកុត្តរៈ... ធម៌មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនជាលោកុត្តរៈ... ធម៌មិនមែនជាកុសល ទាំងមិនមែនជា
 លោកុត្តរៈក្តី មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាលោកុត្តរៈក្តី ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកកេនចិវិញ្ញាយ្យទុកៈ

នកុសលត្តិកនកេនចិវិញ្ញាយ្យទុកៈ

[៣៧៧] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណា
 នីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ...
 ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ... ធម៌មិន
 មែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ។ សេចក្តី
 បំប្រញ ។ ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មានវារៈ ៣ ។ ជា
 វារៈ ១៧ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណ
 ណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណា
 នីមួយ... ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណ

ណានីមួយ... មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណ
 ណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ ១៧ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ (ក្នុងធម៌) ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ដោយ
 ឧបាយនេះចុះ ។

កុសលត្ថិកអាសវៈ ឆុកៈ ឆុកៈ ឆុកៈ ឆុកៈ ឆុកៈ ឆុកៈ ឆុកៈ ឆុកៈ ឆុកៈ

[៣៧៨] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌កុសល ជាអាសវៈ... ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអាសវៈ...
 ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាអាសវៈ... ធម៌មិនមែនជាអកុសល ទាំង
 មិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈក្តី... ធម៌
 មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាអកុសល ទាំងមិន
 មែនជាអាសវៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌អកុ-
 សល មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ... ធម៌មិនមែន
 ជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ... ធម៌មិនមែនជាអកុសល ទាំង
 មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទាំងមិនមែនជាមិន
 មែនអាសវៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកសាសវដុកៈ នកុសលត្តិកនសាសវដុកៈ

[៣៧៩] ... អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
អាសវៈ ដូចគ្នានឹងលោកិយទុកៈដែរ ។ បេ ។

**កុសលត្តិកអាសវសម្បយុត្តទុកៈ
នកុសលត្តិកនអាសវសម្បយុត្តទុកៈ**

[៣៨០] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយអាសវៈ... ធម៌មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ... ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយ
អាសវៈ... ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី មិនមែន
ជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី... ធម៌មិនមែនជាកុសល មិន
មែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ
ក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជា
កុសល មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ប្រាស
ចាកអាសវៈ... ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ... ធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិន
មែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្ថិកអាសវសាសវទុក្ខៈ
នកុសលត្ថិកនអាសវសាសវទុក្ខៈ

[៣៨១] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជា
មិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌អកុសល ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងអាសវៈ... ធម៌មិនមែនអកុសល មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិន
មែនជាមិនមានអាសវៈ... ធម៌មិនមែនអព្យាកតៈ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំង
មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ... ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈទាំង
មិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី មិនមែនអព្យាកតៈ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំង
មិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី... ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈ
ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី មិនមែនអកុសល មិនមែនជាអាសវៈ
ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែន
ជាមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌អកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
អាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ... ធម៌មិនមែនអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិន
មានអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ... ធម៌មិនមែនជាកុសល មិន
មែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជា
អព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈក្តី
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកអាសវអាសវសម្បយុត្តទុក្ខៈ
នកុសលត្តិកនអាសវអាសវសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[៣៨២] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែន
ប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ជាអាសវៈ ទាំងប្រកប
ដោយអាសវៈ... ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែន
ប្រាសចាកអាសវៈ... ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិន
មែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំង
មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិន
មែនអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ប្រកបដោយអាសវៈ ទាំងមិន
មែនជាអាសវៈ... ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈទាំង
មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ... ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រាសចាក
អាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែន
ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកអាសវវិប្បយុត្តសាសវទុក្ខៈ
នកុសលត្តិកអាសវវិប្បយុត្តនសាសវទុក្ខៈ

[៣៨៣] នូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជា

មួយនឹងអាសវៈ... ។ ដូចគ្នានឹងលោកិយទុកវារៈដែរ ។

កុសលត្ថិកធនគោដ្ឋកុដ្ឋកៈ

នកុសលត្ថិកធនគោដ្ឋកុដ្ឋកៈ

[៣៨៤] សញ្ញាជនៈជាអកុសល ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ គន្លុះ ឱយៈ
យោគៈ នីវរណៈ បរាមាសៈ ។ បេ ។

កុសលត្ថិកសារម្មណាទុកៈ

នកុសលត្ថិកនសារម្មណាទុកៈ

[៣៨៥] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអា-
រម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអកុសលមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងអារម្មណ៍ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល

មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល ប្រ-
 ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុ-
 សល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុ-
 សល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអា-
 រម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[៣៨៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៩ ។

[៣៨៧] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ ពីងផ្អែក
 នឹងធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ
 ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ជា
 អព្យាកតៈ មិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ធម៌មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ជាមិនមានអារម្មណ៍ក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមានអារម្មណ៍
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៣៨៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកចិត្តទុក្ខៈ នកុសលត្តិកនិចិត្តទុក្ខៈ

[៣៨៧] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
 កុសល ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជា
 កុសល ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
 ជាកុសល ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាចិត្តក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
 ជាកុសល ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល ជាចិត្ត ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចិត្ត អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ជាចិត្ត
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចិត្តក្តី
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ជាចិត្ត
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចិត្តក្តី
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ជាចិត្ត
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
អព្យាកតៈ ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនជាចិត្តក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
អព្យាកតៈ ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៨០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៣៨១] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាអកុសល មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល
មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនជាមិនមែនចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនចិត្តក្តី អា-
ស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនចិត្ត អាស្រ័យនូវ
ធម៌ ជាអកុសល មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល
មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសលមិន
មែនជាមិនមែនចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនចិត្តក្តី អា-
ស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ៣ ។ ពួកអព្យាកតៈ មានវារៈ ៣ ។

[៣៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកចេតសិកទុក្ខៈ

នកុសលត្តិកនចេតសិកទុក្ខៈ

[៣៨៣] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌
 ជាកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ជាចេតសិក ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាចេត-
 សិក អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិនមែនជាអព្យា-
 ក្រឹត មិនមែនជាចេតសិកក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ជាចេតសិក ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចេតសិក
 ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិកក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល
 ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល ជាចេត-
 សិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យ
 នូវធម៌ជាអកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជា
 ចេតសិកក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចេតសិកក្ដី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិកក្ដី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាចេតសិកក្ដី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាចេតសិកក្ដី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៨៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ ក្នុងអចេតសិក មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្ថិកចិត្តសម្បយុត្តទុកៈ

នកុសលត្ថិកនចិត្តសម្បយុត្តទុកៈ

[៣៨៥] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យា-

កតៈ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយចិត្ត
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប
 ដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត
 អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយចិត្តក្តី មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រកបដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាក្រឹត ប្រកប
 ដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៨៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។ ក្នុងចិត្តសម្បយុត្ត មាន
 វារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកចិត្តសំសដ្ឋនុកៈ

នកុសលត្តិកនិចិត្តសំសដ្ឋនុកៈ

[៣៨៧] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាកុសល លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
កុសល លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែន
ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល លាយ
ឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនលាយឡំដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនលាយឡំដោយ
ចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្តក្តី មិនមែន
ជាអកុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល លាយ
ឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិន
មែនជាអកុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល
លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែន ជា
កុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល លាយ
ឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត
មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល លាយឡំដោយចិត្ត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនលាយឡំ

ដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនលាយឡំដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ជាអកុសល លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនលាយឡំដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល លាយឡំដោយ
 ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាក្រឹត លាយឡំ
 ដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត លាយឡំដោយចិត្ត
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនលាយឡំ
 ដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនលាយឡំដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ជាអព្យាក្រឹត លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ។

[៣៨៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។

កុសលត្ថិកចិត្តសមដ្ឋានទុក្ខៈ

នកុសលត្ថិកនចិត្តសមដ្ឋានទុក្ខៈ

[៣៨៩] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-

តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ
 នូវធម៌ ជាកុសល តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹត
 មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល តាំងឡើងដោយ
 ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល តាំងឡើង
 ដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិន
 មែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល តាំងឡើងដោយចិត្ត
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនតាំងឡើង
 ដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌ជាកុសល តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាក្រឹត តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៩ ។

[៤០១] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនតាំងឡើងដោយ
 ចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា

មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល មិនមែនតាំងឡើង
 ដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យា-
 ក្រីត មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ។

[៤០២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១៣ ។

កុសលត្ថិកចិត្តសហភុទ្ធកៈ

នកុសលត្ថិកនិចិត្តសហភុទ្ធកៈ

[៤០៣] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនកើតជាមួយនឹង
 ចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនកើតជាមួយ
 នឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាក្រីត កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៤០៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន

វារៈ ១៣ ។

[៤០៥] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត
 អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិន
 មែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល មិនមែនកើតជាមួយ
 នឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនជាមិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យា-
 ក្រីត មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ។

[៤០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ១៣ ។

កុសលត្តិកចិត្តានុបរិវត្តិទុក្ខៈ

នកុសលត្តិកនចិត្តានុបរិវត្តិទុក្ខៈ

[៤០៧] អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត... មានវារៈ
 ១៣ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត... មានវារៈ
 ១៣ ។ វារៈទាំងនេះ គឺលោកបំប្រញាហើយ ។
 ប្រជុំ ៣ នៃទុក្ខៈ ប្រហែលគ្នានឹងចិត្តទុក្ខៈដែរ ។

កុសលត្តិកអដ្ឋត្តិកទុក្ខៈ

នកុសលត្តិកនអដ្ឋត្តិកទុក្ខៈ

[៤០៨] អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ខាងក្នុង... ប្រហែលគ្នានឹងចិត្ត-
ទុក្ខៈដែរ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌
ជាកុសលជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកឧបាទានទុក្ខៈ

នកុសលត្តិកនឧបាទានទុក្ខៈ

[៤០៩] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាឧបាទា អាស្រ័យនូវធម៌
ជាអព្យាក្រឹត ជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទា អាស្រ័យនូវធម៌ជា
កុសលមិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ជាវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកឧបាទិន្នទុក្ខៈ

នកុសលត្តិកនឧបាទិន្នទុក្ខៈ

[៤១០] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
(មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យក អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដែលកម្ម

ប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក អាស្រ័យ
 នូវធម៌ជាអព្យាក្រឹត ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសកាន់យកក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 កាន់យកក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 កាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកន្ទិគោដ្ឋកន្ទកៈ

នកុសលត្តិកន្ទិគោដ្ឋកន្ទកៈ

[៤១១] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាឧបាទាន អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ជាអកុសល ជាឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិន
 មែនជាអកុសល មិនមែនជាកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ជា
 កិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

កុសលត្តិកនិទ្ទេសនិទ្ទេសបហាតព្វទុក្ខៈ

និទ្ទេសកុសលត្តិកនិទ្ទេសនិទ្ទេសបហាតព្វទុក្ខៈ

[៤១២] ធម៌មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសលដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសលដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ក្តី មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤១៤] ធម៌មិនមែនជាកុសលដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសលដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

តុប្បច្ច័យ ។

[៤១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកការវាយបហាតព្វទុក្ខៈ

នកុសលត្តិកនការវាយបហាតព្វទុក្ខៈ

[៤១៦] ធម៌មិនមែនអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវា
(មគ្គខាងលើ) អាស្រ័យនូវធម៌ អកុសល ដែលត្រូវលះដោយការវា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវ
លះដោយការវា អាស្រ័យនូវធម៌ អកុសល ដែលត្រូវលះដោយការវា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនអកុសល មិនមែនត្រូវលះ
ដោយការវាក្តី ដែលមិនមែនអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវា
ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌អកុសល ដែលត្រូវលះដោយការវា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤១៨] ធម៌មិនមែនអកុសលដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយ
ការវា អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្ថិកនិទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុកៈ

នកុសលត្ថិកនិទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុកៈ

[៤២០] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល មានហេតុដែលត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤២២] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ ដែល
ត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល មានហេតុដែលមិន
មែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្ថិកការវនាយបហាតព្វហេតុកុកុកៈ

នកុសលត្ថិកនិទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុកៈ

[៤២៤] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះ
ដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល មានហេតុដែលត្រូវលះដោយ

ការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤២៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៤២៦] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ ដែលត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌អាកុសល មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ ដែលត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌អាកុសល មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៤២៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិកសវិតក្កនុក្កៈ នកុសលត្តិកនសវិតក្កនុក្កៈ

[៤២៨] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤២៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។

[៤៣០] ធម៌មិនមែនអាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល មិនមានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៣១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកសវិចារទុក្ខៈ នកុសលត្តិកនសវិចារទុក្ខៈ

[៤៣២] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ
អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៤៣៤] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាកុសល មិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកសប្បីតិកទុក្ខៈ នកុសលត្តិកនសប្បីតិកទុក្ខៈ

[៤៣៦] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ
អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៤៣៨] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានបីតិ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាកុសល មិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកប៊ីតិសហគតទុក្ខៈ

នកុសលត្តិកនិប៊ីតិសហគតទុក្ខៈ

[៤៤០] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៤១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។

[៤៤២] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយបីតិ
អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៤៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្តិកសុខសហគតទុក្ខៈ

នកុសលត្តិកនិសុខសហគតទុក្ខៈ

[៤៤៤] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។

[៤៤៦] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយ
សុខ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៤៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្ថិកឧបេក្ខាសហគតទុក្ខៈ

នកុសលត្ថិកនឧបេក្ខាសហគតទុក្ខៈ

[៤៤៨] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៤៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៤៥០] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

កុសលត្ថិកកាមាវចរទុក្ខៈ

នកុសលត្ថិកនកាមាវចរទុក្ខៈ

[៤៥២] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាកាមាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាកាមាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាកាមាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល មិនមែនជាកាមាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិករ្ជាវចរទុក្ខៈ នកុសលត្តិកន្ជាវចរទុក្ខៈ

[៤៥៣] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជារ្ជាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌
ជាកុសល ជារ្ជាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។
ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជារ្ជាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
អព្យាក្រឹត មិនមែនជារ្ជាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
៣ ។

កុសលត្តិកអរ្ជាវចរទុក្ខៈ នកុសលត្តិកនអរ្ជាវចរទុក្ខៈ

[៤៥៤] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអរ្ជាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌
ជាកុសល ជាអរ្ជាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។
ធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាមិនមែនជាអរ្ជាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌
ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាអរ្ជាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ។

កុសលត្តិកបរិយាបន្នទុក្ខៈ នកុសលត្តិកនបរិយាបន្នទុក្ខៈ

[៤៥៥] ធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាបរិយាបន្នៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ អាស្រ័យនូវ

ធម៌ជាកុសល ជាបរិយាបន្នៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
៦ ។

កុសលត្តិកនិយ្យានិកទុក្ខៈ នកុសលត្តិកនិយ្យានិកទុក្ខៈ

[៤៥៦] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជានិយ្យានិកៈ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ជាកុសល ជានិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជា
អព្យាក្រឹត ជាអនិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
៣ ។

កុសលត្តិកនិយតទុក្ខៈ នកុសលត្តិកនិយតទុក្ខៈ

[៤៥៧] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
កុសល ទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិន
មែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាមិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត មិន
ទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

កុសលត្តិកសុខត្តរទុក្ខៈ ឆកុសលត្តិកនិសុខត្តរទុក្ខៈ

[៤៥៨] ធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ (ការ
រើខ្លួន) អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជា
អនុត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ជាអនុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិកសរណាទុក្ខៈ ឆកុសលត្តិកនិសរណាទុក្ខៈ

[៤៥៩] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសរណៈ (មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងធម៌ជាសីកសត្រូវ) អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល ជា
សរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិន
មែនជាសរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសរណៈក្តី មិនមែនជា
អកុសល មិនមែនជាសរណៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ជាសរណៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត
មិនមែនជាមិនមានរណៈ (ធម៌ជាសីកសត្រូវ) អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យា-
ក្រឹត ជាសរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាមិនមានរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមានរណៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមាន

រណៈក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាមិនមានរណៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
ជាអព្យាក្រឹត មិនមានរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
៣ ។

វេទនាត្តិកហេតុទុក្ខៈ នវេទនាត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៤៦០] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៤៦១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ២១ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ២១ ។

[៤៦២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាមិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខ-
 វេទនា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា មិន
 មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
 ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាមិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

វិចាកត្តិកហេតុទុក្ខៈ នវិចាកត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៤៦៤] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជា
 វិបាក ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានវិបាក-

ជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌
 មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិន
 មែនមាន វិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 ធម៌មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនមាន
 វិបាកធម៌ ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក
 ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។

[៤៦៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។

[៤៦៦] ធម៌មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជា
 ប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាវិបាក មិនមែនជា
 ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រ-
 ក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែន
 មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
 វិបាក មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មានវិបាក-

ធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌
មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជា
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាមិនមែន
ជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិន
មែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជា
ប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌មិនមែនជា
វិបាក មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិន
មែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋាន ។ បេ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែន
មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មិនមែនមានវិបាកធម៌ជា
ប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាវិបាក មិនមែនជា
ហេតុផង មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជា
ហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ។

ឧទាទិណ្ណុទាទានិយត្តិកហេតុទុក្ខៈ
នឧទាទិណ្ណុទាទានិយត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៤៦៨] ធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុក្តី ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍

ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិន
 មែនកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
 មិនមែនជាហេតុក្តី ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ទាំង
 មិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលកម្ម
 ប្រកបដោយកិលេសកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកប
 ដោយកិលេស កាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យនូវធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍
 ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៤៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៤៧០] ធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ទាំង
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
 កម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែន
 ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

សន្តិលិង្គសន្តិលេសិកត្តិកហេតុទុក្ខៈ

នសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៤៧២] ធម៌ដែលមិនមែនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៤៧៤] ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

វិតកត្តិកហេតុទុក្ខៈ នវិតកត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៤៧៦] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ។

[៤៧៨] ធម៌មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ទាំងប្រព្រឹត្ត

ទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[៤៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ២៨ ។

បីតិវត្តិកហោតុទុកៈ ធិបីតិវត្តិកនហោតុទុកៈ

[៤៨០] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយបីតិ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[៤៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ២៨ ។

[៤៨២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[៤៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ១៨ ។

ធិស្សនត្តិកហោតុទុកៈ ធិធិស្សនត្តិកនហោតុទុកៈ

[៤៨៤] ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[៤៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ១៣ ។

[៤៨៦] ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា មិនមែនជាមិនមែន

ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

និស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកហេតុនុកៈ

ននិស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកនហេតុនុកៈ

[៤៨៨] ធម៌មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែន ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៨៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៦ ។

[៤៩០] ធម៌មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា មិនមែនជា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៩១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អាចយគាមិត្តិកហេតុទុក្ខៈ

នអាចយគាមិត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៤៩២] ធម៌មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៩៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។

[៤៩៤] ធម៌មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង មិនមែនជាមិនមែន ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដល់នូវការសន្សំកត្តាឡើង មិនមែនជាហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៩៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

សេក្ខត្តិកហេតុទុក្ខៈ នសេក្ខត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៤៩៦] ធម៌មិនមែនជាសេក្ខៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជា សេក្ខៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៩៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។

[៤៩៨] ធម៌មិនមែនជាអសេក្ខៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាសេក្ខៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៩៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

បរិវត្តត្តិកហេតុទុក្ខៈ នបរិវត្តត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៥០០] ធម៌មិនមែនដល់នូវសភាពធំ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌មានសភាពតូចង្វារ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥០១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៥០២] ធម៌មិនមែនមានសភាពតូចង្វារ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាពតូចង្វារ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥០៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ។

បរិវត្តារម្មណត្តិកហេតុទុក្ខៈ

នបរិវត្តារម្មណត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៥០៤] ធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចង្វារ មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មានអារម្មណ៍តូចង្វារ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៥០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

[៥០៦] ធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ មិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មានអារម្មណ៍តូចង្វារ មិនមែនជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ហ៊ានត្តិកហេតុទុក្ខៈ នហ៊ានត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៥០៨] ធម៌មិនមែនថោកទាប មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
ថោកទាប ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥០៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៥១០] ធម៌មិនមែនជាកណ្តាល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ថោកទាប មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥១១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

មិច្ឆត្តិកហេតុទុក្ខៈ នមិច្ឆត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

[៥១២] ធម៌មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាពខុសនឹងទៀង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៥១៤] ធម៌មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មានសភាពខុសនឹងទៀង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

មគ្គារម្មណាត្តិកហោតុទុក្ខៈ

នមគ្គារម្មណាត្តិកនហោតុទុក្ខៈ

[៥១៦] ធម៌មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៥ ។

[៥១៨] ធម៌មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

ឧប្បន្នត្តិកហោតុទុក្ខៈ នឧប្បន្នត្តិកនហោតុទុក្ខៈ

[៥២០] ធម៌កើតឡើងហើយ ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាមិន
ទាន់កើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌កើតឡើង
ហើយ ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនកើតឡើង មិនមែនជាហេតុ ដោយ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌កើតឡើងហើយ ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាមិន
ទាន់កើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនកើតឡើង មិនមែនជា
ហេតុផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អតីតត្ថិកហេតុទុក្ខៈ នអតីតត្ថិកនហេតុទុក្ខៈ

[៥២២] ធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាអតីត មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃ ធម៌មិនមែនជាអនាគត មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាអតីត មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជា អនាគត មិនមែនជាហេតុផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អតីតារម្មណត្ថិកហេតុទុក្ខៈ

នអតីតារម្មណត្ថិកនហេតុទុក្ខៈ

[៥២៤] ធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌មានអារម្មណ៍ជាអតីត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

[៥២៦] ធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគត មិនមែនជាមិនមែនជា ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មានអារម្មណ៍ជាអតីត មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អដ្ឋត្ថតិកហេតុទុក្ខៈ នអដ្ឋត្ថតិកនហេតុទុក្ខៈ

[៥២៨] ធម៌មិនមែនជាខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
ជាខាងក្នុង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាខាង
ក្នុង មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាខាងក្រៅ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[៥៣០] ធម៌មិនមែនជាខាងក្រៅ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ជាខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌មិនមែនជាខាងក្នុង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាខាង
ក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

អដ្ឋត្ថារម្មណតិកហេតុទុក្ខៈ

នអដ្ឋត្ថារម្មណតិកនហេតុទុក្ខៈ

[៥៣២] ធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យនូវធម៌មានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៥៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥៣៤] ធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ មិនមែនជាមិនមែនជា

ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៣៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

សនិទស្សនត្ថិកហេតុទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្ថិកនហេតុទុក្ខៈ

[៥៣៦] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៣៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៥៣៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង

មិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ
 ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុក្តី
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[៥៣៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកសហោតុកុកុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសហោតុកុកុកៈ

[៥៤០] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង
 មិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង
 មិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-

តុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥៤២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៤៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកហោតុសម្បយុត្តុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនហោតុសម្បយុត្តុកៈ

[៥៤៤] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកប

ដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយហេតុក្តី
មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកប
ដោយហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៥៤៦] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
មានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៤៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកហោតុសហោតុកុកុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនហោតុសហោតុកុកុកៈ

[៥៤៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៤៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៥៥០] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកហេតុហេតុសម្បយុត្តកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនហេតុហេតុសម្បយុត្តកៈ

[៥៥២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៥៤] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកហោតុសហោតុកុក្កៈ

នសនិទស្សនត្តិកនហោតុនសហោតុកុក្កៈ

[៥៥៦] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥៥៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ និងមិនមានហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៥៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកសនិទស្សនកុក្កៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសនិទស្សនកុក្កៈ

[៥៦០] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនជាមិនមានការឃើញ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមានការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៦១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

សនិទស្សនត្តិកសប្បដិបទុក្ខៈ
នសនិទស្សនត្តិកនសប្បដិបទុក្ខៈ

[៥៦២] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ តែ
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ
តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៦៤] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
មានការប៉ះពាល់ មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
មិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការ

ប៉ះពាល់ មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ។
 ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
 មិនមានការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
 មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
 មានការប៉ះពាល់ មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៦៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

សនិទស្សនត្តិក្សបីទុកៈ នសនិទស្សនត្តិកន្សបីទុកៈ

[៥៦៦] ធម៌មិនមែនជាប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ មិនមែនជាមានរូប អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
 ប៉ះពាល់ មានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៦៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៥៦៨] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន
 មែនជាមិនមានរូប អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
 មិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានរូប អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ

ប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានរូបក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានរូបក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៤៦៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកលោកិយទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកនលោកិយទុក្ខៈ

[៤៧០] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន
មែនជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះ
ពាល់ ជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកកេនចិវិញ្ញាយ្យទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកកេនចិវិញ្ញាយ្យទុក្ខៈ

[៤៧២] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមាន

ការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាធម៌ គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាធម៌គប្បីដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ

ការប៉ះពាល់ ជាធម៌គប្បីជឿដោយវិញ្ញាណណានីមួយផង មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាធម៌គប្បីជឿដោយវិញ្ញាណណានីមួយផង ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៦ ។

[៥៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១៨ ។

[៥៧៤] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ ពាល់ មិនមែនជាធម៌គប្បីជឿដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាធម៌គប្បីជឿដោយវិញ្ញាណណា នីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[៥៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១៨ ។

សនិទស្សនត្តិកអាសវទុក្ខៈ
នសនិទស្សនត្តិកនោអាសវទុក្ខៈ

[៥៧៦] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន មែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការ ឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋាន ។ បេ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការ

ប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង
មិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥៧៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង
មិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិន
មែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈក្តី
មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែន
ជាអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកសាសវដ្ឋក្កៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសាសវដ្ឋក្កៈ

[៥៨០] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៥៨២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់

មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ។ ធម៌មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានអា-
 សវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែន
 ជាមិនមានអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្ថិកអាសវៈសម្បយុត្តទុកៈ

នសនិទស្សនត្ថិកនអាសវៈសម្បយុត្តទុកៈ

[៥៨៤] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង
 មិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
 មែនប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមាន
 ការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ។
 ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែន
 ប្រកបដោយអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ

និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៥៨៦] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកអាសវៈសាសវៈទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកនអាសវៈសាសវៈទុក្ខៈ

[៥៨៨] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ។

ពាល់ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិន
មានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិន
មែនជាមិនមានអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ ជាអាសវៈ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៨៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៥៩០] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ
ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជា
មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈក្តី
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងអាសវៈទាំងមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៩១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកអាសវអាសវសម្បយុត្តុកៈ
នសនិទស្សនត្តិកនអាសវអាសវសម្បយុត្តុកៈ

[៥៧២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៧៤] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយអាសវៈទាំងមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៩៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកអាសវវិប្បយុត្តសាសវទុក្ខៈ
នសនិទស្សនត្តិកអាសវវិប្បយុត្តនសាសវទុក្ខៈ

[៥៩៦] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈ និងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៩៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៧៨] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
 ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមាន
 ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមានអាសវៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាក
 អាសវៈនិងមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ។ ធម៌
 មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអា-
 សវៈ និងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែ
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាក
 អាសវៈនិងមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកធនោច្ឆកទុក្ខៈ
 នសនិទស្សនត្តិកធនោច្ឆកទុក្ខៈ

[៦០០] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
 មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ

ប៉ះពាល់ ជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែន
 ជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាគន្លុះ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន
 មែនជាឱ្យ: អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
 ជាឱ្យ: ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាយោគៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមាន
 ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាយោគៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែន
 ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
 ជានីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាបរាមាសៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
 មានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។

សនិទស្សនត្តិកសារម្ពណាទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសារម្ពណាទុកៈ

[៦០១] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន

មែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង
 មិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋប្បវេណី ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋប្បវេណី ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ក្តី មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជា
 មួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បវេណី ។

[៦០២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បវេណី មានវារៈ ៦ ។

[៦០៣] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង
 មិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បវេណី ។

[៦០៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បវេណី មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តទុក្ខៈ

[៦០៥] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ ។
ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
ចិត្តក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
ចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាចិត្ត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៦០៧] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
មានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦០៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកចេតសិកទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកនចេតសិកទុក្ខៈ

[៦០៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចេតសិកក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចេតសិកក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦១០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសម្បយុត្តទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកនចិត្តសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[៦១១] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន

ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយចិត្ត
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយចិត្តក្តី មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសំសដ្ឋនុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនចិត្តសំសដ្ឋនុកៈ

[៦១៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
 មិនមែនច្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
 ប៉ះពាល់ ច្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនច្រឡំដោយ
 ចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ច្រឡំដោយ
 ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការ
 ឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនច្រឡំដោយចិត្តក្តី មិនមែនជា

មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនច្រឡំដោយចិត្តក្តី
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ច្រឡំដោយចិត្ត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦១៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសមដ្ឋានទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសមដ្ឋានទុកៈ

[៦១៥] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន
មែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦១៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសហភទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសហភទុកៈ

[៦១៧] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តានុបរិវត្តិទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តានុបរិវត្តិទុកៈ

[៦១៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦២០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានទុកៈ

[៦២១] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលមិនមែនច្រឡំនិងតាំងឡើងអំពីចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ច្រឡំនិងតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦២២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហភូទុក្ខៈ

[៦២៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
ដែលមិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលច្រឡំ តាំងឡើង កើតជាមួយនឹង
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦២៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិទុក្ខៈ

[៦២៥] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
ដែលមិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលច្រឡំ តាំងឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាម
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦២៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកអដ្ឋត្តិកទុក្ខៈ
នសនិទស្សនត្តិកនអដ្ឋត្តិកទុក្ខៈ

[៦២៧] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុងក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុងក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦២៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៦២៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១១ ។

សនិទស្សនត្តិកទុច្ចាទានុក្ករៈ
នសនិទស្សនត្តិកនទុច្ចាទានុក្ករៈ

[៦៣១] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាឧបាទា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៣៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាឧបាទាផង មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាឧបាទាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦៣៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ។

សនិទស្សនត្តិកទុច្ចាទិទ្ធព្វកៈ
នសនិទស្សនត្តិកនទុច្ចាទិទ្ធព្វកៈ

[៦៣៥] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យក ហើយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលកម្ម ប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដែលមិនមែន កម្ម ប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។ បេ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក ហើយក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដែល មិនមែនកម្ម ប្រកបដោយកិលេសកាន់យកហើយក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិន មានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់ យកហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[៦៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកឧបាទានគោដ្ឋកន្ទកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោឧបាទានគោដ្ឋកន្ទកៈ

[៦៣៧] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកកិលេសគោដ្ឋកន្ទកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនោកិលេសគោដ្ឋកន្ទកៈ

[៦៣៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៤០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកនិទស្សនេនបហាតព្វន្ទកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនិទស្សនេនបហាតព្វន្ទកៈ

[៦៤១] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន

ការប៉ះពាល់ ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៤២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៦៤៣] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៤៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកការវាយបហាតព្វទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកនការវាយបហាតព្វទុក្ខៈ

[៦៤៥] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់មិន

មែនត្រូវលះដោយការវាវា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ ត្រូវលះដោយការវាវា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៤៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៦៤៧] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវាវា ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនត្រូវលះដោយការវាវា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៤៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្ថិកនិទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុកៈ

នសនិទស្សនត្ថិកនិទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុកៈ

[៦៤៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ មានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៥០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៦៥១] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌

មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៥២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកការវនាយបហាតព្វហេតុកុក្កុកៈ
នសនិទស្សនត្តិកនការវនាយបហាតព្វហេតុកុក្កុកៈ

[៦៥៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមែនជាមានហេតុត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ មានហេតុត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៥៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៦៥៥] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ ត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយ
ការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកសវិតក្កនុក្ក:

នសនិទស្សនត្តិកនសវិតក្កនុក្ក:

[៦៥៧] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកប
ដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ។ ធម៌មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយ
វិតក្កៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែន
ប្រកបដោយវិតក្កៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៥៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៦៥៩] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញ និងមិន
មានការប៉ះពាល់ មិនមានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិន
មានវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន
មានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការ

ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈក្តី មិនមែនជា
មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈក្តី
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានវិតក្កៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៦០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកសវិចារទុក្ខៈ
នសនិទស្សនត្តិកនសវិចារទុក្ខៈ

[៦៦១] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន
មែនប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ ប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៦២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៦៦៣] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
មានការប៉ះពាល់ មិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិន
មែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមាន
វិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមាន
វិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការ

ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិចារក្តី មិនមែនជា
មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិចារក្តី
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានវិចារ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៦៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកសប្បីតិកទុក្ខៈ
នសនិទស្សនត្តិកនសប្បីតិកទុក្ខៈ

[៦៦៥] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង
មិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
មានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែ
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិក្តី អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៦៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៦៦៧] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានបីតិក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានបីតិក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៦៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកបីតិសហគតទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកនបីតិសហគតទុក្ខៈ

[៦៦៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ

ប៉ះពាល់ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយបីតិ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយបីតិក្តី មិនមែនជាមិនមាន
 ការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយបីតិក្តី អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយបីតិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៦៧១] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៧២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកសុខសហគតទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសុខសហគតទុក្ខៈ

[៦៧៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន

មែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៧៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៦៧៥] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៧៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្ថិកខុបេក្ខាសហគតទុក្កៈ

នសនិទស្សនត្ថិកនខុបេក្ខាសហគតទុក្កៈ

[៦៧៧] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយខុបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយខុបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយខុបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយខុបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយ

ឧបេក្ខាភ្នំ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែន
ប្រកបដោយឧបេក្ខាភ្នំ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[៦៧៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៦ ។

[៦៧៩] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាមិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[៦៨០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកកាមាវចរទុក្ខៈ
នសនិទស្សនត្តិកនកាមាវចរទុក្ខៈ

[៦៨១] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាកាមាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ ជាកាមាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[៦៨២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។

[៦៨៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន
មែនជាមិនមែនជាកាមាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមាន

ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាការចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ។
 ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
 មិនមែនជាការចរក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាការចរក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាការចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ។

[៦៨៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិក្សរាវចរទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកន្ធាវចរទុកៈ

[៦៨៥] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន
 មែនជារូបាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
 ជារូបាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៨៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៦៨៧] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជារូបាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង
 មិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជារូបាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៨៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកអរូចាវចរទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកនអរូចាវចរទុក្ខៈ

[៦៨៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអរូចាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអរូចាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៩០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៦៩១] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាអរូចាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអរូចាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៩២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកបរិយាបន្នទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកនបរិយាបន្នទុក្ខៈ

[៦៩៣] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាបរិយាបន្នៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៩៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៦៩៥] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន

មែនជាអបរិយាបន្នៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអបរិយាបន្នៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអបរិយាបន្នៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអបរិយាបន្នៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៧៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកនិយ្យានិកទុកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនិយ្យានិកទុកៈ

[៦៧៧] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជានិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៧៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៦៧៩] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ

ពាល់ មិនមែនជាមិនមាននិយ្យានិកៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិង
មិនមានការប៉ះពាល់ មិនមាននិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧០០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្ថិកនិយតទុកៈ

នសនិទស្សនត្ថិកនិយតទុកៈ

[៧០១] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមែនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
ទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧០២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៧០៣] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាមិនទៀង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ មិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧០៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកសឧត្តរទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសឧត្តរទុក្ខៈ

[៧០៥] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧០៧] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧០៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកសរណាទុក្ខៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសរណាទុក្ខៈ

[៧០៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧១០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៧១១] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ

ពាល់ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិន
មានការប៉ះពាល់ មិនមានរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បវិធី ។

[៧១២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បវិធី មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៧១៣] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មានរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋប្បវិធី ។

អនុលោមក្តី បច្ចុនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចុនីយៈក្តី បច្ចុនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ លោករាប់ហើយ
យ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនោះដែរ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចុនីយត្តិកទុកប្បដ្ឋាន ។

អនុលោមប្បច្ច័យត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

កុសលត្ថិកវេទនាត្ថិកៈ

នកុសលត្ថិកនវេទនាត្ថិកៈ

[៧១៤] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧១៥] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧១៦] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧១៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។

[៧១៨] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧១៩] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌

ជាកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ និរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកប ដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនិរម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែន ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយសុខ- វេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនិរម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិន មែនប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ សុខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើប កើតឡើង ព្រោះនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧២០] ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៩ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៧២១] ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ព្រោះនិរម្មណប្បច្ច័យ ។

[៧២២] ក្នុងនិរម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ព្រោះនិរម្មណប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសជ្ជវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៧២៣] ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិន

មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ ។
ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៨ ។

បញ្ហាវារៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៧២៤] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អា-
ស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អា-
ស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី
មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
អកុសល ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧២៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៨ ។

[៧២៦] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អា-
ស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
អាស្រ័យ នូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង
ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី
មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
អព្យាកតៈ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧២៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៧២៨] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខ-
វេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ សេចក្តីពិស្តារ មានគ្រប់
បច្ច័យទាំងអស់ ។

កុសលត្តិកវិចារកត្តិកៈ នកុសលត្តិកវិចារកត្តិកៈ

[៧៣០] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ជា
វិបាក ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៣២] ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ជា

កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែន
 មានវិបាក ជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មានវិបាកជា
 ប្រក្រតី ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនមាន
 វិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី
 ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនមានវិបាកធម៌
 ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជា
 អកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាអកុសល ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៣៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៧៣៤] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
 មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាក
 ជាប្រក្រតី ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែន
 ជាមិនមែនវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសល អា-
 ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាអព្យាកតៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនវិបាក ទាំងមិនមែន
 មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមែនវិបាក ទាំង
 មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
 ជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើងព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកឧទាទិណ្ឌុទាទានិយត្តិកៈ
នកុសលត្តិកនឧទាទិណ្ឌុទាទានិយត្តិកៈ

[៧៣៦] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកនិងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកនិងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកនិងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យកនិងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៣៨] ធម៌ជាកុសល ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក

តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
 ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ... មិនមែនជាអកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន... ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក តែជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកប
 ដោយកិលេសមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដោយអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ ។ ក្នុងអកុសល មានវារៈ ៣ ។ ក្នុងអព្យាកតអនុបាទិទ្ធុ-
 បាទានិយៈ មានវារៈ ៣ ដែរ ។ បេ ។

[៧៣៩] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល
 ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់
 ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិន
 កាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។

[៧៤០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្ថិកសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកត្ថិកៈ

នកុសលត្ថិកនសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកត្ថិកៈ

[៧៤១] ធម៌មិនមែនអកុសល មិនមែនសៅហ្មង ទាំងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌អកុសល ដែលសៅហ្មង ទាំងគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤៣] ធម៌មិនមែនអកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ អកុសលដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤៥] ធម៌មិនមែនអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ អព្យាកតៈដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង... មិនមែនអកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង... មិនមែនអកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មង... ធម៌មិនមែនអកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មងក្តី មិនមែនអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់
សេចក្តីសៅហ្មងក្តី... ធម៌មិនមែនអកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែ
គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី មិនមែនអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែ
គួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី... ធម៌មិនមែនអកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មង

តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មង
តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៤៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៧៤៧] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរ
ដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល មិនមែនសៅហ្មង តែគួរ
ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
ហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាកតៈ មិនមែនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិកវិតក្កត្តិកៈ ឆកុសលត្តិកនវិតក្កត្តិកៈ

[៧៤៩] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកប
ដោយវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយ
វិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៥០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។ ក្នុងកុសល មានវារៈ ៥
ក្នុងអកុសល មានវារៈ ៥ ក្នុងអព្យាកតៈ មានវារៈ ៣ ។

[៧៥១] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែ

វិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៧៥៣] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ និងមិនមាន

វិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល មិនមានវិតក្កៈនិងមិនមានវិចារៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៥៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិកបីតិវិតក្កៈ ឆកុសលត្តិកធម៌តិវិតក្កៈ

[៧៥៥] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៧៥៧] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ
អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

[៧៥៩] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧបេក្ខា

អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៧៦០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៣ ។

កុសលត្តិកនិស្សន្ទត្តិកៈ នកុសលត្តិកនិស្សន្ទត្តិកៈ

[៧៦១] ធម៌មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៦២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦៣] ធម៌មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា
អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ដែលត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៦៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦៥] ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈនិងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យា-
កតៈ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៦៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកនិទានបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ
នកុសលត្តិកនិទានបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

[៧៦៧] ធម៌មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនមានហេតុត្រូវលះ
ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦៩] ធម៌មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនមានហេតុត្រូវលះ
ដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
ការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧១] ធម៌មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ
ត្រូវលះដោយទស្សនៈនិងមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
អកុសល ដែលមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះ
ដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧៣] ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដែលមិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ
ត្រូវលះដោយទស្សនៈនិងមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ជា
អព្យាកតៈ ដែលមិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ និងមិនមែនត្រូវលះ
ដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កុសលត្តិកអាចយគាមិត្តិកៈ
នកុសលត្តិកនអាចយគាមិត្តិកៈ

[៧៧៥] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុពុនឡើង
អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល ដល់នូវការសន្សំកុពុនឡើង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៧៧៧] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុពុន
ឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល មិនដល់នូវការសន្សំកុពុនឡើង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧៩] ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំ
កុពុនឡើងនិងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុពុនឡើង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ជា
អព្យាកតៈ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុពុនឡើង និងមិនមែនជាមិនដល់នូវការ
សន្សំកុពុនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៨០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

កុសលត្តិកសេក្ខត្តិកៈ នកុសលត្តិកនសេក្ខត្តិកៈ

[៧៨១] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌
ជាកុសល ជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ មូល ២ មាន
វារៈ ២ ។

[៧៨២] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ជាអព្យាកតៈ ជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៨៤] ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខៈ និង
មិនមែនជាអសេក្ខៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាសេក្ខៈនិងមិន
មែនជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

កុសលត្តិកបរិត្តត្តិកៈ នកុសលត្តិកនបរិត្តត្តិកៈ

[៧៨៦] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសភាពតូចង្វារ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាអព្យាកតៈ ជាសភាពតូចង្វារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៨៨] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាកុសល ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៧៧០] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល មានប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៧១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្ថិកបរិត្តារម្មណត្ថិកៈ

នកុសលត្ថិកនបរិត្តារម្មណត្ថិកៈ

[៧៧២] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចធ្ងរ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល មានអារម្មណ៍តូចធ្ងរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៧៤] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៧៧៦] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៩៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិកហ្មឺនត្តិកៈ នកុសលត្តិកនហ្មឺនត្តិកៈ

[៧៩៨] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនថោកទាប អាស្រ័យនូវធម៌
ជាអកុសល ថោកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៩៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨០០] ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាកណ្តាល ពីងផ្អែកនឹង
ធម៌ ជាអព្យាកតៈ ជាកណ្តាល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨០១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៨០២] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនឧត្តម អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
កុសល ឧត្តម ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨០៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

កុសលត្តិកមិច្ឆត្តិកៈ នកុសលត្តិកនមិច្ឆត្តិកៈ

[៨០៤] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង
អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល មានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨០៦] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានសភាពត្រូវ និងទៀង
អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល មានសភាពត្រូវនិងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨០៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៨០៨] ធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនជាមិនទៀង ពីងផ្អែកនឹង
ធម៌ជាអព្យាកតៈ មិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨០៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

កុសលត្ថិកមគ្គារម្មណាត្ថិកៈ

នកុសលត្ថិកនមគ្គារម្មណាត្ថិកៈ

[៨១០] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៨១២] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាកុសល មានមគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨១៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៨១៤] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ អាស្រ័យ

នូវធម៌ជាកុសល មានមគ្គជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

កុសលត្តិកឧប្បន្នត្តិកៈ

នកុសលត្តិកនឧប្បន្នត្តិកៈ

[៨១៦] ធម៌ជាកុសលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងហើយ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៨១៧] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

ធម៌ដែលកើតឡើង ដូចគ្នានឹងធម៌ដែលមិនទាន់កើតឡើងហើយ ។

កុសលត្តិកអតីតត្តិកៈ

នកុសលត្តិកនអតីតត្តិកៈ

[៨១៨] ធម៌ជាកុសល ជាអតីត ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអតីត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៨១៩] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

អនាគត ដូចគ្នានឹងអតីតដែរ ។

កុសលត្តិកអតីតារម្មណត្តិកៈ

នកុសលត្តិកនអតីតារម្មណត្តិកៈ

[៨២០] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល មានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨២២] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ ជាអនាគត អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល មានអារម្មណ៍ជាអនាគត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨២៤] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ ជាបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

កុសលត្តិកអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកៈ

នកុសលត្តិកនអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកៈ

[៨២៦] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល មានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៨២៨] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាកុសល មានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

**កុសលត្តិកសនិទស្សនត្តិកៈ
នកុសលត្តិកនិទស្សនត្តិកៈ**

[៨៣០] ធម៌ជាអព្យាកតៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាអព្យាកតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។

[៨៣១] ក្នុងអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

បទដែលគួរដឹង បណ្ឌិតគប្បីធ្វើឲ្យមានវារៈ ៣ ផងចុះ ។

[៨៣២] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អា-

ស្រ្តីយន្តវធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិន
 មានការ ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យន្តវធម៌ ជា
 អព្យាកតៈ មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៣៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៨៣៤] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិន
 មានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យន្តវធម៌ ជាកុសល មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
 ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យន្តវធម៌ ជា
 កុសល មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិន
 មានការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិន
 មានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យន្តវធម៌ ជាកុសល មិនមានការឃើញនិងមិន
 មានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
 អាស្រ័យន្តវធម៌ ជាអកុសល មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិន

មានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអកុសល មិនមាន
 ការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
 អព្យាកតៈ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិន
 មានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអព្យាកតៈ មិនមានការឃើញនិងមិន
 មានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
 អព្យាកតៈ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកុសល មិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការប៉ះពាល់ផង ជាអព្យាកតៈ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
 ប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អា-

ស្រ័យនូវធម៌ ជាអកុសល មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ផង
ជាអព្យាកតៈ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៨៣៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៥ ។

វេទនាត្ថិកកុសលត្ថិកៈ នវេទនាត្ថិកនកុសលត្ថិកៈ

[៨៣៦] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អា-
ស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសល អា-
ស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល
អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិន
មែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនប្រកបដោយ
អទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយសុខ-
វេទនា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកប

ដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិន
 មែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាកុសល ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែន
 ជាកុសលក្តី មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែន
 ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកប
 ដោយសុខវេទនា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៧ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ជាកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៨៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ។

[៨៣៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាកុសល
 អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ជា
 អកុសល... មានវារៈ ៧ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខ-
 វេទនា ជាកុសល... មានវារៈ ៧ ។ មានបញ្ញា ២១ ។

[៨៣៩] ធម៌ប្រកបដោយសុខវេទនាជាអព្យាកតៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាអព្យាកតៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។
 សេចក្តីបំប្រញា ។

ធម៌ជាអព្យាកតៈ រមែងកើតឡើង មានវារៈ ៣ គ្រប់ៗ បទ

ការផ្លាស់ប្តូរនៃវេទនា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបញ្ហា ២១ បណ្ឌិតគប្បី
ធ្វើនូវអព្យាកតមូល ប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង នូវអព្យា-
កតមូលប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនាផង ។

វិចារកត្តិកកុសលត្តិកៈ នវិចារកត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៨៤០] ធម៌មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៤២] ធម៌មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាកុសល អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៤៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៤៤] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក និងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជា
ប្រក្រតី មិនមែនជាអព្យាកតៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែន
មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ឧទាទិដ្ឋទាទាទិយត្ថិកកុសលត្ថិកៈ
នឧទាទិដ្ឋទាទាទិយត្ថិកនកុសលត្ថិកៈ

[៨៤៦] ធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកនិងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជា កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិន មែនកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក និងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់ យក និងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៨៤៨] ធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក និងជា ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលកម្ម ប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យកតែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៤៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៥០] ធម៌ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក និងជា ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលកម្ម ប្រកបដោយកិលេសកាន់យក និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាអព្យាកតៈ

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

សង្កិល្លិជ្ជសង្កិលេសិកត្តិកកុសលត្តិកៈ

នសង្កិល្លិជ្ជសង្កិលេសិកត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៨៥២] ធម៌មិនមែនសៅហ្មង និងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែន
ជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជា
កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជា
មិនសៅហ្មង និងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនសៅហ្មង និងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មងជាកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៨៥៤] ធម៌មិនមែនសៅហ្មង និងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែន
ជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌សៅហ្មង និងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ជាអ-
កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

វិតក្កត្តិកកុសលត្តិកៈ ធិវិតក្កត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៨៥៦] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៥ ។

[៨៥៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៥៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

បីតិវិតក្កកុសលត្តិកៈ ធិបីតិវិតក្កនកុសលត្តិកៈ

[៨៦០] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយបីតិ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយសុខ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ដូចគ្នានឹងវេទនាត្តិកៈដែរ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

សនិទស្សនត្តិកកុសលត្តិកៈ
នសនិទស្សនត្តិកនកុសលត្តិកៈ

[៨៦១] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៦២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៨៦៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែ

ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអកុសលក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៨៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៨៦៥] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន
ជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ពីង
ផ្អែកនឹងធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអព្យាកតៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែ
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអព្យាកតៈក្តី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៨៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកវេទនាត្តិកៈ
នសនិទស្សនត្តិកនវេទនាត្តិកៈ

[៨៦៧] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៦៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៨៦៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៨៧១] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៧២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកវិចាកត្តិកៈ
នសនិទស្សនត្តិកនវិចាកត្តិកៈ

[៨៧៣] ធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិន

មានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាវិបាក មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៧៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៨៧៥] ធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមានការ
ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៧៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៨៧៧] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក និងមិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អា-
ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក និងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមានការ
ឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៧៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សនិទស្សនត្តិកធុរាទិដ្ឋុចារានិយត្តិកៈ
នសនិទស្សនត្តិកនធុរាទិដ្ឋុចារានិយត្តិកៈ

[៨៧៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន
មែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហាជាដើម) កាន់យកនិងជា
ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមាន

ការប៉ះពាល់ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក និងជាប្រយោជន៍ដល់
ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៨០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៨៨១] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
ដែលមិនមែនកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់
ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែល
កម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈ

[៨៨៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន
មែនសៅហ្មងនិងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលសៅហ្មង និងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៨៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៨៨៥] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ

ពាល់ មិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ពីងផ្អែកនឹងធម៌
មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៨៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៨៨៧] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនសៅហ្មងនិងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅ-
ហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៨៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

សនិទស្សនត្តិកវិវតក្កត្តិកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនវិវតក្កត្តិកៈ

[៨៨៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន
មែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៩០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៨៩១] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន

មែនជាមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ
និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៧២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៨៧៣] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈនិងមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានវិតក្កៈនិងមិនមានវិចារៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៧៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រួញ ។

សនិទស្សនត្តិកអដ្ឋត្តារម្មណាត្តិកៈ

នសនិទស្សនត្តិកនអដ្ឋត្តារម្មណាត្តិកៈ

[៨៧៥] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
មានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង... មានវារៈ ៦ ។

[៨៧៦] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មិន
មែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ មានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមាន

អារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅក្តី មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៩៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

បញ្ហាវារៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បដ្ឋនីយត្តិកត្តិកប្បដ្ឋាន ។

អនុលោមប្បច្ច័យទុកទុកប្បដ្ឋាន

ហេតុទុកសហេតុកុកុកៈ

នហេតុទុកនសហេតុកុកុកៈ

[៨៩៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា មួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិន មែនជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ- តុប្បច្ច័យ ។

[៨៩៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៩០០] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ នឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩០១] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[៧០២] ធម៌ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧០៣] ធម៌ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជា
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
ធម៌ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជា
ហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិន
មែនជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
ហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៧០៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

បញ្ហាវារៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៧០៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ជាហេតុ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិន
មែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ។

ហេតុទុក្ខហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[៧០៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាហេតុ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។ ដូចគ្នានឹងសហេតុកៈដែរ ។

[៧០៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ជាហេតុ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាហេតុ ប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
៣ ។

[៧០៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ។

ហេតុទុក្ខហេតុសហេតុកុទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនហេតុសហេតុកុទុក្ខៈ

[៧១០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមាន
ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៧១២] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

ហេតុទុក្ខហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[៧១៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនប្រាសចាក
ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៧១៦] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ

ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រកប
ដោយហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៩១៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ហេតុទុក្ខនិហេតុសហេតុកុក្ខនៈ

និហេតុទុក្ខនិហេតុនិសហេតុកុក្ខនៈ

[៩១៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រព្រឹត្ត
ទៅជាមួយនឹងហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំង
ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៩១៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[៩២០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមាន
ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមានហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៩២១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ហេតុទុក្ខសប្បច្ចយទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនសប្បច្ចយទុក្ខៈ

[៧២២] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមានបច្ច័យ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែន
ជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ ។
នៃធម៌មិនមែនជាហេតុមិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ ។
ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង មិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៧២៣] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អសន្តតៈ ដូចជាអប្បច្ចយៈដែរ ។ បេ ។

ហេតុទុក្ខសនិទស្សនទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនសនិទស្សនទុក្ខៈ

[៧២៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយការឃើញ ជាបច្ច័យនៃធម៌
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ដោយអារម្ម-
ណប្បច្ច័យ... ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ... ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៧២៥] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧២៦] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាហេតុ មិនមានការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកសប្បដិយទុកៈ

នហេតុទុកនសប្បដិយទុកៈ

[៧២៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៧៣០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៧៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុករូបីទុកៈ នហេតុទុកនរូបីទុកៈ

[៧៣២] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានរូប អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនជាហេតុ មានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៣៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានរូប អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ មិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកលោកិយទុកៈ

នហេតុទុកនលោកិយទុកៈ

[៧៣៦] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាលោកិយ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៣៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកៈ

នហេតុទុកនកេនចិវិញ្ញេយ្យទុកៈ

[៧៤០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណា

នីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៤២] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយ
វិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយ
វិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

ហេតុទុកអាសវៈទុកៈ នហេតុទុកនោអាសវៈទុកៈ

[៧៤៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌
ជាហេតុ ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧៤៦] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ
អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៧៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ហេតុទុក្ខសាសវៈទុក្ខៈ នហេតុទុក្ខនសាសវៈទុក្ខៈ

[៧៤៨] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៥០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាហេតុ មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខអាសវៈសម្បយុត្តទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនអាសវៈសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[៧៥២] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៥៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខអាសវសាសវទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនអាសវសាសវទុក្ខៈ

[៧៥៦] ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈនិងមិនមែនជាមិន
មានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ជាអាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧៥៨] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
និងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជា
មួយនឹងអាសវៈនិងមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ហេតុទុក្ខអាសវអាសវសម្បយុត្តទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនអាសវអាសវសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[៧៦០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈនិងមិនមែនប្រាស
ចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ជាអាសវៈនិងប្រកបដោយអាសវៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦២] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ
និងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រកប

ដោយអាសវៈនិងមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកអាសវៈវិប្បយុត្តសាសវៈទុកៈ

នហេតុទុកអាសវៈវិប្បយុត្តនសាសវៈទុកៈ

[៧៦៤] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងលោកិយៈដែរ ។

[៧៦៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមានអាសវៈផង មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមានអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកសញ្ញាជនគោច្ឆកទុកៈ

នហេតុទុកនោសញ្ញាជនគោច្ឆកទុកៈ

[៧៦៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ជាហេតុ ជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកគន្ធគោច្ឆកទុកៈ

នហេតុទុកនោគន្ធគោច្ឆកទុកៈ

[៧៦៩] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាគន្ធៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
ហេតុ ជាគន្ធៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

ហេតុទុកឱ្យគោច្ឆកទុកៈ

នហេតុទុកនោឱ្យគោច្ឆកទុកៈ

[៧៧១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាឱ្យៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
ហេតុ ជាឱ្យៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ហេតុទុក្ខយោគគោត្តកទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនោយោគគោត្តកទុក្ខៈ

[៧៧៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាយោគៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជា
ហេតុ ជាយោគៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ហេតុទុក្ខនីវរណគោត្តកទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនោនីវរណគោត្តកទុក្ខៈ

[៧៧៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជា
ហេតុ ជានីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខបរាមាសគោត្តកទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនោបរាមាសគោត្តកទុក្ខៈ

[៧៧៧] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបរាមាសៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខសារម្មណាទុក្ខ:

នហេតុទុក្ខនសារម្មណាទុក្ខ:

[៧៧៩] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍
អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៨១] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខចិត្តទុក្ខ: នហេតុទុក្ខនោចិត្តទុក្ខ:

[៧៨៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ ជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៨៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវ
ធម៌ ជាហេតុ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខនិវេទនសិក្ខាទុក្ខៈ

និវេទនហេតុទុក្ខនិវេទនសិក្ខាទុក្ខៈ

[៧៨៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌
ជាហេតុ ជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៨៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានចេតសិក
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមានចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៩០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខចិត្តសម្បយុត្តទុក្ខៈ

និវេទនហេតុទុក្ខចិត្តសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[៧៩១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវ
ធម៌ជាហេតុ ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៩២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៩៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រាសចាកចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៩៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខចិត្តសំសដ្ឋទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនចិត្តសំសដ្ឋទុក្ខៈ

[៧៧៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាហេតុ លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ លាយឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

ហេតុទុក្ខចិត្តសមដ្ឋានទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនោចិត្តសមដ្ឋានទុក្ខៈ

[៧៧៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាហេតុ តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែនតាំងឡើង
ដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខចិត្តសហកុទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនោចិត្តសហកុទុក្ខៈ

[១០០១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាហេតុ កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០០២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០០៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែនកើតជាមួយ
នឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០០៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខចិត្តានុបរិវត្តិទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនោចិត្តានុបរិវត្តិទុក្ខៈ

[១០០៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាហេតុ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០០៧] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
តាមចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០០៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខកិច្ចសំសជ្ជសមុដ្ឋានទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនោចិត្តសំសជ្ជសមុដ្ឋានទុក្ខៈ

[១០០៩] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនលាយឡំនិងតាំងឡើងដោយ
ចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ លាយឡំនិងតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០១០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០១១] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែនលាយឡំ
និងតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនលាយឡំ
និងតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុក្ខកិច្ចសំសជ្ជសមុដ្ឋានសហភូទុក្ខៈ

នហេតុទុក្ខនោចិត្តសំសជ្ជសមុដ្ឋានសហភូទុក្ខៈ

[១០១៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើង និងកើត
ជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ លាយឡំ តាំងឡើងនិងកើតជាមួយ
នឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០១៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០១៥] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែនលាយឡំ
តាំងឡើង និងកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន

មែនលាយឡំ តាំងឡើងនិងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០១៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុទុកចិត្តសំសជ្ជសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិទុកៈ

នហេតុទុកនោចិត្តសំសជ្ជសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិទុកៈ

[១០១៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ លាយឡំ តាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០១៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០១៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែនលាយឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០២០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សេចក្តីបំប្រញ ។ បេ។ បណ្ឌិត គប្បីឲ្យពិស្តារ ដោយអំណាច
នៃន័យនេះចុះ ។

ហេតុទុក្ខនិស្សន្ទនិបហាតព្វទុក្ខៈ

និហេតុទុក្ខនិស្សន្ទនិបហាតព្វទុក្ខៈ

[១០២១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុ ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០២២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០២៣] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ដែរ ។

ហេតុទុក្ខនិស្សន្ទនិបហាតព្វហេតុកុក្ខៈ

និហេតុទុក្ខនិស្សន្ទនិបហាតព្វហេតុកុក្ខៈ

[១០២៤] ជាហេតុ មានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ... មានវារៈ ៣ ដែរ ។

[១០២៥] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ ត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុ ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០២៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បេ។

ហេតុទុក្ខសរណទុក្ខៈ នហេតុទុក្ខនសរណទុក្ខៈ

[១០២៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាហេតុ ប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាហេតុ ប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ប្រកប
ដោយរណៈផង មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយរណៈផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០២៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០២៩] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ពីង
ផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមានរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[១០៣០] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានរណៈ
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមានរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានរណៈក្តី មិនមែនជាមិន
មែនហេតុ មិនមែនជាមិនមានរណៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិន
មានរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៣១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សហោតុកណ្តកហោតុកៈ នសហោតុកណ្តកនហោតុកៈ

[១០៣២] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានហេតុ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១០៣៤] ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ហោតុសម្បយុត្តកហោតុកៈ

នហោតុសម្បយុត្តកនហោតុកៈ

[១០៣៦] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ ប្រកបដោយហេតុ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ប្រាសចាកហេតុ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ។

[១០៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១០៣៨] ធម៌មិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៣៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ហេតុសហេតុកណ្តកហេតុក្តក្ត

នហេតុសហេតុកណ្តកនហេតុក្តក្ត

[១០៤០] ធម៌មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៤១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១០៤២] ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុទាំង មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៤៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខហេតុទុក្ខ:

នហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខនហេតុទុក្ខ:

[១០៤៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិនមែន
ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១០៤៦] ធម៌មិនមែនប្រាសចាកហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយហេតុទាំងមិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សប្បច្ច័យទុក្ខហេតុទុក្ខ: នសប្បច្ច័យទុក្ខនហេតុទុក្ខ:

[១០៤៨] ធម៌មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១០៥០] ធម៌មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សង្ខតៈ ដូចគ្នានឹងសប្បច្ច័យៈដែរ ។

សនិទស្សនទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

នសនិទស្សនទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១០៥២] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមានការឃើញ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៥៤] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ មិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការឃើញ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សប្បជ័យទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

នសប្បជ័យទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១០៥៦] ធម៌មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការប៉ះពាល់ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[១០៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៥៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែន ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៥៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

រូបិទុក្ខហោតុទុក្ខៈ នរូបិទុក្ខនហោតុទុក្ខៈ

[១០៦០] ធម៌មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ ធម៌មិនមានរូប ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៦១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៦២] ធម៌មិនមែនមានរូប មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ ធម៌មានរូប មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិន មែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរូប មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

លោកិយទុក្ខហោតុទុក្ខៈ នលោកិយទុក្ខនហោតុទុក្ខៈ

[១០៦៤] ធម៌មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ

ធម៌ ជាលោកិយ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
ធម៌មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាលោកុត្តរៈ
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៦៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[១០៦៦] ធម៌មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ជាលោកិយ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាលោកិយ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ ជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១០៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

កេណចិវិញ្ញាយ្យទុក្កហេតុទុក្កៈ

នកេណចិវិញ្ញាយ្យទុក្កនហេតុទុក្កៈ

[១០៦៨] ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជា
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិនមែន
ជាមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជាហេតុផង មិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៦៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១០៧០] ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

អាសវៈ ទុក្ខហេតុទុក្ខៈ លោអាសវៈ ទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១០៧២] ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអាសវៈ ជាហេតុផង មិនមែនជាអាសវៈ ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១០៧៣] ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៥ ។

[១០៧៤] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបច្ច័យ ។

[១០៧៥] ក្នុងហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

សាសវៈទុក្ខហេតុទុក្ខៈ នសាសវៈទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១០៧៦] ធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៧៧] ក្នុងហេតុបច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

ដូចគ្នានឹងលោកិយទុក្ខៈដែរ ។

អាសវៈសម្បយុត្តទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

នអាសវៈសម្បយុត្តទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១០៧៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ

នូវធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន វារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ ធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ជាហេតុផង ប្រាសចាកអាសវៈ ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

[១០៨០] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១០៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ។

អាសវៈសាសវៈទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

នអាសវៈសាសវៈទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១០៨២] ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិន មែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ

ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជា
 អាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈទាំងមិនមែនជាអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិន
 មានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងអាសវៈ ជាហេតុផង ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទាំងមិនមែន
 ជាអាសវៈ ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១០៨៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[១០៨៤] ធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជា
 អាសវៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្ត
 ទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

អាសវៈអាសវៈសម្បយុត្តទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

នអាសវៈអាសវៈសម្បយុត្តទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១០៨៦] ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ មិន
 មែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈជាហេតុ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ

ទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកប
ដោយអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១០៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[១០៨៨] ធម៌មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជា
អាសវៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាអាសវៈទាំងប្រកប
ដោយអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយអាសវៈ ទាំងមិន
មែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។

[១០៨៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

អាសវៈវិប្បយុត្តសាសវៈទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

អាសវៈវិប្បយុត្តនសាសវៈទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១០៩០] ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
អាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌

ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមានអាសវៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[១០៧២] ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិន
មែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈនិងប្រព្រឹត្តទៅ
ជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាមិនមែន
ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈនិងមិនមានអាសវៈ មិនមែន
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ធនោច្ឆកទុក្ខហេតុទុក្ខៈ ធនោច្ឆកទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១០៧៤] ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន
ជាគន្លុះ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាគន្លុះ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាឱយៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
ជាឱយៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាឃោគៈ

មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាយោគៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជានិវរណៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជា
និវរណៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិន
មែនជាបរាមាសៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សារម្មណ៍ទុកហេតុទុកៈ នសារម្មណ៍ទុកនហេតុទុកៈ

[១០៧៦] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ មិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៧៨] ធម៌មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យនូវធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ មិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ មិនមែនជា
មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ មិនមែន

ជាហេតុផល មិនមានអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១០៩៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តទុក្ខកហោតុទុក្ខៈ នោចិត្តទុក្ខនហោតុទុក្ខៈ

[១១០០] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនជាចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១១០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

[១១០២] ធម៌មិនមែនជាចិត្ត មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ជាចិត្ត មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១១០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

ចេតសិកទុក្ខកហោតុទុក្ខៈ

នចេតសិកទុក្ខនហោតុទុក្ខៈ

[១១០៤] ធម៌មិនមែនជាចេតសិក មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
ជាចេតសិក ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១១០៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

[១១០៦] ធម៌មិនមែនជាមិនមានចេតសិក មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ

អាស្រ័យនូវធម៌ ជាចេតសិក មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១០៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសម្បយុត្តនកហោតុនកៈ

នចិត្តសម្បយុត្តនកនហោតុនកៈ

[១១០៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១០៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

ចិត្តសំសដ្ឋនកហោតុនកៈ

នចិត្តសំសដ្ឋនកនហោតុនកៈ

[១១១០] ធម៌ដែលមិនមែនលាយឡំដោយចិត្ត មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលលាយឡំដោយចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសមដ្ឋានទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

នោចិត្តសមដ្ឋានទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១១១២] ធម៌មិនមែនតាំងឡើងអំពីចិត្ត មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌តាំងឡើងអំពីចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១១៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសហភទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

នោចិត្តសហភទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១១១៤] ធម៌មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌កើតជាមួយនឹងចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១១៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តានុបរិវត្តិទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

នោចិត្តានុបរិវត្តិទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១១១៦] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១១៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

នោចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១១១៨] ធម៌មិនមែនលាយឡំ និងតាំងឡើងដោយចិត្ត មិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ លាយឡំនិងតាំងឡើងដោយចិត្ត ជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានសហភទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

នោចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានសហភទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១១២០] ធម៌មិនមែនលាយឡំតាំងឡើង និងកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ លាយឡំ តាំងឡើងនិងកើតជាមួយនឹងចិត្ត
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានានុបរិវត្តិទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

នោចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានានុបរិវត្តិទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១១២២] ធម៌មិនមែនលាយឡំ តាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌លាយឡំ តាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ជា

ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អជ្ឈត្តិកទុក្ខហេតុទុក្ខៈ នអជ្ឈត្តិកទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១១២៤] ធម៌មិនមែនខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្រៅ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១២៦] ធម៌មិនមែនខាងក្នុង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ឧបាទានទុក្ខហេតុទុក្ខៈ នឧបាទានទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១១២៨] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាឧបាទាន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១៣០] ធម៌មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ឧបាទិស្ឋន្តកហេតុទុក្ខៈ នឧបាទិស្ឋន្តកនហេតុទុក្ខៈ

[១១៣២] ធម៌មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស (មានតណ្ហា ជាដើម) កាន់យក មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលកម្មប្រកបដោយ កិលេសកាន់យក ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក ជាហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១១៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[១១៣៤] ធម៌មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស មិនកាន់យក មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេស កាន់យក មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសកាន់យក មិនមែនជាមិនមែន ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលកម្មប្រកបដោយកិលេសមិនកាន់យក មិន មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១១៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ឱនោច្ឆកទុក្ខហេតុទុក្ខៈ ឱនោច្ឆកទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១១៣៦] ធម៌មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ជាឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិន

មែនជាកិលេស មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ជាកិលេស ជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

ធនស្សនេនបហាតពុទ្ធកណហោតុទុក្ខៈ

នធនស្សនេនបហាតពុទ្ធកណហោតុទុក្ខៈ

[១១៣៧] ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ
អាស្រ័យនូវធម៌ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១១៣៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[១១៣៩] ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាមិន
មែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១១៤០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ការវាយបហាតពូជកុហោតុទុក្ខៈ

នការវាយបហាតពូជកុណហោតុទុក្ខៈ

[១១៤១] ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវាវនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលត្រូវលះដោយការវាវនា ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[១១៤៣] ធម៌ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយការវាវនា មិនមែនជាមិនមែន ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលត្រូវលះដោយការវាវនា មិនមែនជាហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ដែលមិនមែនជាមិនមែន ត្រូវលះដោយការវាវនា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិន មែនត្រូវលះដោយការវាវនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១១៤៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

នស្សនេនបហាតពូហោតុទុក្ខកុហោតុទុក្ខៈ

ននស្សនេនបហាតពូហោតុកុណហោតុទុក្ខៈ

[១១៤៥] ធម៌ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែន ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមានហេតុមិន

មិនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ដែល
មានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ ក្នុងបញ្ហាទាំងអស់ សុទ្ធតែមានវារៈ ៣ ។

[១១៤៦] ធម៌ដែលមានហេតុមិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមានហេតុត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមាន
ហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ ដែលមានហេតុមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

សរណាទុកហេតុទុកៈ នសរណាទុកនហេតុទុកៈ

[១១៤៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ
នូវធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមានរណៈ ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
១ ។

[១១៤៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[១១៥០] ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាមិន
 មែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១១៥១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

សរណាទុក្ខសហោតុកុទុក្ខៈ នសរណាទុក្ខនសហោតុកុទុក្ខៈ

[១១៥២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ
 អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយរណៈ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១១៥៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

[១១៥៤] ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាមិន
 មានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១១៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

សរណាទុក្ខហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ

នសរណាទុក្ខនហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[១១៥៦] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ
អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ដូចគ្នានឹងសហេតុទុក្ខៈដែរ ។

សរណាទុក្ខហេតុសហេតុកុក្ខៈ

នសរណាទុក្ខនហេតុសហេតុកុក្ខៈ

[១១៥៨] ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែន
ជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជាហេតុទាំងប្រកប
ដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែន
ប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យ

នូវធម៌មិនមានរណៈ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១១៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[១១៦០] ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុទាំង
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយរណៈ ប្រកបដោយ
ហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
១ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយហេតុទាំងមិនមែន
ជាមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយហេតុទាំង
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១១៦១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

សរណាទុក្ខហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ

និសរណាទុក្ខនិហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[១១៦២] ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែន
ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ជាហេតុទាំងប្រកប
ដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ដូចគ្នានឹងហេតុចេវសហេ-
តុកុកុកៈដែរ ។

សរណាទុកនិហេតុសហេតុកុទុកៈ

និសរណាទុកនិហេតុនិសហេតុកុទុកៈ

[១១៦៣] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុទាំងមិន
មែនប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុ
ទាំងប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយ
ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរណៈ មិនមែនជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១១៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[១១៦៥] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុទាំងមិន
មែនជាមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ មិនមែនជាហេតុទាំង
មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សរណាទុកច្បង្គន្តរទុកៈ និសរណាទុកច្បង្គន្តរទុកៈ

[១១៦៧] ធម៌មិនមានរណៈ មិនមានបច្ច័យ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែន
ប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។
ធម៌មិនមានរណៈ ជាអសន្ធិតៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ
មិនមែនជាអសន្ធិតៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមានរណៈ ប្រកប

ដោយការឃើញ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ... នៃធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ បេ ។

សរណាទុក្ខអាសវ៌ទុក្ខៈ

នសរណាទុក្ខនោអាសវ៌ទុក្ខៈ

[១១៦៨] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាអាសវៈ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជាអាសវៈ... ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ
មិនមែនជាអាសវៈ... ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាអាសវៈក្តី
មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាអាសវៈក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាអាសវៈ... មានវារៈ ១ ។

សរណាទុក្ខសាសវ៌ទុក្ខៈ នសរណាទុក្ខនសាសវ៌ទុក្ខៈ

[១១៦៩] ធម៌មិនមែនជាប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយអា-
សវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយអាសវៈ... ។ ធម៌មិន
មែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមាន

រណៈ មិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារ គ្រប់បច្ច័យទាំងអស់

តាមឧបាយនេះចុះ ។

សេចក្តីបំប្រញ ។

សរណាទុកសារម្ពណាទុកៈ

នសរណាទុកនសារម្ពណាទុកៈ

[១១៧០] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយអា-
រម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រកបដោយរណៈ ប្រកបដោយអារម្មណ៍... ធម៌
មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមានរណៈ ប្រកបដោយអារម្មណ៍... ។

សេចក្តីបំប្រញ ។

សរណាទុកនស្សនេនបហាតត្ថទុកៈ

នសរណាទុកននស្សនេនបហាតត្ថទុកៈ

[១១៧១] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
អាស្រ័យនូវធម៌ប្រកបដោយរណៈ ត្រូវលះដោយទស្សនៈ... មានវារៈ ១ ។

ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយ ទស្សនៈអា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ... ។
 សេចក្តីបំប្រញា ។

សរណាទុកសឧត្តរទុកៈ

នសរណាទុកនសឧត្តរទុកៈ

[១១៧២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរណៈ មិនមានឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។

សហជាតវារៈក្តី បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។

ចប់ អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន ។

អដ្ឋកថា

អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន

[១-១១៧២] ឥឡូវនេះ ដើម្បីសម្តែងបដ្ឋានដែលឈ្មោះថា អនុ-
 លោមប្បច្ចនីយៈ ព្រោះជាអនុលោមផង បច្ចនីយៈផង នៃធម៌ទាំងឡាយ
 ដោយអំណាចការមិនបដិសេធបច្ចយធម៌ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានកុសលជា
 ដើម តែបដិសេធភាពជាកុសលជាដើម នៃបច្ចយុប្បន្នធម៌ ទើបព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់ផ្តើមពាក្យថា កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច នកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បច្ចយា ជាដើម ។

បណ្តាបទទាំងនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុញ្ញាតភាពដែលកុសល
 ជាបច្ច័យ ដោយពាក្យថា កុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ទ្រង់ហាមការកើតឡើងនៃ
 កុសល ដោយពាក្យថា ន កុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ព្រោះហេតុនោះ
 ទើបទ្រង់សម្តែងវិសជ្ជនាដោយន័យជាដើមថា ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យនូវ
 ពួកខន្ធជាកុសល វិសជ្ជនាទាំងអស់នោះ អ្នកសិក្សា គប្បីពិនិត្យមើលបាលី
 ហើយកំណត់ឲ្យល្អ វិសជ្ជនាណា ដូចគ្នានឹងបច្ច័យណា មានក្នុងបច្ច័យណា
 និងវិសជ្ជនាទាំងឡាយណា មានការកំណត់វិជ្ជរាប់ក្នុងបច្ច័យទាំងឡាយណា
 ទាំងអស់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងទុកហើយក្នុងបាលី ព្រោះហេតុ
 នោះ ទើបក្នុងអធិការនេះ មានអត្ថដូចក្នុងបាលីនោះឯង ក្នុងអធិការនេះ
 យ៉ាងណា សូម្បីក្នុងទុកប្បដ្ឋានជាដើមក៏យ៉ាងនោះ ។

ន័យ ៦ ក្នុងធម្មានុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន លោកសម្តែងទុកដោយគាថា

ដែលលោកពោលក្នុងអង្គកថាថា

ន័យទាំង ៦ គឺតិកប្បដ្ឋានដ៏ប្រសើរ ១ ទុកប្បដ្ឋានដ៏ខ្ពត្តម ១

ទុកតិកប្បដ្ឋាន ១ តិកទុកប្បដ្ឋាន ១ តិកតិកប្បដ្ឋាន ១ ទុ-

កទុកប្បដ្ឋាន ១ ជាន័យដ៏ជ្រៅក្នុងអនុលោមបច្ចុន័យៈ ដូច្នោះ ។

ឈ្មោះថាខ្ញុំសម្តែងហើយ ដោយពាក្យមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ក្នុងអធិការ
នេះ អ្នកសិក្សា គប្បីជាបអនុលោមប្បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន ដែលប្រដាប់ដោយ
ន័យ ២៤ ដោយបរិយាយ ១ គឺក្នុងបដ្ឋាននីមួយៗ ពោលដោយអំណាច
របស់បច្ចុន័យនីមួយៗ មាន ៤ ន័យ មានអនុលោមន័យជាដើម ។

អង្គកថាអនុលោមប្បច្ចុន័យប្បដ្ឋានចប់

អភិធម្មបិដក

បដ្ឋានសត្តរសមភាគ

បច្ចនីយានុលោមប្បដ្ឋាន

សូមនមស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

បច្ចនីយានុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

នកុសលត្ថិកៈ កុសលត្ថិកៈ

[១] ធម៌ជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាអកុសល ខន្ធ ២ អាស្រ័យនូវខន្ធ ២ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ គឺខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសមុជ្ជានុបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជាវិបាកព្យាក្រឹតផង ជាកិរិយាព្យាក្រឹតផង ។ ធម៌ជាអកុសលក្តី ជាអព្យាក្រឹតក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២] ធម៌ជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាកុសលក្តី ជាអព្យាក្រឹតក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសលទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៧] ធម៌ជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសលទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌ជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹតផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសលផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹតផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ។

[៩] ធម៌ជាអកុសល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា

កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ទើប
កើតឡើង ព្រោះនអារម្មណប្បច្ច័យ ។ បេ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១១] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៦ ក្នុងនអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
៦ ។

[១២] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី មានសេចក្តីប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈ ។

[១៤] ធម៌ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិន
មែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាកុសលក្តី ជា
អព្យាក្រឹតក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអកុសលក្តី ជាអព្យាក្រឹតក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន

ជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត... មានវារៈ ៥ ក្នុងបទណា ។ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹតផង... មានវារៈ ៣ ក្នុងបទណា ។ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹតផង... មានវារៈ ៥ ក្នុងបទណា ។ ធម៌ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងបទណា ។

[១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៦ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៦ ។

[១៦] ប៉ែកខាងសំសដ្ឋវារៈ ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បេឃ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។ បេឃ

[១៧] ធម៌មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមែនជាកុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាកុសលផង ជាអព្យាក្រឹតផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាកុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹតក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាអកុសល
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជា
 អព្យាក្រឹតក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាកុសល ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាអព្យា-
 ក្រឹត ដោយហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៨] ធម៌មិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាកុសល ដោយអា-
 រម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌
 ជាអកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជា
 អព្យាក្រឹត ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាអព្យាក្រឹត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹតក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជា
 កុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យា-
 ក្រឹតក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាអកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
 កុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹតក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាអព្យាក្រឹត ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជា
 អព្យាក្រឹតក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែន
 ជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹតក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាអកុសល ដោយ
 អារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអកុសលក្តី មិនមែនជាអព្យាក្រឹតក្តី ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ជាអព្យាក្រឹត ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិន
 មែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាអកុសលក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាកុសល ដោយ

អារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១៨ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៣ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ
២២ ។

បណ្ឌិតគប្បីឱ្យបញ្ជាក់វារៈពិស្តារផងចុះ ។

នវេទនាភិក្ខុៈ វេទនាភិក្ខុៈ

[២០] ធម៌ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយ
សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២១] ធម៌ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយ
ទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយសុខវេទនា
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២២] ធម៌ប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ អា-

ស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនប្រកបដោយវេទនាមិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកប
 ដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

[២៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ២១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នវិចារកត្តកៈ វិចារកត្តកៈ

[២៤] ធម៌ជាវិបាក អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 វិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ជាវិបាក
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
 ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមានវិបាកជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាមិនមែនវិបាក ទាំងមិនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាវិបាកអាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនវិបាក ទាំងមិន
មានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យមានវារៈ ៥ ។

[២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២២ ។

នុទាទិន្ធិនុទាទានិយត្តិកៈ

ឧទាទិន្ធិនុទាទានិយត្តិកៈ

[២៦] ធម៌មានកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់
យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានកម្មប្រកប
ដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម កាន់យក និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មានកម្មប្រកប
ដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម
មិនកាន់យក និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា
ជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រ-
យោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។
ធម៌មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យក តែជា

ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានតណ្ហាជាដើមកាន់យក និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង មិនមែនមាន
 កម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ ១ ។
 ធម៌មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង មិនមែន
 មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យក ទាំងមិនជា
 ប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ
 ៣ ។ ធម៌មានកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក ទាំង
 មិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយ
 កិលេសតណ្ហាជាដើមកាន់យក និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង មិនមែន
 មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យក និងជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទានផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ ៣ ។

[២៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ ១៨ ។

នសង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសិកត្តិកៈ

សង្កិលិដ្ឋសង្កិលេសសិកត្តិកៈ

[២៨] ធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យ
 នូវធម៌ដែលមិនសៅហ្មង និងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនសៅហ្មង និងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តី
 សៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។ ធម៌ដែល
 សៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែនជាមិន
 សៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិន
 មែនជាមិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ។

នវិតក្កត្តិកៈ វិតក្កត្តិកៈ

[៣០] ធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យនូវ

ធម៌មិនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយវិតក្កៈ
 និងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
 ធម៌មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
 វិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។
 ធម៌មិនមានវិតក្កៈ និងមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
 វិតក្កៈ និងមិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤៩ ។

ឈបីតិវិតក្កៈ បីតិវិតក្កៈ

[៣២] ធម៌ប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយបីតិ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។ ធម៌ប្រកបដោយសុខ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៤ ។ ធម៌ប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយ
 ឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ

៤ ។

[៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៨ ។

នទស្សនត្តិកៈ នស្សនត្តិកៈ

[៣៤] ធម៌ដែលត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនត្រូវ
 លះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
 ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយការវិនា
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន
 ត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈមិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនត្រូវ
 លះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែន
 ជាមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញា ។ មានវារៈ ៥ ។

[៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ។

នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

នស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

[៣៦] ធម៌មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌មាន
ហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៦ ។

នអាចយគាមិត្តិកៈ អាចយគាមិត្តិកៈ

[៣៨] ធម៌មិនដល់នូវការសន្សំកំពូនឡើង ដោយកិលេស អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនដល់នូវការសន្សំកំពូនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
មានវារៈ ១៨ ។

នសេក្ខត្តិកៈ សេក្ខត្តិកៈ

[៣៩] ធម៌ជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ មានវារៈ ១៨ ។

នបរិត្តត្តិកៈ បរិត្តត្តិកៈ

[៤០] ធម៌មានសភាពតូចត្នារ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានសភាពតូច
ត្នារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ មានវារៈ ២២ ។

នបរិត្តារម្មណាត្តិកៈ បរិត្តារម្មណាត្តិកៈ

[៤១] ធម៌មានអារម្មណ៍តូចត្នារ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានអារម្មណ៍
តូចត្នារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ មានវារៈ ១៣ ។

នហ្មិនត្តិកៈ ហ្មិនត្តិកៈ

[៤២] ធម៌ជាកណ្តាល អាស្រ័យនូវធម៌មិនថោកទាប ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ មានវារៈ ១៨ ។

នមិច្ឆត្តិកៈ មិច្ឆត្តិកៈ

[៤៣] ធម៌មានសភាពត្រូវនឹងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មានសភាព
មិនខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ មានវារៈ ១៨ ។

នមគ្គារម្មណាត្តិកៈ មគ្គារម្មណាត្តិកៈ

[៤៤] ធម៌មានមគ្គជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានមគ្គជាអារម្មណ៍
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ មានវារៈ ១០ ។

នឧប្បន្នត្តិកៈ ឧប្បន្នត្តិកៈ

[៤៥] ធម៌មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើង ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនប្រុងកើតឡើង ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើងក្តី មិនប្រុងកើតឡើងក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើងហើយ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នអតីតត្តិកៈ អតីតត្តិកៈ

[៤៧] ធម៌មិនមែនជាអតីត ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអនាគត ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាបច្ចុប្បន្ន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអតីតក្តី មិនមែនជាអនាគតក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នអតីតារម្មណត្តិកៈ អតីតារម្មណត្តិកៈ

[៤៩] ធម៌មានអារម្មណ៍ជាអតីត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មានអារម្មណ៍ជាអនាគត

អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
ធម៌មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានអារម្មណ៍ ជាអតីត
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មានអារម្មណ៍ជា
អតីត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានអារម្មណ៍ជាអនាគត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានអា-
រម្មណ៍ជាអនាគត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌
មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មានអារម្មណ៍ជាអតីត អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មាន
អារម្មណ៍ជាអនាគត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៥០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៥ ។

នអដ្ឋត្ថតិកៈ អដ្ឋត្ថតិកៈ

[៥១] ធម៌ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្នុង ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ជាខាងក្នុង អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
១ ។

[៥២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

នអដ្ឋត្តារម្មណាត្តិកៈ អដ្ឋត្តារម្មណាត្តិកៈ

[៥៣] ធម៌មានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានអារម្មណ៍ ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មាន អារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[៥៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

នសនិទស្សនត្តិកៈ សនិទស្សនត្តិកៈ

[៥៥] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះ ពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ ពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមានការឃើញ ទាំងមិន មានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី

អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ក្តី មិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវ
 ធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ក្តី មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិន
 ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិន
 មានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមានការឃើញ ទាំងមិនមាន
 ការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌មិន
 មានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិន
 មានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌មិនមានការឃើញ
 ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ទាំង

មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ។

[៥៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣៥ ។

បណ្ឌិតគប្បី (សម្តែង) បញ្ជាក់វារៈឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់បច្ចនីយានុលោមតិកប្បដ្ឋាន

បច្ចុទ្ទិយានុលោមទុកប្បដ្ឋាន

នហេតុទុកៈ ហេតុទុកៈ

[៥៧] ធម៌ជាហេតុអាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

បណ្ឌិតគប្បី (សម្តែង) នូវសហជាតវារៈ នឹងបញ្ញាវារៈ

ឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

នសហេតុកុកុក្កៈ សហេតុកុកុក្កៈ

[៥៩] ធម៌ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយហេតុ ក្តី មិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយហេតុក្តី មិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយហេតុផង មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយហេតុផង មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយហេតុក្តី មិនមានហេតុក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយហេតុផង មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

នហេតុសម្បយុត្តន្តិកៈ ហេតុសម្បយុត្តន្តិកៈ

[៦១] ធម៌ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

នហេតុសហេតុកន្តិកៈ ហេតុសហេតុកន្តិកៈ

[៦៣] ធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន ជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

នហេតុហេតុសម្បយុត្តន្តិកៈ ហេតុហេតុសម្បយុត្តន្តិកៈ

[៦៥] ធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន ជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

នហេតុនិសហេតុកុណ្ណៈ នហេតុសហេតុកុណ្ណៈ

[៦៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៦៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នសប្បច្ច័យកុណ្ណៈ សប្បច្ច័យកុណ្ណៈ

[៦៩] ធម៌ប្រកបដោយបច្ច័យ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
បច្ច័យ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

នសង្ខតកុណ្ណៈ សង្ខតកុណ្ណៈ

[៧១] ធម៌ដែលមានបច្ច័យតាក់តែង អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែន
ជាមិនមានបច្ច័យតាក់តែង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

នសនិទស្សនកុណ្ណៈ សនិទស្សនកុណ្ណៈ

[៧៣] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយ

ការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមានការឃើញ អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយការឃើញក្តី មិនប្រកបដោយការឃើញក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៥] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ប្រកបដោយការឃើញ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមានការឃើញ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមានការឃើញ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

នសប្បដិបទុក្ខៈ សប្បដិបទុក្ខៈ

[៧៨] ធម៌ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមានការប៉ះពាល់ក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិន
 មានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី មិនមានការប៉ះពាល់ក្តី
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

នរូបីទុក្ខៈ រូបីទុក្ខៈ

[៨០] ធម៌មានរូប អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

នលោកិយទុក្ខៈ លោកិយទុក្ខៈ

[៨២] ធម៌ជាលោកិយ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាលោកិយ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ជាលោកុត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន

ជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាលោកិយក្តី ជាលោ-
 កុត្តរៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាលោកិយ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាលោកិយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជា
 លោកិយផង មិនមែនជាលោកុត្តរៈផង ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

នកេនចិវិញ្ញាយ្យទុក្កៈ កេនចិវិញ្ញាយ្យទុក្កៈ

[៨៤] ធម៌ដែលគួរដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណនីមួយៗ អាស្រ័យនូវធម៌
 ដែលមិនគួរដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណនីមួយៗ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។

[៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នអាសវៈទុក្កៈ អាសវៈទុក្កៈ

[៨៦] ធម៌ជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអាសវៈក្តី មិន
 មែនជាអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ធម៌ជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈផង មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នសាសវៈទុក្ខៈ សាសវៈទុក្ខៈ

[៨៨] ធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយអាសវៈក្តី មិនមានអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយអាសវៈផង មិនមែនជាមិនមានអាសវៈផង ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៨៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

នអាសវសម្បយុត្តនុកៈ អាសវសម្បយុត្តនុកៈ

[៩០] ធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នអាសវសាសវនុកៈ អាសវសាសវនុកៈ

[៩២] ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈផង មិនមែនជាមិនមានអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នអាសវអាសវសម្បយុត្តនុកៈ

អាសវអាសវសម្បយុត្តនុកៈ

[៩៤] ធម៌ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិន

មែនជាអាសវៈផង មិនប្រាសចាកអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អាសវៈវិប្បយុត្តសាសវៈទុក្ខៈ

អាសវៈវិប្បយុត្តសាសវៈទុក្ខៈ

[៧៦] ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ និងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ធនោច្ឆកទុក្ខៈ ធនោច្ឆកទុក្ខៈ

[៧៨] ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាគន្លុះ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាឱយៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាឱយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាយោគៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាយោគៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជានិវរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជានិវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាបរាមាសៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង

ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

នសារម្មណ៍នុកៈ សារម្មណ៍នុកៈ

[៧៧] ធម៌ប្រកបដោយអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមានអារម្មណ៍
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយអារម្មណ៍ក្តី មិនមានអារម្មណ៍ក្តី អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនប្រកបដោយអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមានអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមាន
អារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ប្រកប
ដោយអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយអារម្មណ៍ផង មិនមែន
ជាមិនមានអារម្មណ៍ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

នចិត្តនុកៈ ចិត្តនុកៈ

[១០១] ធម៌ជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាចិត្តក្តី មិនមែនជាចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវ

ធម៌ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
 មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិន
 មែនជាចិត្តផង មិនមែនជាមិនមែនជាចិត្តផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១០២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

នចេតសិកទុក្ខៈ ចេតសិកទុក្ខៈ

[១០៣] ធម៌ជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិក ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ជាចេតសិកក្តី
 មិនមែនជាចេតសិកក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

នចិត្តសម្បយុត្តទុក្ខៈ ចិត្តសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[១០៥] ធម៌ប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយចិត្ត
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ប្រាសចាកចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិន

ប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយចិត្តក្តី
 ប្រាសចាកចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ប្រាសចាកចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រាសចាកចិត្ត ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 ប្រាសចាកចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយចិត្តក្តី
 ប្រាសចាកចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រាសចាកចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ បេ ។

[១០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

និចិត្តសំសដ្ឋនុកៈ ចិត្តសំសដ្ឋនុកៈ

[១០៧] ធម៌ច្រឡកច្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនច្រឡកច្រឡំ
 ដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រាសចាកការច្រឡក
 ច្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនច្រឡកច្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ច្រឡកច្រឡំដោយចិត្តក្តី ប្រាសចាកការច្រឡកច្រឡំ
 ដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនច្រឡកច្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

និច្ចសមុជ្ជានុក្ករៈ ចិត្តសមុជ្ជានុក្ករៈ

[១០៩] ធម៌តាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនតាំងឡើងដោយ
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត
អាស្រ័យនូវធម៌មិនតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌តាំងឡើងដោយចិត្តក្តី មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌
មិនតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

និច្ចសហភ័ណ្ណុក្ករៈ ចិត្តសហភ័ណ្ណុក្ករៈ

[១១១] ធម៌កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនកើតជាមួយនឹង
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌កើតជាមួយនឹងចិត្តក្តី មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

និច្ចត្ថានុបរិវត្តិទុក្ករៈ ចិត្តានុបរិវត្តិទុក្ករៈ

[១១៣] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រព្រឹត្តទៅតាម

ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្តក្តី មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្តក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិន
ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

និច្ចសំសជ្ជសមុដ្ឋានទុក្ខៈ ចិត្តសំសជ្ជសមុដ្ឋានទុក្ខៈ

[១១៥] ធម៌ច្រឡកច្រឡំ តាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
ច្រឡកច្រឡំ តាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

និច្ចសំសជ្ជសមុដ្ឋានសហភទុក្ខៈ

ចិត្តសំសជ្ជសមុដ្ឋានសហភទុក្ខៈ

[១១៧] ធម៌ច្រឡកច្រឡំ តាំងឡើង កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនច្រឡកច្រឡំ តាំងឡើង កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

និវត្តសំសដ្ឋសមដ្ឋានានុបរិវត្តិទុក្ខៈ

ចិវត្តសំសដ្ឋសមដ្ឋានានុបរិវត្តិទុក្ខៈ

[១១៩] ធម៌ប្រឡូកប្រឡំ តាំងឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនប្រឡូកប្រឡំ តាំងឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

នអដ្ឋត្តិកទុក្ខៈ អដ្ឋត្តិកទុក្ខៈ

[១២១] ធម៌ជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាខាងក្នុង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១២២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

នឧបាទានទុក្ខៈ ឧបាទានទុក្ខៈ

[១២៣] ធម៌ជាឧបាទា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ឧបាទិដ្ឋានុក្កៈ ឧបាទិដ្ឋានុក្កៈ

[១២៥] ធម៌មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់
យក អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជា
ដើមកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

នឧបាទានគោច្ឆកុក្កៈ ឧបាទានគោច្ឆកុក្កៈ

[១២៧] ធម៌ជាឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាឧបាទាន ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

នកិលេសគោច្ឆកុក្កៈ កិលេសគោច្ឆកុក្កៈ

[១២៨] ធម៌ជាកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកិលេស ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

ននស្សនេនបហាតត្ថុក្កៈ នស្សនេនបហាតត្ថុក្កៈ

[១២៩] ធម៌ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។
ធម៌ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែនជាមិនត្រូវលះ

ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌ដែលមិនត្រូវលះ
 ដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ធម៌ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី មិន
 ត្រូវលះដោយទស្សនៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែនជាមិនត្រូវលះដោយ
 ទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិន
 ត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈផង
 មិនមែនជាមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ
 មានវារៈ ១ ។

[១៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៥ ។

នក្ការនាយបហាតត្ថុទុក្កៈ ក្ការនាយបហាតត្ថុទុក្កៈ

[១៣១] ធម៌ដែលត្រូវលះដោយក្ការនា អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនត្រូវ
 លះដោយក្ការនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[១៣២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៥ ។

នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុក្កុក្កៈ

នស្សនេនបហាតព្វហេតុកុក្កុក្កៈ

[១៣៣] ធម៌មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌
មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នការវនាយបហាតព្វហេតុកុក្កុក្កៈ

ការវនាយបហាតព្វហេតុកុក្កុក្កៈ

[១៣៥] ធម៌មានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌មាន
ហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នសវិតកុក្កុក្កៈ សវិតកុក្កុក្កៈ

[១៣៧] ធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយ
វិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមានវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនប្រកបដោយវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកប
ដោយវិតក្កៈក្តី មិនមានវិតក្កៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយវិតក្កៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមានវិតក្កៈ អាស្រ័យ

នូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 ប្រកបដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈក្តី មិនមានវិតក្កៈក្តី អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌
 ប្រកបដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយវិតក្កៈផង មិនមែនជា
 មិនមានវិតក្កៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមានវិតក្កៈ
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយវិតក្កៈផង មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈក្តី មិនមានវិតក្កៈក្តី អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយវិតក្កៈផង មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

នសវិចារទុក្ខៈ សវិចារទុក្ខៈ

[១៣៩] ធម៌ប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយ
 វិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

នសប្បីតិកទុក្ខៈ សប្បីតិកទុក្ខៈ

[១៤១] ធម៌ប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយបីតិ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

នបីតិសហគតទុក្ខៈ បីតិសហគតទុក្ខៈ

[១៤៣] ធម៌ប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយបីតិ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

នសុខសហគតទុក្ខៈ សុខសហគតទុក្ខៈ

[១៤៥] ធម៌ប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកបដោយសុខ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

នឧបេក្ខាសហគតទុក្ខៈ ឧបេក្ខាសហគតទុក្ខៈ

[១៤៧] ធម៌ប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយ
ឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនប្រកបដោយឧបេក្ខា អា-

ស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
ធម៌ប្រកបដោយឧបេក្ខាក្តី មិនប្រកបដោយឧបេក្ខាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
ប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
មិនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ប្រកបដោយឧបេក្ខា
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយឧបេក្ខាផង មិនមែនជាមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនប្រកបដោយឧបេក្ខា អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយឧបេក្ខាផង មិនមែនជាមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ប្រកបដោយឧបេក្ខាក្តី មិន
ប្រកបដោយឧបេក្ខាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រកបដោយឧបេក្ខាផង មិនមែន
ជាមិនប្រកបដោយឧបេក្ខាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ
៣ ។

[១៤៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

នកាមាវចរទុក្ខៈ កាមាវចរទុក្ខៈ

[១៤៩] ធម៌ជាកាមាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាកាមាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាកាមាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ជាកាមាវចរក្តី មិន

មិនជាកាមាវចរក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាកាមាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 មិនមែនជាកាមាវចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។
 ធម៌មិនមែនជាកាមាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកាមាវចរផង មិនមែនជា
 មិនមែនជាកាមាវចរផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៥០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

នរូចាវចរទុក្ខៈ រូចាវចរទុក្ខៈ

[១៥១] ធម៌ជារូចាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជារូចាវចរ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៥២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

នអរូចាវចរទុក្ខៈ អរូចាវចរទុក្ខៈ

[១៥៣] ធម៌មិនមែនជាអរូចាវចរ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជា អរូចា-
 វចរ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

នបរិយាបន្នុក្កៈ បរិយាបន្នុក្កៈ

[១៥៥] ធម៌ជាបរិយាបន្នុៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាបរិយាបន្នុៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ជាបរិយាបន្នុៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាបរិយាបន្នុៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ជាបរិយាបន្នុៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាបរិយាបន្នុៈ ផង មិនមែនជាអបរិយាបន្នុៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

និយ្យានិកទុក្កៈ និយ្យានិកទុក្កៈ

[១៥៧] ធម៌មិនមែនជានិយ្យានិកៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជានិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជានិយ្យានិកៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជានិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជានិយ្យានិកៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជានិយ្យានិកៈផង មិនមែនជាមិនមែនជានិយ្យានិកៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

និយតទុក្ខៈ និយតទុក្ខៈ

[១៥៩] ធម៌ជាអនិយតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជានិយតៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ជាអនិយតៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ មិនមែនជាអនិយតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
៣ ។ ធម៌ជាអនិយតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជានិយតៈផង មិនមែនជា
អនិយតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

នសឧត្តរទុក្ខៈ សឧត្តរទុក្ខៈ

[១៦១] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រ-
ព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
ឧត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧត្តរៈក្តី មិនជាឧត្តរៈក្តី អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាមិនមែនជាឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
នឹងឧត្តរៈផង មិនមែនជាមិនមែនជាឧត្តរៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

នសរណាទុក្ខៈ សរណាទុក្ខៈ

[១៦៣] ធម៌មិនមែនជារណៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជា មួយនឹងរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ មិនមែនជារណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជារណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈផង មិនមែនជាមិនមានរណៈផង ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ២ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[១៦៥] ធម៌មិនមែនជារណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ជាមួយនឹងរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ជាមួយនឹងរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៦៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ៣ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី ដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[១៦៧] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិន
 មានរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ ជាបច្ច័យនៃ
 ធម៌មិនមានរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ ជា
 បច្ច័យនៃធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជា
 មិនមានរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈផង មិនមាន
 រណៈផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៦៨] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ
 ជាមួយនឹងរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមានរណៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។
 ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមានរណៈ ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងរណៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១៦៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១៧០] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងរណៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ... ជាបច្ច័យដោយឧប-
 និស្សយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ... ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។

[១៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

អនុលោមក្តី បច្ចុនីយៈក្តី អនុលោមប្បបច្ចុនីយៈក្តី បច្ចុនីយា-
នុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈក្នុងកុសលត្តិកៈ លោកបានរាប់ហើយ
យ៉ាងណា គប្បីរាប់យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយានុលោមទុកប្បដ្ឋាន ។

បច្ចុនីយានុលោមទុកត្តិកប្បដ្ឋាន

នហេតុទុកនកុសលត្តិកៈ ហេតុទុកកុសលត្តិកៈ

[១៧២] ធម៌ជាហេតុ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ
ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាហេតុ ជាកុសលក្តី មិនមែនជាហេតុ ជា
កុសលក្តី ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៤] ធម៌ជាហេតុ ជាអកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៧៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌

មិនមែនជាហេតុ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជា
 ហេតុ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ
 ផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៧៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសហេតុកុសលកុសលត្ថិកៈ

សហេតុកុសលកុសលត្ថិកៈ

[១៧៧] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌
 មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៧៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១៧៩] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាអកុសល ពីងផ្អែកនឹង
 ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ មានវារៈ ៣ ។

[១៨០] ធម៌មិនមានហេតុ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមានហេតុជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 មិនមានហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌មិនមានហេតុ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងហេតុ មិនមែនជាអព្យាកតៈផង មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជា
 អព្យាកតៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៨១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហោតុសម្បយុត្តនុកកុសលត្តិកៈ

ហោតុសម្បយុត្តនុកកុសលត្តិកៈ

[១៨២] ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជា
 កុសល ។បេ។

នហោតុសហោតុកុត្តនុកកុសលត្តិកៈ

ហោតុសហោតុកុត្តនុកកុសលត្តិកៈ

[១៨៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
 ជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជា
 កុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ... នៃធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ទាំង
 មិនមែនជាហេតុ ជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ... ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជា

ហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាកុសលផង ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយ
 នឹងហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ ជាកុសលផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 ជាមិនមែនជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹង
 ហេតុ ជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជា
 ហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី មិនមែនជាមិនមាន
 ហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកុសលក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌
 ជាហេតុទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ ក្នុងបទទាំងអស់មានបញ្ហា ៩ ។

[១៨៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
 ជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជា
 អកុសល ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ បញ្ហា ៩ ។

[១៨៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
 ជាអព្យាកតៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជា
 អព្យាកតៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ មានវារៈ ៣ ។
 មានបញ្ហា ៩ ។

និហោតុហោតុសម្បយុត្តទុក្ខនកុសលត្តិកៈ

ហោតុហោតុសម្បយុត្តទុក្ខនកុសលត្តិកៈ

[១៨៦] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិនមែន
ជាកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាកុសល ដោយ
អារម្មណប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ បញ្ញា ៩ ប្រការ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ
ចុះ ។

[១៨៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិនមែន
ជាអកុសល ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាអកុសល
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។ បញ្ញា ៩ ប្រការ បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើចុះ ។

[១៨៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិនមែន
ជាអព្យាកតៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាអព្យាកតៈ
ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បញ្ញា ៩ ប្រការ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ
ចុះ ។

និហោតុនិសហោតុកុកុសលត្តិកៈ

និហោតុសហោតុកុកុសលត្តិកៈ

[១៨៩] ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ ជាអ-
កុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ

មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៧១] ធម៌មិនមែនជាហេតុតែប្រព្រឹត្តជាមួយនឹងហេតុ ជាអកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងហេតុ មិនមែន ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៧៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុមិនមានហេតុ ជាអព្យាកតៈ ពីងផ្អែក នឹងធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជា អព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

នសប្បច្ច័យទុកកុសលត្តិកៈ

សប្បច្ច័យទុកកុសលត្តិកៈ

[១៧៥] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ- តុប្បច្ច័យ ។

[១៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៧៧] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ជាអកុសល ពីងផ្អែកនឹង

ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៧៩] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបច្ច័យ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[២០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

នសង្ខតទុកកុសលត្ថិកៈ

សង្ខតទុកកុសលត្ថិកៈ

[២០១] មិនមែនជាអង្គតៈ ។បេ។

នសនិស្សនទុកកុសលត្ថិកៈ

សនិស្សនទុកកុសលត្ថិកៈ

[២០២] ធម៌មិនមានការឃើញ ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[២០៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[២០៤] ធម៌មិនមានការឃើញ ជាអកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[២០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[២០៦] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ... ធម៌មិនមានការឃើញ ជាអព្យាកតៈ... ។ មានវារៈ ៣ ។

នសប្បដិបទុកកុសលត្តិកៈ

សប្បដិបទុកកុសលត្តិកៈ

[២០៧] ធម៌មិនមានការប៉ះពាល់ ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិន
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកុសល ។ បេ។

នរូបិទុកកុសលត្តិកៈ

រូបិទុកកុសលត្តិកៈ

[២០៨] ធម៌មិនមានរូប ជាអកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាមិន

មានរូប មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២០៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[២១០] ធម៌មិនមានរូប ជាអកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាមិន
មានរូប មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[២១២] ធម៌មានរូប ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរូប មិន
មែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២១៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

នលោកិយទុក្ខនកុសលភ្នកៈ

លោកិយទុក្ខកុសលភ្នកៈ

[២១៤] ធម៌ ជាលោកិយ ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន
ជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ... ធម៌
ជាលោកុត្តរៈ ជាកុសល ... ។ មានវារៈ ២ ។

[២១៥] ធម៌ជាលោកិយ ជាអកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជា
លោកុត្តរៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២១៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[២១៧] ធម៌ជាលោកិយ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា

លោកិយ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
ជាលោកិយ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជា
អព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

នកេនចិវិញ្ញាយ្យទុកកុសលភ្នកៈ

កេនចិវិញ្ញាយ្យទុកកុសលភ្នកៈ

[២១៩] ធម៌ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជាកុសល
ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមិនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជា
កុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលមិន
ត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមិនមែនជាមិន
ត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមិនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ មិនមែនជាកុសលផង មិនមែនជាមិនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណ
ណានីមួយ មិនមែនជាកុសលផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ៣ ។ ក្នុងបទទាំងអស់ មានវារៈ ៩ ។

[២២០] ធម៌ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជាអ-

កុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ
មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។ ធម៌ដែលមិនត្រូវ
ដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជាអកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិន
មែនជាមិនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាអកុសល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[២២១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៩ ។

[២២២] ធម៌ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជាអព្យា-
កតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិន
មែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[២២៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៩ ។

នអាសវទុកកុសលត្តិកៈ

អាសវទុកកុសលត្តិកៈ

[២២៤] ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន
ជាអាសវៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[២២៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ១ ។

[២២៦] ធម៌ជាអាសវៈ ជាអកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជា
អាសវៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[២២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២២៨] ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ទុកមូលកៈ ១ ។ មានវារៈ ៣ ។ បេ ។

នសាសវៈទុកកុសលត្ថិកៈ

សាសវៈទុកកុសលត្ថិកៈ

[២២៩] ធម៌មិនមែនអាសវៈ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[២៣១] ធម៌ជាអាសវៈ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាមិនមែនអាសវៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

នអាសវសម្បយុត្តុទុក្កនកុសលត្តិកៈ

អាសវសម្បយុត្តុទុក្កកុសលត្តិកៈ

[២៣៣] ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៣៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[២៣៥] ធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ ជាអកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[២៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[២៣៧] ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[២៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នអាសវសាសវទុក្កនកុសលត្តិកៈ

អាសវសាសវទុក្កកុសលត្តិកៈ

[២៣៩] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ
ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៤០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[២៤១] ធម៌ជាអាសវៈទាំងប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាអកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែន ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[២៤៣] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន អាសវៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៤៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អាសវៈក្តី អាសវៈសម្បយុត្តទុកៈក្តី មិនមានទេ ។

អាសវៈវិប្បយុត្តសាសវៈទុក្ខកុសលភ្នកៈ

អាសវៈវិប្បយុត្តសាសវៈទុក្ខកុសលភ្នកៈ

[២៤៥] ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈមិនមានអាសវៈ ជាកុសល ពីងផ្អែក នឹងធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ប្រព្រឹត្តទៅជា មួយនឹងអាសវៈ ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជា មិនមានអាសវៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៤៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[២៤៧] ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាអកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៤៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[២៤៩] ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអាសវៈ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៥០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

សញ្ញាជនគោច្ឆកុណកុសលត្ថិកៈ

សញ្ញាជនគោច្ឆកុណកុសលត្ថិកៈ

[២៥១] ធម៌ជាសញ្ញាជនៈ ជាអកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៥២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

គន្ថគោប្បកណ្ណកុសលត្តិកៈ

គន្ថគោប្បកណ្ណកុសលត្តិកៈ

[២៥៣] ធម៌ជាគន្ថៈ ជាអកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាគន្ថៈ
មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៥៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

ឱបគោប្បកណ្ណកុសលត្តិកៈ

ឱបគោប្បកណ្ណកុសលត្តិកៈ

[២៥៥] ធម៌ជាឱបៈ ជាអកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាឱបៈ
មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ មានវារៈ ៣ ។

យោគគោប្បកណ្ណកុសលត្តិកៈ

យោគគោប្បកណ្ណកុសលត្តិកៈ

[២៥៦] ធម៌ជាយោគៈ ជាអកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជា
យោគៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៥៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នីវរណគោត្តកទុក្ខកុសលត្តិកៈ

នីវរណគោត្តកទុក្ខកុសលត្តិកៈ

[២៥៨] ធម៌ជានីវរណៈ ជាអកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជានីវរណៈមិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ មាន វារៈ ៣ ។

បរាមាសគោត្តកទុក្ខកុសលត្តិកៈ

បរាមាសគោត្តកទុក្ខកុសលត្តិកៈ

[២៥៩] ធម៌ជាបរាមាស ជាអកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៦០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសារម្មណទុក្ខកុសលត្តិកៈ

សារម្មណទុក្ខកុសលត្តិកៈ

[២៦១] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៦២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[២៦៣] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ ជាអកុសល ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងអារម្មណ៍ មិនមែនជាអកុសល ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៦៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[២៦៥] ធម៌មិនមានអារម្មណ៍ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាមិនមានអារម្មណ៍ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[២៦៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

និព្វានកុសលភិក្ខុៈ

និព្វានកុសលភិក្ខុៈ

[២៦៧] ធម៌ជាចិត្ត ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាចិត្ត មិន
មែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៦៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ក្នុងធម៌មិនមែនជាអកុសល
មានវារៈ ៣ ។ ក្នុងធម៌មិនមែនជាអព្យាកតៈ មានវារៈ ៣ ។ សេចក្តី
បំប្រាញ ។

និច្ចសិក្ខន្តកន្តកុសលភិក្ខុ:

ចេតសិកន្តកកុសលភិក្ខុ:

[២៦៩] ធម៌ជាចេតសិក ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជា
ចេតសិក មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៧០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

និច្ចសម្បយុត្តន្តកន្តកុសលភិក្ខុ:

ចិច្ចសម្បយុត្តកកុសលភិក្ខុ:

[២៧១] ធម៌ប្រកបដោយចិត្ត ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៧២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

និច្ចសំសជ្ជន្តកន្តកុសលភិក្ខុ:

ចិច្ចសំសជ្ជកកុសលភិក្ខុ:

[២៧៣] ធម៌ច្រឡកច្រឡំដោយចិត្ត ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិន
មែនច្រឡកច្រឡំដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[២៧៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

និច្ចសមដ្ឋានទុកនកុសលភ្នក្កៈ

ចិច្ចសមដ្ឋានទុកកុសលភ្នក្កៈ

[២៧៥] ធម៌តាំងឡើងដោយចិត្ត ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិន
មែនតាំងឡើងដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[២៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និច្ចសហភទុកនកុសលភ្នក្កៈ

ចិច្ចសហភទុកកុសលភ្នក្កៈ

[២៧៧] ធម៌កើតជាមួយនឹងចិត្ត ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន
កើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និច្ចានុបរិវត្តិទុកនកុសលភ្នក្កៈ

ចិច្ចានុបរិវត្តិទុកកុសលភ្នក្កៈ

[២៧៩] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្តមិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

មានវារៈ ៣ ។

និទ្ទេសំសង្ខមជ្ជាណនិកកុសលនិក្កៈ

ចិត្តសំសង្ខមជ្ជាណនិកកុសលនិក្កៈ

[២៨០] ធម៌ច្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិន
មែនច្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[២៨១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ៣ ។

និទ្ទេសំសង្ខមជ្ជាណសហកនិកកុសលនិក្កៈ

ចិត្តសំសង្ខមជ្ជាណសហកនិកកុសលនិក្កៈ

[២៨២] ធម៌ច្រឡំ តាំងឡើង កើតជាមួយនឹងចិត្ត ជាកុសល ពឹង
ផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង កើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនជាកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៨៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និទ្ទេសំសង្ខមជ្ជាណានុបរិវត្តនិកកុសលនិក្កៈ

ចិត្តសំសង្ខមជ្ជាណានុបរិវត្តនិកកុសលនិក្កៈ

[២៨៤] ធម៌ច្រឡំតាំងឡើងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ជាកុសល ពឹងផ្អែក
នឹងធម៌ មិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនជាកុសល

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នអជ្ឈត្តិកទុកកុសលត្តិកៈ

អជ្ឈត្តិកទុកកុសលត្តិកៈ

[២៨៦] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[២៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នឧបាទានទុកកុសលត្តិកៈ

ឧបាទានទុកកុសលត្តិកៈ

[២៨៨] ធម៌មិនមែនជាឧបាទា ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន
ជាមិនមែនជាឧបាទាមិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

មានវារៈ ១ ។

នុបាទិន្ទកនកុសលត្តិកៈ

នុបាទិន្ទកកុសលត្តិកៈ

[២៨៩] ធម៌មិនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមកាន់
យក ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាមិនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស
មានតណ្ហាជាដើមកាន់យក មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។ មានវារៈ១ ។

ឧបាទានគោប្បកនកុសលត្តិកៈ

ឧបាទានគោប្បកកុសលត្តិកៈ

[២៩០] ធម៌ជាឧបាទាន ជាអកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជា
ឧបាទាន មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៩១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

កិលេសគោប្បកនកុសលត្តិកៈ

កិលេសគោប្បកកុសលត្តិកៈ

[២៩២] ធម៌ជាកិលេស ជាអកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជា
កិលេស មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៩៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និទស្សនេនបហាតព្វទុក្ខកុសលត្តិកៈ

និទស្សនេនបហាតព្វទុក្ខកុសលត្តិកៈ

[២៧៤] ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[២៧៦] ធម៌ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាអកុសល ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាអកុសល ពឹង
ផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[២៧៨] ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ជាអព្យាកតៈ
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[២៧៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

នការវនាយបហាតព្វទុក្ខនកុសលភិក្ខុ:

ការវនាយបហាតព្វទុក្ខកុសលភិក្ខុ:

[៣០០] ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយការវនា ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយការវនា មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុក្កនកុសលភិក្ខុ:

ទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុក្កកុសលភិក្ខុ:

[៣០២] ធម៌មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈជាកុសល ពឹង
ផ្អែកនឹងធម៌ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាកុសល
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

នការវនាយបហាតព្វហេតុកុក្កនកុសលភិក្ខុ:

ការវនាយបហាតព្វហេតុកុក្កកុសលភិក្ខុ:

[៣០៤] ធម៌មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយការវនា ជាកុសល ពឹង
ផ្អែកនឹងធម៌មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយការវនា មិនមែនជាកុសល ទើប

កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣០៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

នសវិតក្កនក្កនកុសលត្ថិកៈ

សវិតក្កនក្កកុសលត្ថិកៈ

[៣០៦] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិតក្កៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣០៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសវិចារនក្កនកុសលត្ថិកៈ

សវិចារនក្កកុសលត្ថិកៈ

[៣០៨] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ ជាកុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងវិចារៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើងព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣០៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសប្ប័តិកទុកកុសលត្តិកៈ

សប្ប័តិកទុកកុសលត្តិកៈ

[៣១០] ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងបីតិ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣១១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នប័តិសហគតទុកកុសលត្តិកៈ

ប័តិសហគតទុកកុសលត្តិកៈ

[៣១២] ធម៌ប្រកបដោយបីតិ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែន
ប្រកបដោយបីតិ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសុខសហគតទុកកុសលត្តិកៈ

សុខសហគតទុកកុសលត្តិកៈ

[៣១៤] ធម៌ប្រកបដោយសុខ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយសុខ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នឧបេក្ខាសហគតទុកកុសលត្តិកៈ

ឧបេក្ខាសហគតទុកកុសលត្តិកៈ

[៣១៦] ធម៌ប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែន
ប្រកបដោយឧបេក្ខាមិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣១៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នកាមាវចរទុកកុសលត្តិកៈ

កាមាវចរទុកកុសលត្តិកៈ

[៣១៨] ធម៌មិនមែនជាកាមាវចរៈ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិន
មែនជាមិនមែនជាកាមាវចរៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ជាកាមាវចរៈ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាមិន
មែនជាកាមាវចរៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

[៣១៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

នរុចារាវចរទុកកុសលត្តិកៈ

រុចារាវចរទុកកុសលត្តិកៈ

[៣២០] ធម៌ជារុចារាវចរៈ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជារុចា-
វចរៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ... ធម៌មិនមែន

ជាអូបាវចរៈ ជាកុសល... ។ មានវារៈ ២ ។

នអូបាវចរទុកកុសលត្តិកៈ

អូបាវចរទុកកុសលត្តិកៈ

[៣២១] ធម៌ជាអូបាវចរៈ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជា
អូបាវចរៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ... ធម៌
មិនមែនជាអូបាវចរៈ ជាកុសល... ។ មានវារៈ ២ ។

នបរិយាបន្នទុកកុសលត្តិកៈ

បរិយាបន្នទុកកុសលត្តិកៈ

[៣២២] ធម៌ជាអបរិយាបន្នៈ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជា
អបរិយាបន្នៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ... ធម៌
ជាបរិយាបន្នៈ... ជាកុសល... ។ មានវារៈ ២ ។

ននិយ្យានិកទុកកុសលត្តិកៈ

និយ្យានិកទុកកុសលត្តិកៈ

[៣២៣] ធម៌ជានិយ្យានិកៈ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជា

និយ្យានិកៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ័... ធម៌
ជាអនិយ្យានិកៈ ជាកុសល... ។ មានវារៈ ២ ។

និយ្យានិកៈ ជាកុសល

និយ្យានិកៈ ជាកុសល

[៣២៤] ធម៌និយ្យានិកៈ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជានិយ្យានិកៈ
មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ័... ធម៌ជាអនិយ្យានិកៈ ជា
កុសល... ។ មានវារៈ ២ ។

និយ្យានិកៈ ជាកុសល

និយ្យានិកៈ ជាកុសល

[៣២៥] ធម៌មិនមែនជាឧត្តរៈ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន
ជាមិនមែនជាឧត្តរៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ័...
ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅជាមួយនឹងឧត្តរៈជាកុសល... ។ មានវារៈ ២ ។

នសរណាទុកកុសលត្ថិកៈ

សណារទុកកុសលត្ថិកៈ

[៣២៦] ធម៌មិនមានរណៈ ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនប្រ-
ព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៣២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៣២៨] ធម៌ប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងរណៈ ជាអកុសល ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៣៣០] ធម៌មិនមានរណៈ ជាអព្យាកតៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ប្រព្រឹត្តិទៅជាមួយនឹងរណៈ មិនមែនជាអព្យាកតៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

នហេតុទុកកវេទនាត្ថិកៈ

ហេតុទុកកវេទនាត្ថិកៈ

[៣៣២] ធម៌ជាហេតុ ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-

តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ធម៌ជាហេតុ ប្រកបដោយសុខវេទនាក្តី ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រកប
ដោយសុខវេទនាក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយ
សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុនទុក្ខាយវេទនាយសម្បយុត្តមូល មានវារៈ ៣ ។

[៣៣៤] ធម៌ជាហេតុ ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនិវាណត្តិកៈ

ហេតុទុក្ខនិវាណត្តិកៈ

[៣៣៦] ធម៌ជាហេតុ ជាវិបាក អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៣៨] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន

ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[៣៣៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

[៣៤០] ធម៌មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាមិនមានវិបាកជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនជាមិនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[៣៤១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខទុច្ចាទិទុច្ចាទានិយត្តិកៈ

ហេតុទុក្ខទុច្ចាទិទុច្ចាទានិយត្តិកៈ

[៣៤២] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាហេតុ មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអារម្មណប្បដ្ឋាន... ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអារម្មណប្បដ្ឋាន... ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាហេតុ មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍

ដល់ឧបាទានផង មិនមែនជាហេតុ មានកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា
 ជាដើមកាន់យកទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានផង ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។
 ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មាន
 តណ្ហាជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិន
 មែនជាហេតុ មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម កាន់យក
 ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
 មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម
 កាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រ-
 យោជន៍ដល់ឧបាទានក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ មានកម្មប្រកបដោយកិលេស
 មានតណ្ហាជាដើមកាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអារម្ម-
 ណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បញ្ញាទាំង ៩ ។ សេចក្តីបំប្រាញ ។

[៣៤៣] ធម៌ជាហេតុមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម
 កាន់យក ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ
 មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់យក ទាំង
 ជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៤៥] ធម៌ជាហេតុ មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា
 ជាដើម មិនកាន់យក ទាំងមិនមែនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ពីងផ្អែកនឹង

ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជា
ដើមមិនកាន់យក ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហោតុទុក្ខនិសង្ខិលិដ្ឋសង្ខិលេសិកត្តិកៈ

ហោតុទុក្ខនិសង្ខិលិដ្ឋសង្ខិលេសិកត្តិកៈ

[៣៤៧] ធម៌ជាហេតុប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសេចក្តីសៅ
ហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៤៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៤៩] ធម៌ជាហេតុ មិនប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ទាំងមិនគួរ
ដល់សេចក្តីសៅហ្មង ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនប្រកប
ដោយសេចក្តីសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៥០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហោតុទុក្ខនិវាតក្ខត្តិកៈ

ហោតុទុក្ខនិវាតក្ខត្តិកៈ

[៣៥១] ធម៌ជាហេតុ ប្រកបដោយវិតក្កៈប្រកបដោយវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៥២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៥៣] ធម៌ជាហេតុ មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៥៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៥៥] ធម៌ជាហេតុ មិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ មិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហោតុទុក្ខនិវាតក្ខត្តិកៈ

ហោតុទុក្ខនិវាតក្ខត្តិកៈ

[៣៥៧] ធម៌ជាហេតុប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៥៩] ធម៌ជាហេតុប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៦០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៦១] ធម៌ជាហេតុ ប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៦២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហោតុទុក្ខនិស្សន្ទត្ថិកៈ

ហោតុទុក្ខនិស្សន្ទត្ថិកៈ

[៣៦៣] ធម៌ជាហេតុ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៦៥] ធម៌ជាហេតុ ដែលត្រូវលះដោយការវិនា ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៣៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៦៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ទុកមូល មានវារៈ ១ ។ ក្នុងបទទាំងអស់ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនិស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

ហេតុទុក្ខនិស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

[៣៦៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៦៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[៣៧០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៣៧២] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែន ជាមិនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុត្រូវ លះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិន មែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំង មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ដោយ ការរាប់ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនអាចយគាមិត្តិកៈ

ហេតុទុក្ខនអាចយគាមិត្តិកៈ

[៣៧៣] ធម៌ជាហេតុ ដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៧៥] ធម៌ជាហេតុ មិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើង ពីងផ្អែកនឹង ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើង ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៧៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើង ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តានឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ដោយការរាប់ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនសេក្ខត្តិកៈ

ហេតុទុក្ខនសេក្ខត្តិកៈ

[៣៧៨] ធម៌ជាហេតុ ជាសេក្ខៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៧៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៨០] ធម៌ជាហេតុ ជាអសេក្ខៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ

មិនមែនជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៣៨២] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនជាអ-
សេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំង
មិនមែនជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនជាសេក្ខៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ដោយការរាប់ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនបរិត្តត្ថិកៈ

ហេតុទុក្ខបរិត្តត្ថិកៈ

[៣៨៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មានអារម្មណ៍តូចច្ឆារ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចច្ឆារ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មានអារម្មណ៍តូចច្ឆារ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចច្ឆារ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ដោយការរាប់ មានវារៈ ៣ ។

[៣៨៤] ធម៌ជាហេតុ ដល់នូវសភាពធំ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៣៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៨៦] ធម៌ជាហេតុ ប្រមាណមិនបាន ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន ជាហេតុ មិនមែនជាប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនបរិវត្តារម្មណាត្តិកៈ

ហេតុទុក្ខបរិវត្តារម្មណាត្តិកៈ

[៣៨៨] ធម៌ជាហេតុ មានអារម្មណ៍តូចត្នារ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន ជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចត្នារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៨៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៩០] ធម៌ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ពីងផ្អែកនឹង ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៩១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៩២] ធម៌ជាហេតុ មានអារម្មណ៍រកប្រមាណមិនបាន ពីងផ្អែកនឹង ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍រកប្រមាណមិនបាន ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៩៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខកហ៍នត្ថិកៈ

ហេតុទុក្ខកហ៍នត្ថិកៈ

[៣៧៤] ធម៌ជាហេតុ ថោកទាប ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនថោកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៣៧៦] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាកណ្តាល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកណ្តាល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាកណ្តាល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាកណ្តាល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ មានវារៈ ៣ ដោយបទដែលគួររាប់ ។

[៣៧៧] ធម៌ជាហេតុ ដ៏ឧត្តម ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនឧត្តម ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៣៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខកមិច្ឆត្ថត្ថិកៈ

ហេតុទុក្ខកមិច្ឆត្ថត្ថិកៈ

[៣៧៩] ធម៌ជាហេតុ មានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤០១] ធម៌ជាហេតុ មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤០២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤០៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ មានវារៈ ៣ ដោយបទគួររាប់ ។

នហេតុទុកនមគ្គារម្មណាត្តិកៈ

ហេតុទុកនមគ្គារម្មណាត្តិកៈ

[៤០៤] ធម៌ជាហេតុ មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤០៦] ធម៌ជាហេតុ មានមគ្គជាហេតុ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤០៨] ធម៌ជាហេតុ មានមគ្គជាអធិបតិ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤០៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនុប្បន្នត្តិកៈ

ហេតុទុក្ខនុប្បន្នត្តិកៈ

[៤១០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤១១] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នហេតុទុក្ខនុអតីតត្តិកៈ

ហេតុទុក្ខនុអតីតត្តិកៈ

[៤១២] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ចុប្បន្ន ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាហេតុ ជាបច្ចុប្បន្ន ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៤១៣] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

និហោតទុកនអតីតារម្មណាត្តិកៈ

ហោតទុកនអតីតារម្មណាត្តិកៈ

[៤១៤] ធម៌ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ជាអតីត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤១៦] ធម៌ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ជាអនាគត ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៤១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤១៨] ធម៌ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៤១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង
បណ្ឌិត មិនបានសំដៅយកទេ ។

និហោតទុកនអជ្ឈតារម្មណាត្តិកៈ

ហោតទុកនអជ្ឈតារម្មណាត្តិកៈ

[៤២០] ធម៌ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៤២២] ធម៌ជាហេតុ មានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនមានអារម្មណ៍ខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៤២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

អារម្មណ៍ខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ មិនមានទេ ។

នហេតុទុក្ខនសនិទស្សនត្ថិកៈ

ហេតុទុក្ខសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៤២៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ។ ប្រស្នា ៣ ដោយបទដែលគួររាប់ ។ ក្នុងនហេតុនអនិ-
ទស្សនសប្បដិយមូល មានវារៈ ៣ ។

[៤២៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ

ពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិន
មានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

នសហេតុកុកុនសនិទស្សនត្ថិកៈ

សហេតុកុកុនសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៤២៧] ធម៌មិនមានហេតុ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមានហេតុ ប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ តាមន័យដែលបានរាប់ហើយ មានប្រស្នា ៣ ។
ក្នុងសហេតុកុកុនអនិទស្សនសប្បដិយមូល មានវារៈ ៣ ។

[៤២៨] ធម៌មិនមានហេតុ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិង
មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤២៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

នហេតុសម្បយុត្តនសនិទស្សនសប្បដិយៈ ប្រហែលគ្នានឹងសហេតុកុទុកៈ
មានប្រស្នា ៣ ។

ហេតុចេវសហេតុកុទុកៈ ហេតុចេវហេតុសម្បយុត្តទុកៈ បណ្ឌិតមិនបាន
សំដៅយកក្នុងប្រស្នាទេ ។

នហេតុនសហេតុកុទុកនសនិទស្សនត្ថិកៈ
នហេតុសហេតុកុទុកសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៤៣០] ធម៌មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមានហេតុ ប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែន
ប្រកបដោយហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជា
ហេតុទាំងមិនមានហេតុ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើងព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ តាមន័យដែលបានរាប់ហើយ មានវារៈ ៣ ។

[៤៣១] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយ
ហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់... ។ មាន
វារៈ ៣ ។

[៤៣២] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមានហេតុ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

នសប្បច្ច័យទុកនសនិទស្សនត្តិកៈ

សប្បច្ច័យទុកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៣៤] ធម៌ប្រកបដោយបច្ច័យ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៤៣៦] ធម៌ប្រកបដោយបច្ច័យ មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែនជាមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ សុម្បីក្នុងនអប្បច្ច័យ-នអនិទស្សនអប្បជ័យមូល មានវារៈ ១ ។ នសន្ធិតធម៌ ប្រហែលគ្នានឹង

នសប្បច្ចយធម៌ដែរ ។

**នសនិទស្សនទុក្ខនសនិទស្សនត្តិកៈ
សនិទស្សនទុក្ខសនិទស្សនត្តិកៈ**

[៤៣៨] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ ប្រកបដោយការឃើញ និង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[៤៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ។

[៤៤០] ធម៌មិនមានការឃើញ មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ មិនមែនជាមិន
មានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ចយ ។

[៤៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ។

[៤៤២] ធម៌មិនមានការឃើញ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ
ពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ មិនមែនជាមិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ចយ ។

[៤៤៣] ក្នុងហេតុប្បច្ចយ មានវារៈ ១ ។

នសប្បជ្ឈិយទុក្ខនសនិទស្សនត្តិកៈ

សប្បជ្ឈិយទុក្ខសនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៤៤] ធម៌ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយការឃើញ និង ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយ ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមាន ការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ប្រកបដោយការ ប៉ះពាល់ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកប ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ក្នុងបទទាំងពួង មានវារៈ ៣ ។

[៤៤៥] ធម៌ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមានការឃើញ តែប្រកប ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន មែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៤៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៤៤៧] ធម៌មិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិន
មានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៤៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

—
នូវបីទុក្ខសនិទស្សនត្ថិកៈ
រូបីទុក្ខសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៤៤៩] ធម៌មានរូប ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមានរូប មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៥០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៤៥១] ធម៌មានរូប មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរូប មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៥២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៤៥៣] ធម៌មានរូប មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អា-
ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានរូប មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៥៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

លោកិយទុក្ខនសនិទស្សនត្ថិកៈ

លោកិយទុក្ខសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៤៥៥] ធម៌ជាលោកិយ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាលោកិយ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ជាលោកិយ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ប្រស្នា ៣ បណ្ឌិតគប្បីរាប់ដោយបទដែលគួររាប់ផងចុះ ។

[៤៥៦] ធម៌ជាលោកិយ មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាលោកិយ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់... ។ ប្រស្នា ៣ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ។

[៤៥៧] ធម៌ជាលោកិយ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៥៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

នកេនចិវិញ្ញាយ្យទុក្កសនិទស្សនត្តិកៈ

កេនចិវិញ្ញាយ្យទុក្កសនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៥៩] ធម៌ដែលគួរដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ប្រកបដោយ
 ការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនមែនគួរ
 ដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ... ធម៌ដែលមិន
 គួរដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ... ធម៌ដែលគួរដឹង
 ច្បាស់ ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ក្តី ដែលមិនគួរដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនជាមិនគួរដឹងច្បាស់ដោយ
 វិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់... មានវារៈ ៣ ។ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនគួរដឹងច្បាស់ដោយ
 វិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ផង មិនមែនជាមិនគួរដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែន

ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង... មានវារៈ ៣ ។
 ក្នុងបទទាំងពួង មានវារៈ ៩ ។ នកេនចិរិញ្ញេយ្យនអនិទស្សនសប្បដិយៈ
 មានប្រស្នា ៩ ប្រហែលគ្នានឹងលើកមុនដែរ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើផងចុះ ។ ន-
 កេនចិរិញ្ញេយ្យនអនិទស្សនសប្បដិយមូល មានប្រស្នា ៩ ។

នោអាសវទុក្ខនសនិទស្សនត្ថិកៈ

អាសវទុក្ខនសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៤៦០] ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនប្រកបដោយ
 ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែន
 ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ វារៈ ៣ ដោយបទដែលគួររាប់ ។

[៤៦១] អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាមិនមានការ
 ឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់... ។ ប្រស្នា ៣ ដោយន័យដូចមុន ។

[៤៦២] ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
 ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ

និងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[៤៦៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ១ ។

នសាសវនុកនសនិទស្សនត្ថិកៈ

សាសវនុកសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៤៦៤] ធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែន ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ ប្រកបដោយការ ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ១ ។ វារៈ ៣ ដោយបទដែលគួររាប់ ។ នសាសវនុកនិទស្សនអប្បដិយមូល មានប្រស្នា ៣ ដោយន័យដូចមុន ។

[៤៦៥] ធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការ ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាមិនមាន ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[៤៦៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ១ ។

នអាសវសម្បយុត្តនុកនសនិទស្សនត្តិកៈ

អាសវសម្បយុត្តនុកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៦៧] ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែន ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ប្រកបដោយការ ឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាក អាសវៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប កើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ វារៈ ៣ ដោយបទដែលគួរ រាប់ ។ ក្នុងនអាសវសម្បយុត្តនុកនសនិទស្សនសប្បដិយមូល មានវារៈ ៣ ។

[៤៦៨] ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការ ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនជាមិនមាន ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៦៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

នអាសវសាសវទុកនសនិទស្សនត្តិកៈ

អាសវសាសវទុកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៧០] ធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ តែមិនមែនជាអាសវៈ ប្រកប ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា

អាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ប្រកប
 ដោយអាសវៈតែមិនមែនជាអាសវៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិន
 មែនជាអាសវៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ តាមន័យដែលបានរាប់ហើយ មាន
 វារៈ ៣ ។ ក្នុងនអនាសវៈព្រូវនអនាសវៈនអនិទស្សនសប្បដិយមូល មាន
 វារៈ ៣ ដោយន័យដូចមុន ។

[៤៧១] ធម៌ប្រកបដោយអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ មិនមាន
 ការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអាសវៈ
 ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិងមិនមានការ
 ប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ នអាសវៈព្រូវនអាសវៈ
 សម្បយុត្តទុកៈ បណ្ឌិតមិនបានសំដៅយកក្នុងប្រស្នាទេ ។

អាសវៈវិប្បយុត្តនសាសវៈទុកសនិទស្សនត្ថិកៈ
 អាសវៈវិប្បយុត្តនសាសវៈទុកសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៤៧៣] ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ប្រកប

ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រាសចាក
 អាសវៈទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
 ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ ប្រកបដោយការឃើញនិង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែន
 ជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ តាមន័យដែល
 បានរាប់ហើយ មានវារៈ ៣ ។ ក្នុងអាសវៈវិប្បយុត្តសាសវៈអនិទស្សន-
 អប្បជ័យមូល មានប្រស្នា ៣ ដោយន័យដូចមុន ។

[៤៧៤] ធម៌ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ មិនមាន
 ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ ប្រាសចាកអាសវៈទាំង
 មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះ
 ពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

នោសញ្ញាជនគោត្តកុកុសលិនិទស្សនត្តិកៈ
សញ្ញាជនគោត្តកុកុសលិនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៧៦] ធម៌មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប

ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។ ប្រស្នា ៣ ។

នោគន្ធគោច្ឆកទុក្កកសនិទស្សនត្តិកៈ

គន្ធគោច្ឆកទុក្កកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៧៧] ធម៌មិនមែនជាគន្ធៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាគន្ធៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នោឡុយគោច្ឆកទុក្កកសនិទស្សនត្តិកៈ

ឡុយគោច្ឆកទុក្កកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៧៩] ធម៌មិនមែនជាឡុយៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាឡុយៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៨០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នោយោគគោត្តកទុក្ខកនសនិទស្សនត្តិកៈ

យោគគោត្តកទុក្ខកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៨១] ធម៌មិនមែនជាយោគៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាយោគៈ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៤៨២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នោនីវរណគោត្តកទុក្ខកនសនិទស្សនត្តិកៈ

នីវរណគោត្តកទុក្ខកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៨៣] ធម៌មិនមែនជានីវរណៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជានីវរណៈ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[៤៨៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នោបរាមាសគោត្តកទុក្ខកនសនិទស្សនត្តិកៈ

បរាមាសគោត្តកទុក្ខកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៨៥] ធម៌មិនមែនជាបរាមាសៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប

ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាបរាមាសៈ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៤៨៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសារម្មណាទុកសនិទស្សនត្ថិកៈ

សារម្មណាទុកសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៤៨៧] ធម៌មិនមានអារម្មណ៍ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអារម្មណ៍ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមានអារម្មណ៍ប្រកបដោយការឃើញ និង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ តាមន័យដែលបានរាប់ហើយ មានវារៈ
៣ ។ ក្នុងអនិទស្សនសប្បដិយៈ មានវារៈ ៣ ។

[៤៨៨] ធម៌មិនមានអារម្មណ៍ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះ
ពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអារម្មណ៍ មិនមែនជាមិនមាន
ការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៨៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

នោចិត្តទុក្ខកនសនិទស្សនត្តិកៈ

ចិត្តទុក្ខកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៩០] ធម៌មិនមែនជាចិត្ត ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាចិត្ត មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
១ ។ ធម៌មិនមែនជាចិត្ត ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាចិត្ត មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។
តាមន័យដែលបានរាប់ហើយ មានវារៈ ៣ ។

នចេតសិកទុក្ខកនសនិទស្សនត្តិកៈ

ចេតសិកទុក្ខកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៩១] ធម៌ជាចេតសិក ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាចេតសិក មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៩២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និច្ចសម្បយុត្តុទុក្ខនសនិទស្សនត្តិកៈ

ចិត្តសម្បយុត្តុទុក្ខសនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៩៣] ធម៌ប្រាសចាកចិត្ត ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៩៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និច្ចសំសជ្ជុទុក្ខនសនិទស្សនត្តិកៈ

ចិត្តសំសជ្ជុទុក្ខសនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៩៥] ធម៌ច្រឡកច្រឡំដោយចិត្ត ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនច្រឡកច្រឡំដោយចិត្ត មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៩៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នោចិត្តសមុដ្ឋានទុក្ខនសនិទស្សនត្តិកៈ

ចិត្តសមុដ្ឋានទុក្ខសនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៩៧] ធម៌តាំងឡើងដោយចិត្ត ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ដោយចិត្តសមុដ្ឋានរូប មានវារៈ ៣ ។

នោចិត្តសហភូទុក្ខនសនិទស្សនត្តិកៈ

ចិត្តសហភូទុក្ខសនិទស្សនត្តិកៈ

[៤៩៨] ធម៌មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៤៩៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នោចិត្តានុបរិវត្តិទុក្ខនសនិទស្សនត្តិកៈ

ចិត្តានុបរិវត្តិទុក្ខសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥០០] ធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ប្រកបដោយការឃើញ និង

ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុក្ខនសនិទស្សនត្ថិកៈ

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុក្ខនសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៥០២] ធម៌មិនមែនច្រឡកច្រឡំ តាំងឡើងដោយចិត្ត ប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនច្រឡកច្រឡំ
តាំងឡើងដោយចិត្ត មិនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហកុទុក្ខនសនិទស្សនត្ថិកៈ

ចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានសហកុទុក្ខនសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៥០៤] ធម៌មិនមែនច្រឡកច្រឡំ តាំងឡើង កើតជាមួយនឹងចិត្តប្រកប
ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនច្រឡក

ច្រឡំ តាំងឡើងកើតជាមួយនឹងចិត្ត មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥០៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

និវត្តសំសជ្ជសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិទុក្ខនសនិទស្សនត្តិកៈ

ចិត្តសំសជ្ជសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិទុក្ខនសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥០៦] ធម៌មិនមែនច្រឡុកច្រឡំ តាំងឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត
ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនច្រឡុកច្រឡំ តាំងឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥០៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នអជ្ឈត្តិកទុក្ខនសនិទស្សនត្តិកៈ

អជ្ឈត្តិកទុក្ខនសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥០៨] ធម៌ជាខាងក្រៅ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាខាងក្នុង មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ

១ ។ ធម៌ជាខាងក្រៅ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាខាងក្រៅ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។
តាមន័យដែលបានរាប់ហើយ មានវារៈ ៣ ។

នឌុបាណាទុកសនិទស្សនត្ថិកៈ

ឌុបាណាទុកសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៥០៩] ធម៌ជាឌុបាណា ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាឌុបាណា មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥១០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

នឌុបាទិន្នទុកសនិទស្សនត្ថិកៈ

ឌុបាទិន្នទុកសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៥១១] ធម៌មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់
យកហើយ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម កាន់យក

ហើយមិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥១២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នោឧទានគោត្តកុកុសលសនិទស្សនត្តិកៈ

ឧទានគោត្តកុកុសលសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥១៣] ធម៌មិនមែនជាឧបាទាន ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាឧបាទាន មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥១៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នោកិលេសគោត្តកុកុសលសនិទស្សនត្តិកៈ

កិលេសគោត្តកុកុសលសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥១៥] ធម៌មិនមែនជាកិលេស ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកិលេស មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥១៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និទស្សនេនបហាតត្ថទុក្ខនិទស្សនត្ថិកៈ

និទស្សនេនបហាតត្ថទុក្ខសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៥១៧] ធម៌មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ប្រកបដោយការឃើញ និង ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិន មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និការវនាយបហាតត្ថទុក្ខនិទស្សនត្ថិកៈ

និការវនាយបហាតត្ថទុក្ខសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៥១៩] ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយការវនា ប្រកបដោយការឃើញនិង ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយការវនា មិន មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុនសនិទស្សនត្តិកៈ

និទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥២១] ធម៌មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មានហេតុដែលមិន
ត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និកាវនាយបហាតព្វហេតុកុកុនសនិទស្សនត្តិកៈ

និកាវនាយបហាតព្វហេតុកុកុសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥២៣] ធម៌មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយការវនា ប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មានហេតុដែលមិនត្រូវ
លះដោយការវនា មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥២៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសវិតក្កទុក្ខនសនិទស្សនត្តិកៈ

សវិតក្កទុក្ខសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥២៥] ធម៌មិនមានវិតក្កៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៥២៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសវិចារទុក្ខនសនិទស្សនត្តិកៈ

សវិចារទុក្ខសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥២៧] ធម៌មិនមានវិចារៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៥២៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសប្បីតិកទុកនសនិទស្សនត្តិកៈ

សប្បីតិកទុកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥២៩] ធម៌មិនមានបីតិ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នបីតិសហគតទុកនសនិទស្សនត្តិកៈ

បីតិសហគតទុកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥៣១] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយបីតិ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[៥៣២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសុខសហគតទុកនសនិទស្សនត្តិកៈ

សុខសហគតទុកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥៣៣] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខ ប្រកបដោយការឃើញ និង

ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខ មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៣៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នឌុបេក្ខាសហគតទុក្ខនសនិទស្សនត្ថិកៈ

ឌុបេក្ខាសហគតទុក្ខសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៥៣៥] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា ប្រកបដោយការឃើញ និង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិន
មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នកាមាវចរទុក្ខនសនិទស្សនត្ថិកៈ

កាមាវចរទុក្ខសនិទស្សនត្ថិកៈ

[៥៣៧] ធម៌មិនមែនជាកាមាវចរៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកាមាវចរៈ មិនមែនប្រកប

ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នរោច្ឆារិយនុកកសនិទស្សនត្តិកៈ

រោច្ឆារិយនុកកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥៣៩] ធម៌មិនមែនជារោច្ឆារិយៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជារោច្ឆារិយៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៤០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នអរោច្ឆារិយនុកកសនិទស្សនត្តិកៈ

អរោច្ឆារិយនុកកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥៤១] ធម៌មិនមែនជាអរោច្ឆារិយៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអរោច្ឆារិយៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ធម៌វិយាបន្នុកុកសនិទស្សនត្តិកៈ

វិយាបន្នុកុកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥៤៣] ធម៌ជាអបរិយាបន្នុៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាវិយាបន្នុៈ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៤៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ធម៌យ្យានិកុកុកសនិទស្សនត្តិកៈ

និយ្យានិកុកុកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥៤៥] ធម៌ជាអនិយ្យានិកៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៤៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និយតទុកនិសនិទស្សនត្តិកៈ

និយតទុកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥៤៧] ធម៌ជាអនិយតៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជានិយតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៤៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

និសឌុត្តរទុកនិសនិទស្សនត្តិកៈ

និសឌុត្តរទុកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥៤៩] ធម៌ប្រកបដោយឌុត្តរៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឌុត្តរៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៥០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

និសរណាទុកនិសនិទស្សនត្តិកៈ

និសរណាទុកសនិទស្សនត្តិកៈ

[៥៥១] ធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ

ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកប
 ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការឃើញ និង
 ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិន
 មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិន
 មានរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៥២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ក្នុងអនិទស្សនសប្បដិយៈ
 មានវារៈ ៣ ។

[៥៥៣] ធម៌មិនមានរណៈ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញនិង
 មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៥៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៥៥៥] ធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកប

ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[៥៥៦] ធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះនរណាម្នាក់ម្យ៉ាងមានវារៈ ៣ ។

[៥៥៧] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៥៥៨] ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះនរណាម្នាក់ម្យ៉ាង ។
សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី
សម្បយុត្តវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៥៦០] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ... ។

[៥៦១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ
២ ក្នុងអវិតតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនីយានុ-
លោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ បណ្ឌិតរាប់ហើយ
យ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនោះឯង ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោមទុកត្តិកប្បជ្ជាន ។

នកុសលត្តិកហោតុទុកៈ

កុសលត្តិកហោតុទុកៈ

[៥៦២] ធម៌អកុសល ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌អព្យា-
ក្រិត ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌អកុសល ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌អព្យាក្រិត ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌អកុសល ជាហេតុ
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រិត មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌អកុសល ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា

អព្យាក្រឹត មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជា
 អកុសល ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ
 ផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាកុសល ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអ-
 កុសល មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាហេតុផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាហេតុ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែន
 ជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៥៦៤] ធម៌ជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ធម៌ជាកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអព្យា-
 ក្រឹត មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជា
 មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌
 ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ធម៌ជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនជាមិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹត
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង... មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមែន
 ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៥៦៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ។

នកុសលត្ថកនសហេតុកុកុកៈ

កុសលត្ថកសហេតុកុកុកៈ

[៥៦៦] ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជា
 អព្យាក្រឹត ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអកុ-

សាល ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែន
 ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអកុសល
 ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 ហេតុផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនប្រកបដោយហេតុផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយហេតុផង មិនមែនជាអកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥៦៨] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអព្យា-
 ក្រឹត មិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជា
 មិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិន
 មានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុផង
 មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជា
 មិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត

មិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុ
ផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ... ។

[៥៦៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

នកុសលត្ថិកនហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ
កុសលត្ថិកហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[៥៧០] ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិន
មែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអព្យា-
ក្រឹតប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកប
ដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ (បទនេះ) ប្រហែល
គ្នានឹងសហេតុកៈដែរ ។

[៥៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥៧២] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ប្រ-
ហែលគ្នានឹងអហេតុកៈដែរ ។ មានវារៈ ៦ ។

នកុសលត្តិកនិហោតុសហោតុកុណ្ណៈ

កុសលត្តិកនិហោតុសហោតុកុណ្ណៈ

[៥៧៣] ធម៌ជាអកុសល ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាមិនមានហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនជាមិនមានហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ក្នុងធម៌មិនមែនជាអកុសល មានវារៈ ២ ។ ក្នុងធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មានវារៈ ១ ។ លើកទី ១ មានវារៈ ២ តាមន័យ ដែលបានរាប់ហើយ ។ លើកទី ២ មានវារៈ ១ តាមន័យដែលបានរាប់ហើយ ។ លើកទី ៣ មានវារៈ ១ តាមន័យដែលបានរាប់ហើយ ។ ប្រស្នា ៧ មានក្នុងបទទាំងពួង ។

[៥៧៤] ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយហេតុផល មិនមែនជាហេតុផល អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានហេតុផល មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ប្រហែលគ្នានឹងហេតុចេរ្តិ៍សហោតុកៈដែរ ។ មានវារៈ ៧ ។

នកុសលត្តិកនិហោតុសហោតុសម្បយុត្តិកុណ្ណៈ

កុសលត្តិកនិហោតុសហោតុសម្បយុត្តិកុណ្ណៈ

[៥៧៥] ធម៌ជាអកុសល ជាហេតុផល ប្រកបដោយហេតុផល អា-

ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុផល មិនមែនប្រាសចាក
ហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៥៧៧] ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយហេតុផល មិនមែនជាហេតុផល
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រាសចាកហេតុផល មិនមែនជា
មិនមែនជាហេតុផល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នកុសលត្ថិកនហោតុនសហោតុកុកុកៈ

កុសលត្ថិកនហោតុសហោតុកុកុកៈ

[៥៧៩] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ អា-
ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយ
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៨០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៥៨១] ធម៌ជាអកុសល មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមានហេតុ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ តាមន័យដែលបានរាប់ហើយ
មានវារៈ ១ ។ ប្រស្នា ៣ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាហេតុទាំងមិន

មានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាហេតុទាំងមិន
មានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

នកុសលត្តិកនិសប្បច្ច័យទុក្ខៈ

កុសលត្តិកនិសប្បច្ច័យទុក្ខៈ

[៥៨៣] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយបច្ច័យ ជា
បច្ច័យនៃធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។ មាន
វារៈ ៦ ។ សន្និធាធម៌ ប្រហែលគ្នានឹងនិសប្បច្ច័យធម៌ដែរ ។

នកុសលត្តិកនិសនិទស្សនទុក្ខៈ

កុសលត្តិកនិសនិទស្សនទុក្ខៈ

[៥៨៤] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយការឃើញ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥៨៦] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ជាបច្ច័យ

នៃធម៌ជាកុសល មិនមានការឃើញ ដោយអារម្មណ៍ប្បច្ច័យ ។ ប្រស្នា ៩
បណ្ឌិតគប្បីធ្វើ ។

នកុសលត្តិកនសប្បជ័យទុក្ខៈ

កុសលត្តិកសប្បជ័យទុក្ខៈ

[៥៨៧] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥៨៩] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៥៩០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នកុសលត្តិកន្ធិប្បិទុក្ខៈ

កុសលត្តិកន្ធិប្បិទុក្ខៈ

[៥៩១] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មានរូប អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល
មិនមែនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៥៧៣] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមានរូប អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នកុសលត្តិកនលោកិយទុក្ខៈ

កុសលត្តិកលោកិយទុក្ខៈ

[៥៧៥] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាលោកិយ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៥៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៥៧៧] ធម៌ ជាកុសល ជាលោកុត្តរៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ... ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាលោកុត្តរៈ... ។ បញ្ហាទាំង ៦ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ។

នកុសលត្តិកនកេនចិវិញ្ញេយ្យទុក្ខៈ

កុសលត្តិកកេនចិវិញ្ញេយ្យទុក្ខៈ

[៥៧៨] ធម៌ជាកុសល ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ

អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៥៩៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៨ ។

[៦០០] ធម៌អកុសល ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៨ ។

នកុសលត្ថិកអាសវទុក្ខៈ

កុសលត្ថិកអាសវទុក្ខៈ

[៦០២] ធម៌អកុសល ជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៦០៤] ធម៌អកុសល មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦០៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

នកុសលត្តិកនិសាសវដ្ឋកៈ

កុសលត្តិកនិសាសវដ្ឋកៈ

[៦០៦] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៦០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

នកុសលត្តិកនិសាសវសម្បយុត្តិកៈ

កុសលត្តិកនិសាសវសម្បយុត្តិកៈ

[៦០៨] ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៦០៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦១០] ធម៌ជាកុសល ប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។ មានវារៈ ៩ ។

នកុសលត្តិកនិកាយាសវសាសវទុក្ខៈ

កុសលត្តិកនិកាយាសវសាសវទុក្ខៈ

[៦១១] ធម៌ជាអកុសល ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦១៣] ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានអាសវៈទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦១៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នកុសលត្តិកនិកាយាសវសាសវសម្បយុត្តទុក្ខៈ

កុសលត្តិកនិកាយាសវសាសវសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[៦១៥] ធម៌ជាអកុសល ជាអាសវៈទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអាសវៈទាំងមិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦១៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦១៧] ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយអាសវៈទាំងមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែន

ជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ មានវារៈ ៣ ។

នកុសលត្តិកអាសវិប្បយុត្តសាសវទុក្ខៈ
កុសលត្តិកអាសវិប្បយុត្តសាសវទុក្ខៈ

[៦១៨] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

នកុសលត្តិកសត្តតោច្ឆកទុក្ខៈ
កុសលត្តិកសត្តតោច្ឆកទុក្ខៈ

[៦២០] ធម៌ជាកុសល ជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាកុសល ជាគន្លុះ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាគន្លុះ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាកុសល ជាឱយៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាឱយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាកុសល ជាយោគៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន

ជាយោគៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ជាអកុសល ជានីវរណៈ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជានីវរណៈ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ជាអកុសល ជាបរមាសៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនជាបរមាសៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌
 ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
 មិនមែនប្រកបដោយអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ បេ ។

នកុសលត្ថិកនកាមាវចរទុកៈ

កុសលត្ថិកកាមាវចរទុកៈ

[៦២១] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាកាមាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាកុសល មិនមែនជាកាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

[៦២២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៦២៣] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាកាមាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាកាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ ។

[៦២៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នកុសលត្ថិកន្ធជារាវចរទុក្ខៈ

កុសលត្ថិករាវចរទុក្ខៈ

[៦២៥] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាអរាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាអរាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៦២៧] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាអរាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាអរាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[៦២៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៦២៩] ធម៌ជាកុសល ជាអរាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាអរាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នកុសលត្ថិកនអរាវចរទុក្ខៈ

កុសលត្ថិកអរាវចរទុក្ខៈ

[៦៣១] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាអរាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាអរាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៣២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

នកុសលត្ថិកនបរិយាបន្នុក្កៈ

កុសលត្ថិកបរិយាបន្នុក្កៈ

[៦៣៣] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាបរិយាបន្នុៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ជាកុសលមិនមែនជាបរិយាបន្នុៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌
ជាអព្យាក្រឹត ជាបរិយាបន្នុៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ជាបរិយាបន្នុៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជា
បរិយាបន្នុៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាបរិយាបន្នុៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៣៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៦៣៥] ធម៌ជាកុសល ជាអបរិយាបន្នុៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាអបរិយាបន្នុៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ... ធម៌
ជាអព្យាក្រឹត ជាអបរិយាបន្នុៈ... មានវារៈ ២ ។ ក្នុងអកុសលមូល មាន
វារៈ ២ ។ ក្នុងទុកមូល មានវារៈ ២ ។

[៦៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

នកុសលត្ថិកននិយ្យានិកទុក្កៈ

កុសលត្ថិកនិយ្យានិកទុក្កៈ

[៦៣៧] ធម៌ជាកុសល ជានិយ្យានិកៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជានិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ មាន

វារៈ ៣ ។

[៦៣៨] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាអនិយ្យានិកៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ជាអកុសល មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាអនិយ្យានិកៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត
មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៣៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នកុសលត្តិកនិយមតទុកៈ

កុសលត្តិកនិយមតទុកៈ

[៦៤០] ធម៌ជាកុសលទៀង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល មិន
មែនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ (បទនេះ) មានសេចក្តី
ប្រហែលគ្នានឹងអបរិយាបន្នៈដែរ ។ មានបញ្ហា ៦ ។

[៦៤១] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុ-
សល មិនមែនជាមិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ជា
អព្យាក្រឹត មិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិន
ទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនទៀង
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាមិនទៀង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

នកុសលត្ថិកនសឧត្តរទុក្ខៈ

កុសលត្ថិកសឧត្តរទុក្ខៈ

[៦៤៣] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយឧត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយឧត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជា
អព្យាក្រឹត ប្រកបដោយឧត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិន
មែនប្រកបដោយឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៤៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

នកុសលត្ថិកនសរណាទុក្ខៈ

កុសលត្ថិកសរណាទុក្ខៈ

[៦៤៥] ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយរណៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៦៤៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៤៧] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាអរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាអរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាអរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាអរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាអរណៈផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាអរណៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ មានវារៈ ៣ ។

នវេទនាត្ថកហេតុទុក្ខៈ

វេទនាត្ថកហេតុទុក្ខៈ

[៦៤៨] ធម៌ប្រកបដោយសុខវេទនា ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន

ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ប្រកបដោយសុខវេទនា ជា
 ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទាំងមិនមែនជាហេតុ
 ផង មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទាំងមិនមែនជាហេតុផង ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ បទទី ២ មានវារៈ ៣ តាម
 បទដែលបណ្ឌិតរាប់ហើយ ។

[៦៤៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

[៦៥០] ធម៌ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
 មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ... បញ្ហា ២ ។ មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខម-
 សុខវេទនា មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ... វារៈ ២ ។ បទទី ១ មានវារៈ ១
 តាមបទដែលបណ្ឌិតរាប់ហើយ ។ បទទី ២ មានវារៈ ១ តាមបទដែល
 បណ្ឌិតរាប់ហើយ ។ បទទី ៣ មានវារៈ ១ តាមបទ ដែលបណ្ឌិតរាប់
 ហើយ ។

[៦៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នវិចារកត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

វិចារកត្តិកហេតុទុក្ខៈ

[៦៥២] ធម៌ជាវិបាក ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ជាវិបាក ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានវិបាកធម៌ ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ជាវិបាក ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ជាវិបាក ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុផង នូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ជាវិបាក ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
 មែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុផង នូវធម៌មិនមែនជាមិនមែន
 ជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ជាវិបាក ជាហេតុ អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាហេតុផង នូវធម៌មិនមែនមានវិបាកជាប្រ-
 ក្រតី មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ
 ១ ។ ធម៌មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ជាហេតុ
 អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក នូវធម៌មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនមាន
 វិបាកធម៌ ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។

[៦៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។

[៦៥៤] ធម៌មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ
 ធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

នុចាទិនុចាទានិយត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

ឌុចាទិនុចាទានិយត្តិកហេតុទុក្ខៈ

[៦៥៦] ធម៌មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៦៥៨] ធម៌មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៥៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ។

នសង្កិល្លសង្កិលេសិកត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

សង្កិល្លសង្កិលេសិកត្តិកហេតុទុក្ខៈ

[៦៦០] ធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់នូវសេចក្តីសៅហ្មង ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែន

ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៦១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

នវិតក្កត្តិកនហោតុទុក្កៈ

វិតក្កត្តិកហោតុទុក្កៈ

[៦៦២] ធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែន ជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៦៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៥ ។

នប័ត្តិកនហោតុទុក្កៈ

ប័ត្តិកហោតុទុក្កៈ

[៦៦៤] ធម៌ប្រកបដោយប័តិ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន ប្រកបដោយប័តិ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
វារៈ ២៨ ។

និទស្សនត្ថកនិហោតុទុក្ខៈ

និទស្សនត្ថកនិហោតុទុក្ខៈ

[៦៦៥] ធម៌ដែលត្រូវលះដោយការវិនា ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

និទស្សនេនបហាតត្ថហោតុកត្ថកនិហោតុទុក្ខៈ

និទស្សនេនបហាតត្ថហោតុកត្ថកនិហោតុទុក្ខៈ

[៦៦៧] ធម៌មានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា ជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនជាហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៦៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៦៦៩] ធម៌ដល់នូវការសន្យាកត្តនឡើង ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្យាកត្តនឡើង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

នសេក្ខត្តិកនិហោតទុក្ខៈ

សេក្ខត្តិកនិហោតទុក្ខៈ

[៦៧១] ធម៌ជាអសេក្ខៈ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាសេក្ខៈ
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នបរិត្តត្តិកនិហោតទុក្ខៈ

បរិត្តត្តិកនិហោតទុក្ខៈ

[៦៧៣] ធម៌ដែលដល់នូវសភាពធំ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
មានសភាពតូចត្រូវ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។

នបរិត្តារម្មណត្តិកនិហោតទុក្ខៈ

បរិត្តារម្មណត្តិកនិហោតទុក្ខៈ

[៦៧៥] ធម៌មានអារម្មណ៍តូចត្រូវ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
មានអារម្មណ៍តូចត្រូវ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៣ ។

នហ៍នត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

ហ៍នត្តិកហេតុទុក្ខៈ

[៦៧៧] ធម៌ជាកណ្តាល ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនថាកទាប
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នមិច្ឆត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

មិច្ឆត្តិកហេតុទុក្ខៈ

[៦៧៩] ធម៌មានសភាពត្រូវនឹងឡើង ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនមានសភាពខុសនឹងឡើង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៦៨០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នមគ្គារម្មណត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

មគ្គារម្មណត្តិកហេតុទុក្ខៈ

[៦៨១] ធម៌ជាមគ្គ ជាហេតុ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមាន
មគ្គជាអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១០ ។

នឡប្បន្នត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

ឡប្បន្នត្តិកហេតុទុក្ខៈ

[៦៨៣] ធម៌មិនមែនជាមិនទាន់កើតឡើង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ដែលកើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនកើតឡើង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ដែលកើតឡើងហើយ មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៨៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នអត្ថត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

អត្ថត្តិកហេតុទុក្ខៈ

[៦៨៥] ធម៌មិនមែនជាអតីត មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាអនាគត មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាបច្ចុប្បន្ន មិនមែនជាហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៨៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នអភិការម្មណាតិកនហេតុទុក្ខៈ

អភិការម្មណាតិកហេតុទុក្ខៈ

[៦៨៧] ធម៌មានអារម្មណ៍ជាអនាគត ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៦៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៧ ។

នអជ្ឈត្តតិកនហេតុទុក្ខៈ

អជ្ឈត្តតិកហេតុទុក្ខៈ

[៦៨៩] ធម៌ជាខាងក្រៅ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាខាង
ក្នុង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាខាងក្នុង
ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៩០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

នអជ្ឈត្តារម្មណាតិកនហេតុទុក្ខៈ

អជ្ឈត្តារម្មណាតិកហេតុទុក្ខៈ

[៦៩១] ធម៌មានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិន

មែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៩២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

នសនិទស្សនត្តិកនហេតុទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកហេតុទុក្ខៈ

[៦៩៣] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៦៩៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៦៩៥] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

តុប្បច្ច័យ ធម៌មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
 ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
 ធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ច័យ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ
 មានមូល ៣ ឯបញ្ហា ២១ បណ្ឌិតគប្បីធ្វើចុះ ។

នសនិទស្សនត្តិកនសហោតុកនុក្ករៈ

សនិទស្សនត្តិកសហោតុកនុក្ករៈ

[៦៩៦] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកប
 ដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយ
 ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះ
 ពាល់ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៦៩៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៦៩៨] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
 មានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
 ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ

មានវារៈ ៧ ។ ធម៌មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមាន
ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៧ ។

[៦៩៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនហោតុសម្បយុត្តន្តកៈ
សនិទស្សនត្តិកហោតុសម្បយុត្តន្តកៈ

[៧០០] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយ
ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧០២] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាស
ចាកហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនហោតុសហោតុកុណ្ណៈ

សនិទស្សនត្តិកហោតុសហោតុកុណ្ណៈ

[៧០៤] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាហេតុ ទាំង
ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧០៦] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយ
ហេតុទាំងមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនហោតុហោតុសម្បយុត្តុកុណ្ណៈ

សនិទស្សនត្តិកហោតុហោតុសម្បយុត្តុកុណ្ណៈ

[៧០៨] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាហេតុ
ទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧០៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧១០] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្ថិកនហោតុនសហោតុកុណ្ណៈ

សនិទស្សនត្ថិកហោតុសហោតុកុណ្ណៈ

[៧១២] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧១៤] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនសនិទស្សនទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកសនិទស្សនទុក្ខៈ

[៧១៦] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ប្រកបដោយការឃើញ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

នសនិទស្សនត្តិកនសប្បជ័យទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកសប្បជ័យទុក្ខៈ

[៧១៨] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៧២០] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧២១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិករ្យបីទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិករ្យបីទុក្ខៈ

[៧២២] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មានរូប អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧២៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

[៧២៤] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមានរូប អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧២៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនលោកិយទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកលោកិយទុក្ខៈ

[៧២៦] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាលោកិយ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់មិនមែនជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាលោកិយ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់មិនមែនជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនកេនចិវិញ្ញេយ្យទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកកេនចិវិញ្ញេយ្យទុក្ខៈ

[៧២៨] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដែលមិនត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៥ ។

[៧៣០] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយ

ការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដែលមិនមែនជាមិនត្រូវដឹងដោយ
វិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៣១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣៥ ។

នសនិទស្សនត្តិករោអាសវុទ្ធកៈ

សនិទស្សនត្តិករោអាសវុទ្ធកៈ

[៧៣២] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈ
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៣៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៣៤] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់មិន
មែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[៧៣៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនសាសវទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកសាសវទុក្ខៈ

[៧៣៦] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកអាសវសម្បយុត្តទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកអាសវសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[៧៣៨] ធម៌មិនមានការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រកប
ដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៧៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤០] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។ វារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនអាសវសាសវទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកអាសវសាសវទុក្ខៈ

[៧៤១] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈ
ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤៣] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
ប្រកបដោយអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនអាសវអាសវសម្បយុត្តទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកអាសវអាសវសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[៧៤៥] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអាសវៈ
ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាក
អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤៧] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយ អាសវៈ ទាំងមិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈទាំងមិនមែន ជាមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកអាសវវិប្បយុត្តនសាសវទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកអាសវវិប្បយុត្តសាសវទុក្ខៈ

[៧៤៩] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកប ដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិន មែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ វារៈ ២១ ។

[៧៥០] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រាសចាក អាសវៈ ទាំងមិនមានអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិន មានអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនោសញ្ញាជនគោច្ឆកទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកសញ្ញាជនគោច្ឆកទុក្ខៈ

[៧៥២] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាសញ្ញាជនៈ
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនោគន្ធគោច្ឆកទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកគន្ធគោច្ឆកទុក្ខៈ

[៧៥៤] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាគន្ធាៈ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនជាគន្ធាៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យមានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនោឱ្យគោច្ឆកទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកឱ្យគោច្ឆកទុក្ខៈ

[៧៥៦] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាឱ្យៈ
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់

មិនមែនជាឱ្យ: ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៥៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារ: ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនោយោគនោច្ឆកទុក្ខ:

សនិទស្សនត្តិកយោគនោច្ឆកទុក្ខ:

[៧៥៨] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាយោគ: អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាយោគ: ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារ: ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនោនីវរណនោច្ឆកទុក្ខ:

សនិទស្សនត្តិកនីវរណនោច្ឆកទុក្ខ:

[៧៦០] ធម៌មិនមានការឃើញនិង មិនមានការប៉ះពាល់ ជានីវរណ: អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជានីវរណ: ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៦១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារ: ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនោបរាមាសគោត្តកនុក្ក:

សនិទស្សនត្តិកបរាមាសគោត្តកនុក្ក:

[៧៦២] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាបរាមាសៈ
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនជាបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៦៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនសារម្មណានុក្ក:

សនិទស្សនត្តិកសារម្មណានុក្ក:

[៧៦៤] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកប
ដោយអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៦៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦៦] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មានអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[៧៦៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកចិត្តទុក្ខៈ

[៧៦៨] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៦៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧០] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៧១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនចេតសិកទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកចេតសិកទុក្ខៈ

[៧៧២] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧៤] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមានចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប

ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនិច្ចសម្បយុត្តនុកៈ

សនិទស្សនត្តិកនិច្ចសម្បយុត្តនុកៈ

[៧៧៦] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧៨] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រាសចាកចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនិច្ចសំសដ្ឋនុកៈ

សនិទស្សនត្តិកនិច្ចសំសដ្ឋនុកៈ

[៧៨០] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ច្រឡំ ច្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនច្រឡំច្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៨១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៨២] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ប្រាសចាកការច្រឡំច្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រាសចាកការច្រឡំច្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៨៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនិច្ចសមដ្ឋាននុកៈ

សនិទស្សនត្តិកនិច្ចសមដ្ឋាននុកៈ

[៧៨៤] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ តាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

[៧៨៦] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្ថិកនោចិត្តសហភុទុក្កៈ

សនិទស្សនត្ថិកចិត្តសហភុទុក្កៈ

[៧៨៨] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៨៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧៩០] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៩១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តានុបវរវត្តិទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកចិត្តានុបវរវត្តិទុក្ខៈ

[៧៩២] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៩៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[៧៩៤] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៩៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានទុក្ខៈ

[៧៩៦] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ច្រឡំក្រឡំ និងតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនច្រឡំក្រឡំនិងតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៩៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧៩៨] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនច្រឡកច្រឡំ និងតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនច្រឡកច្រឡំនិងតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៩៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនាចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានសហភូទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានសហភូទុក្ខៈ

[៨០០] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ច្រឡកច្រឡំ តាំងឡើងនិងកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនច្រឡកច្រឡំ តាំងឡើងនិងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៨០២] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនច្រឡកច្រឡំ តាំងឡើងនិងកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនច្រឡកច្រឡំ តាំងឡើងនិងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨០៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនោចិត្តសំសដ្ឋសមដ្ឋានានុបរិវត្តិទុកៈ

សនិទស្សនត្តិកចិត្តសំសដ្ឋសមដ្ឋានានុបរិវត្តិទុកៈ

[៨០៤] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ច្រឡំក្រឡំ តាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការ ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនច្រឡំក្រឡំ តាំងឡើងនិងប្រ- ព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨០៦] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន មែនច្រឡំក្រឡំ តាំងឡើង និងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិន មែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិន ច្រឡំក្រឡំ តាំងឡើងនិងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ- តុប្បច្ច័យ ។

[៨០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនអដ្ឋត្តិកនុកៈ

សនិទស្សនត្តិកអដ្ឋត្តិកនុកៈ

[៨០៨] ធម៌មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាខាង
ក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ មិនមែនជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨០៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១១ ។

[៨១០] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជា
ខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨១១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនឧបាទានុកៈ

សនិទស្សនត្តិកឧបាទានុកៈ

[៨១២] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជា
ឧបាទា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៥ ។

[៨១៤] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាឧបាទា
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់

មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨១៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្ថិកនធុទាទិទ្ធុទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្ថិកធុទាទិទ្ធុទុក្ខៈ

[៨១៦] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដែលមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដែលមិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨១៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្ថិកនោធុទាទានគោច្ឆកទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្ថិកធុទាទានគោច្ឆកទុក្ខៈ

[៨១៨] ធម៌មិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកកិលេសគោដ្ឋកន្ទកៈ

សនិទស្សនត្តិកកិលេសគោដ្ឋកន្ទកៈ

[៨២០] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកននិទស្សនេនបហាតព្វកៈ

សនិទស្សនត្តិកននិទស្សនេនបហាតព្វកៈ

[៨២២] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលត្រូវ លះដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨២៤] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដែល

មិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៨២៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនការវនាយបហាតព្វទុកៈ
សនិទស្សនត្តិកការវនាយបហាតព្វទុកៈ

[៨២៦] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ដែលត្រូវ
លះដោយការវនា ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ ដែលមិនត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៨២៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៣ ។

[៨២៨] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដែល
មិនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដែលមិនមែនជាមិនត្រូវលះដោយការវនា ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ។

[៨២៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនិទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុកៈ

សនិទស្សនត្តិកនិទស្សនេនបហាតព្វហេតុកុកុកៈ

[៨៣០] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មានហេតុ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៣២] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មាន ហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយ ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនត្រូវលះ ដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកការវនាយបហាតព្វហេតុកុកុកៈ

សនិទស្សនត្តិកការវនាយបហាតព្វហេតុកុកុកៈ

[៨៣៤] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មានហេតុ ដែលត្រូវលះដោយការវនា ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយការវនា ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៣៦] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មានហេតុដែលមិនមែនជាមិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនសវិតក្កនុក្ក:

សនិទស្សនត្តិកសវិតក្កនុក្ក:

[៨៣៨] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៤០] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមានវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនសវិចារទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកសវិចារទុក្ខៈ

[៨៤២] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយ
វិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៤៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៤៤] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មានវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមានវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនសប្បីតិកទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកសប្បីតិកទុក្ខៈ

[៨៤៦] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយ
បីតិ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៤៨] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន
មានបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ

ការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៤៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកបីតិសហគតទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកបីតិសហគតទុក្ខៈ

[៨៥០] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៥១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៨៥២] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៥៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនសុខសហគតទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកសុខសហគតទុក្ខៈ

[៨៥៤] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៥៦] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនឧបេក្ខាសហគតទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកឧបេក្ខាសហគតទុក្ខៈ

[៨៥៨] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៥៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៦០] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិន

មិនប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៦១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនកាមាវចរទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកកាមាវចរទុក្ខៈ

[៨៦២] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជា
កាមាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាកាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

[៨៦៤] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មិនមែនជា
កាមាវចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាកាមាវចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៨៦៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកន្ធាវចរទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិក្សចរចរទុក្ខៈ

[៨៦៦] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាប្តូរចរៈ
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់
មិនមែនជាប្តូរចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៦៨] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់មិន
មែនជាប្តូរចរៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាប្តូរចរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៦៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកន្ធាវចរទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិក្សចរចរទុក្ខៈ

[៨៧០] ធម៌ជាអប្តូរចរៈ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអប្តូរចរៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៨៧២] ធម៌មិនមែនជាអប្តូរចរៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប

ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាអរុបាវចរៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនបរិយាបន្ននុកៈ

សនិទស្សនត្តិកបរិយាបន្ននុកៈ

[៨៧៤] ធម៌ជាបរិយាបន្នៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាបរិយាបន្នៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

[៨៧៦] ធម៌ជាអបរិយាបន្នៈ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាអបរិយាបន្នៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៨៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនិយ្យានិកទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកនិយ្យានិកទុក្ខៈ

[៨៧៨] ធម៌ជានិយ្យានិកៈ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជានិយ្យានិកៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិង ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៨៨០] ធម៌ជាអនិយ្យានិកៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអនិយ្យានិកៈ មិនមែនប្រកបដោយ ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនិយ្យតទុក្ខៈ

សនិទស្សនត្តិកនិយ្យតទុក្ខៈ

[៨៨២] ធម៌ជានិយ្យតៈ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជានិយ្យតៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៨៨៤] ធម៌ជាអនិយ្យតៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអនិយ្យតៈ មិនមែនប្រកបដោយការ

ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនសឧត្តរនុកៈ

សនិទស្សនត្តិកសឧត្តរនុកៈ

[៨៨៦] ធម៌ប្រកបដោយឧត្តរៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

[៨៨៨] ធម៌មិនមានឧត្តរៈ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីន័យផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាមិនមានឧត្តរៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៨៨៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនសរណានុកៈ

សនិទស្សនត្តិកសរណានុកៈ

[៨៩០] ធម៌ប្រកបដោយរណៈ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការ

ប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[៨៩១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៣ ។

[៨៩២] ធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ
មានវារៈ ៧ ។ ធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមាន
ការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ
មានវារៈ ៧ ។ ធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិន
មែនជាមិនមានការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៧ ។

[៨៩៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ២១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋប្បយ មាន
វារៈ ២១ ។

ឯសហជាតវារៈដូចគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

[៨៩៤] ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការ

ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌
 មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ ធម៌មិនមែនជាមិន
 មានរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ក្តី
 មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការ
 ប៉ះពាល់ក្តី ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
 ដោយការប៉ះពាល់ ដោយហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[៨៩៥] ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
 និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមានរណៈ មិនមានការឃើញ
 និងមិនមានការប៉ះពាល់ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមាន
 រណៈ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យ
 នៃធម៌មិនមានរណៈ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ដោយអា-
 រម្មណប្បដ្ឋយ ។

[៨៩៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

អនុលោមក្តី បច្ចនីយៈក្តី អនុលោមប្បច្ចនីយៈក្តី បច្ចនី-
 យានុលោមក្តី នៃបញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ ដែលលោក
 រាប់ហើយយ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីរាប់យ៉ាងនោះផងចុះ ។

ចប់ បច្ចនីយានុលោមត្តិកទុកប្បដ្ឋាន ។

បច្ចុនីយានុលោមត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

នកុសលត្ថិកនវេទនាត្ថិកៈ

កុសលត្ថិកវេទនាត្ថិកៈ

[៨៧] ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌
 មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា អា-
 ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយសុខវេទនា អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយ
 សុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនប្រកបដោយសុខ-
 វេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយ
 សុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ជា
 អកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ជា

កុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ជា
 អព្យាក្រឹត ប្រកបដោយសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិន
 មែនប្រកបដោយសុខវេទនាផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 សុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៨៩៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[៨៩៩] ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌មិន
 មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា អា-
 ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា
 ផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនាផង ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[៩០០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៩០១] ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា

អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ជាកុសល ប្រកប
 ដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ជា
 អព្យាក្រឹត ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 អកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
 អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយអទុក្ខម-
 សុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនប្រកបដោយ
 អទុក្ខមសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌
 ជាអកុសល ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនាផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹត
 មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ១ ។ ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា អាស្រ័យ
 នូវធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនាផង មិន
 មែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនាផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយអទុក្ខម-
 សុខវេទនា អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខម-

សុខវេទនាផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយអទុក្ខមសុខវេទនា
ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[៧០២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

នកុសលត្ថកវិចាកត្ថកៈ

កុសលត្ថកវិចាកត្ថកៈ

[៧០៣] វិបាកធម៌ ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាវិបាក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ វិបា-
កធម៌ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាវិបាក
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ វិបាកធម៌ ជាអព្យាក្រឹត
អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាវិបាកផង មិនមែនជាអកុសល
មិនមែនជាវិបាកផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[៧០៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[៧០៥] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាកុសល ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ... ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជាអកុសល ពឹង
ផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ ២ ។ ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី ជា
កុសល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី
ផង មិនមែនជាអកុសល មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតីផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ ២ ។

[៧០៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ ៦ ។

[៧០៧] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាវិបាក ទាំងមិនមែនមានវិបាកជា
ប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក
ទាំងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បិយ ។

[៧០៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ ៦ ។

នកុសលត្តិកនិទានិទ្ធានិទានិយត្តិកៈ

កុសលត្តិកនិទានិទ្ធានិទានិយត្តិកៈ

[៧០៩] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស
មានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ជាអព្យាក្រឹត មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម កាន់
យកហើយ និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ដោយអារម្មណប្បដ្ឋប្បិយ ។

[៧១០] ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋប្បិយ មានវារៈ ៦ ។

[៧១១] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា

ជាដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម
មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧១២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧១៣] ធម៌ជាកុសល មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជា
ដើមមិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិន
មែនជាកុសល មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហាជាដើម មិន
កាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៧១៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

នកុសលត្ថិកនសង្កិល្លសង្កិលេសិកត្ថិកៈ

កុសលត្ថិកសង្កិល្លសង្កិលេសិកត្ថិកៈ

[៧១៥] ធម៌ជាអកុសល ដែលសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅ
ហ្មង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនសៅហ្មងនិងគួរដល់សេចក្តី
សៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ អកុសលទាំងឡាយ មាន
វារៈ ៣ ។

[៧២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧២៤] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមានវិតក្កៈនិងមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ និងមិនមានវិចារៈ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១២ ។

នកុសលត្ថិកនបីតិត្ថិកៈ

កុសលត្ថិកបីតិត្ថិកៈ

[៧២៦] ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយបីតិ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧២៨] ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយសុខ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៣០] ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយឧបេក្ខា អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៧៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

នកុសលត្តិកនិទស្សនត្តិកៈ

កុសលត្តិកនិទស្សនត្តិកៈ

[៩៣២] ធម៌ជាអកុសល ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៣៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៩៣៤] ធម៌ជាអកុសល ដែលត្រូវលះដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៣៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៩៣៦] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែន
ត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិន
មែនជាត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៣៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នកុសលត្តិកនិទស្សនេនបហាតត្ថហេតុកត្តិកៈ

កុសលត្តិកនិទស្សនេនបហាតត្ថហេតុកត្តិកៈ

[៩៣៨] ធម៌ជាអកុសល មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អា-

ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៩៤០] ធម៌អាកុសល មានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា អា-
ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៩៤២] ធម៌អព្យាក្រឹត មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយ
ទស្សនៈ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនត្រូវលះ
ដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៩៤៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នកុសលត្តិកនអាចយគាមិត្តិកៈ

កុសលត្តិកនអាចយគាមិត្តិកៈ

[៩៤៤] ធម៌ជាកុសល ដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៧៤៦] ធម៌ជាកុសល មិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង ពីងផ្អែកនឹង ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៤៨] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង ទាំង មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង ទាំងមិនមែនជាមិន ដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៤៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

នកុសលត្ថិកនសេក្ខត្ថិកៈ

កុសលត្ថិកនសេក្ខត្ថិកៈ

[៧៥០] ធម៌ជាកុសល ជាសេក្ខៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៧៥២] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាអសេក្ខៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជា កុសល មិនមែនជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៥៤] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំងមិនមែន ជាអសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

នកុសលត្ថិកនបរិត្តត្ថិកៈ

កុសលត្ថិកបរិត្តត្ថិកៈ

[៧៥៦] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មានសភាពតូចឆ្មារ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន ជាកុសល មិនមែនមានសភាពតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៥៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[៧៥៨] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ដល់នូវសភាពដ៏ធំ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន មែនជាកុសល មិនមែនដល់នូវសភាពដ៏ធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ- តុប្បច្ច័យ ។

[៧៥៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦០] ធម៌ជាកុសល ប្រមាណមិនបាន អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជា កុសល មិនមែនជាប្រមាណមិនបាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

នកុសលត្តិកនបរិត្តារម្មណត្តិកៈ

កុសលត្តិកបរិត្តារម្មណត្តិកៈ

[៧៦២] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មានអារម្មណ៍តូចច្នារ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចច្នារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៧៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៦៤] ធម៌ជាកុសល មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពដ៏ធំ ពីងផ្អែកនឹង
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពដ៏ធំ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៦៦] ធម៌ជាកុសល មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ពីងផ្អែកនឹង
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

នកុសលត្តិកនហ៊ានត្តិកៈ

កុសលត្តិកហ៊ានត្តិកៈ

[៧៦៨] ធម៌ជាអកុសល ដ៏ថោកទាប ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនថោកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៦៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧០] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាកណ្តាល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាកណ្តាល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[៧៧២] ធម៌ជាកុសលដ៏ឧត្តម ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនឧត្តម ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

នកុសលត្តិកមិច្ឆត្តិកៈ

កុសលត្តិកមិច្ឆត្តិកៈ

[៧៧៤] ធម៌អកុសល មានសភាពខុសនឹងទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧៦] ធម៌ជាកុសល មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧៨] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
កុសល មិនមែនជាមិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

នកុសលត្ថិកនមគ្គារម្មណាត្ថិកៈ

កុសលត្ថិកមគ្គារម្មណាត្ថិកៈ

[៧៨០] ធម៌ជាកុសល មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៧៨២] ធម៌ជាកុសល មានមគ្គជាហេតុ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[៧៨៤] ធម៌ជាកុសល មានមគ្គជាអធិបតិ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[៧៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

នកុសលត្តិកនឌប្បន្ទត្តិកៈ

កុសលត្តិកឌប្បន្ទត្តិកៈ

[៧៨៦] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនទាន់កើតឡើង ជាបច្ច័យនៃធម៌
ជាកុសល ដែលកើតឡើងហើយ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៧៨៧] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ។

[៧៨៨] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាបច្ចុប្បន្ន ជាបច្ច័យនៃធម៌
ជាកុសល ជាបច្ចុប្បន្ន ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[៨៨៩] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៨ ។

នកុសលត្តិកនអតិវារម្មណត្តិកៈ

កុសលត្តិកអតិវារម្មណត្តិកៈ

[៧៧០] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មានអារម្មណ៍ជាអតីត អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[៧៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧២] ធម៌ជាកុសល មានអារម្មណ៍ជាអនាគត អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[៧៧៤] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នកុសលត្ថិកនអដ្ឋត្តារម្មណាត្ថិកៈ

កុសលត្ថិកអដ្ឋត្តារម្មណាត្ថិកៈ

[៧៧៦] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[៧៧៨] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[៧៧៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ឧកុសលត្តិកនិទានសុទ្ធិស្សនត្តិកៈ

កុសលត្តិកនិទានសុទ្ធិស្សនត្តិកៈ

[១០០០] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជា
អព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ។ ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជា
អព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ។ ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជា
អព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ១ ។ ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជា
អព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាអព្យាក្រឹត
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើត

ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និង
ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាអព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជា
អកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១០០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[១០០២] ធម៌មិនមានការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជា
អព្យាក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការ
ឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[១០០៤] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាអព្យា-
ក្រឹត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ និង
មិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០០៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នវេទនាត្ថិកកុសលត្ថិកៈ

វេទនាត្ថិកកុសលត្ថិកៈ

[១០០៦] ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌

មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជា
 សុខ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ ធម៌ជាកុសល ប្រកប
 ដោយសុខវេទនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយ
 ទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាកុសល ប្រកប
 ដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជា
 កុសល មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ២ ។ ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែន
 ជាសុខ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយវេទនា មិន
 មែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាកុ-
 សល ប្រកបដោយសុខវេទនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែន
 ប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខមិនមែនជាសុខ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។ បញ្ហាពីរៗ បណ្ឌិតអ្នករាប់គប្បីធ្វើឲ្យជា ៤ ។

[១០០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ។

[១០០៨] ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយសុខវេទនា ពឹងផ្អែកនឹង
 ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
 មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០០៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

[១០១០] ធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា ជាបច្ច័យនៃធម៌ជាអព្យាក្រឹតប្រកបដោយសុខវេទនា ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១០១១] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យមានវារៈ ១៤ ។

និទានត្ថកកុសលត្ថកៈ

វិទានត្ថកកុសលត្ថកៈ

[១០១២] ធម៌ជាកុសល មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០១៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០១៤] ធម៌ជាអកុសល មានវិបាកធម៌ជាប្រក្រតី ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាអកុសល ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០១៦] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាវិបាកទាំងមិនមានវិបាកធម៌ ជាប្រក្រតី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាវិបាក មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នុបាទិនុបាទានិយត្តិកនកុសលត្តិកៈ

ឧបាទិនុបាទានិយត្តិកកុសលត្តិកៈ

[១០១៨] ធម៌ជាកុសល មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើមមិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន ជាកុសល មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមមិនកាន់ យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០១៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០២០] ធម៌ជាអកុសល មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា ជាដើម មិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិន មែនជាអកុសល មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ- តុប្បដ្ឋយ ។

[១០២១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០២២] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មានកម្មប្រកបដោយកិលេសមានតណ្ហា ជាដើម មិនកាន់យក តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌ មិន មែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម កាន់យកនិងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០២៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

នសង្គិលិដ្ឋសង្គិលេសិកត្តិកនកុសលត្តិកៈ

សង្គិលិដ្ឋសង្គិលេសិកត្តិកកុសលត្តិកៈ

[១០២៤] ធម៌ជាកុសល ដែលមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនសៅហ្មង និងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១០២៦] ធម៌ជាអកុសល ដែលសៅហ្មង ទាំងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនសៅហ្មង និងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០២៨] ធម៌ជាអព្យាក្រឹតដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ដែលមិនមែនសៅហ្មង និងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

នវិតកត្តិកនកុសលត្តិកៈ

វិតកត្តិកកុសលត្តិកៈ

[១០៣០] ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកប

ដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៣១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៥ ។

[១០៣២] ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៣៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

[១០៣៤] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមានវិតក្កៈ និងមិនមានវិចារៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ និងប្រកបដោយវិចារៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៣៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

ធម៌តិវ្រឹកកុសលតិវ្រឹកៈ

បីតិវ្រឹកកុសលតិវ្រឹកៈ

[១០៣៦] ធម៌ជាកុសល ប្រកបដោយបីតិ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៣៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១៨ ។

[១០៣៨] ធម៌ជាអកុសល ប្រកបដោយបីតិ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនប្រកបដោយបីតិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៣៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២៨ ។

និទស្សនត្ថិកនកុសលត្ថិកៈ

និទស្សនត្ថិកកុសលត្ថិកៈ

[១០៤០] ធម៌ជាកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៤២] ធម៌ជាអកុសល ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាអកុសល ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១០៤៤] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

និទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកនកុសលត្តិកៈ

និទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកកុសលត្តិកៈ

[១០៤៦] ធម៌ជាកុសល មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៤៨] ធម៌ជាអកុសល មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៤៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១០៥០] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មានហេតុដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា អាស្រ័យនូវធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនមានហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

និទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកនកុសលត្តិកៈ

និទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកកុសលត្តិកៈ

[១០៥២] ធម៌ជាកុសល ដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង ពីងផ្អែកនឹងធម៌

មិនមែនជាកុសល មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុសលឡើង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៥៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[១០៥៤] ធម៌ជាអកុសល ដល់នូវការសន្សំកុសលឡើង ពីងផ្អែកនឹង
ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុសលឡើង ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៥៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០៥៦] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុសលឡើង មិន
មែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុសលឡើង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យា-
ក្រឹត មិនមែនដល់នូវការសន្សំកុសលឡើង ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៥៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

នសេក្ខត្ថកកុសលត្ថកៈ

សេក្ខត្ថកកុសលត្ថកៈ

[១០៥៨] ធម៌ជាកុសល ជាសេក្ខៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាកុសល
មិនមែនជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៦ ។

[១០៦០] ធម៌ជាអកុសល មិនមែនជាសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ

ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៦១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០៦២] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនជាសេក្ខៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៦៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

នបរិត្តត្តិកកុសលត្តិកៈ

បរិត្តត្តិកកុសលត្តិកៈ

[១០៦៤] ធម៌ជាកុសល ដល់នូវសភាពធំ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៦៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

[១០៦៦] ធម៌ជាអកុសល ដែលតូចឆ្មារ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន
ជាអកុសល មិនមែនដល់នូវសភាពធំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៦៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១០៦៨] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ដែលតូចឆ្មារ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនតូចឆ្មារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១០៦៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

នបរិត្តារម្មណាត្តិកនកុសលត្តិកៈ

បរិត្តារម្មណាត្តិកកុសលត្តិកៈ

[១០៧០] ធម៌ជាកុសល មានអារម្មណ៍តូចច្ឆារ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចច្ឆារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៧១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

[១០៧២] ធម៌ជាអកុសល មានអារម្មណ៍តូចច្ឆារ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចច្ឆារ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៧៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១៤ ។

នហ្មិនត្តិកនកុសលត្តិកៈ

ហ្មិនត្តិកកុសលត្តិកៈ

[១០៧៤] ធម៌ជាកុសល ជាកណ្តាល ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនថោកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១០៧៦] ធម៌ជាអកុសល ដ៏ថោកទាប ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជា
អកុសល មិនមែនថោកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១០៧៨] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ជាកណ្តាល អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ជាអព្យាក្រឹត មិនមែនថោកទាប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៧៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

នមិច្ឆត្តត្តិកកុសលត្តិកៈ

មិច្ឆត្តត្តិកកុសលត្តិកៈ

[១០៨០] ធម៌ជាកុសល មានសភាពត្រូវនឹងទៀង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌
មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៨១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១០៨២] ធម៌ជាអកុសល មានសភាពខុសនឹងទៀង ពឹងផ្អែកនឹង
ធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៨៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១០៨៤] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត មិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
អព្យាក្រឹត មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[១០៨៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

នមគ្គារម្មណាត្តិកនកុសលត្តិកៈ

មគ្គារម្មណាត្តិកកុសលត្តិកៈ

[១០៨៦] ធម៌ជាកុសល មានមគ្គជាអារម្មណ៍ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែន
ជាកុសល មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៨៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣៥ ។

មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមានទេ ។

នឧប្បន្នត្តិកនកុសលត្តិកៈ

ឧប្បន្នត្តិកកុសលត្តិកៈ

[១០៨៨] ធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ជាអកុសល ដែលកើតឡើងហើយ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១០៨៩] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១០៧០] ធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ជាអកុសល ដែលកើតឡើងហើយ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១០៧១] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

[១០៧២] ធម៌មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនកើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌ ជាអព្យាក្រឹតដែលកើតឡើងហើយ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១០៧៣] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អតីតត្ថិកៈ ប្រហែលគ្នានឹងឧប្បន្នត្ថិកៈដែរ ។

នអតីតារម្មណាត្ថិកកុសលត្ថិកៈ

អតីតារម្មណាត្ថិកកុសលត្ថិកៈ

[១០៧៤] ធម៌ជាកុសល មានអារម្មណ៍ជាអតីត ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៧៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

[១០៧៦] ធម៌ជាអកុសល មានអារម្មណ៍ជាអតីត ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាអកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១០៧៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នអជ្ឈត្តតិកនកុសលត្តិកៈ

អជ្ឈត្តតិកកុសលត្តិកៈ

[១០៩៨] ធម៌ជាកុសល ខាងក្រៅ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។ ធម៌ជាកុសល ខាង ក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាកុសល មិនមែនខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[១០៩៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ២ ។

[១១០០] ធម៌ជាអកុសល ខាងក្រៅ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជា អកុសល មិនមែនខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[១១០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ២ ។

នអជ្ឈត្តារម្មណត្តិកនកុសលត្តិកៈ

អជ្ឈត្តារម្មណត្តិកកុសលត្តិកៈ

[១១០២] ធម៌ជាកុសល មានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិន មែនជាកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ- តុប្បដ្ឋប្បយ ។

[១១០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៦ ។

[១១០៤] ធម៌ជាអកុសល មានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិន មែនជាអកុសល មិនមែនមានអារម្មណ៍ខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-

តុប្បច្ច័យ ។

[១១០៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

នសនិទស្សនត្តិកនកុសលត្តិកៈ
សនិទស្សនត្តិកកុសលត្តិកៈ

[១១០៦] ធម៌ជាកុសល មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាកុសល មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនមិនមានការឃើញតែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ជាកុសល មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាកុសល មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប ដោយការប៉ះពាល់ផង មិនមែនជាកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១០៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១០៨] ធម៌ជាអកុសល មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាអកុសល មិនមែនជាមិនមានការឃើញ តែប្រកប ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១០៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

[១១១០] ធម៌ជាអព្យាក្រឹត ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាអព្យាក្រឹត មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១១១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៧ ។

នអនិទស្សនសប្បដិយនអព្យាកតម្កល មានវារៈ ៧ ទុកម្កល

មានវារៈ ៧ ដែរ ។ បទទាំងអស់មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្ថិកវេទនាត្ថិកៈ

សនិទស្សនត្ថិកវេទនាត្ថិកៈ

[១១១២] ធម៌ប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមានការឃើញនិងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយសុខវេទនា មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១១១៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

[១១១៤] ធម៌ប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមានការឃើញ និងមិនមាន
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយទុក្ខវេទនា មិនមែនប្រកប
ដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-

តុប្បច្ច័យ ។

[១១១៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១១៦] ធម៌ប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវេទនា មិនមែនជាទុក្ខ មិនមែនជាសុខ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកវិចាកត្តិកៈ

សនិទស្សនត្តិកវិចាកត្តិកៈ

[១១១៨] ធម៌ជាវិបាក មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាវិបាក មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១២០] ធម៌មានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីផ្នែកនឹងធម៌ មិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១២២] ធម៌មិនមែនជាវិបាកនិងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាវិបាក និងមិនមែនមានវិបាកជាប្រក្រតី មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋប្បយ ។

[១១២៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្ថិកនុទាទិន្នាទានិយត្ថិកៈ
សនិទស្សនត្ថិកនុទាទិន្នាទានិយត្ថិកៈ

[១១២៤] ធម៌មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ជាបច្ច័យនៃធម៌មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ដោយអារម្មណប្បដ្ឋប្បយ ។

[១១២៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋប្បយ មានវារៈ ៦ ។

[១១២៦] ធម៌មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ តែជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមកាន់យកហើយ និងជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន

មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១២៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

[១១២៨] ធម៌មានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើម មិន
កាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន មិនមានការឃើញនិង
មិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស
មានតណ្ហាជាដើម មិនកាន់យកហើយ ទាំងមិនជាប្រយោជន៍ដល់ឧបាទាន
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១២៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកត្តិកៈ

សនិទស្សនត្តិកសន្តិលិដ្ឋសន្តិលេសិកត្តិកៈ

[១១៣០] ធម៌ដែលសៅហ្មង និងគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមាន
ការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនសៅហ្មង តែគួរ
ដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះ
ពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៣១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៣២] ធម៌ដែលមិនសៅហ្មង តែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងតែគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៣៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

[១១៣៤] ធម៌មិនសៅហ្មង ទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាមិនសៅហ្មងទាំងមិនគួរដល់សេចក្តីសៅហ្មង មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៣៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកវិតក្កត្តិកៈ

សនិទស្សនត្តិកវិតក្កត្តិកៈ

[១១៣៦] ធម៌ប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈនិងប្រកបដោយវិចារៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៣៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៣៨] ធម៌មិនមានវិតក្កៈ មានត្រឹមតែវិចារៈ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈមានត្រឹមតែវិចារៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៣៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៤០] ធម៌មិនមានវិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានវិតក្កៈ ទាំងមិនមានវិចារៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៤១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនបិវិត្តិកៈ

សនិទស្សនត្តិកបិវិត្តិកៈ

[១១៤២] ធម៌ប្រកបដោយបីតិ មិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយបីតិ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៤៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៤៤] ធម៌ប្រកបដោយសុខ មិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការ

ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយសុខ មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៤៦] ធម៌ប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយឧបេក្ខា មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៤៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្ថិកននស្សនត្ថិកៈ

សនិទស្សនត្ថិកនស្សនត្ថិកៈ

[១១៤៨] ធម៌ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមានការឃើញទាំងមិន
មានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៤៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៥០] ធម៌ដែលត្រូវលះដោយការវនា មិនមានការឃើញ និងមិន
មានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ ដែលមិនត្រូវលះដោយការវនា មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ

ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៥១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១៥២] ធម៌ដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនត្រូវលះដោយ ការវិនា ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនត្រូវលះដោយការវិនា ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៥៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកននស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

សនិទស្សនត្តិកនស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ

[១១៥៤] ធម៌មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនមានការ ឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានហេតុ ដែលត្រូវ លះដោយទស្សនៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះ ពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៥៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១៥៦] ធម៌មានហេតុដែលត្រូវលះដោយការវិនា មិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានហេតុ ដែលត្រូវលះ ដោយការវិនា មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៥៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៥៨] ធម៌មានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ មិនត្រូវលះដោយការវិនា ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានហេតុដែលមិនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទាំងមិនត្រូវលះដោយការវិនា មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនអាចយគាមិត្តិកៈ

សនិទស្សនត្តិកអាចយគាមិត្តិកៈ

[១១៦០] ធម៌ដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើង មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីនផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើង មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៦១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៦២] ធម៌មិនដល់នូវការសន្សំកត្តនឡើង មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីនផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកត្តន

ឡើង មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៦៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៦៤] ធម៌មិនមែនជាដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង ទាំងមិនមែនជា
មិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការ
ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង
ទាំងមិនមែនជាមិនដល់នូវការសន្សំកុំពូនឡើង មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ
និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៦៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនសេក្ខត្តិកៈ

សនិទស្សនត្តិកសេក្ខត្តិកៈ

[១១៦៦] ធម៌ជាសេក្ខៈ មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់
ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាសេក្ខៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៦៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៦៨] ធម៌ជាអសេក្ខៈ មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់
ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាអសេក្ខៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប

ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៦៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៧០] ធម៌មិនមែនជាសេក្ខៈទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ ប្រកបដោយ
ការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែន
ជាសេក្ខៈ ទាំងមិនមែនជាអសេក្ខៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៧១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនបរិត្តត្តិកៈ

សនិទស្សនត្តិកបរិត្តត្តិកៈ

[១១៧២] ធម៌មានសភាពតូចត្នារ ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនមានសភាពតូចត្នារ មិនមែន
ប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

[១១៧៤] ធម៌ដល់នូវសភាពដ៏ធំ មិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការ
ប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនដល់នូវសភាពដ៏ធំ មិនមែនប្រកបដោយ
ការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៧៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៧៦] ធម៌ប្រមាណមិនបាន មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនប្រមាណមិនបាន មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៧៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនបរិត្តារម្មណាត្តិកៈ

សនិទស្សនត្តិកបរិត្តារម្មណាត្តិកៈ

[១១៧៨] ធម៌មានអារម្មណ៍តូចត្រូវ មិនមានការឃើញ ទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនមានអារម្មណ៍តូចត្រូវ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៧៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៨០] ធម៌មានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពដ៏ធំ មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍ដល់នូវសភាពដ៏ធំ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៨១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៨២] ធម៌មានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន មិនមានការឃើញទាំង
មិនមានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនមានអារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន
មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៨៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនហ្មិនត្តិកៈ

សនិទស្សនត្តិកហ្មិនត្តិកៈ

[១១៨៤] ធម៌ថោកទាប មិនមានការឃើញទាំងមិនមានការប៉ះពាល់
ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនថោកទាប មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៨៦] ធម៌ជាកណ្តាល ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ
ការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាកណ្តាល មិនមែនប្រកបដោយការ
ឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២១ ។

[១១៨៨] ធម៌ឧត្តម មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីង
ផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនឧត្តម មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ

ការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៨៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនមិច្ឆត្តត្តិកៈ

សនិទស្សនត្តិកមិច្ឆត្តត្តិកៈ

[១១៩០] ធម៌មានសភាពខុសនឹងទៀង មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនមានសភាពខុសនឹងទៀង មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៩១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៩២] ធម៌មានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនមានសភាពត្រូវនឹងទៀង មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៩៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១១៩៤] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនទៀង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ តែប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនទៀង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១១៩៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២១ ។

នសនិទស្សនត្តិកនមគ្គារម្មណាត្តិកៈ

សនិទស្សនត្តិកមគ្គារម្មណាត្តិកៈ

[១១៩៦] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មានមគ្គជា អារម្មណ៍ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ ការប៉ះពាល់ មិនមែនមានមគ្គជាអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ- តុប្បច្ច័យ ។

[១១៩៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១១៩៨] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មានមគ្គ ជាហេតុ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ ការប៉ះពាល់ មិនមែនមានមគ្គជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១១៩៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១២០០] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មានមគ្គ ជាអធិបតិ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ ការប៉ះពាល់ មិនមែនមានមគ្គជាអធិបតិ ទើបកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២០១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនឌុប្បន្នត្តិកៈ

សនិទស្សនត្តិកឌុប្បន្នត្តិកៈ

[១២០២] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនទាន់កើតឡើងហើយ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ កើតឡើងហើយ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១២០៣] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

នសនិទស្សនត្តិកនអតីតត្តិកៈ

សនិទស្សនត្តិកអតីតត្តិកៈ

[១២០៤] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាបច្ចុប្បន្ន ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ ជាបច្ចុប្បន្ន ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១២០៥] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៦ ។

នសនិទស្សនត្តិកនអតីតារម្មណត្តិកៈ

សនិទស្សនត្តិកអតីតារម្មណត្តិកៈ

[១២០៦] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មានអារម្មណ៍ជាអតីត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកបដោយ

ការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអតីត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១២០៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

[១២០៨] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មានអារម្មណ៍ជាអនាគត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាអនាគត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១២០៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

[១២១០] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាបច្ចុប្បន្ន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១២១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

នសនិទស្សនត្តិកនអដ្ឋត្តារម្មណាត្តិកៈ

សនិទស្សនត្តិកអដ្ឋត្តារម្មណាត្តិកៈ

[១២១២] ធម៌មិនមានការឃើញនិងមិនមានការប៉ះពាល់ មានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ និងប្រកប

ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២១៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១២១៤] ធម៌មិនមានការឃើញ និងមិនមានការប៉ះពាល់ មានអា-
រម្មណ៍ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយការឃើញនិងប្រកប
ដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនមានអារម្មណ៍ជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២១៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី សម្បយុត្តវារៈក្តី
បញ្ញាវារៈក្តី បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារផងចុះ ។

ចប់បច្ចនីយានុលោមត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន ។

បច្ចុទ្ទិយានុលោមទុក្ខទុក្ខប្បដ្ឋាន

និហោតទុក្ខនិសិហោតទុក្ខៈ

ហោតទុក្ខនិសិហោតទុក្ខៈ

[១២១៦] ធម៌ជាហេតុ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
 ជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌
 មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិន
 មែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ធម៌ជាហេតុ
 ប្រកបដោយហេតុក្តី មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុក្តី អាស្រ័យនូវ
 ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អា-
 ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១២១៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៤ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[១២១៨] ធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ
 ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២១៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន
 វារៈ ៦ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

បញ្ហាវារៈ បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារចុះ ។

[១២២០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១២២១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុកនហេតុសម្បយុត្តទុកៈ

ហេតុទុកហេតុសម្បយុត្តទុកៈ

[១២២២] ធម៌ជាហេតុ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២២៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

[១២២៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២២៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និហោតទុកនិហោតសហោតកុទុកៈ

ហោតទុកហោតសហោតកុទុកៈ

[១២២៦] ធម៌ជាហេតុ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២២៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១២២៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយហេតុ ទាំងមិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២២៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

និហោតទុកនិហោតហោតសម្បយុត្តទុកៈ

ហោតទុកហោតហោតសម្បយុត្តទុកៈ

[១២៣០] ធម៌ជាហេតុ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៣១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១២៣២] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយហេតុ ទាំងមិនមែនជា
ហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ

ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២៣៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

នហេតុទុកនហេតុនសហេតុកុកុកៈ

ហេតុទុកនហេតុសហេតុកុកុកៈ

[១២៣៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុតែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនប្រកបដោយ ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២៣៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១២៣៦] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន ហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២៣៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

នហេតុទុកនសប្បដ្ឋយទុកៈ

ហេតុទុកសប្បដ្ឋយទុកៈ

[១២៣៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយបដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ

នៃធម៌ជាហេតុប្រកបដោយបច្ច័យ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១២៣៩] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យមានវារៈ ៣ ។

សន្ធិតៈប្រហែលគ្នានឹងសប្បច្ច័យៈដែរ ។

នហេតុទុក្ខនសនិទស្សនទុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខសនិទស្សនទុក្ខៈ

[១២៤០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយការឃើញ អាស្រ័យនូវ
ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៤១] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១២៤២] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការឃើញ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌ជាហេតុ មិនមានការឃើញ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ ។

[១២៤៣] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនសប្បដិបទុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខសប្បដិបទុក្ខៈ

[១២៤៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យ

នូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២៤៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១២៤៦] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមានការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានការប៉ះពាល់ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២៤៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

នហេតុទុក្ខរូបីទុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខរូបីទុក្ខៈ

[១២៤៨] ធម៌ជាហេតុ មានរូប អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិន
មែនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២៤៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១២៥០] ធម៌ជាហេតុ មិនមានរូប អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាមិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២៥១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនលោកិយទុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខនលោកិយទុក្ខៈ

[១២៥២] ធម៌ជាហេតុ ជាលោកិយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជា ហេតុ ជាលោកិយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា លោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ តាមន័យដែលរាប់មក ហើយ មានវារៈ ៣ ។

[១២៥៣] ធម៌ជាហេតុ ជាលោកុត្តរៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៥៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនកេនចិវិញ្ញាយ្យទុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខនកេនចិវិញ្ញាយ្យទុក្ខៈ

[១២៥៥] ធម៌ជាហេតុ ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ដែលមិនមែនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណ ណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៥៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

[១២៥៧] ធម៌ជាហេតុ ដែលមិនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណា នីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនត្រូវដឹងច្បាស់ដោយ

វិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២៥៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

នហេតុទុកនោអាសវទុកៈ

ហេតុទុកអាសវទុកៈ

[១២៥៩] ធម៌ជាហេតុ ជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ជាហេតុ ជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាហេតុ ជា អាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ជាហេតុ ជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈផង មិនមែនជាមិនមែនជា ហេតុ មិនមែនជាអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១២៦០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[១២៦១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌

មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធម៌ជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈក្តី មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈក្តី អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២៦២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

នហោតុទុក្ខនសាសវៈទុក្ខៈ

ហោតុទុក្ខសាសវៈទុក្ខៈ

[១២៦៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២៦៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នហោតុទុក្ខនិអាសវសម្បយុត្តុទុក្ខៈ

ហោតុទុក្ខនិអាសវសម្បយុត្តុទុក្ខៈ

[១២៦៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយអាសវៈ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៦៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១២៦៧] ធម៌ជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៦៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នហោតុទុក្ខនិអាសវសាសវទុក្ខៈ

ហោតុទុក្ខនិអាសវសាសវទុក្ខៈ

[១២៦៩] ធម៌ជាហេតុ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អា-
ស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនជាមិនមាន
អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៧០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

[១២៧១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយអាសវៈ ទាំងមិនមែន
ជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានអាសវៈ
ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៥ ។

ធម៌ហេតុទុក្ខនិរាសវៈអាសវៈសម្បយុត្តទុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខនិរាសវៈអាសវៈសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[១២៧៣] ធម៌ជាហេតុ ជាអាសវៈ ទាំងប្រកបដោយអាសវៈ អា-
ស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាអាសវៈ ទាំងមិនមែនប្រាសចាក
អាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១២៧៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រកបដោយអាសវៈ ទាំងមិនមែនជា
អាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកអាសវៈ ទាំង
មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និហោតទុក្ខអាសវវិប្បយុត្តសាសវទុក្ខៈ

ហោតទុក្ខអាសវវិប្បយុត្តសាសវទុក្ខៈ

[១២៧៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈ តែប្រកបដោយ
អាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែន
ប្រកបដោយអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១២៧៩] ធម៌ជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមានអាសវៈ ពឹង
ផ្អែកនឹងធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកអាសវៈ និងមិនមែនជាមិនមានអា-
សវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៨០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និហោតទុក្ខនោសញ្ញោជនគោត្តកទុក្ខៈ

ហោតទុក្ខនោសញ្ញោជនគោត្តកទុក្ខៈ

[១២៨១] ធម៌ជាហេតុ ជាសញ្ញោជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនជាសញ្ញោជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និហោតុទុកនោគន្ធគោដ្ឋកទុកៈ

ហោតុទុកគន្ធគោដ្ឋកទុកៈ

[១២៨៣] ធម៌ជាហេតុ ជាគន្ធនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាគន្ធនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២៨៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

និហោតុទុកនោឡិយគោដ្ឋកទុកៈ

ហោតុទុកឡិយគោដ្ឋកទុកៈ

[១២៨៥] ធម៌ជាហេតុ ជាឡិយៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាឡិយៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២៨៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

និហោតុទុកនោយោគគោដ្ឋកទុកៈ

ហោតុទុកយោគគោដ្ឋកទុកៈ

[១២៨៧] ធម៌ជាហេតុ ជាយោគៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាយោគៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១២៨៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

និហោតុទុកនិវរណគោត្តកទុកៈ

ហោតុទុកនិវរណគោត្តកទុកៈ

[១២៨៩] ធម៌ជាហេតុ ជានិវរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជានិវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១២៩០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និហោតុទុកនោបរាមាសគោត្តកទុកៈ

ហោតុទុកបរាមាសគោត្តកទុកៈ

[១២៩១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាបរាមាសៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

មានវារៈ ៣ ។

និហោតុទុកនិសារម្ពណ្ណទុកៈ

ហោតុទុកនិសារម្ពណ្ណទុកៈ

[១២៩២] ធម៌ជាហេតុ ប្រកបដោយអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។ មានវារៈ ៣ ។

[១២៩៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមានអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌

មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។ មានវារៈ ៣ ។

នហោតុទុក្ខនាចិត្តទុក្ខៈ

ហោតុទុក្ខចិត្តទុក្ខៈ

[១២៨៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១២៨៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

[១២៨៦] ធម៌ជាហេតុ មិនមែនជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១២៨៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

នហោតុទុក្ខនចេតសិកទុក្ខៈ

ហោតុទុក្ខចេតសិកទុក្ខៈ

[១២៨៨] ធម៌ជាហេតុ ជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១២៨៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ៣ ។

[១៣០០] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមានចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[១៣០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នហោតុទុក្ខនិវត្តសម្បយុត្តទុក្ខៈ

ហោតុទុក្ខនិវត្តសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[១៣០២] ធម៌ជាហេតុ ប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣០៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៣០៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣០៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នហោតុទុក្ខនោចិត្តសំសដ្ឋទុក្ខៈ

ហោតុទុក្ខនិវត្តសំសដ្ឋទុក្ខៈ

[១៣០៦] ធម៌ជាហេតុ ប្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជា

ហេតុ មិនមែនច្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣០៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៣០៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ប្រាសចាកការច្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រាសចាកការច្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣០៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនោចិត្តសមដ្ឋានទុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខចិត្តសមដ្ឋានទុក្ខៈ

[១៣១០] ធម៌ជាហេតុ តាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣១១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៣១២] ធម៌ជាហេតុ មិនមែនតាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣១៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

និហោតទុក្ខនោចិវិសហាភិទុក្ខ:

ហោតទុក្ខចិវិសហាភិទុក្ខ:

[១៣១៤] ធម៌ជាហេតុ កើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ជាហេតុ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣១៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៣១៦] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ មានវារៈ ៣ ។

និហោតទុក្ខនោចិវិសហាភិទុក្ខ:

ហោតទុក្ខចិវិសហាភិទុក្ខ:

[១៣១៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣១៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

និហោតុទុក្ខនោចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានទុក្ខៈ

ហោតុទុក្ខចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានទុក្ខៈ

[១៣១៩] ធម៌ជាហេតុ ប្រឡំ តាំងឡើងដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រឡំតាំងឡើងដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣២០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៣២១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រឡំ តាំងឡើង ដោយចិត្ត
អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនប្រឡំ តាំងឡើងដោយ
ចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣២២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និហោតុទុក្ខនោចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានសហភូទុក្ខៈ

ហោតុទុក្ខចិត្តសំសជ្ជសមដ្ឋានសហភូទុក្ខៈ

[១៣២៣] ធម៌ជាហេតុ ប្រឡំតាំងឡើងកើតជាមួយនឹងចិត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រឡំតាំងឡើងកើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣២៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៣២៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រឡំ តាំងឡើង កើតជាមួយ
នឹងចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនប្រឡំ តាំងឡើង

កើតជាមួយនឹងចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣២៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនោចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិទុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខចិត្តសំសដ្ឋសមុដ្ឋានានុបរិវត្តិទុក្ខៈ

[១៣២៧] ធម៌ជាហេតុ ច្រឡំតាំងឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត អាស្រ័យ នូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣២៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៣២៩] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនច្រឡំ តាំងឡើង ប្រព្រឹត្តទៅ តាមចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនច្រឡំ តាំង ឡើង ប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៣០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនអដ្ឋត្តិកទុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខអដ្ឋត្តិកទុក្ខៈ

[១៣៣១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាខាងក្នុង អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន

ជាហេតុ មិនមែនជាខាងក្នុង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៣២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៣៣៣] ធម៌ជាហេតុ ជាខាងក្រៅ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាខាងក្រៅ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៣៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនុចាទាទុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខនុចាទាទុក្ខៈ

[១៣៣៥] ធម៌មិនមែនជាហេតុ ជាឧបាទា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន ជាហេតុ មិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៣៣៧] ធម៌ជាហេតុ មិនមែនជាឧបាទា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន ជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាឧបាទា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនុចាទិន្ទទុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខនុចាទិន្ទទុក្ខៈ

[១៣៣៩] ធម៌ជាហេតុ មិនមានកម្មប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហា

ជាដើមកាន់យក អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានកម្ម
ប្រកបដោយកិលេស មានតណ្ហាជាដើមកាន់យក ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៤០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនោឧបាទាននោត្ថកទុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខឧបាទាននោត្ថកទុក្ខៈ

[១៣៤១] ធម៌ជាហេតុ ជាឧបាទាន អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនជាឧបាទាន ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៤២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៩ ។

នហេតុទុក្ខនោកិលេសនោត្ថកទុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខកិលេសនោត្ថកទុក្ខៈ

[១៣៤៣] ធម៌ជាហេតុ ជាកិលេស អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ
មិនមែនកិលេស ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៤៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

និហោតុទុក្ខនិទានសង្ខារនិទានបហាតព្វទុក្ខៈ

ហោតុទុក្ខនិទានសង្ខារនិទានបហាតព្វទុក្ខៈ

[១៣៤៥] ធម៌ជាហេតុត្រូវលះដោយទស្សនៈ ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៤៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៣៤៧] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៤៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

និហោតុទុក្ខនិការវនាយបហាតព្វទុក្ខៈ

ហោតុទុក្ខនិការវនាយបហាតព្វទុក្ខៈ

[១៣៤៩] ធម៌ជាហេតុ ដែលត្រូវលះដោយការវនា ពឹងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៥០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៣៥១] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនត្រូវលះដោយការវនា

ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៥២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខននស្សនេនបហាតព្វហេតុកុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខនស្សនេនបហាតព្វហេតុកុក្ខៈ

[១៣៥៣] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ មានវារៈ ១ ។

[១៣៥៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុដែលត្រូវលះដោយ ទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែន ជាមានហេតុដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៥៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនភាវនាយបហាតព្វហេតុកុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខនភាវនាយបហាតព្វហេតុកុក្ខៈ

[១៣៥៦] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មានហេតុដែលត្រូវលះដោយភាវនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុ ដែលត្រូវលះដោយ

ការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៥៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១៣៥៨] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនមានហេតុត្រូវលះដោយការវនា អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនមានហេតុ ដែលត្រូវលះដោយការវនា ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៥៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នហេតុទុក្ខនសវិតក្កទុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខសវិតក្កទុក្ខៈ

[១៣៦០] ធម៌ជាហេតុប្រកបដោយវិតក្កៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន ជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយវិតក្កៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៦១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សេចក្តីបំប្រញ ក្នុងបច្ច័យទាំងអស់ ។

នហេតុទុក្ខនសវណាទុក្ខៈ

ហេតុទុក្ខសវណាទុក្ខៈ

[១៣៦២] ធម៌ជាហេតុ ប្រកបដោយរណៈ (សកាពលាមក) ពីន

ផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៦៣] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៣៦៤] ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមានរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមានរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជា
ហេតុ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
មិនមែនជាហេតុ មិនមានរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
មិនមានរណៈផង មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមានរណៈផង
ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៦៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសហេតុកកននហេតុកកៈ

សហេតុកកហេតុកកៈ

[១៣៦៦] ធម៌ប្រកបដោយហេតុ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។
ធម៌ប្រកបដោយហេតុ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ
មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ប្រកបដោយ

ហេតុ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជា
ហេតុផង មិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៦៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៣៦៨] ធម៌ប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌
មិនមែនប្រកបដោយហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៦៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នហោតុសម្បយុត្តនកនហោតុនកៈ

ហោតុសម្បយុត្តនកហោតុនកៈ

[១៣៧០] ធម៌ប្រកបដោយហេតុ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនប្រកប
ដោយហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ មាន
វារៈ ៣ ។ ប្រហែលគ្នានឹងសហេតុកទុកៈដែរ ។

នហោតុសហោតុកនកនហោតុនកៈ

ហោតុសហោតុកនកហោតុនកៈ

[១៣៧១] ធម៌ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវ

ធម៌មិនមែនជាហេតុទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៧២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៣៧៣] ធម៌ប្រកបដោយហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៧៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

នហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

ហេតុហេតុសម្បយុត្តទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

[១៣៧៥] ធម៌ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនប្រាសចាកហេតុ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៣៧៧] ធម៌ប្រកបដោយហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៧៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

អន្តិមទុកៈ បណ្ឌិតមិនគប្បីបានទេ ។

នសប្បច្ចយទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

សប្បច្ចយទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

[១៣៧៩] ធម៌ប្រកបដោយបច្ច័យ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន ជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៨០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៣៨១] ធម៌ប្រកបដោយបច្ច័យ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានបច្ច័យ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

សន្ធិតធម៌ ប្រហែលគ្នានឹងសប្បច្ចយធម៌ដែរ ។

នសនិទស្សនទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

សនិទស្សនទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

[១៣៨៣] ធម៌មិនមានការឃើញ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន ប្រកបដោយការឃើញ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៨៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៣៨៥] ធម៌ប្រកបដោយការឃើញ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើត ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៨៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសប្បដិយទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

សប្បដិយទុក្ខហេតុទុក្ខៈ

[១៣៨៧] ធម៌មិនមានការប៉ះពាល់ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន មែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ- តុប្បច្ច័យ ។

[១៣៨៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៣៨៩] ធម៌ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យ នូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើប កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៩០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ន្រប្តីទុកនហេតុទុកៈ

រូប្តីទុកនហេតុទុកៈ

[១៣៧១] ធម៌មិនមានរូប ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនមានរូប មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមានរូប មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមានរូប មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ តាមន័យដែលរាប់មកហើយ មានវារៈ ៣ ។

នលោកិយទុកនហេតុទុកៈ

លោកិយទុកនហេតុទុកៈ

[១៣៧២] ធម៌ជាលោកុត្តរៈ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាលោកិយ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ជាលោកិយ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១៣៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

[១៣៧៤] ធម៌ជាលោកិយ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាលោកិយ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌ជាលោកិយ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ មិនមែនជាមិនមែនហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៣៩៥] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៤ ។

នកេនចិវិញ្ញេយ្យទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

កេនចិវិញ្ញេយ្យទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១៣៩៦] ធម៌ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ ដែលមិនមែនគប្បីដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៩៧] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

[១៣៩៨] ធម៌ដែលគប្បីមិនមែនដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាគប្បីដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៣៩៩] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៩ ។

នោអាសវទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

អាសវទុក្ខនហេតុទុក្ខៈ

[១៤០០] ធម៌ជាអាសវៈ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

ធម៌ជាអាសវៈ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ ធម៌ជាអាសវៈ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១៤០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៥ ។

[១៤០២] ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។ ធម៌មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង មិនមែនជាមិនមែនជាអាសវៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ មានវារៈ ៥ ។

សេចក្តីសង្ខេប ។

នសារម្ពណាទុក្ខនិហេតុទុក្ខៈ

សារម្ពណាទុក្ខនិហេតុទុក្ខៈ

[១៤០៣] ធម៌ប្រកបដោយអារម្មណ៍ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បច្ច័យ ។

[១៤០៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

[១៤០៥] ធម៌ប្រកបដោយអារម្មណ៍ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤០៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

សេចក្តីសន្លេប ។

នសរណាទុក្ខនិហេតុទុក្ខៈ

សរណាទុក្ខនិហេតុទុក្ខៈ

[១៤០៧] ធម៌មិនមានរណៈ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកប
ដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌
ប្រកបដោយរណៈ ជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិន
មែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤០៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[១៤០៩] ធម៌មិនមានរណៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤១០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

សេចក្តីសង្ខេប ។

នសរណាទុក្ខនសហេតុកុក្ខកៈ

សរណាទុក្ខសហេតុកុក្ខកៈ

[១៤១១] ធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤១២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

[១៤១៣] ធម៌មិនមានរណៈ មិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-

តុប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមានរណៈ មិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិន
មានរណៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤១៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

នសរណាទុក្ខនហោតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ

សរណាទុក្ខហោតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ

[១៤១៥] ធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤១៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[១៤១៧] ធម៌មិនមានរណៈ ប្រាសចាកហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រាសចាកហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤១៨] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

នសរណាទុក្ខនិហោតុសហោតុកុទុក្ខៈ

សរណាទុក្ខនិហោតុសហោតុកុទុក្ខៈ

[១៤១៩] ធម៌មិនមានរណៈ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជាហេតុទាំងប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤២០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[១៤២១] ធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។ ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ប្រកបដោយហេតុ ទាំងមិនមែនជាហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាមិនមានហេតុ ទាំងមិនមែនជាមិនមែនជាហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤២២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

ហេតុចេវហេតុសម្បយុត្តទុក្ខៈ មានសេចក្តីសង្ខេប ។

នសរណាទុក្ខនិហោតនសហោតុកុទុក្ខៈ

សរណាទុក្ខនិហោតសហោតុកុទុក្ខៈ

[១៤២៣] ធម៌មិនមានរណៈ មិនមែនជាហេតុ តែប្រកបដោយហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុ និងមិនមែន ប្រកបដោយហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤២៤] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៤២៥] ធម៌មិនមានរណៈ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាមិន មានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ ធម៌មិនមាន រណៈ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមានហេតុ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមាន រណៈ មិនមែនជាហេតុនិងមិនមែនជាមិនមានហេតុ ទើបកើតឡើង ព្រោះ ហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៤២៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

នសរណាទុក្ខនសប្បច្ច័យទុក្ខៈ

សរណាទុក្ខសប្បច្ច័យទុក្ខៈ

[១៤២៧] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយបច្ច័យ (ជាបច្ច័យ) នៃធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយបច្ច័យ ។ បេ មានវារៈ ១ ។

នសរណាទុកនសង្ខតទុកៈ

សរណាទុកសង្ខតទុកៈ

[១៤២៨] ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនសង្ខតៈ ។

សេចក្តីសង្ខេប ។

នសរណាទុកនសនិទស្សនទុកៈ

សរណាទុកសនិទស្សនទុកៈ

[១៤២៩] ធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការឃើញ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការឃើញ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤៣០] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសរណាទុកនសប្បដិបទុកៈ

សរណាទុកសប្បដិបទុកៈ

[១៤៣១] ធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយការប៉ះពាល់ អាស្រ័យនូវ
ធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយការប៉ះពាល់ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤៣២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ៣ ។

នសរណាទុក្ខរូបីទុក្ខ:

សរណាទុក្ខរូបីទុក្ខ:

[១៤៣៣] ធម៌មិនមានរណៈ មានរូប អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកប
ដោយរណៈ មិនមែនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៣៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

[១៤៣៥] ធម៌ប្រកបដោយរណៈ មិនមានរូប ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាមិនមានរូប ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៣៦] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

នសរណាទុក្ខនលោកិយទុក្ខ:

សរណាទុក្ខនលោកិយទុក្ខ:

[១៤៣៧] ធម៌មិនមានរណៈ ជាលោកិយ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
ប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាលោកិយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៣៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១៤៣៩] ធម៌មិនមានរណៈ ជាលោកុត្តរៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាលោកុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៤០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

នសរណាទុកកនកេនចិវិញ្ញាយ្យទុកៈ

សរណាទុកកេនចិវិញ្ញាយ្យទុកៈ

[១៤៤១] ធម៌មិនមានរណៈ ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ ដែលមិនមែនគប្បីដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៤២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៤៤៣] ធម៌មិនមានរណៈ ដែលមិនមែនគប្បីដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកបដោយរណៈ ដែលមិនមែនជាមិនមែនគប្បីដឹងច្បាស់ដោយវិញ្ញាណណានីមួយ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៤៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

នសរណាទុកកនអាសវគោត្តកទុកៈ

សរណាទុកអាសវគោត្តកទុកៈ

[១៤៤៥] ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជាអាសវៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាអាសវៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។
មានវារៈ ១ ។

នសរណាទុក្កនសញ្ញាជនគោត្តកទុក្ក:

សរណាទុក្កសញ្ញាជនគោត្តកទុក្ក:

[១៤៤៦] ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១៤៤៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១ ។

នសរណាទុក្កនគន្ធគោត្តកទុក្ក:

សរណាទុក្កគន្ធគោត្តកទុក្ក:

[១៤៤៨] ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជាគន្ធនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន ជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាគន្ធនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១៤៤៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១ ។

នសរណាទុក្កនឱ្យគោត្តកទុក្ក:

សរណាទុក្កឱ្យគោត្តកទុក្ក:

[១៤៥០] ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជាឱ្យៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន ជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាឱ្យៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាន ។

[១៤៥១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន មានវារៈ ១ ។

នសរណាទុកនយោគគោត្តកទុកៈ

សរណាទុកនយោគគោត្តកទុកៈ

[១៤៥២] ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជាយោគៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាយោគៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៥៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

នសរណាទុកននីវរណគោត្តកទុកៈ

សរណាទុកននីវរណគោត្តកទុកៈ

[១៤៥៤] ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជានីវរណៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែន
ជាមិនមានរណៈ មិនមែនជានីវរណៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៥៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

នសរណាទុកនបរាមាសគោត្តកទុកៈ

សរណាទុកនបរាមាសគោត្តកទុកៈ

[១៤៥៦] ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ជាបរាមាសៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិន
មែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាបរាមាសៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៥៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

នសរណាទុកនសារម្មណាទុកៈ

សរណាទុកសារម្មណាទុកៈ

[១៤៥៨] ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ប្រកបដោយអារម្មណ៍ អាស្រ័យ
នូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយអារម្មណ៍ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។ មានវារៈ ១ ។

[១៤៥៩] ធម៌មិនមានរណៈ មិនមានអារម្មណ៍ អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាមិនមានអារម្មណ៍ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៦០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

នសរណាទុកនចិត្តទុកៈ

សរណាទុកចិត្តទុកៈ

[១៤៦១] ធម៌មិនមានរណៈ ជាចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនប្រកប
ដោយរណៈ មិនមែនជាចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៦២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ សេចក្តីសង្ខេប ។

នសរណាទុក្ខនិចេតសិក្ខនុក្ខ:

សរណាទុក្ខនិចេតសិក្ខនុក្ខ:

[១៤៦៣] ធម៌មិនមានរណៈ ជាចេតសិក អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែន
ប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាចេតសិក ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៦៤] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។

នសរណាទុក្ខនិចិត្តសម្បយុត្តនុក្ខ:

សរណាទុក្ខនិចិត្តសម្បយុត្តនុក្ខ:

[១៤៦៥] ធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ ។ មានវារៈ ២ ។

នសរណាទុក្ខនិចិត្តសំសដ្ឋនុក្ខ:

សរណាទុក្ខនិចិត្តសំសដ្ឋនុក្ខ:

[១៤៦៦] ធម៌មិនមានរណៈ ច្រឡំដោយចិត្ត អាស្រ័យនូវធម៌ មិន
មែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនច្រឡំដោយចិត្ត ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
តុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៦៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ២ ។ បេ។

និសរណាទុកនិស្សនេនបហាតព្វទុកៈ

សរណាទុកនិស្សនេនបហាតព្វទុកៈ

[១៤៦៨] ធម៌ប្រកបដោយរណៈ ដែលត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ដែលមិនមែនត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៦៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

[១៤៧០] ធម៌មិនមានរណៈ ដែលមិនមែនជាត្រូវលះដោយទស្សនៈ អាស្រ័យនូវធម៌ មិនមែនជាមិនមានរណៈ ដែលមិនមែនជាត្រូវលះដោយទស្សនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៧១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។ សេចក្តីសង្ខេប ។

និសរណាទុកនិសឧត្តរទុកៈ

សរណាទុកនិសឧត្តរទុកៈ

[១៤៧២] ធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយឧត្តរៈ អាស្រ័យនូវធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ។

[១៤៧៣] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ។

សហជាតវារៈក្តី បច្ចយវារៈក្តី និស្សយវារៈក្តី សំសដ្ឋវារៈក្តី

សម្បយុត្តវារៈក្តី ប្រហែលគ្នានឹងបដិច្ចវារៈដែរ ។

[១៤៧៤] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយឧត្តរៈ ដោយហេតុប្បច្ច័យ មាន វារៈ ១ ។

[១៤៧៥] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមានរណៈ ប្រកបដោយឧត្តរៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៤៧៦] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មាន វារៈ ១ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។ បេ ។ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន វារៈ ១ ។ បេ ។

[១៤៧៧] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនប្រកបដោយឧត្តរៈ ជាបច្ច័យនៃធម៌មិនមានរណៈ ប្រកបដោយឧត្តរៈ ដោយអារម្មណប្បច្ច័យ... ជាបច្ច័យដោយសហជាតប្បច្ច័យ... ជាបច្ច័យដោយឧប្បនិស្សយប្បច្ច័យ... ជាបច្ច័យដោយបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ ។

[១៤៧៨] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៤៧៩] ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤៨០] ក្នុងអារម្មណប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ ។
បញ្ហាវារៈ ក្នុងកុសលត្តិកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីឲ្យពិស្តារយ៉ាងនោះ

ចុះ ។

[១៤៨១] ធម៌មិនមានរណៈ មិនមែនជាឧត្តរៈ ពីងផ្អែកនឹងធម៌មិនមែន
ប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ។

[១៤៨២] ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ។

[១៤៨៣] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌មិនមានរណៈ ជាអនុត្តរៈ ដោយអនន្តរប្បច្ច័យ ។

[១៤៨៤] ក្នុងអនន្តរប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងសមនន្តរប្បច្ច័យ មាន
វារៈ ១ ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ
១ ក្នុងអាសេវនប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១
ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងវិគតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

[១៤៨៥] ធម៌មិនមែនប្រកបដោយរណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ ជាបច្ច័យ
នៃធម៌មិនមានរណៈ ជាអនុត្តរៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ... ជាបច្ច័យ
ដោយបុរេជាតប្បច្ច័យ ។ ធម៌មិនមែនជាមិនមានរណៈ មិនមែនជាអនុត្តរៈ
ជាបច្ច័យនៃធម៌ មិនមានរណៈ ជាអនុត្តរៈ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៤៨៦] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ក្នុងនអារម្មណប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងនបុរេជាតប្បច្ច័យ
មានវារៈ ២ ក្នុងនោវិគតប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ។

[១៤៨៧] ក្នុងនហេតុប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះឧបនិស្សយប្បច្ច័យ ។

[១៤៨៨] ក្នុងឧបនិស្សយប្បច្ច័យ មានវារៈ ២ ព្រោះនហេតុប្បច្ច័យ
ក្នុងបុរេជាតប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងអវិគ-
តប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ។

បញ្ញាវារៈ ក្នុងកុសលត្ថិកៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត

គប្បីឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ ។

ចប់ បច្ចុនីយានុលោមទុកទុកប្បដ្ឋាន ។

ចប់ បច្ចុនីយានុលោមប្បដ្ឋាន ។

បដ្ឋាន ចាប់ដើមតាំងអំពីអនុលោមទុកត្ថិកប្បដ្ឋាន

ដល់បរិយោសាន ប្រកបដោយកាណវារៈ ៣០ ។

បដ្ឋានប្បករណី បរិច្ចណិប្បណ្ណៈ ។

ចប់ អភិធម្មបិដក ។

បុណ្យណាដ៏ច្រើន ដែលយើងទាំងឡាយ បានកសាងហើយ ទាំង
អម្បាលនេះ សូមទេវតាទាំងឡាយ អនុមោទនានូវបុណ្យនោះ របស់យើង
ទាំងឡាយ ដើម្បីសម្បត្តិសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង សត្វទាំងឡាយ ដែលដល់ហើយ
នូវទុក្ខ សូមឲ្យជាសត្វបាត់ទុក្ខទៅ ដែលដល់ហើយនូវភ័យ សូមឲ្យជាសត្វ
បាត់ភ័យទៅ ដែលដល់ហើយនូវសោក សូមឲ្យជាសត្វបាត់សោកទៅ សូម
ឲ្យសត្វទាំងឡាយ ដល់នូវសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ

អភិធម្មបិដកបដ្ឋាន

៨៥២

គ្រប់ព្រះអង្គ សុទ្ធតែទ្រទ្រង់នូវកម្លាំង ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ក៏មានកម្លាំង
ខ្ញុំសូមចង់នូវការរក្សាដោយធម្មតេជៈនៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនិងព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំង
ឡាយនោះ ដោយប្រការទាំងពួង ។

អដ្ឋកថា

បច្ចុនីយានុលោមប្បដ្ឋាន

ឥឡូវនេះ ដើម្បីសម្តែងបដ្ឋានដែលឈ្មោះថា បច្ចុនីយានុលោម ព្រោះ
ជាបច្ចុនីយៈផង អនុលោមផង នៃធម៌ទាំងឡាយដោយអំណាចការបដិសេធ
បច្ចុយធម៌ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានកុសលធម៌ជាដើម តែមិនបដិសេធភាព
ជាអកុសលជាដើមនៃបច្ចុយុប្បន្នធម៌ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ផ្តើមពាក្យថា
នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បច្ចយា
ជាដើម ។

បណ្តាបទទាំងនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ហាមកាតដែលកុសល ជា
បច្ច័យ ដោយបទថា នកុសលំ ធម្មំ បដិច្ច ទ្រង់អនុញ្ញាតការកើតឡើងនៃ
អកុសល ដោយបទថា អកុសលោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ពិតហើយ ដែល
ឈ្មោះថា នកុសលំ ប្រែថា ធម៌មិនមែនជាកុសល បានដល់ អកុសល
ឬអព្យាកតៈនោះឯង ។ កុសល ឈ្មោះថាធ្វើ នកុសល គឺធម៌មិនមែន
ជាកុសលនោះ ឲ្យជាសហជាតប្បច្ច័យកើតឡើង រមែងមិនមាន ព្រោះហេតុ
នោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចងពាក្យវិសជ្ជនាដោយអំណាចអកុសលនិង
អព្យាកតៈ ក្នុងសេចក្តីនោះ អ្នកសិក្សា គប្បីជ្រាបវិសជ្ជនាអាស្រ័យនកុ-
សលធម៌ យ៉ាងនេះគឺ ខន្ធ ៣ និងរូបដែលមានចិត្តជាសមុដ្ឋាន អាស្រ័យ
កុសលក្ខន្ធ ១ កើតឡើង ។

ឯបញ្ហាថា ធម៌ជាអព្យាក្រឹតកើតឡើងព្រោះហេតុប្បច្ច័យ ទ្រង់វិសជ្ជនា

ទុកស្រេចហើយថា ខន្ធ ៣ ក្តី ចិត្តសម្មជានុរូបក្តី អាស្រ័យនូវខន្ធ ១ ជា វិបាកាព្យាក្រឹតផង ជាកិរិយាព្យាក្រឹតផង កើតឡើង ។ ក្នុងបញ្ញាទាំងអស់ បញ្ញាដែលមិនទាន់បានវិសជ្ជនា រមែងមានវិសជ្ជនាដែលសមដល់អត្ត និង បញ្ញាដែលមានវិសជ្ជនាហើយ មានវិសជ្ជនាដែលមកហើយ ក្នុងបាលីនោះ ឯង ឯវិធីរាប់ប្រភេទនៃវារៈ និងរាប់បច្ច័យក្នុងតិកៈនិងទុកៈនីមួយៗទាំងអស់ អ្នកសិក្សាគប្បីជាបតាមគន្លងរបស់ន័យ ដែលខ្ញុំបានពោលហើយខាងដើម នោះឯង ។

ឯន័យ ៦ ក្នុងធម្មប្បច្ចនីយានុលោមប្បដ្ឋាន ក៏លោកសម្តែងទុកហើយ ដោយគាថា ដែលព្រះអង្គកថាចារ្យពោលទុកក្នុងអង្គកថាថា

ន័យទាំង ៦ គឺតិកប្បដ្ឋានដ៏ប្រសើរ ១ ទុកប្បដ្ឋានដ៏ឧត្តម ១ ទុកត្តិ- កប្បដ្ឋាន ១ តិកទុកប្បដ្ឋាន ១ តិកត្តិកប្បដ្ឋាន ១ ទុកទុកប្បដ្ឋាន ១ ជា ន័យដ៏ជ្រៅក្នុងអនុលោមបច្ចនីយៈ ដូច្នោះ ។

ឈ្មោះថាខ្ញុំសម្តែងហើយ ដោយពាក្យមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ក្នុងអធិការ នេះ អ្នកសិក្សាគប្បីជាបច្ចនីយានុលោមប្បដ្ឋាន ដែលប្រដាប់ដោយន័យ ២៤ ដោយបរិយាយមួយ គឺក្នុងបដ្ឋាននីមួយៗពោលដោយអំណាចនៃបច្ច័យ មាន ៤ ន័យ មានអនុលោមន័យជាដើម ដោយប្រការដូច្នោះ ។

អង្គកថា បច្ចនីយានុលោមប្បដ្ឋាន ចប់

អដ្ឋកថា

មហាបដ្ឋានប្បករណ៍

ក្នុងបដ្ឋាន ៤ មានធម្មានុលោមប្បដ្ឋានជាដើម មាន ៧៦ ន័យ គឺក្នុង
 បដ្ឋាននីមួយៗ មាន ២៤ ន័យ (២៤ គុណនឹង ៤) ដោយប្រការ
 ដូច្នោះ ។ បណ្តាបដ្ឋានទាំងនោះ អ្នកសិក្សាគប្បីជ្រាបមហាបករណ៍ ដែល
 ឈ្មោះថា សមន្តប្បដ្ឋាន ដែលប្រកបដោយន័យ ២៤ នេះ ដោយអំណាច
 ន័យទាំងឡាយ មានតិកទុកប្បដ្ឋានជាដើមនោះឯង ក្នុងបដ្ឋាននីមួយៗ ៦
 ន័យ ដោយមិនចាំបាច់រួមយកន័យរបស់បច្ច័យចូលឡើយ ។

ឯអាចារ្យពួកខ្លះ តាំងមាតិកានៃអារម្មណ៍ ដោយន័យថា កុសលា-
 រម្មណោ ធម្មោ អកុសលារម្មណោ ធម្មោ ជាដើម ហើយសម្តែងអារម្ម-
 ណប្បដ្ឋាន ដោយន័យជាដើមថា ធម៌ដែលមានកុសលជាអារម្មណ៍ ជាបច្ច័យ
 ដល់ធម៌ដែលមានកុសលជាអារម្មណ៍ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ដូច្នោះ ហើយ
 លើកបដ្ឋានឈ្មោះថា ធម្មប្បដ្ឋាន សម្តែងដោយអំណាចនៃផស្សៈជាដើម
 ទៀត តែសេចក្តីនោះ មិនប្រាកដទាំងក្នុងបាលីនិងក្នុងអដ្ឋកថា ព្រោះហេតុ
 នោះ ទើបខ្ញុំមិនពិចារណា (វិភាគ) ក្នុងទីនេះ ក្នុងអដ្ឋកថានេះ អ្នក
 សិក្សាគប្បីជ្រាបថា ខ្ញុំអធិប្បាយចំពោះបាលី ដែលលើកឡើងកាន់សន្តិ
 ហើយប៉ុណ្ណោះ ។

ដោយកុសលចេតនា មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះរបស់ខ្ញុំ ពួកសត្វទាំងឡាយ
 នោះ ដែលសាងកុសលជាដើម វង្វេងហើយក្នុងបច្ច័យការណ៍ តែងមិន

កន្លងសង្សារដែលដេរជាសដោយសេចក្តីទុក្ខជាអនេក ព្រះសាស្តា ជាគ្រូនៃ
 លោក ឈ្មោះក្នុងការចែកបច្ច័យ ទ្រង់អាស្រ័យបច្ច័យាការៈនោះ ដ៏ល្អិត
 ជ្រាលជ្រៅក្រែលែង ជាកុមិ ជាទីសុខទៅនៃពុទ្ធាណា មានកុសលធម៌ ជា
 ដើម ទ្រង់តាំងព្រះហឫទ័យស៊ប់ ប្រកាសព្រះអភិធម្មប្បករណ៍ទី ៧ ឈ្មោះ
 ថា បដ្ឋានឯណាឲ្យពិស្តារដោយន័យទាំងឡាយ ដែលកុលបុត្តគប្បីចូលដល់
 ដោយញាណវិចីផ្សេងៗ ខ្ញុំមិនលះហើយនូវវាទៈនៃអាចារ្យទាំងឡាយ ដែល
 អ្នកសីហឡ ជារិកជ្ជវាទី បានផ្តើម (រចនា) ទុកល្អហើយដោយសទ្ធានូវ
 អដ្ឋកថានៃបដ្ឋាននោះ ដោយប្រាសចាកអន្តរាយក្នុងលោកកំពុងមានអន្តរាយ
 ច្រើន អដ្ឋកថានេះ ប្រកាសអត្ថនៃបដ្ឋានប្បករណ៍ដ៏ប្រសើរទាំងអស់ ចប់
 ហើយដោយកាណារៈ ១៤ ក្នុងថ្ងៃនេះយ៉ាងណា សូមតម្រិះត្រូវទាំងពួង
 របស់មហាជនដល់នូវការសម្រេចដោយឆាប់រហ័សរាន់ យ៉ាងនោះហោង ។

អដ្ឋកថានៃព្រះអភិធម្ម ៧ បករណ៍ទាំងអស់ដែលព្រះមានព្រះភាគ ជា
 ទីតាំងនៃសត្វលោក ជាទេវតាក្រែលែងជាងទេវតា ទ្រង់បានសម្តែងហើយ
 ត្រង់ទេវបុរីក្នុងទេវលោក ចប់ហើយដោយពាក្យមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។

ខ្ញុំចង់អដ្ឋកថានោះឲ្យចប់ ដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មតាំងនៅយ៉ែនយូរ សម្រេច
 ហើយនូវកុសលឯណា ដោយអានុភាពនៃកុសលនោះ សូមសត្វដែលមាន
 ជីវិតទាំងពួង ត្រាស់ដឹងធម៌ដែលនាំមកនូវសេចក្តីសុខរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ដែលជាព្រះធម្មរាជា ហើយចូរសម្រេចនូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានសេចក្តី
 សោក សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ជាសេចក្តីសុខដ៏ឧត្តម ដោយបដិបត្តិនិយាយ ។

សូមព្រះសុទ្ធម្មតាំងនៅអស់កាលយូរ សូមសត្វទាំងឡាយជាអ្នកគោរព
ក្នុងធម៌ សូមភ្ញៀវធ្លាក់តាមរដូវកាល ព្រះរាជាដ៏ល្អអំពីបុរាណ បានរក្សា
មហាជន ដោយធម៌យ៉ាងណា សូមព្រះរាជាអង្គនេះ រក្សាមហាជនដោយ
ធម៌ ដូចព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះអង្គ យ៉ាងនោះ ។

អដ្ឋកថានៃបករណ៍ឈ្មោះមហាបដ្ឋាន ចប់

អដ្ឋកថាបញ្ចបករណ៍ មានធាតុកថាជាដើម

ឈ្មោះបរមត្ថទីបទី ចប់បរិបូណ៌

និគមនកថា

ព្រះថេរៈ មានឈ្មោះដែលគ្រូទាំងឡាយកាន់យកហើយថា តុន្តរោស
ជាអ្នកដឹងបរិសុទ្ធបរិបូណ៌ ប្រដាប់ដោយសទ្ធា ពុទ្ធិ និងសេចក្តីព្យាយាម ដ៏
បរិសុទ្ធត្រៃលែង ជាអ្នករុងរឿងដោយធម៌ ដែលជាហេតុកើតនៃសេចក្តីល្អ
មានសីល អាចារៈ អជ្ជវៈ (កាតស្មោះត្រង់) និងមទ្ទៈ (កាតទន់ភ្លន់)
ជាដើម អាចឈមចុះកាន់ព្រៃស្តុក គឺលទ្ធិរបស់ខ្លួន និងលទ្ធិរបស់អ្នកដទៃ
ប្រកបដោយការមុតស្រួចនៃបញ្ញា មានការដឹងមិនទើសទាក់ ក្នុងសត្វសាសនៈ
មានបរិយត្តិ គឺព្រះត្រៃបិដក មួយអង្វើដោយអដ្ឋកថា ជាអ្នកវេយ្យាករណ៍ធំ
ប្រកបដោយលម្អនៃពាក្យ ជាអ្នកមានវាចាផ្អែម និងទូលំទូលាយ បន្តិចបន្តួច
បានស្នាត់ជំនាញ នាំឲ្យកើតករណសម្បត្តិ មានវាទៈប្រសើរត្រឹមត្រូវ អ្នក

ដទៃយល់បានន័យ ជាមហាករី ចោមរោមដោយបដិសម្មិទា ជាអ្នកប្រដាប់
 វង្សនៃព្រះថេរៈ ក្នុងមហាវិហារទាំងឡាយ ដែលជាប្រទីបនៃថេរវង្ស មាន
 ពុទ្ធិតាំងមាំល្អហើយ ក្នុងឧត្តរិមនុស្សធម៌ ដែលប្រដាប់ដោយគុណ មាន
 អភិញ្ញា ៦ ជាដើម ចោមរោមដោយបដិសម្មិទាជាដើម ចង់អង្គកថាអភិ-
 ធម្មបិដកទាំងមូលនេះចប់ហើយ ។

សូមអង្គកថានេះ តាំងនៅក្នុងលោក បង្ហាញន័យដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធ
 ដល់កុលបុត្តទាំងឡាយ ដែលស្វែងរកធម៌ ជាគ្រឿងរើខ្លួនចាកលោក ដរាប
 ស្មើនាមថា ពុទ្ធា របស់ព្រះលោកជេដ្ឋៈ អ្នកស្វែងរកគុណធំ មានព្រះ
 ហឫទ័យបរិសុទ្ធ ជាតាទិបុគ្គល នៅប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោក ។

អង្គកថា អភិធម្មបិដក ចប់បរិច្ចណ៍ហោង

ក្បាលទី ៨២

អភិធម្មបិដក ចាលីប្រ ១០៨

បដ្ឋាន បណ្ណាសមភាគ

បច្ចុនីយប្បដ្ឋាន បច្ចុនីយត្តិកប្បដ្ឋាន

សន្ធិកចន្ទលប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
អភិធម្មបិដក នកុសលត្តិកៈ	២
អភិធម្មបិដក នវេទនាត្តិកៈ	៨
អភិធម្មបិដក នវិបាកត្តិកៈ	៩
អភិធម្មបិដក នឧបាទិទ្ធិបាទានិយត្តិកៈ	៩
អភិធម្មបិដក នសន្តិលិង្គសន្តិលេសិកត្តិកៈ	១០
អភិធម្មបិដក នវិតក្កត្តិកៈ	១០
អភិធម្មបិដក នបីតិក្កត្តិកៈ	១១
អភិធម្មបិដក នទស្សនត្តិកៈ	១១
អភិធម្មបិដក នទស្សនេនបហាតព្វហេតុកត្តិកៈ	១១
អភិធម្មបិដក នអាចយគាមិក្កត្តិកៈ	១២
អភិធម្មបិដក នសេក្ខត្តិកៈ	១២
អភិធម្មបិដក នបរិត្តត្តិកៈ	១២
អភិធម្មបិដក នបរិញ្ញាម្មណត្តិកៈ	១៣
អភិធម្មបិដក នហីនត្តិកៈ	១៣
អភិធម្មបិដក នមិច្ឆត្តិកៈ	១៣

អភិធម្មបិដក នមគ្គារម្មណត្ថិកៈ	.....	១៣
អភិធម្មបិដក នឧប្បន្នត្ថិកៈ	.....	១៤
អភិធម្មបិដក នអតីតត្ថិកៈ	.....	១៥
អភិធម្មបិដក នអតីតារម្មណត្ថិកៈ	.....	១៥
អភិធម្មបិដក នអជ្ឈត្ថត្ថិកៈ	.....	១៦
អភិធម្មបិដក នអជ្ឈត្តារម្មណត្ថិកៈ	.....	១៦
អភិធម្មបិដក នសនិទស្សនត្ថិកៈ	.....	១៧

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក នហេតុទុកៈ ជាដើម	.....	២០

បច្ចុន័យទុកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក នោគន្ធទុកៈ ជាដើម	.....	៥០

បច្ចុន័យទុកត្ថិកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក នហេតុទុកនកុសលត្ថិកៈ ជាដើម	.....	៨១

បច្ចុន័យទុកត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក នកុសលត្ថិកនហេតុទុកៈ ជាដើម	.....	១១៤

បច្ចុន័យទុកត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក នកុសលត្ថិកនវេទនាតិកៈ ជាដើម	.....	១៤៥

បច្ចុន័យទុកទុកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក នហេតុទុកនសហេតុទុកៈ ជាដើម	.....	១៨៧

អដ្ឋកថា

អដ្ឋកថា បច្ចុន័យប្បដ្ឋាន	.....	២១៨

ក្បាលទី ៨២

ព្រះអភិធម្មបិដក ចាលីប្រៃ ១០៩

បដ្ឋាន សោឡសមភាគ

អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន អនុលោមប្បច្ចនីយត្ថិកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក កុសលត្ថិកៈ នកុសលត្ថិកៈ ជាដើម ២២០

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក ហេតុទុកៈ នហេតុទុកៈ ជាដើម ២៧០

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកត្ថិកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក ហេតុទុកកុសលត្ថិកៈ នហេតុទុកនកុសលត្ថិកៈ ជាដើម ៣០០

អនុលោមប្បច្ចនីយត្ថិកទុកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក កុសលត្ថិកហេតុទុកៈ នកុសលត្ថិកនហេតុទុកៈ ជាដើម ... ៣៦០

អនុលោមប្បច្ចនីយត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក កុសលត្ថិកវេទនាត្ថិកៈ នកុសលត្ថិកនវេទនាត្ថិកៈ ជាដើម ៤៦៦

អនុលោមប្បច្ចនីយទុកទុកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក ហេតុទុកសហេតុទុកៈ នហេតុទុកនសហេតុទុកៈ ជាដើម ៥០៣

អដ្ឋកថា

អដ្ឋកថា អនុលោមប្បច្ចនីយប្បដ្ឋាន ៥៥៤

មាតិកា ១១

បញ្ជីសមាសភាគ

បច្ចុប្បន្នយានុលោមប្បដ្ឋាន បច្ចុប្បន្នយានុលោមត្ថិកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក នកុសលត្ថិកៈ កុសលត្ថិកៈ ជាដើម ៤៥៦

បច្ចុប្បន្នយានុលោមទុកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក នហេតុទុកៈ ហេតុទុកៈ ជាដើម ៤៧៦

បច្ចុប្បន្នយានុលោមទុកត្ថិកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក នហេតុទុកនកុសលត្ថិកៈ ហេតុទុកកុសលត្ថិកៈ ជាដើម ៦០៣

បច្ចុប្បន្នយានុលោមត្ថិកត្ថិកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក នកុសលត្ថិកវេទនាត្ថិកៈ កុសលត្ថិកវេទនាត្ថិកៈ ជាដើម ... ៧៥១

បច្ចុប្បន្នយានុលោមទុកទុកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក នហេតុទុកនសហេតុទុកៈ ហេតុទុកសហេតុទុកៈ ជាដើម ៨០៣

អដ្ឋកថា

អដ្ឋកថា បច្ចុប្បន្នយានុលោមប្បដ្ឋាន ៨៥៣

អដ្ឋកថា

មហាបដ្ឋានប្បករណី ៨៥៥

និគមនកថា

និគមនកថា ៨៥៧

សច្ចាធិដ្ឋានរបស់អ្នករចនា

បុណ្យណា ដែលកើតអំពីការរចនាគម្ពីរព្រះត្រៃបិដក-អដ្ឋកថានេះ ខ្ញុំ
សូមឲ្យបាននូវចំណែកធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ដឹងហើយ សូមជា
អ្នកទ្រទ្រង់ព្រះត្រៃបិដក មានបញ្ញាវិចិត្រ សំឡេងពីរោះ សម្តែងព្រះសទ្ធម្ម
របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធដ៏វិចិត្រប្រកបដោយអត្ថ និងព្យញ្ជនៈ ញ៉ាំងបរិស័ទឲ្យ
ងាយយល់ ក្នុងសម្មាគំរូរបស់ព្រះអរិយមេត្តយ្យអង្គនោះ ហោង ។

បទព្រះនាមថា ពុទ្ធា របស់ព្រះសាស្តា តាំងនៅក្នុងលោកដរាបណា
សូមឲ្យគម្ពីរព្រះត្រៃបិដក-អដ្ឋកថា នេះ តាំងនៅអស់កាលយូរ អស់កាល
ប៉ុណ្ណោះហោង ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ។

គម្ពីរព្រះត្រៃបិដក-អដ្ឋកថា ចំនួន ៨២ ក្បាល នេះ បានចាប់ផ្តើម
រចនាឡើងក្នុងពុទ្ធសករាជ ២៥៥៣ ហើយបានចប់សព្វគ្រប់ក្នុងពុទ្ធសករាជ
២៥៦៦ រយៈពេល ១៣ ឆ្នាំ ។

ផ្តើមគំនិតដោយ ខ្ញុំបាទ អ៊ឹម វ៉ៃយ៉ា ក្រោមការដឹកនាំរបស់ព្រះអង្គគ្រូ
អគ្គបណ្ឌិតោ យង់ សុផាត លោកគង់នៅវត្តមហាគន្ធកុដិ ខេត្តបាត់ដំបង
ព្រមទាំងភិក្ខុ សាមណេរ ឧបាសក និងឧបាសិកា ។

កិច្ចដំណើរការ ទើបបានរយៈ ២ ឆ្នាំ ព្រះអង្គគ្រូ ក៏ទទួលមរណភាព
ទៅ ។ ខ្ញុំ ត្រូវបានព្រះសង្ឃ និងគណកម្មការវត្តមហាគន្ធកុដិប្រគល់ឲ្យដឹក
នាំបន្តការងារតទៅទៀត ។ ឥឡូវនេះ ការងារបានចប់សព្វគ្រប់ហើយ ។

កំហុស សេចក្តីក្លាំងក្លាតំណា មាន ខ្ញុំសូមពឹងលើបណ្ឌិតកែតម្រូវ
បាត់ដំបង , ពុទ្ធសករាជ ២៥៦៦

តម្រូវ

ព្រះត្រៃបិដក - អដ្ឋកថា

- ១-ព្រះវិនយបិដក   ពីក្បាលទី ០១ ដល់ក្បាលទី ០៨
- ២-ព្រះសុត្តន្តបិដក   ពីក្បាលទី ០៩ ដល់ក្បាលទី ៦៣
- ៣-ព្រះអភិធម្មបិដក   ពីក្បាលទី ៦៤ ដល់ក្បាលទី ៨២

ច្បាប់នេះ បានចំឡងតាមទាំងស្រុងអំពីព្រះត្រៃបិដក បាលីប្រែ របស់
 ក្រុមជំនុំ ព្រះត្រៃបិដក ហើយបានប្រែ អដ្ឋកថា រៀបជាលំដាប់នៃព្រះ
 ពុទ្ធដីកា ដើម្បីងាយស្រួលដល់ការសិក្សា ។

ទើបបានឈ្មោះថា ព្រះត្រៃបិដក-អដ្ឋកថា

ច្បាប់

ផ្សេងផ្ទុកលើកទី ០១

ចប់ហើយ ដោយបរិបូណ៌

នៅថ្ងៃ ១៥ កើត ខែ អាសាឍ ពុទ្ធសករាជ ២៥៦៦

